Univerza *v Ljubljani*
Fakulteta *za arhitekturo*

FA ZA založniška dejavnost
Fakultete za arhitekturo

pretresi, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, intro 2019/20/21

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, intro, 2019/20/21

1

2

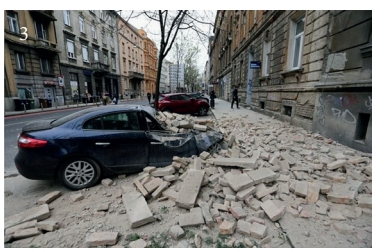
3

4

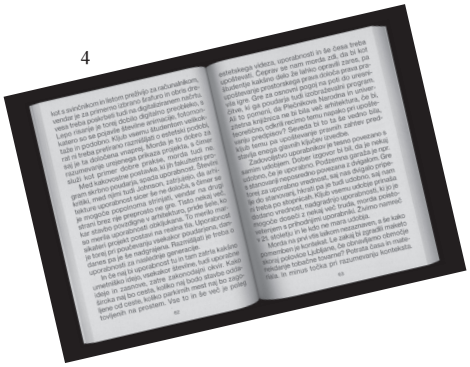

5

6

7

8

9

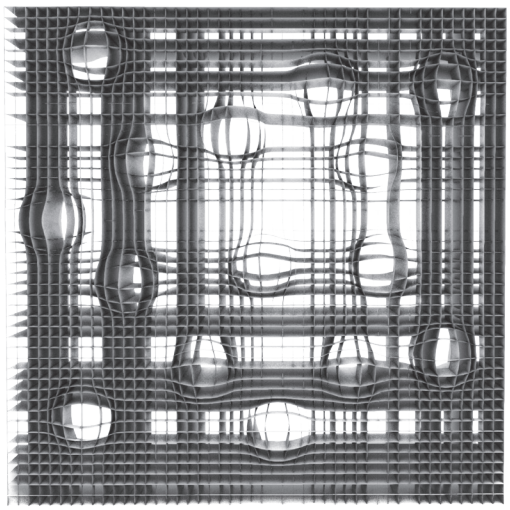

10

11

12

13

14

15

16

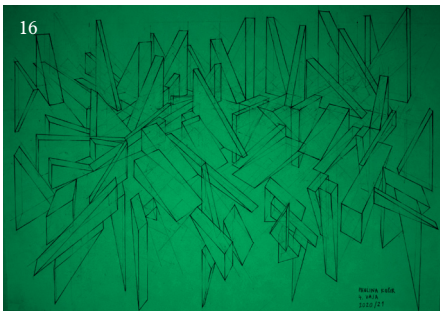

17

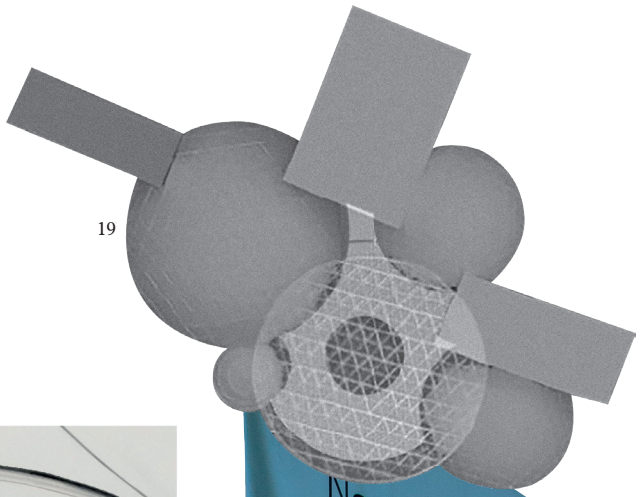

19

18

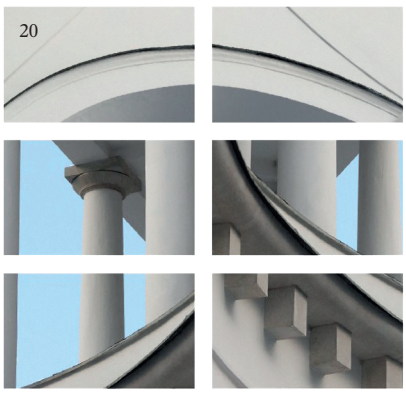

20

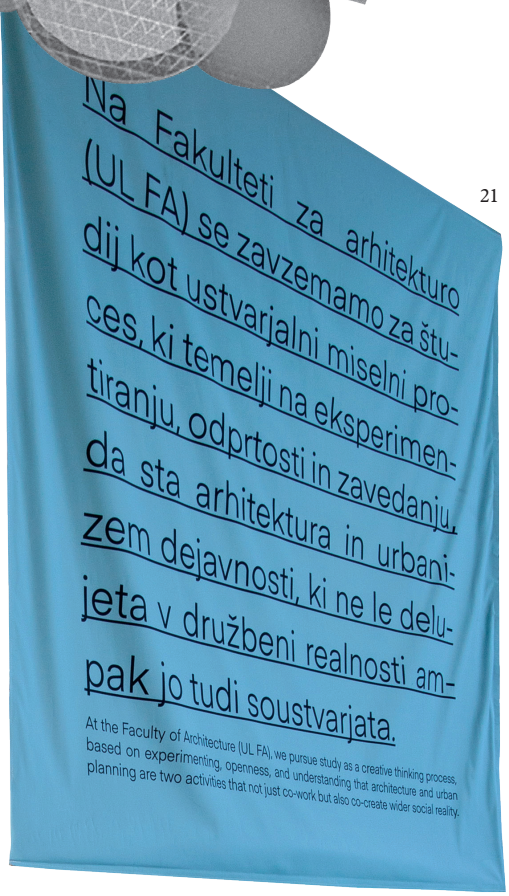

21

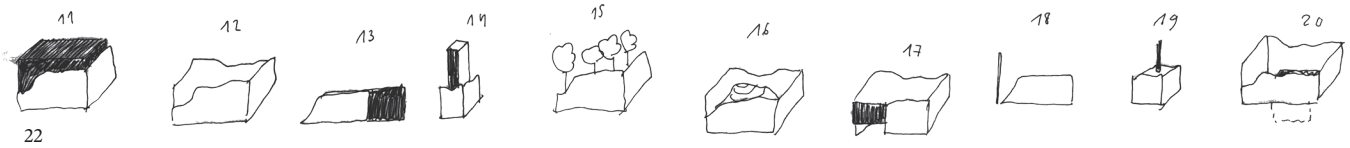

22

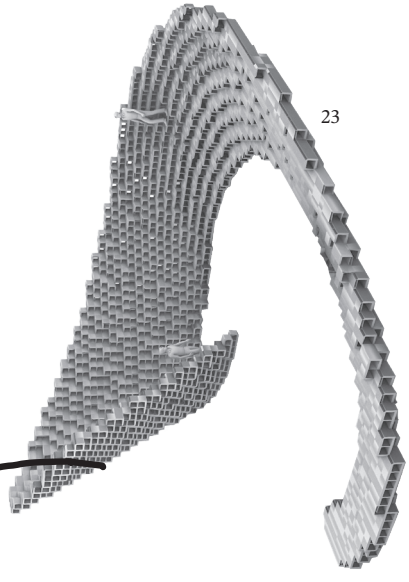

23

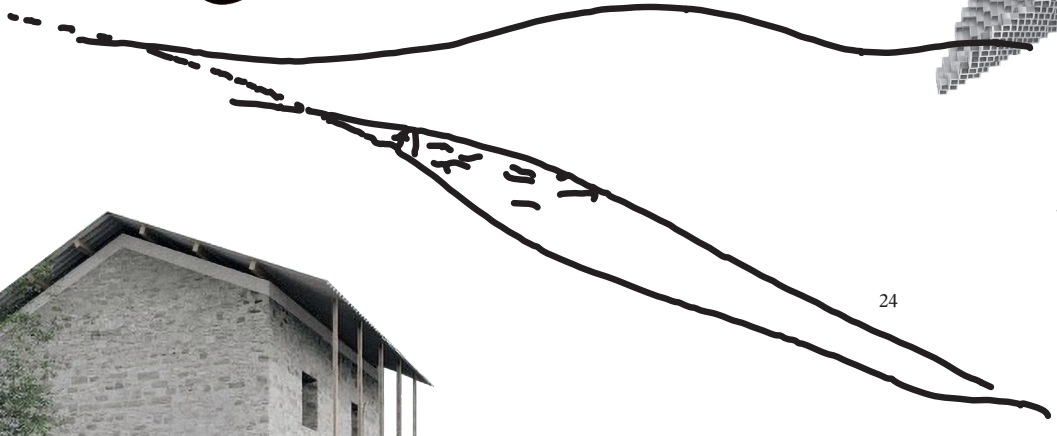

24

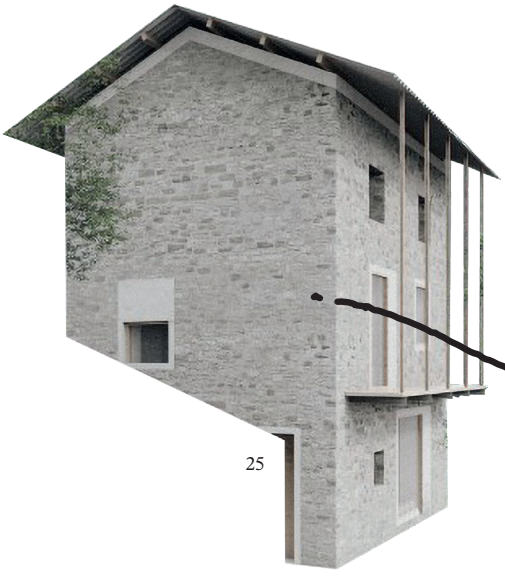

25

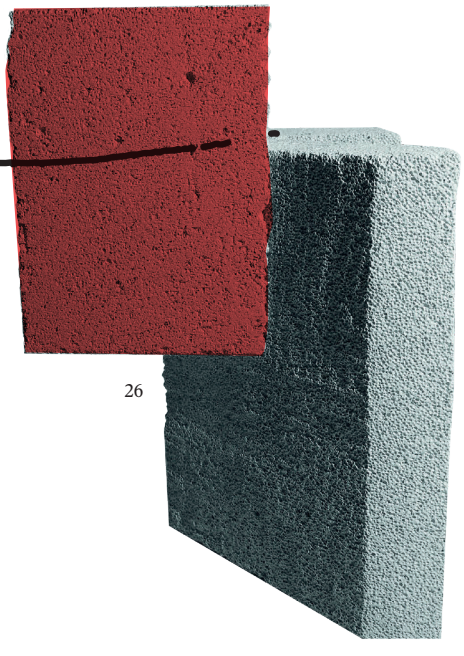

26

27

28

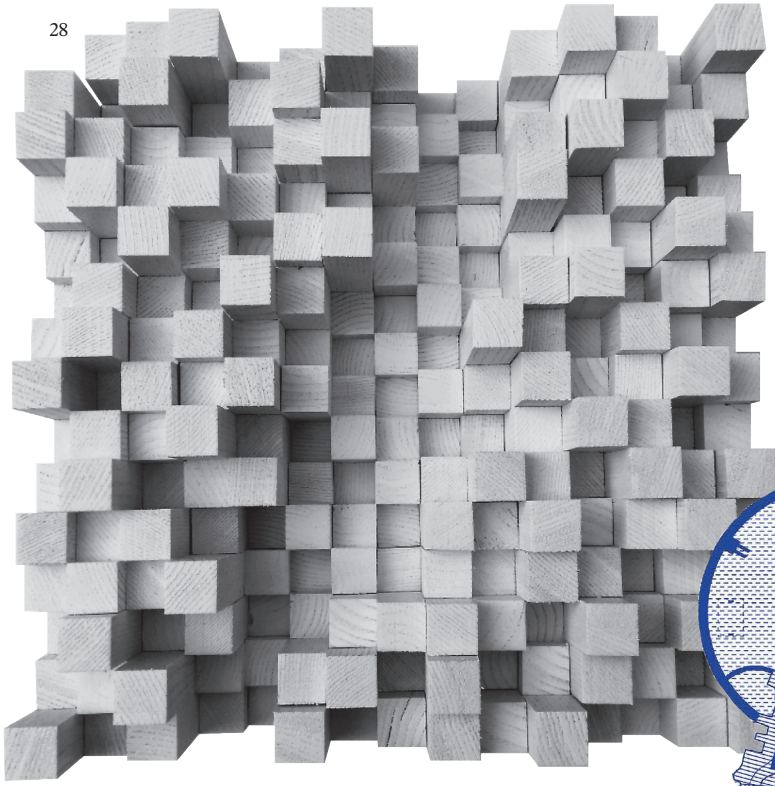

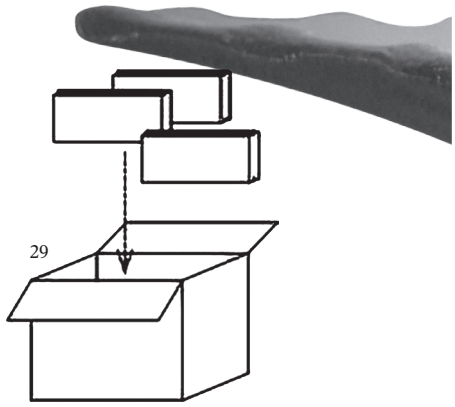

29

30

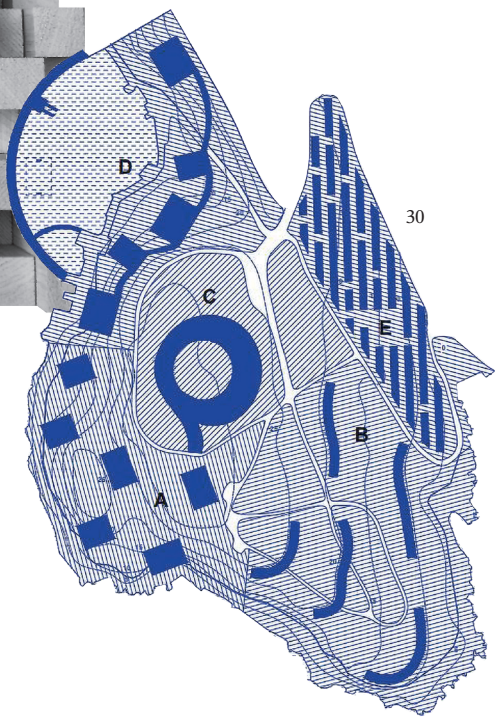

31

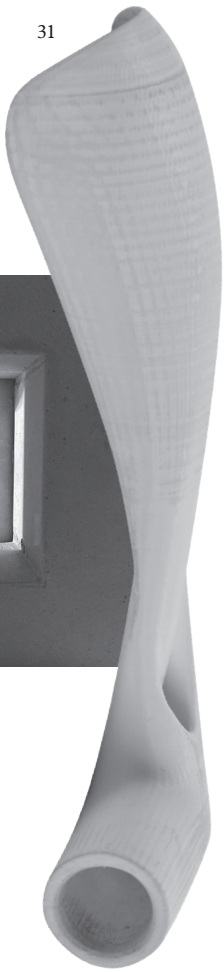

32

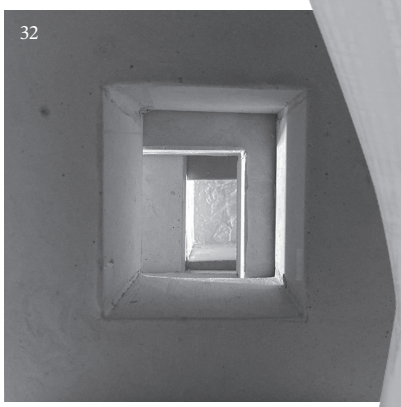

33

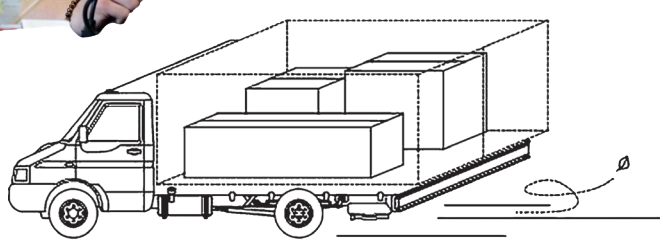

34

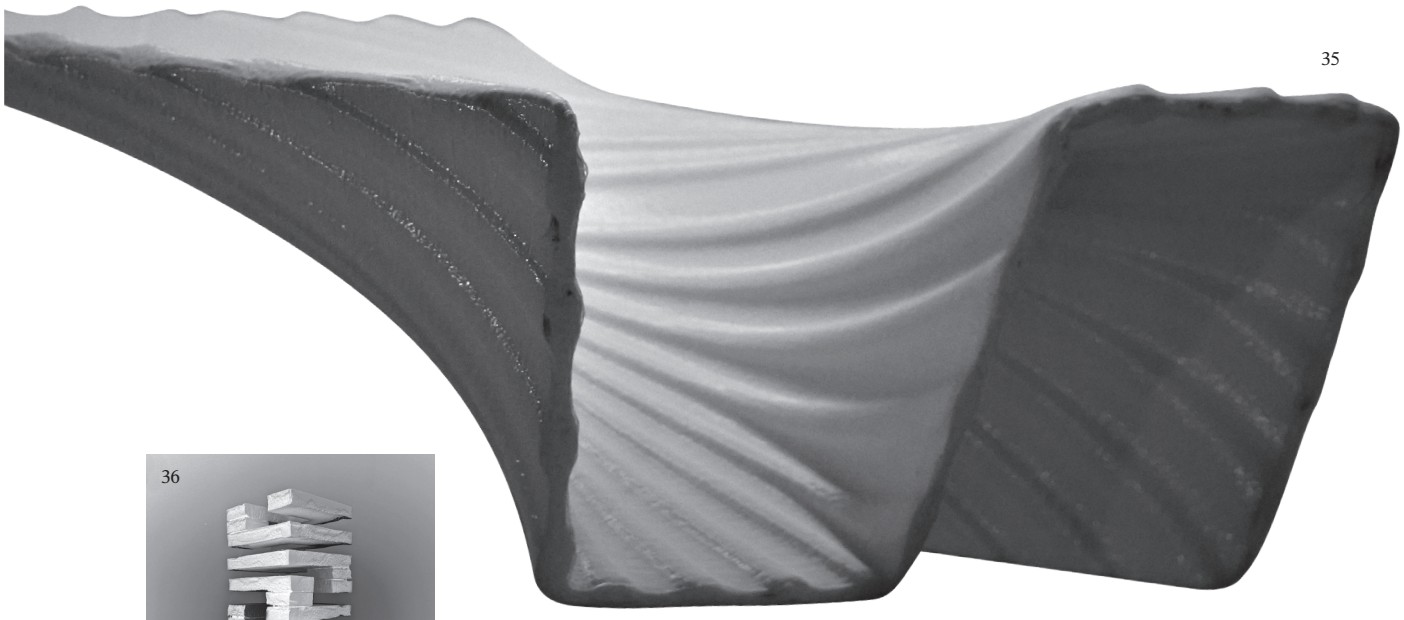

35

36

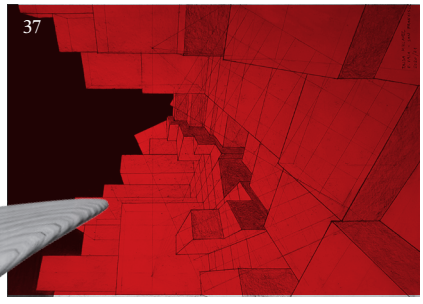

37

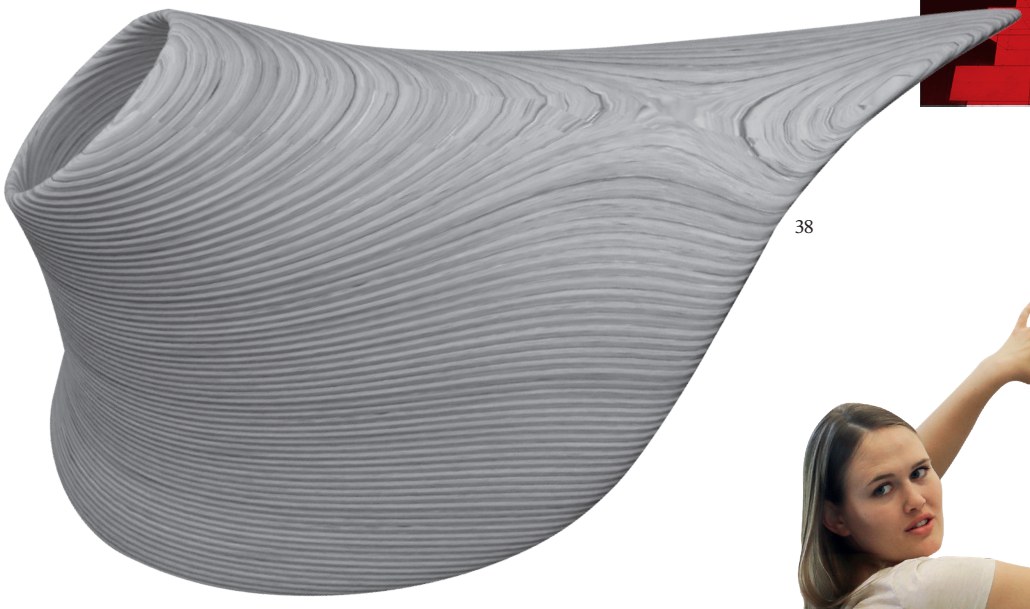

38

39

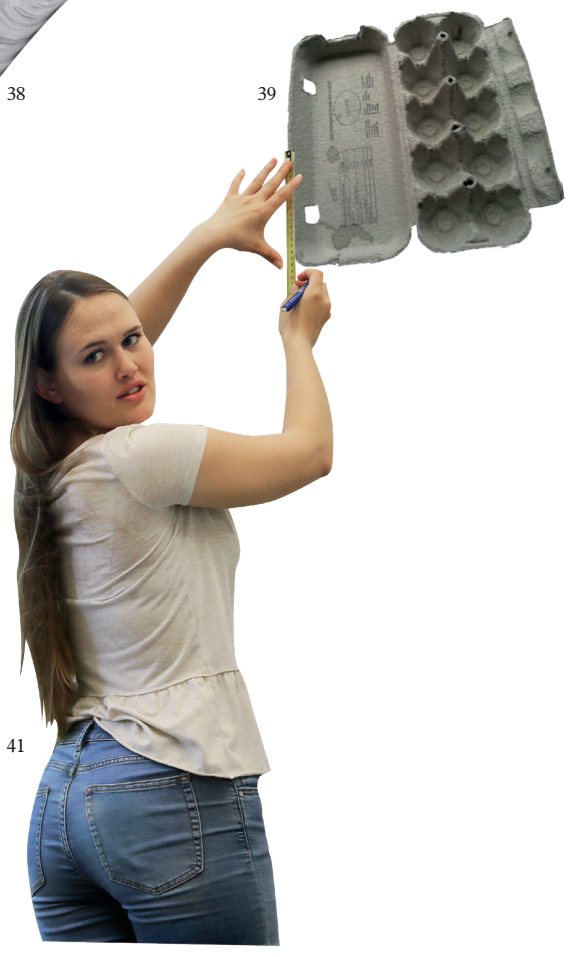

41

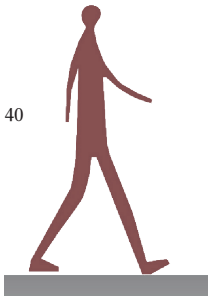

40

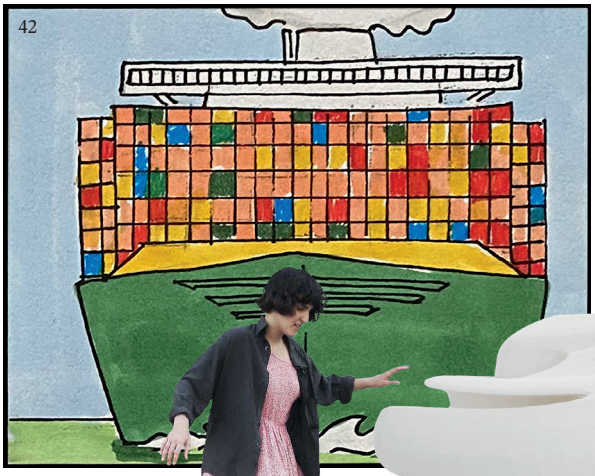
42

43

44

45

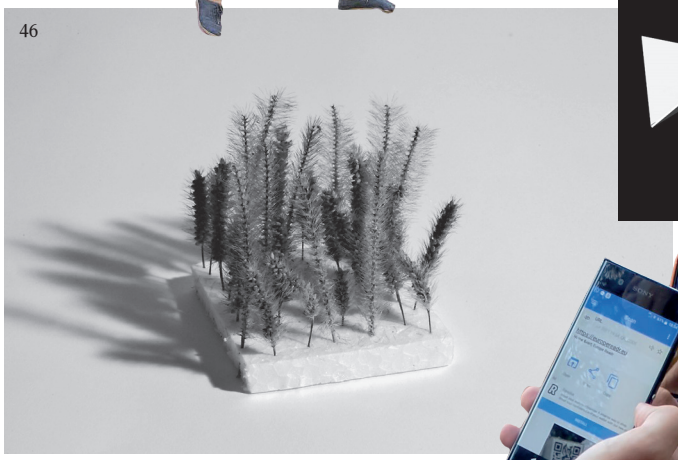
46

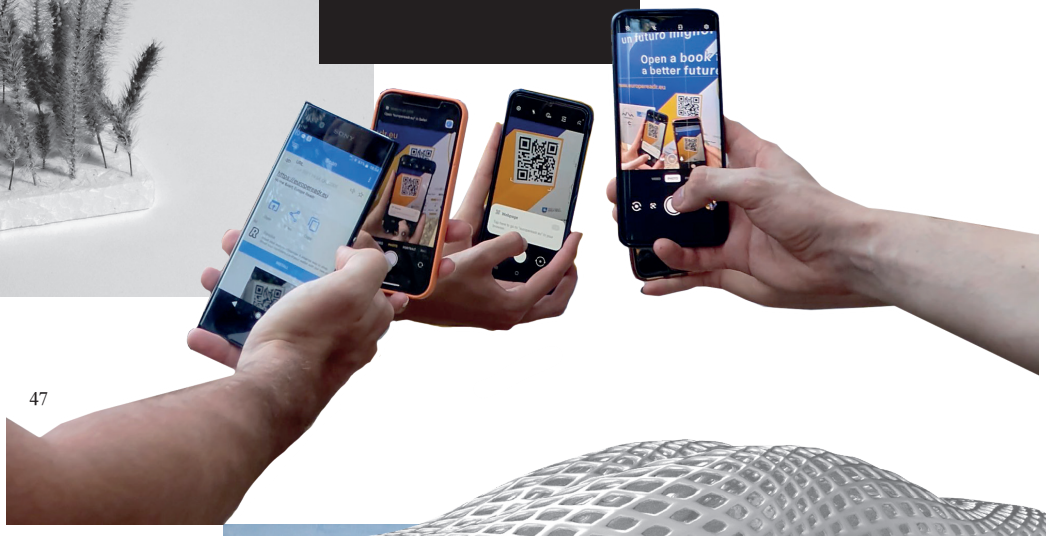
Open a book
a better future

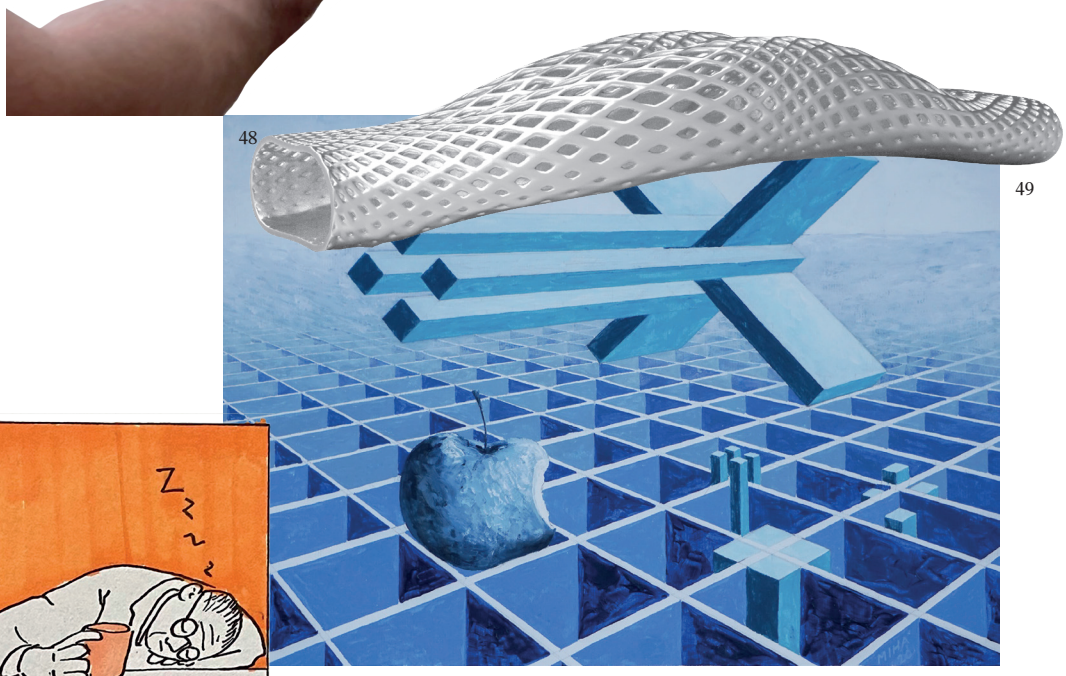
47
48
49

50

51

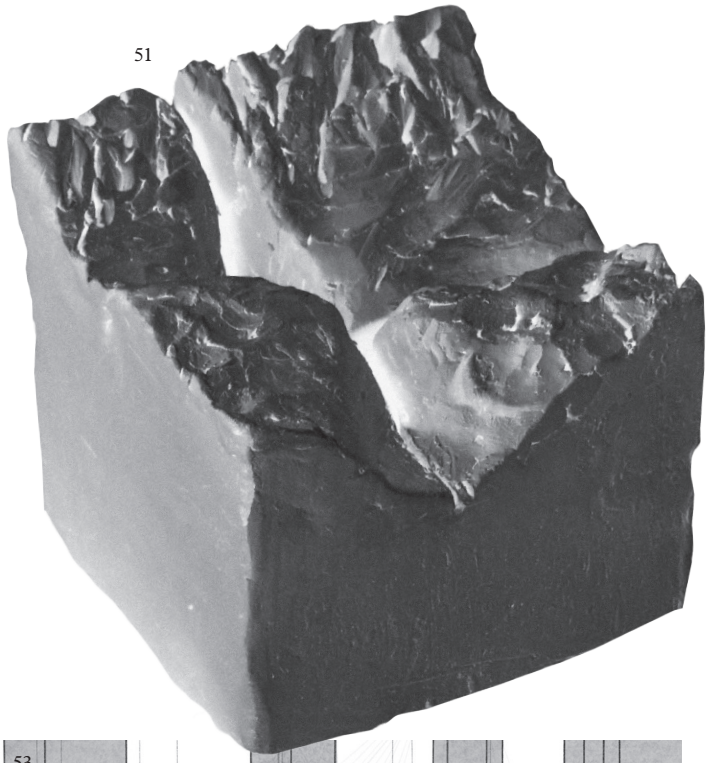

52

53

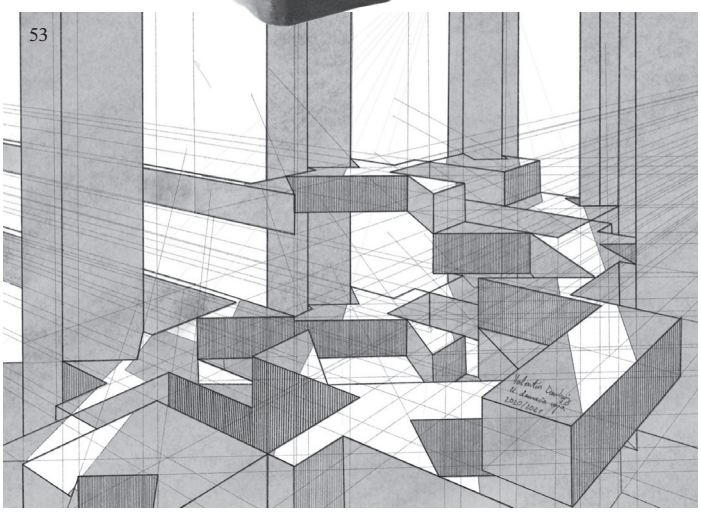

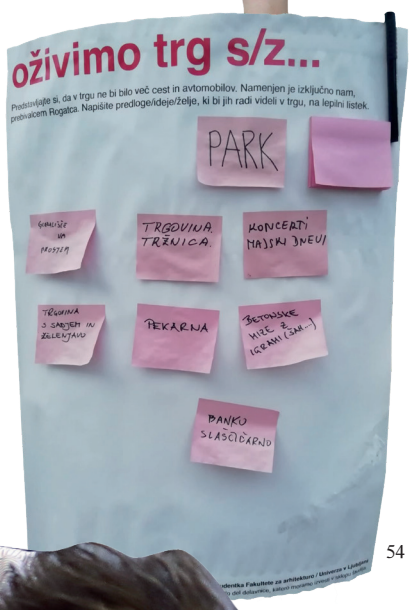
oživimo trg s/z...
Predstavljajte si, da v trgu ne bi bilo več cest in avtomobilov. Namenjen je izključno nam, prebivalcem Rogatca. Napišite predloge/ideje/želje, ki bi jih radi videli v trgu, na lepilni listek.
PARK
TRGOVINA. TRŽNICA.
KONCERTI MAJSKI DNEVI
PEKARNA
BANKO SLAŠČIČARNO

54

55

56

57

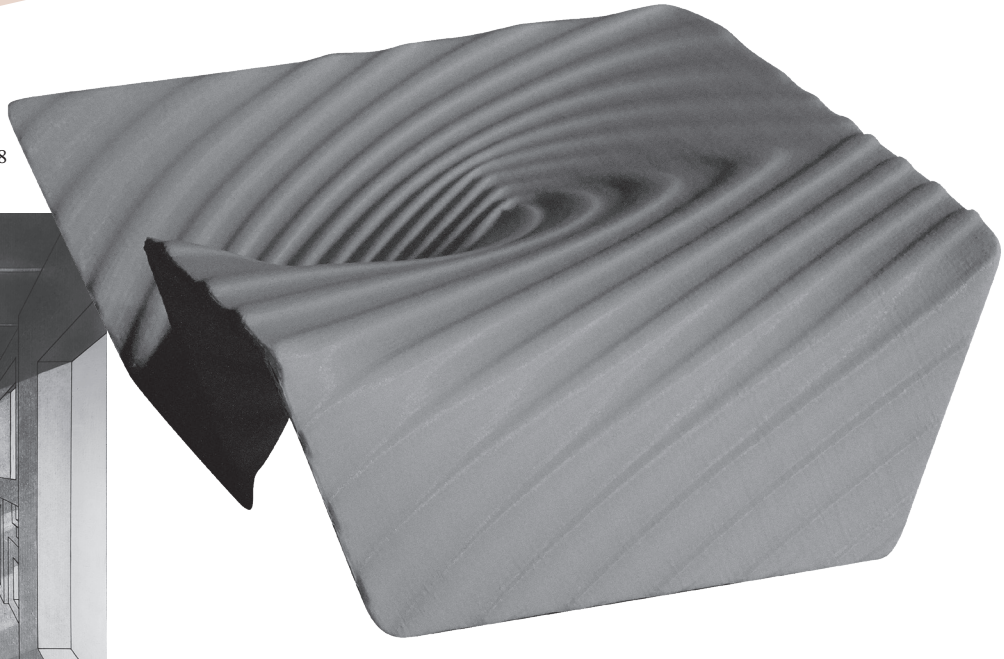

58

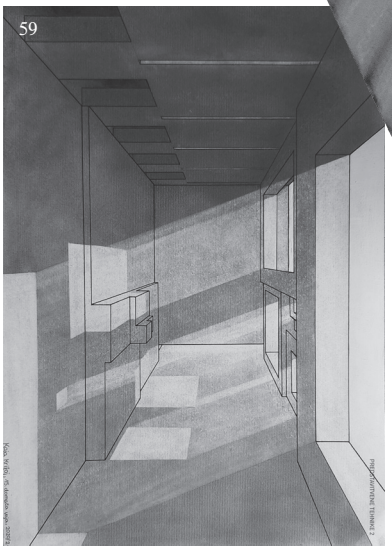

59

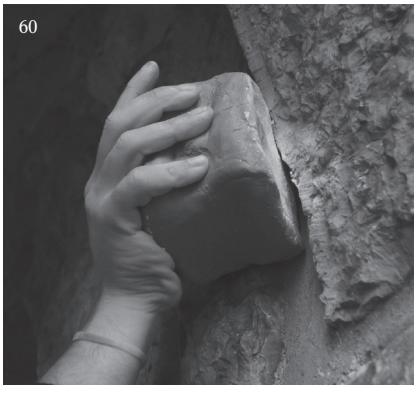

60

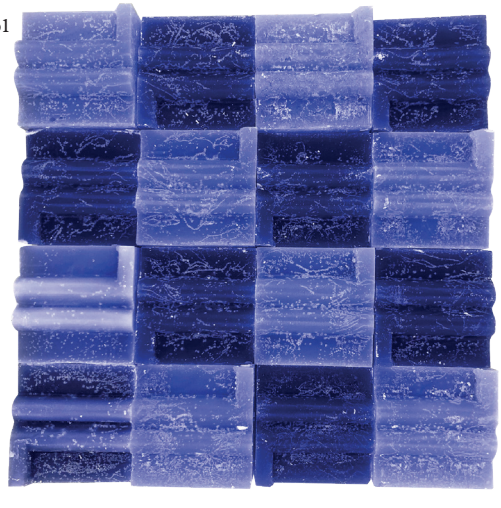

61

62

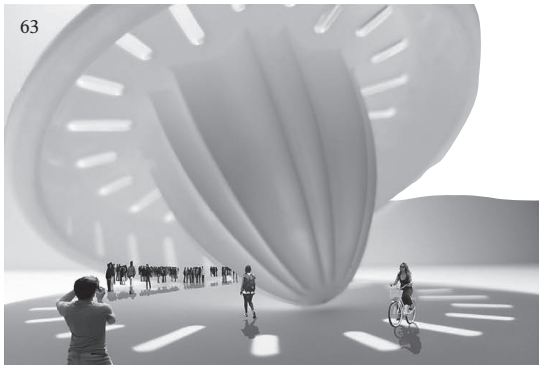
63

64

65

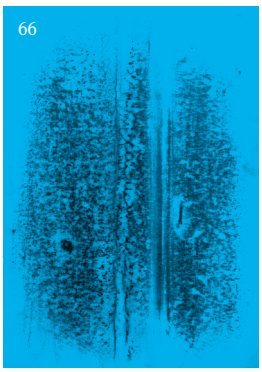
66

67

69

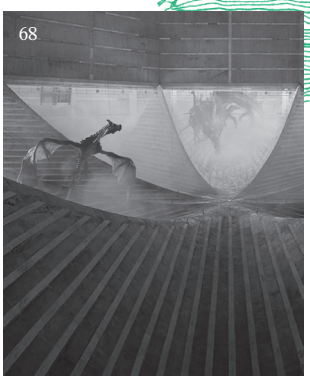
68

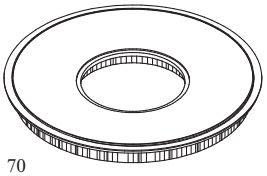

70

71

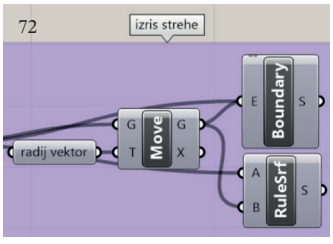
izris strehe
radij vektor
G
T
Move
G
X
E
Boundary
S
A
B
RuleSrf
S

72

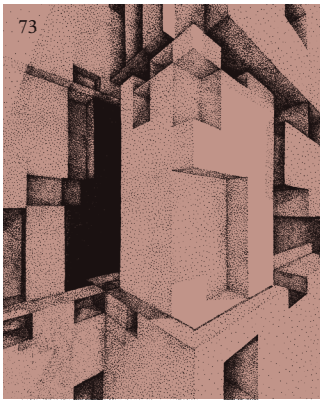

73

INTRO

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za arhitekturo

2019/2020
2020/2021

Kazalo slik

1 Nad Topolovim
2 Postavljanje končne razstave Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani
3 Zagrebški pretres
4 Publikacija Bergle, Razumevanje in razlaganje arhitekture (uredili Ana Kosi, Uroš Mikanovič, Blaž Šenica)
5 Jabolko
6 Utrinki s fakultete
7 Vaja pri predmetu Arhitektura in arheologija, 4. in 5. letnik
8 Nika Guček, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 1
9 Vaja pri predmetu Parametrično oblikovanje in GIS v arhitekturi
10 Utrinki s fakultete
11 Utrinki s fakultete
12 Vaja pri predmetu Arhitektura in arheologija, 4. in 5. letnik
13 Izbirni predmet Detajl v arhitekturni kompoziciji
14 Utrinki s fakultete
15 Utrinki s fakultete
16 Vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
17 Vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 1
18 Utrinki s fakultete
19 Rethinking the moon
20 Ana Skobe, Arhitekturna fotografija kot medij (re)prezentacije in konstruiranja arhitekture, magistrsko delo
21 Utrinki s končne razstave
22 Arhitekturna delavnica Pretres
23 Vaja pri predmetu Parametrično oblikovanje
24 Bastien Lefebvre, skica
25 Janja Šušnjar, Projektna študija novih oblik prebivanja v kraju Topolò, Topolove: sul margine, na robu v medprostoru Slovenije in Italije, narave in grajenega, umetnosti in življenja, magistrsko delo
26 Materialnost
27 Castaño Gonzalez Pelayo, vaja pri predmetu Arhitektura in arheologija, 4. in 5. letnik
28 Anton Jakob Bonča, vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 1, 1. letnik
29 Konceptualna skica
30 Vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 4, 4. letnik
31 Vaja pri izbirnem predmetu Detajl v arhitekturni kompoziciji
32 Erik Skubic, vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 1, 1. letnik
33 Utrinki s fakultete
34 Konceptualna skica
35 Delavnica 3D-tiska
36 Vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 1, 1. letnik
37 Vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
38 Delavnica 3D-tiska
39 Alles ist Architektur, seminar Gregorski
40 Arhitekturni človek
41 Utrinki s fakultete
42 Le Corbusier Unite, seminar Vodopivec
43 Vaja pri predmetu Digitalno modeliranje in izdelovanje
44 Utrinki s fakultete
45 Tanja Lukman, 3D-model
46 Vzorci Kamnika, seminar Zorc
47 Utrinki s fakultete
48 Vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 3, 3. letnik
49 Vaja pri predmetu Digitalno modeliranje in izdelovanje
50 Le Corbusier Unite, seminar Vodopivec
51 Vzorci Kamnika, seminar Zorc
52 Utrinki s fakultete
53 Valentin Dowhyj, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
54 Arhitekturna delavnica Oživimo trg, Rogatec, organizatorka: Melani Peer
55 Utrinki s fakultete
56 Utrinki s fakultete
57 Vaja pri predmetu Materiali in oblike, 1. letnik
58 Delavnica 3D-tiska
59 Kaja Križaj, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
60 Vaja pri predmetu Materiali in oblike, 1. letnik
61 Vaja pri predmetu Materiali in oblike, 1. letnik
62 Alles ist Architektur, seminar Gregorski
63 Alles ist Architektur, seminar Gregorski
64 Nemoč
65 Žan Pirman, vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 1, 1. letnik
66 Peter Kovačič, vaja Odtisi
67 Utrinki s fakultete
68 Prostornost
69 Janez Matevž Anžič, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
70 Aksonometrija
71 Veronika Palčič, ureditev območja nekdanje carinarnice na Melju v Mariboru
72 Vaja pri predmetu Osnove kreativnega programiranja
73 Živa Rac, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik

KAZALO

01 Fotoesej

16 Pretres
nagovor uredništva

18 Kontinuum ideje in volje
nagovor dekana

20 “What if?”
pogovor z gostujočim prof. Hrvojem Njirićem

33 Kaj je narobe z učilnico?

65 Napad na mesto

97 Dom je svet

129 Oaze

161 Arhiviranje
baza podatkov

182 Fotoesej

Pretres

Zgodil se je pretres. Ko smo uredniki pred štirimi leti snovali prvi osnutek Intra, smo ga nastavili kot publikacijo, ki naj bi prestala več let, morda celo več generacij. Razvili smo sistem zbornika, ki je prvič sistematsko zbral in arhiviral celoten opus dela na FA. Prikazali smo vso širino in kompleksnost procesa študija, dela in življenja na Fakulteti za arhitekturo (FA). Stari Intro je bil zasnovan kot neke vrste časovna kapsula, ki je ujela enoletno razmišljanje, duh in življenje na FA.

Svet je pred letom 2020 norel. Smo pa njegovo logiko vsaj razumeli … Tudi na FA smo razumeli, da Intro obstaja in ostaja tak, kot je bil več let, izobraževanje na fakulteti poteka v živo, načrtovane so ekskurzije po svetu, seznam gostujočih predavanj je pripravljen, končna razstava fakultete ima določen datum, Arhifešta bo …

Nato pa se je zgodil nepričakovan pretres. Pandemija covida-19 je pretresla ves svet. Cunami pandemije smo najprej opazovali od daleč in nismo verjeli v njegovo moč. Dokler nas ni dosegel, butnil in najprej spodnesel intimni del našega življenja, nato nas je spodnesel tudi kot družbo. Dojemanje in izvajanje študija, dela in življenja na FA sta se med pandemijo sistemsko spremenila. Tudi zdaj, dve leti pozneje, ko se (upamo) premikamo v postpandemično obdobje, se življenje ne bo vrnilo v stare tirnice. Izkušnja pandemije bo naše dojemanje in izvajanje izobraževanja spremenila dolgoročno.

Glede na nove dogodke v svetu in na FA smo se uredniki odločili, da se mora tudi Intro odzvati na to novo stanje. Na FA so se zgodile sistemske spremembe, ki so se pred tem kriznim obdobjem zdele skoraj nemogoče. Imeli smo spletno razstavo, organizirali spletni arhiv fakultete, zaživela je nova spletna stran FA, pouk je možno izvajati na hibridni način, v živo in po spletu. Vse to, kar je prva zasnova Intra sprožila, arhiviranje informacij ter zapis dela in življenja na fakulteti na enem mestu je med pandemijo FA začela reševati na sistemski ravni. Stara oblika Intra je torej v teh novih dogodkih izgubila svojo primarno vlogo. O vprašanju: Kaj je Intro? je bilo treba na novo premisliti. To je tudi razlog, da novi Intro zajema dve študijski leti. V teh dveh letih se je namreč oblikovala, sistematizirala in realizirala nova zasnova zbornika FA.

Odločili smo se, da Intro konceptualno iz nabora seminarjev in arhiva podatkov premaknemo v publikacijo, v kateri so omenjene teme. Teme, ki se v nekem študijskem letu izkristalizirajo kot skupni, povezujoči interes vseh, sicer heterogenih seminarjev, ki delujejo na FA. Med pretresom in krizo smo se vrnili k osnovam. Skladno s tem smo se odločili tudi, da se oblika Intra izčisti in poenostavi.

Podnaslov novega Intra je Pretres. Pretres, ki je v zadnjih dveh letih nenehni del naših življenj. Kriza pandemije, ki se postpandemično preveša v krizo ukrajinsko-ruske vojne, ki postaja vseevropska … Izbrane teme v izdaji Intra Pretres so: bivanje, javni prostor, izobraževanje in podeželje. Morda se izbrane teme lahko zdijo klišejsko splošne. A te osnovne teme so izbrane natančno in namensko. Mislimo namreč, da je o generičnih temah, za katere se nam morda zdi, da o njih vemo že vse, v položaju, v kakršnem smo, treba na novo premisliti in se znotraj njih znajti na nov način.

Vsekakor s tem ne zagovarjamo vidika, da moramo arhitekti začeti misliti in projektirati na primer skladno s covidnimi ukrepi, delati arhitekturo, ki krizo sprejema in se ji podredi. Kar se nam zdi pomembno, je razumeti, kako po izkušnji pandemije nekatere prostore/arhitekturo/tudi svoje življenje dojemamo na drugačen način kot pred to izkušnjo. Zanimalo nas je, katere segmente našega življenjskega prostora in življenja po tem izrednem času na novo prevpraševujemo. Teme, ki smo jih izluščili, so torej aktualne za arhitekturno razpravo med pandemijo in postpandemijo, hkrati pa so relevantne za arhitekturo nasploh (zdaj samo še toliko bolj).

1. Dom je svet! (bivanje)

Med najhujšim valom pandemije, ko smo bili vsi zaprti doma, ko je bil naš bivanjski prostor zreduciran na štiri stene stanovanja in na njegovo najbližjo okolico, smo svoj bivalni

prostor začeli razumeti/doživljati na nov način. To, kako živimo, kaj lahko v svojem domu in v okolici svojega doma počnemo. Možnost socializacije, možnost rekreiranja, možnost kulturnega udejstvovanja, možnost zabave, ta vprašanja so bila izzvana kruto izkustveno, ne le hipotetično. Dom je postal ves naš svet. Tudi po pandemiji bodo nekateri novi vzorci bivanja in spremenjene prednostne izbire z nami ostali dolgoročno. Projekti, ki smo jih uredniško izbrali in predstavili pod to temo, imajo moč odpiranja novega razmisleka tako o bivanjski arhitekturi kot o človeškem življenju v prihodnosti nasploh.

2. Napad na mesto (javni prostor)
Javni prostor je že dlje časa prostor, ki se je znašel v krizi. Glavno vlogo in funkcijo javnega prostora v družbi vedno bolj agresivno prevzemajo družbeni mediji. Prostor javnih razprav, javne izpostavljenosti in vidnosti, prostor oblikovanja družbe in njenih norm, prostor, ki je od vseh in v katerega lahko vstopi vsakdo, je zdaj v telefonu. Človek naj ne bi imel več potrebe, da gre na mestni trg. Med najhujšim valom pandemije smo se z radikalnim zaprtjem vseh javnih prostorov na državni ravni prvič srečali z dogodki, ko javnega prostora kot fizičnega prostora res ni bilo več v našem življenju. Bil je celo prepovedan! Po vsem tem javni prostor kot družba dojemamo drugače. Ne drugače, v smislu, da mora ta prostor dobiti drugo obliko, ampak drugače v smislu njegovega resničnega pomena in moči za našo družbo. Projekti, ki jih predstavljamo pod to temo, opominjajo na to, da je potencial za nov javni prostor mogoče izkoristiti tudi pri sicer tehnično-sistemskih posegih v mesto (ekologija, infrastruktura, potresna varnost in sanacija). Torej, za javni prostor se je treba bojevati in ga na več ravneh vkomponirati v tkivo mesta.

3. Kaj je narobe z učilnico (izobraževanje)
Zaradi pandemije je bil pod velikim stresom izobraževalni segment našega življenja (življenja predšolskih, šolskih otrok in študentov, življenja ljudi s posebnimi potrebami, staršev, učiteljev, starih staršev …). Ljudje smo morali med strogimi pandemičnimi ukrepi na neki način postati stroji. Vse, kar nam je bilo dovoljeno, sta bila delo in učenje. Človeška plat nas kot socialnih, kulturnih, intelektualnih bitij je bila začasno ukinjena. Bili smo le še proizvajalci in učenci. To je na družbi pustilo globoke psihološke posledice. Na surov način se je izkazalo to, kar smo prej predvidevali v teoriji. Pri izobraževanju ne gre le za učenje in delo. Gre za druženje, socializacijo, življenje, stike, intimo … Izobraževalne ustanove so tako prostorsko kot sistemsko zasnovane tako, da neproporcionalno potencirajo pomen podajanja in prejemanja snovi po kurikulu kot glavnega dela procesa izobraževanja. Nova izkušnja pa kaže, da gre še za mnogo več. Kakšne nove prostorske in programske arhitekturne vzorce to novo stanje lahko potegne za sabo? Projekti, ki so predstavljeni pod to temo, lahko spodbudijo razmišljanje, ki išče odgovore na zgornje vprašanje.

4. Oaze (podeželje)
Turizem kot ekstremno močna in hitro razvijajoča se vsesvetovna panoga je s pandemijo doživela hud udarec. Masovni turizem, ceneni turizem, vikend turizem … To drveče globalno kolesje se je na svetovni ravni čez noč ustavilo. Prišel je čas za premislek o tem, kaj je prihodnost turizma. Začeli smo se spraševati, kaj nam ponujajo bližnje destinacije, kakšen potencial ima lokalno podeželje. Pa tudi če se odpravimo na dopust v tujino: ali lahko iščemo lokalno s kontekstualnimi vsebinami, ne generično? Pri tem razmišljanju nam lahko pomagajo projekti, izbrani pod to temo.

V novem Intru pretres vidimo kot priložnost. Kot priložnost videti življenje na nov način … V zadnjih dveh letih so se zgodili veliki premiki v svetu, v družbah in v intimnem življenju ljudi. Nadaljnja pot teh sprememb je še odprta. Potek dogodkov in dolgoročnih sprememb se lahko razvije na mnogo načinov.

Skupni cilj naše skupnosti FA naj bo ta, da neizogibne spremembe v svetu s skupnimi močmi spodbujamo v pozitivno in konstruktivno smer. Plod tega cilja je tudi novi Intro, ki poudarja progresivna razmišljanja o najbolj osnovnih arhitekturnih temah, s katerimi se ukvarjajo študentke in študenti, profesorice in profesorji, raziskovalci in gostje FA.

Kontinuum ideje in volje
dekan prof. dr. Matej Blenkuš

10. februar 2022. Korekture s študenti v risalnici. Nosimo maske in zračimo prostor. Trudimo se, da bi bilo naše delo čim bolj podobno časom pred pandemijo. Trudimo se, da bi razmišljali in se odzivali enako sproščeno, kot smo bili vajeni pred marcem 2020. Trudimo se, a hkrati pozabljamo, kako je bilo nekoč.

Opažamo, da tega »nekoč« za polovico študentov v risalnici ni. Da se o arhitekturi in urbanizmu niso učili na najbolj neposreden način, skozi fizično dojemanje nastajanja prostorskih odnosov, da je za njih digitalni vmesnik nekaj normalnega, da je ročno izdelana maketa namesto načina razmišljanja le še ena od oblik predstavitve, ki si jo lahko izbereš, še raje pa jo opustiš.

Pri korekturah se srečujemo s podeželskim prostorom v značilnem slovenskem naselju, kjer je v neposredni bližini kockasto postavljenih stanovanjskih hiš zrasla srednje velika trgovina z živili, gradbenim materialom in pohištvom. Okolica trgovine je skladišče na prostem, prepredeno s stihijsko organiziranim parkiranjem za stranke. Celotno območje trgovine je zamreženo s temno zeleno kovinsko ograjo. Območje je sorazmerno veliko, morda so se na tem mestu pred časom pasle koze ali konji. S študenti o stanju v prostoru razpravljamo na kritičen, a hkrati stvaren način. Stanje, ki ga analiziramo, bi lahko posplošili na katerokoli slovensko predmestno naselje z agrarno tradicijo. In takih je v Sloveniji v veliki večini.

Opažamo, da je zelo preprosto izraziti nezadovoljstvo, a po drugi strani skoraj nemogoče najti ogrodje razmišljanja in delovanja, ki bi razvoj prostora usmeril v oblike (res je, oblike), ki so do ljudi, okolja in biosfere bolj prijazne, vzdržne in človečne. O človečnosti prostora razpravljamo na način, kot da gre za oddaljeno vrednoto, ki je v današnjem svetu nedosegljiva. Nepredstavljiva. Iluzija peščice, varno spete v akademsko razmišljanje in delovanje.

Pogovori, ki potekajo, nas vse bolj ločujejo od tega, kar prostor očitno in z neznansko lahkotnostjo zahteva sam od sebe, kar si dopušča, da se mu dogaja. Postajamo romantiki obdobja, ki mu pravimo »nekoč« in v katerem so zrasla čudovita evropska mesta in naselja, prepredena s prepletom javnih, poljavnih in zasebnih površin. Mesta in naselja, v katerih živijo ljudje, prebivalci, ki čvrsto stojijo v prostoru, ga živijo in mu dajejo značaj. Pogovarjamo se o temeljni potrebi mislečega človeka, da svojo identiteto utemelji tudi z bivanjem v prostoru. Identiteta, ki ni le odraz individualnih afinitet, temveč se skozi refleksijo kolektivne pripadnosti vrši tudi v prostoru. Skozi dojemanje in prebivanje v javnem, skupnem in kulturnem. Beseda da besedo in zgodovina se hitro člene na zgodovinsko, moderno in sodobno.

Opažamo, da je sodobnost tisti čas, v katerem živimo, to je čas, ki ga živimo. Čas, v katerem puščamo sledi. Je čas, s katerim spreminjamo prostor okoli nas, in je čas, ki je tako zelo drugačen od zgodovinskih in modernih časov. Ali je to čas po pandemiji?

Pandemija je rez. Rez z uveljavljenim, vsakdanjim in strpnim. Sili nas v izredna ukrepanja, krčenje temeljnih civilizacijskih potreb na račun biološke sle po ohranitvi vrste. Biološke potrebe so po svoji definiciji sebične, osredotočene na potrebo po preživetju posameznika, ki je postavljena precej pred potrebami družbe, skupnosti. So produktno usmerjene in kratkoročne. Vzpostavljajo hitra zadovoljstva, a trajno razvrednotenje pojmov, ki čas in prostor držijo skupaj.

Opažamo, da se to, kar se je v zadnjih dveh letih zgodilo nam in pred našimi očmi, kar nas je naredilo bolj udobne, pragmatične in ozke, dogaja že trideset let s prostorom okoli nas. Kot da bi ga že davno ujela pandemija prostorskega virusa, ki ga razkraja, a hkrati lakomno ohranja pri življenju, ki z vsakim dnem bolj krčevito pije oblikovan in urejen prostor na račun neskončnih površin »sive« uporabe. Tako smo vsi kot že dve leti v krču poučevanja, iz katerega se ne moremo iskreno izviti, saj nas je vse skupaj dodobra načel, tako se iz umevanja in ravnanja s prostori sodobnosti preprosto ne moremo izviti.

V teh dveh letih smo si kljub izrednim okoliščinam zastavili prenekatero vprašanje o svoji zgodovini in vlogi v družbi. Skozi pregledno razstavo Mladi smo in živi v Cankarjevem domu v Ljubljani se nam je celostno razkrila zgodovina našega stoletnega poučevanja in

dela. Četudi se menjajo družbene ureditve, risarska orodja, izrazne tehnike ter z vsako generacijo tudi študenti in pedagogi, se iz predstavljenih študijskih nalog razbere večen optimizem in volja po spreminjanju in nadgradnji prostora okoli nas. Idealizem, prepleten z akademsko naivnostjo, priča o tem, da sta nam rutina, preigravanje vedno istih motivov in vnaprejšnja predvidljivost v celoti tuja. Distanca pandemija nam je omogočila, da svojo zgodovino uvidimo kot kontinuum ideje in volje.

Sodelovali smo tudi pri pripravi razstave Edu:Arh Prakse arhitekturnega izobraževanja Muzeja za arhitekturo in oblikovanje. Razstava se zgodovinske materije loteva na popolnoma drugačen način. Poučevanje arhitekture, oblikovanja in urbanizma prepozna kot dialektično razmerje med tradicijo in alternativo, med trdim in mehkim, med počasnim in hitrim, med klasičnim in pandemičnim. Ena od najbolj zanimivih ugotovitev razstave je, da se fakulteta stalno razvija in pod svoje okrilje srka pedagoške in strokovne pobude, ki se razvijajo ob njej, z njo in seveda tudi proti njej. Zanimive so primerjave posameznih aktivnosti, dogajanj in akcij, ki so poimenovane s propulzivnimi samostalniki, kot na primer matrica, gverila, …, a se ob kritičnem razmisleku kmalu izkaže, da so (kmalu) postale njen partnerski, pogosto pa kar sestavni del vsakdanjega delovanja. Simptomatično »nerganje« študentov sobe 25 o potrebi po demokratični vključenosti študentov v učne vsebine, upravljanje in samokritiko pedagoške institucije v času sodobnosti ni le izjemno romanticizirano, ampak predvsem popolnoma neaktualno.

Zakaj? Opažam namreč, da prave nasprotnosti ne nastajajo znotraj akademskega okolja, temveč da je to kot celota v temeljnem nasprotju s splošnim družbenoekonomskim postpandemičnim izkoriščevalskim odnosom do prostora. Že prej omenjen pogovor na korekturah o značilni suburbani podobi slovenskega prostora nas navdaja z brezupom, da svoja znanja, kontinuum ideje in volje še naprej skrivamo za filtrsko masko akademizma. Da se sicer oboroženi z znanjem in pronicljivostjo vsekakor zavedamo slabosti tridesetletne prakse, a se z njo preprosto ne želimo okužiti. Da imamo na sebi še naprej nadete rokavice, da se špricamo s prostorskimi razkuževalci in da sanjamo o boljši prihodnosti, ki se ne bo zgodila tu, predvsem pa ne zdaj.

Če se edu:arh sprašuje o tem, kako je vsako desetletje aktivnosti na in ob instituciji prineslo nove oblike pedagoške prakse, se proces nikakor ni končal. Publikacija Intro, ki je nastala v enem najbolj neznačilnih obdobij v zadnjih petdesetih letih izobraževanja arhitekture, pogumno odpira tista vrata, na katera sem opozoril. Izpostavlja teme, projekte in stališča tistih študentk in študentov, ki jih ni strah »okužbe«, tistih posameznikov, za katere sodobnost ni nasprotje historičnemu in modernemu, temveč je aktualno stanje, s katerim se je treba spopasti na nov način. Treba je stopiti iz podstavka institucije in se podati v resnična okolja, stvarne skupnosti in konkretno, s tridesetletno prostorsko pandemijo načeto okolje. Pred nami so naloge, ki so si vse po vrsti dovolile okužbe, a hkrati ohranjajo močno hrbtenico imunskega odziva temeljnih vrednot arhitekture in urbanizma.

Uredniški odbor, ki v aktualni sestavi s to publikacijo tudi končuje svoje petletno delo pri projektu Intro, je na pronicljiv način izpostavil in naslovil tiste tematike, za katere meni, da so v sodobnem prostoru najbolj relevantne in ki nas najtrdneje umeščajo v realnost časa in prostora. Skozi sistematičen pregled dvoletnega dela študentk in študentov je nastalo zrcalo prostorskega odziva, ki zgodbe razstave edu:arh nadaljuje kot diseminacijo in disperzijo idej in volje po ukrepanju. Na konkreten, prizemljen in nesebičen način.

Na tem mestu se iskreno zahvaljujem Anji Vidic, Ani Kosi in Urošu Rustji za njihovo izjemno delo. Z vašo pomočjo bo obdobje izjemno turbulentnega p(r)oučevanja arhitekture od leta 2018 do leta 2022 ostalo trajno dokumentirano, naše družbeno poslanstvo pa dostopno širokemu krogu ljudi.

pogovor
Hrvoje Njirić

"What if?"

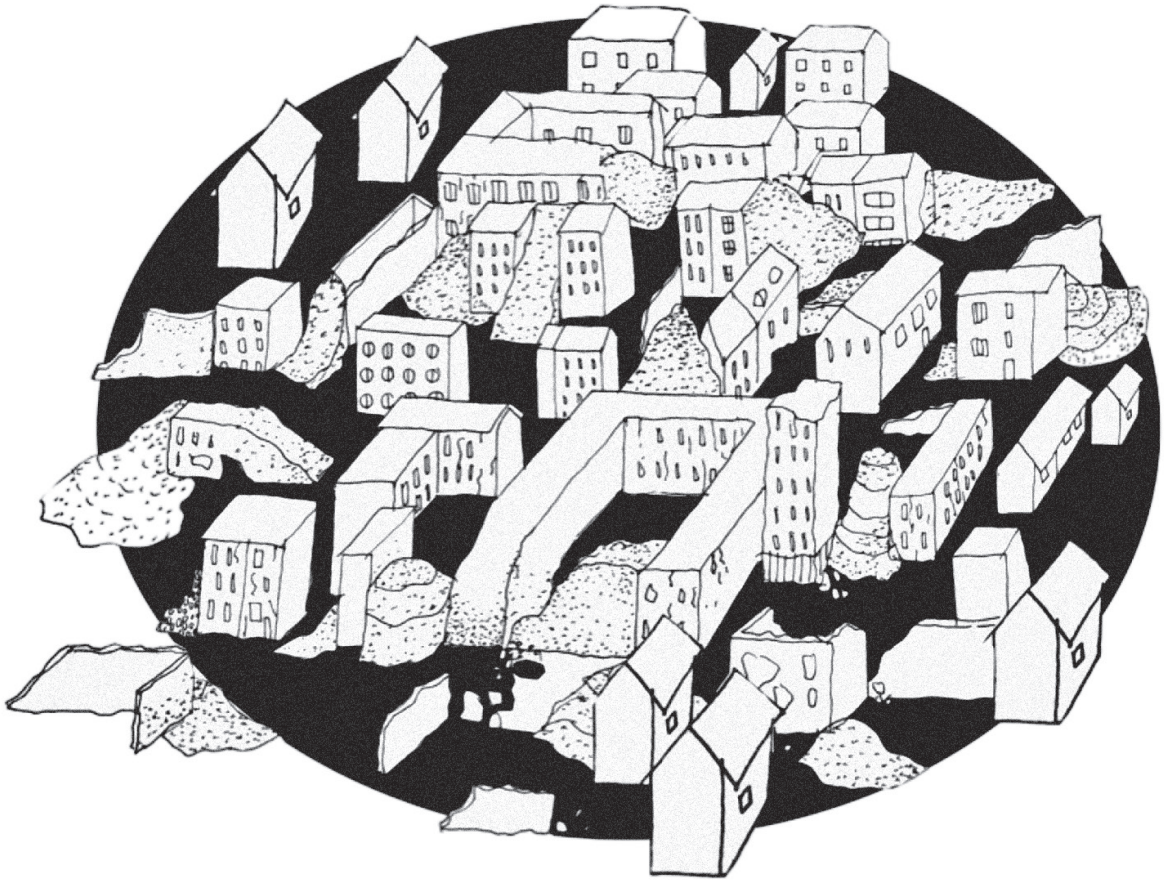

1

Glavna tema letošnje izdaje je PRETRES, torej se spraševujemo, kaj nas trenutno pretresa in katere spremembe ti pretresi prinašajo. Kako so po tvojem mnenju ti družbeni, zdravstveni, politični, ekološki … pretresi spremenili nas, naše življenje in posledično arhitekturo? Kako so pretresi vplivali nate in na tvoje delo?

Za začetek bi rekel, da je po mojem mnenju to del našega dela. Arhitekti se pogosto ukvarjajo z oblikovanjem prostora, kot da je to nekakšna umetniška disciplina, popolnoma iztrgana iz konteksta: tako časa kot prostora. Ne ozirajo se na to, kje in v kakšnih okoliščinah delajo. Po mojem mnenju je to narobe in mislim, da moramo tako kot drugi ustvarjalni ljudje pri svojem delu izražati tisto, kar je okrog nas.

Naj navedem tak primer, ki smo ga pred kratkim razvili. Delali smo na natečaju za vrtec v Splitu, tam poučujem, tako da sta mi lokacija in tema blizu. V okviru natečajnega projekta smo predlagali kapelo za okužene s kovidom. Ko smo to pokazali laikom, je bil njihov odziv: Kaj delate, kdo vas je prosil za to, politiki tega ne odobravajo. Spraševal sem se, ali je bila naša naloga, da moramo to storiti, ali ne. V obrazložitvi projekta smo navedli, da je v garaži kapela za boj okuženih s kovidom proti okužbi. To je bil odziv na besedila v časopisih in novicah po Dalmaciji, v katerih duhovniki pogosto pravijo, da je treba moliti in bo vse v redu, vsi bodo v redu in nihče se ne bo okužil. Razmere v Dalmaciji so drugačne od tistih sredi države in ta kapela je odziv na to. Sploh je ni treba narediti, je pa bila del natečaja kot odsev tega dalmatinskega svetovnega nazora, v katerem je vera v boga glavni temelj, ki nas bo rešil.

Pomembni pisatelji, kot so Mollier, Držić in Kafka, so močno upoštevali čas, v katerem so delovali. Uporabili so ga kot izhodišče za svoje umetniško izražanje, kakršno koli je že to bilo. Tako sem, ko sem poskušal odgovoriti tistim, ki ne razumejo pomena kapele za okužene s kovidom, potegnil vzporednico ne v realnem, ampak v simbolnem smislu, da vsak ustvarjalni izraz pusti sled v času. Nekdo se bo v prihodnosti, z neke časovne distance, vprašal, kaj se je dogajalo v tistem letu, da so arhitekti želeli pustiti pečat. Na koncu so arhitekti v natečajni komisiji idejo zagovarjali, preostali člani komisije pa so bili skeptični. Verjetno ste tudi vi na spletu videli milijon predlogov, kako živeti, kako organizirati delo in kako kateri koli vidik življenja prilagoditi novim razmeram.

Naša, arhitekturna dejavnost bi morala biti tesno povezana s časom, v katerem živimo. Pri svojem delu to skušamo prikazati v okviru teme. To je dobra podlaga za izražanje stanja družbe, v kateri živimo. Arhitektura ni le kopičenje gradbenega materiala, dobro bi bilo, da se vse skupaj nadgradi. Ko to razlagam študentom, to imenujem sistem dodane vrednosti. Če študent izdela korekten načrt, z detajli in vizualizacijami, je to za oceno 3 ali 4, za 5 pa mora imeti projekt dodano vrednost. To je tisto, kar ga povezuje tako s časom kot z lokacijo, v kontekstu katerih nastaja. Pred kratkim sem od prof. Tadeja Glažarja prejel knjižico o podeželski arhitekturi v Sloveniji in na splošno se mi zdi, da si ljubljanska fakulteta na to tematiko prizadeva za in tudi dosega boljše rezultate kot mi v Splitu ali Zagrebu.

Kako gledaš na svoja formativna leta? Tranzicijsko obdobje, razcvet potrošniške kulture, sprememba gospodarskega sistema, balkanska vojna in vse, kar se dogajalo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, je gotovo vplivalo nate in na to, kako si oblikoval svoj pogled na arhitekturo. Kako zdaj gledaš na svoje takratno delovanje?

Veliko časa je minilo od tistih let in stare pisarne Njirić+Njirić. Vedno smo se trudili upoštevati čas, v katerem delujemo in proizvajamo. Ta potrošniška kultura me je prevzela kot verjetno mnoge druge. K nam je prišla čez noč z nastankom novega sistema po vsej Jugoslaviji, predvsem zame, saj sem šel tik pred tem na šolanje v Gradec. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja sta me zelo zanimala potrošniška kultura in kako lahko arhitekti po vzoru postventurijskih tendenc izražajo novi svet, ki nastaja na Balkanu. Od tod tudi naslov Metabalcanico naše izdaje revije El Croquis. Prepoznano je novo stanje Balkana, na katerem se začenja uporabljati metajezik. Naše sodelovanje na evropski sceni je temeljilo na naši interpretaciji potrošništva na balkanski način. Ta faza zgodnjih devetdesetih let prejšnjega stoletja je bila navdušenje nad razpoložljivostjo vsega. Nadaljevala se je v drugi smeri, zlasti vojna je pustila pečat v gospodarstvu in na stanovanjskem fondu. Bila

je logična odločitev, da po spremembi režima zapustim to ugodje Gradca in Zahoda, se vrnem v Zagreb in poskušam nekaj narediti na to temo. To je bil na svoj način tudi nekakšen pretres, v tem primeru socialni.

Vrnimo se domov, pomagajmo zgraditi nekaj za našo državo. Sploh nismo dvomili, da je to nekaj, kar moramo storiti. Uspešni natečaji so nam pokazali, da nekaj pa le vemo o stanovanjski gradnji, morda bo to zanimivo tudi komu na Hrvaškem. Vrnili smo se polni zagona in želeli smo na to temo sodelovati in delati. Toda to je bil začetek streznitve na Hrvaškem, ki se nadaljuje še danes, po že 30 let totalitarnega režima na Hrvaškem, ki absolutno zavira prav vsak napredek. Tega se takrat nismo zavedali. Vsi smo bili za stranko HDZ in mislili smo, da je to rešitev za našo državo in nekaj, kar nas bo popeljalo naprej. Že v prvih letih delovanja te organizacije pa je bilo jasno, da ni nikakršnega altruizma niti humanizma, vse je temeljilo na ropanju in kraji. Poskušali smo se vključiti v program izgradnje stanovanj (POS – program socialne gradnje) in zmagali na dveh natečajih, a so se pojavile takšne birokratske prevare, da smo se odločili, da ne bomo sodelovali. V poznih devetdesetih letih 20. stoletja in v prvem desetletju 21. stoletja je bilo vseeno v okviru POS zgrajenih 10 do 15 solidnih zgradb, ki so relevantne v evropskem prostoru, a brez nas, saj nisem hotel pristati na izsiljevanje politike. S takim navdušenjem smo se torej vrnili na Hrvaško in želeli sodelovati na natečajih. Zaradi teh okoliščin pa smo se preusmerili v zasebni sektor. A to je druga zgodba, neka tretja faza, tudi nekakšen potres. Iz ideala dokončne osamosvojitve države je vzniknil instrument za bogatenje manjšine, drugi pa v tem težko sodelujejo. Marsikdo se nato začne ozirati še po drugih vidikih sodelovanja, tako preidemo od javnega k zasebnemu. Tudi ti projekti so stanovanjski, vendar ne javni, ampak zasebni. Ti elementi so ključno vplivali na naše delo.

Potres v Zagrebu, kakor koli se to črnogledo sliši, se je zgodil pred dvema letoma, a narejeno ni še popolnoma nič. To je poligon za bogatenje nove skupine ljudi, ki so videli priložnost, da se prenova strukturira tako, da gre denar, ki ga daje Evropska unija, v njihove žepe ali še huje, da se denar vrne Bruslju, ker ga nismo znali uporabiti. To so nekateri primeri, zaradi katerih sem bil zelo vesel, da me je prof. Tadej Glažar povabil v Ljubljano na študentsko delavnico na temo potresa, saj se na Hrvaškem ali v Zagrebu o tem ne govori. O tem govorijo nekateri drugi, arhitekti pa ne. Zanimivo mi je bilo, da lahko stroka, čeprav 150 km od epicentra potresa, s študenti, ki delajo na tem z veliko zagnanostjo, nekaj pove o tem. Obrobno je o tem poročal tudi hrvaški tisk, ne kot glavni naslov, a omenjena je bila Ljubljana, poglejte njih, potresa sploh niso imeli in zdaj se pripravljajo, če se bo zgodilo kaj takega. Menim, da je to racionalen, pameten in civiliziran pristop. Še danes sem počaščen in vesel, ko me povabijo k sodelovanju.

Ali bi torej lahko rekli, da arhitekturna stroka nima velikega vpliva na reševanje pretresov? Kako, misliš, bi morali arhitekti delovati danes, da bi arhitektura še vedno bila družbeno relevantna stroka?

To je zelo težko vprašanje, saj tudi v razvitih evropskih demokracijah vse države niso v enakem položaju. Na primer v Italiji, razen nekaj starih renomiranih arhitektov, ki se pojavljajo v rumenem tisku, arhitekti nimajo prav velikega vpliva. V Franciji na primer pa je to na povsem drugi ravni in kot da je to popolnoma drug svet. Tudi ko pogledamo razvite demokracije, opazimo razlike. Za naša tranzicijska okolja pa je težko prerokovati, kako to narediti. Naj navedem še en primer iz Zagreba. Fakulteta za arhitekturo v Zagrebu je izdelala in brezplačno ponudila 10 pilotnih projektov za Petrinjo in kraje, v katerih so bile posledice potresa še hujše kot v Zagrebu. To niso antološki projekti, ampak odgovori na zastavljena vprašanja. Odločevalci, ne glede na to, kdo so bili, so prezrli prizadevanja fakultete in za posel angažirali nekatere druge ljudi z drugimi projekti. Vse skupaj je izpadlo kot škandal, takemu delu in nestrokovnemu vodenju postopka pa je nasprotoval tudi dekan fakultete.

Razmere v Zagrebu so podobne kot v Ljubljani, saj je zdajšnji zagrebški podžupan arhitekt. Vsi pozitivni dosežki, ki jih je prispeval Janez Koželj, so nam z našega vidika videti odlični in upamo, da bomo kaj takega dosegli tudi v Zagrebu, v okviru funkcije podžupana Luke Korlaeta. No, minilo je že eno leto, napredka pa še nismo videli in

vprašanje je, ali ga bomo sploh kdaj.

Recepta torej ni, vsaka država deluje na svoj način. Vsi smo občudovali, kako je Ljubljana iz dneva v dan boljša in bolj organizirana, v Zagrebu pa se kaj takega ne dogaja. Očitno so to civilizacijske razlike. Kot veste, Zagreb ni tak, kot je bil v devetdesetih letih 20. stoletja, demografska struktura se je spremenila. Razmere niso primerljive. Ljubljane in Zagreba ni mogoče primerjati. Imate srečo, da živite in da lahko odločitve sprejemate znotraj konsistentnega sistema, kar se je pokazalo tako na tej delavnici kot v načinu odziva študentov. V nasprotju s Hrvaško, kjer ni pravil, poskusi oblikovanja pravil pogosto ne padejo na plodna tla. Bojim se, da se glede tega ne bo nič spremenilo. Kot arhitekti ne moremo objokovati svoje žalostne usode, lahko pa ustvarimo neki novi operativni diskurz, kot ga je Le Corbusier naredil s Čandigarhom, ali kot so ga pred kratkim naredili Čilenci, ki so zelo razvili svojo gradbeno kulturo. Ni prostora za jamranje, ampak za drugačen pogled in uporabo orodij, ki so nam na voljo. Ta so v vašem primeru ena, v našem pa žal druga.

Arhitektura nastaja zelo počasi, družbene spremembe pa se dogajajo izjemno hitro. Kako naj bo arhitektura bolj aktivna? Ali naj se poskuša na vsako stvar čim hitreje odzvati ali pa naj se drži svoje poti?

Hitrost v arhitekturi je pomembna, a tudi spoznanje, ki ga pogosto zapostavljamo: da je arhitektura zamrznjeno trenutno stanje. Študente poskušam ozavestiti, da je arhitektura proces, ne samo urbanizem, tudi arhitektura se začne, ima svoj potek in nato razgradnjo. Poznamo različne hitrosti ustvarjanja in spreminjanja. Tako smo poskušali delati tudi na vaši delavnici, pri čemer smo upoštevali čas.

Naj navedem primer iz naše natečajne prakse: bazen za zagrebško predmestno naselje. Tu je veliko zgradb, kot sta Kaufland in Lidl, in veste, kakšne so, arhetipske, super nizke in super velike. Mislili smo, da bi v to okolje lahko postavili še eno takšno zgradbo, le da bi bila na neki način spremenljiva. Trenutno bi se dobro zlila z okoljem, čez 20 let pa morda niti ne. Zato smo projekt razdelili na dva dela. Pod zemljo je tako imenovana infrastruktura, kot so garderobe, klima, fitnes, tehnika, školjka bazena. Na površju pa bi bila le streha, tj. membransko napihnjena konstrukcija v obliki Lidla. Ta napihnjeni »Lidl« bi torej lebdel nad pritličjem. Draga tehnologija bi ostala za vedno, membrana in njena oblika pa se po na primer 20 letih iztrošita in se tedaj uporabi neka druga oblika, ustreznejša glede na čas in prostor, v katerem nastaja. Z drugimi besedami, ključno je prepoznavanje različnih hitrosti, vidikov uporabe arhitekture, ki smo jih razdelili na trajne, podzemne, drage in tiste nadzemne, ki se spreminjajo pod vplivom časa, modnih trendov ali ko nas dosežejo ruske rakete. Potem vse na površini izgine, tisto v zemlji pa ostane in začne kaliti. To je povezano tudi z našim starim natečajnim projektom v Italiji. Imenovali so ga: najlepša hiša na svetu. Hiša je imela varen podzemni del in nestabilen zgornji del, ki ga kataklizma izbriše z obličja Zemlje. Družina ostane v podzemnem delu, iz katerega vzklije življenje. Ta ideja, da imata hiša in njen nastanek svoje življenje, ritem in trajanje, ki niso nujno enaki, je po mojem mnenju zanimiva ugotovitev in dobra iztočnica za študente.

Zanimivo, da si omenil arhitekturo kot proces. Tudi oblikovanje arhitekta je proces – pedagoški proces. Zanima nas, kako gledaš na svoje dvajsetletne izkušnje izobraževanja v različnih okoljih. Na naši fakulteti si imel že tretjo delavnico kot gostujoči profesor. Kako se je tvoj proces dela s študenti spreminjal skozi čas? Ali si zaznal kakšne spremembe v sposobnosti kritičnega razmisleka študentov? Ali meniš, da so danes študenti še zmožni kritičnega pogleda na arhitekturo, prostor in družbo?

Povem vam, da sem v svojem bistvu šokiran nad paradoksom. Logično bi bilo pričakovati, da bo z razvojem interneta in vseh drugih medijev, ki so nam na voljo kadarkoli in kjerkoli, izobraževanje, in to ne le arhitektov, ampak tudi vseh drugih, postalo veliko lažje in bolj neposredno, tudi če nanj močno vplivajo nekatere pandemije, potresi ali podobno. Vendar moja izkušnja, zanesljivo v Splitu in tudi delno v Madridu, ta dva prostora skrbno spremljam, kaže, da več znanja ko daješ študentom, manj jih zanima, da bi to pogledali. Kot primer naj omenim morda staromoden pristop, vendar še vedno učinkovit za moj predmet, in to je Sodobna arhitektura 3, ki obravnava obdobje od leta 1967 do danes in za

katerega je predpisana obvezna literatura, ta zajema 10 knjig, ki pa jih študenti ne znajo brati. Vse so na voljo na spletu, vključno s komentarji, tudi skrajšane različice. To je prvi problem, drugi pa Pinterest in podobne izmišljotine. Te so zelo spremenile odnos med arhitektom in naročnikom, tudi odnos med učiteljem in študentom. Jasno mi je, da so te instantne rešitve, ki jih ponuja Pinterest, logična posledica razvoja in da nekdo želi sistematizirati: ko klikneš na vrata, vidiš vsa najlepša vrata, ko pa klikneš na streho, vidiš vse najlepše poševne strehe. To je povzročilo zmedo in iluzijo, da bomo, če izberemo prave slike s Pinteresta, prišli do arhitekture, ki se bo nekega dne vrnila na ista mesta, kjer jo bodo oboževali in opazovali. Kolikor bi moral biti tehnološki napredek v funkciji izobraževanja, toliko je v teh naših razmerah tudi poguben.

Še nekaj je bistveno: risanje načrtov in razpravljanje, ali naj roka sledi misli ali pa naj miški dopustimo, da misli namesto nas. Če se malo slikovito izrazim, študentom v nižjih letnikih rečem, naj v zvezek desetkrat zapišejo ta stavek: Miška je moj največji sovražnik. Gledajo me in mislijo, da se hecam. Miška je zelo nevarno orodje, če mislite, da vam bo dala rešitev. Z drugimi besedami, rešitve še vedno izhajajo iz roke. To sta v nedavnem intervjuju povedala tudi Peter Cook in Michael Frost in še številni drugi. Roka je nenadomestljiva kot prenos misli na papir. Miška pa pride v ospredje v drugi fazi. Študentje se pogosto ujamejo v past, da miško sprašujejo po vseh odgovorih, ki pa jih ta žal ne ve. Zlahka je mogoče videti, ali je arhitektura nastala z risanjem črt na zaslonu ali tako, da je roka pustila pečat na papirju. Morda zvenim staromodno in vsekakor sem za tehnologijo, vendar le, ko ji postavimo pravo vprašanje. Vprašanji koncepta in konteksta nista pravi vprašanji za miško, ampak prej za kakšno drugo žival.

Če govorimo o optimizaciji nekega sistema, konstrukcije ali urbanizma, pri čemer je treba uporabiti napredna orodja, je seveda človeška roka slabša rešitev, v tem primeru je treba uporabiti prav te tehnologije. Sebe in študente moramo naučiti, kako se postavljajo ustrezna računalniška vprašanja, vsa druga pa je treba reševati ročno. To je nekaj, kar bi morali obvladati že v nižjih letnikih. Žal je v Splitu, predvsem pa v Madridu, kamor prihajajo študenti, ki so sodelovali pri gradnji že nekaj hiš, nato pa se vpišejo na podiplomski študij, da bi se naučili kaj več še o stanovanjih, zelo težko spremeniti nekaj, kar se je že uveljavilo. Zato srčno upam, da si, če imate možnost, uredite kakovosten dodiplomski študij. Tedaj se študenti naučijo nekaj dobrega ali pa slabega. Prav v tem študiju bi morali biti najboljši predavatelji. Ne pa, da so glavni in najboljši šele na koncu.

Vi imate sicer drugačen, ateljejski sistem, v okviru katerega en mentor vodi študenta skozi več let in to zagotovo daje neke rezultate. Jaz pa opažam, da je treba k osebi najbolj previdno pristopiti v tistih formativnih, zgodnejših letih študija, ko je oseba stara 18 ali 19 let. Kot je to počel John Heyduk na Cooper Unionu. Vse to, kar se nauči napačno ali se uči narobe, je zelo težko spremeniti. Večina ima tudi odpor do spreminjanja nečesa, kar so že usvojili in utrdili z vajo, da bi zdaj znova začeli od začetka. Z najmlajšimi bi se morali ukvarjati najboljši predavatelji, kar jih šola lahko zagotovi. Likovna pedagogika je ena najtežjih. Tudi če vprašate Kleeja ali Mondriana. Kako osemletnemu otroku vzbuditi zanimanje za umetnost?

Glede na izkušnje poučevanja tako v Sloveniji kot na Hrvaškem, v Avstriji, Španiji in drugje v tujini, kakšne so razlike med študijem in poučevanjem v teh državah?

Mislim, da so razlike ogromne, in to iz več razlogov. Prvi razlog je kultura, saj vsi preprosto ne začnemo z enakih stališč. Ne bi si upal reči, da je z vidika kulture Vzhod v podrejenem položaju v primerjavi z nadrejenim Zahodom, vendar ima ta civilizacijski trenutek vendarle še nekaj vpliva in prispeva nekakšno domačo vzgojo. Drugi razlog je finančni. Tam sem videl res vse: od Urugvaja, ki je obljubljena dežela za študente arhitekture s fantastičnimi študijskimi razmerami, po končanem študiju pa imajo na voljo še eno leto plačanih potovanj po svetu. To jim omogoča njihova loterija. Na državni ravni imajo obveznost, da se na loteriji presežek dobička prenese, zato študentje od tega dobijo zelo veliko. Potovanje s proučevanjem arhitekture je nenadomestljivo!

Radi se slepimo, da po televiziji vidimo vse, kar nas zanima. Absolutno sem prepričan, da ko pridete v La Tourette ali se sprehodite po Sejimovem Rolex centru, je to nekaj tako

izjemnega, da tega ni mogoče doživeti iz domačega naslanjača. Da ne omenjam starejše, zgodovinske arhitekture, ki ima patino in avro, ki popolnoma prevzameta. Treba je potovati! Nekaj časa sem zagovarjal eno predinternetno misel, torej misel, značilno za čas pred e-učenjem. To pomeni, da bi študentje morali potovati od ene do druge fakultete, predavatelji pa bi jih morali, kot nekakšne himalajske šerpe, voditi po tej svoji pokrajini, resnični, družbeni in gospodarski ter še marsikateri drugi. Z drugimi besedami, študent bi moral po učnem načrtu v teh 6, 7 letih doživeti popolnoma različne situacije in pedagogike. To je bila moja ideja, da se organizira skupina fakultet, ki omogoča izmenjavo študentov, predavatelji pa ostanejo, kjer so. Ne pa, da je obratno, kot se dogaja danes. Za nas, predavatelje, bi bilo to dolgočasno, saj bi morali stalno govoriti isto in nikamor ne bi šli, vendar nismo pomembni mi, pomembna sta proces izobraževanja in študenti. Oni bi od tega zanesljivo v vsakem pogledu imeli koristi.

Seveda so možne tudi zlorabe, saj imamo tudi v Splitu tiste, ki se pridejo malo kopat, mimogrede pa skočijo še na fakulteto. Toda ta ideja študentskega popotnika je tudi v internetni dobi dosegljiva in dobra, glede na trenutne razmere pa jo je treba prilagoditi epidemiji. Ali bomo torej gluhi za vse in bomo potovali ne glede na te razmere. Ne glede na to menim, da so za izobraževanje potrebni novi formati, vse digitalno ga je treba sprejeti kot organizacijsko platformo. Mi kot predavatelji moramo opozoriti na tiste bolj ali manj skrite pasti interneta.

Dotaknimo se še najnovejše delavnice na UL FA, kjer si se s študenti ukvarjal s posledicami v primeru potresa v Ljubljani. Ni naključje, da se je delavnica dogajala kmalu po hudem potresu na Hrvaškem. Kaj so bili izhodišča in cilji delavnice?

Bilo mi je zelo zanimivo. Poklical me je prof. Tadej Glažar in rekel, da je minilo deset let in da je čas, da spet pridem. Razmišljala sva o temi in nekako sva se skupaj domislila te teme ali pa je on predlagal: zdaj je bil potres, mi pa se bojimo, da ne bi bilo tako tudi pri nas, zato bi se radi pripravili. Nato sva to temo izluščila kot zanimivo. To sem poskušal strukturirati na več načinov, ki bi bili sprejemljivi za Zagreb, a si ne delam niti najmanjše utvare, da bi me kdo od tam kaj vprašal, še manj poslušal. Torej v tem smislu to za Zagreb ni relevantno, mislim pa, da je bila zanimiva vaja.

Izhajali smo iz predpostavke, da je arhitektura nekaj, kar nastaja skozi čas, zato imamo kratkoročne in dolgoročne cilje. Potres se zgodi in treba se je zelo hitro odzvati, da se uredi tisto najpotrebnejše, zlasti če se to zgodi pozimi ali v neugodnih vremenskih razmerah. Poleg tega moramo poskrbeti, da se ljudi iz zasilne namestitve pozneje namesti nekam drugam. Pomembno je načrtovanje v dveh časovnih razponih, ki ju moramo doseči: enega moramo doseči v enem mesecu, enega pa v enem letu. Izhajali smo iz predpostavke, da ljudi ne namestimo v Domžale, na Vrhniko ali kam še dlje, v oddaljena predmestja, da jih ne bi odpeljali iz njihove soseske, v kateri so živeli 30 let. Po mojem mnenju ta ukrep sploh ne upošteva človeka. Ideja je bila ostati v Ljubljani, na neki način v lastnem življenjskem prostoru. Poskušali smo predvideti, katere metode bi bile primerne za nujno nastanitev in kako dolgo bi trajala ta nastanitev, od na primer šestih mesecev do največ enega leta, dokler se ne ustvarijo dolgoročnejše, trajne rešitve. Parkirne cone v središču mesta so bile uporabljene za ozke hiše, te bi bile blizu te soseske. Mogoče bi bili bivalni prostori v zgornjem nadstropju, spodaj pa bi bili avtomobili. Scenarij je tak, da se hiša, ki se je podrla, popravi ali pa se zgradi nova. To je prvi vidik. Drugi vidik je bil videti, ali je mogoče obstoječi stanovanjski fond, ki je le načet ali delno problematičen, ojačati z novimi konstruktivnimi dodatki in te dodatke za ojačanje naseliti. Za ponazoritev: kot nekakšni gotski kontraforji, med katere so se naselili ljudje, naseljena infrastruktura, bivalna infrastruktura. Z inteligentnim sistemom ojačitve rešimo to, kar je mogoče rešiti, hkrati pa dobimo še 20 do 30 % več stanovanjskih enot.

Študentje so to naredili na svoj način, nekateri na način bližje estetiki francoskih arhitektov Lacaton & Vassal, drugi pa na bolj skulpturalen način. Vsekakor sem z njihovim angažmajem v kratkem času zadovoljen. Mislim, da smo imeli tudi na temo hitrosti in počasnosti v arhitekturi zanimive rešitve. Toda pedagoški cilj niti ni sam potres, temveč ideja, da je hiša ali deli hiše stanovanjski prostor v razmerju do nestanovanjskega ali

2

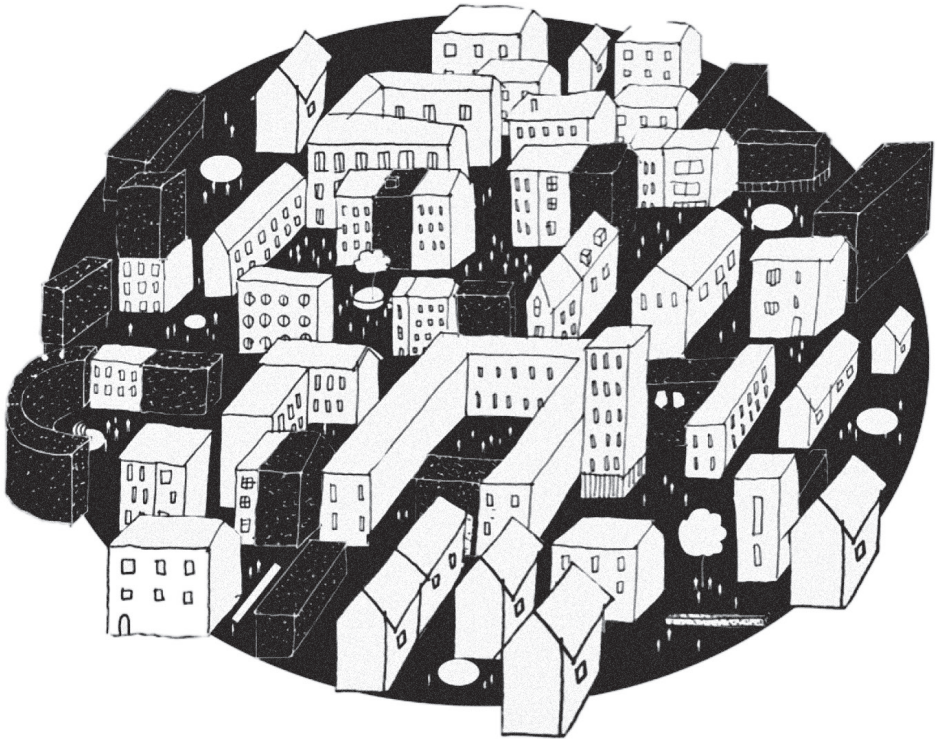

3

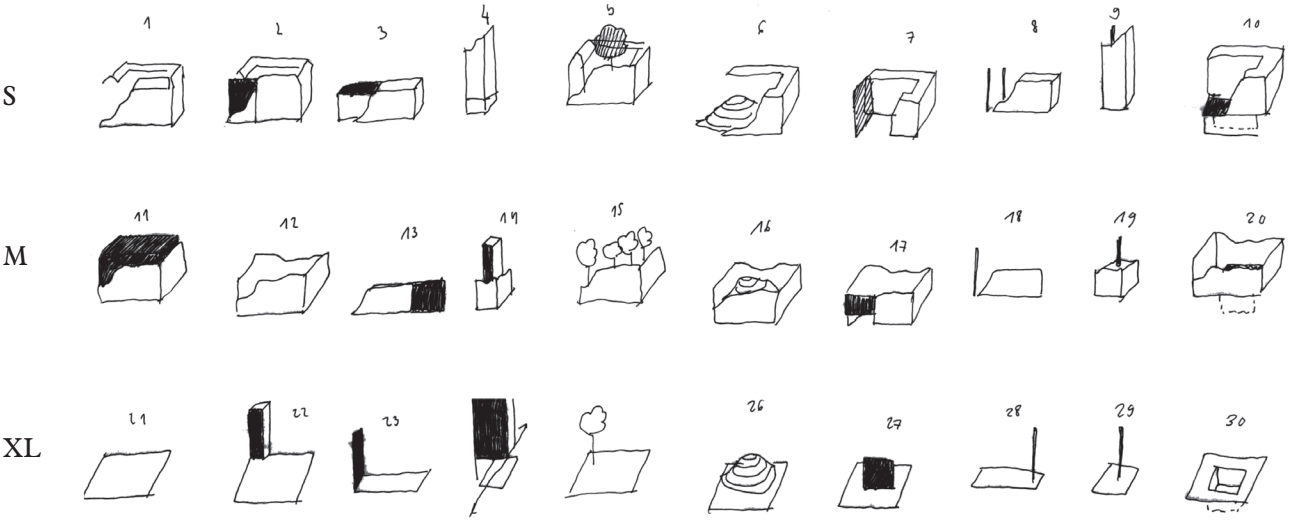

Earth Shakes for New Space!, Ana Jerman, Marija Plavčak
Arhitekturna delavnica "What if?"
junij - julij 2020, gostujoči profesor: prof. Hrvoje Njirić

1 Praznine po potresu
2 Vzpostavljanje javnih prostorov znotraj praznin po potresu
3 Katalog intervencij - od polnega do praznega
4 Tipologija obstoječe zazidave in obseg ruševine po potresu
5 Definiranje odprtega prostora - koliko elementov?

4

	zgodovinski kare	kare	lamela	blok
			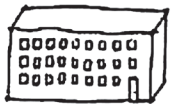	
S	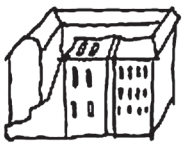			
M				
XL				

5

grajeno	zid/ruševina	voda	landscape	preproga		mix	
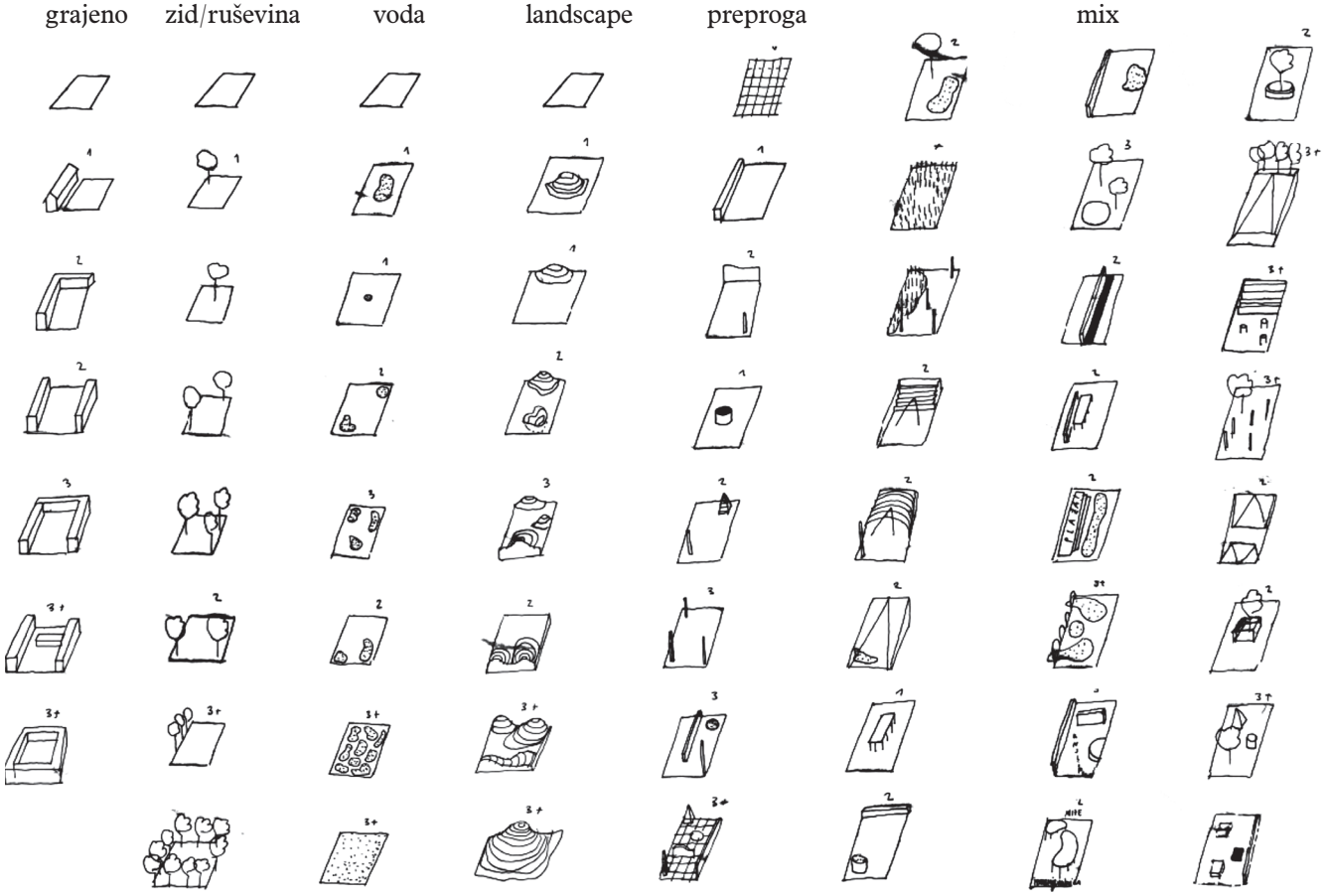							

pa stanovanjski prostor v razmerju do javnega prostora. V okviru tega, kar nastane po potresu, govorimo o univerzalnih arhitekturnih vprašanjih. To se mi zdi, da je bil glavni cilj, in pri tem je bil dosežen največji uspeh.

Kako se stroka po tvojem mnenju odziva na takšne katastrofe? Kako se je odzvala na potres v Petrinji, si že omenil, a kako bi ocenil odziv stroke na preostale katastrofe, na okoljsko, energijsko, migrantsko, politično krizo? Ali se ti zdi, da jih arhitekti nekako preveč nekritično sprejemamo, se jim prilagodimo in si s tem pravzaprav zatiskamo oči pred njimi?

Na Hrvaškem je bolje, da se o tem ne govori. Vse to, kar pravite je nam tuje. To so besede, ki jih lahko najdete v slovarju in nato ugotovite, kaj pomenijo. Mislim, da nisem pesimističen niti da pretiravam, če rečem, da to za Hrvaško nikakor ni pomembno. Za nas je pomembno, ali bomo preživeli diktaturo, v kakšnem stanju in s kakšnimi posledicami, saj se zdi, da ji ni ne kraja ne konca. V drugih državah pa lahko govorimo o tem. Slovenija je na dobri poti, da se pridruži kulturnim zahodnim državam, ki za to namenjajo ogromno denarja. Mislim, da se za temo ozaveščanja o vplivu na okolje, seveda po moji presoji, nisem strokovnjak za to, v Zahodni Evropi glede na vire in stopnjo ozaveščenosti o tem vlaga velik napor, kar je vredno vse pohvale. Ko pa pogledamo odstotke, vidimo, kako majhen del svetovnega prebivalstva se s tem ukvarja na smiseln način. Spremljamo lahko, da je na vseh srečanjih na vrhunski ravni, na katerih se poskuša globalno segrevanje zmanjšati pod 2 stopinji Celzija, vse skupaj bolj na trhlih temeljih in se težko kaj doseže. Ključna je vloga Amerike in tretjega sveta. Amerika se do tega še vedno obnaša v najboljši Trumpovi maniri, naj se ti ubogi znajdejo sami, mi pa gremo z raketami v vesolje. Mislim, da so ZDA velik problem pri tem in nočejo sodelovati na pravi način, so velik onesnaževalec glede na količino industrije. Večji so tudi od Rusov. Zdi se mi, da je Amerika največji problem, ne samo ZDA kot take, ampak Amerika kot celota, tako Latinska kot Južna. Če bi se začeli s tem ukvarjati načrtno in odgovorno, bi pritegnili dobršen del drugih. Mislim, da se Evropa izjemno trudi.

Na delavnici smo se ukvarjali tudi s temo odpadnega materiala. Razmišljali smo, kaj bi lahko naredili z ruševinami, materialom iz odpadnih zgradb. Gre za idejo s predhodne skandinavske delavnice, v okviru katere smo se ukvarjali s tem, kaj narediti s snegom. Čiščenje in odlaganje snega nista taka preprosta, zlasti z okoljskega vidika. Da se sneg odpelje do najbližje reke in se tam odvrže, ne pomeni ravno najmanjšega ogljičnega odtisa. Tako sneg kot ruševine je treba zadržati na zadevni lokaciji. Ogledali smo si primer Münchna, ki je iz ruševin, ostalih ob koncu druge svetovne vojne, naredil park Olympia z vsemi čudovitimi griči in konstrukcijami Freia Otta in drugih nemških mojstrov. So tudi primeri, kako ravnati na mestu samem, z ultimativnega ekološkega vidika, da se ohrani občutek odgovornosti do okolja tudi v teh neugodnih trenutkih.

Obstajajo popolne naprave, ogromne naprave, ki sesajo ogljikov dioksid iz ozračja in ga spremenijo v prah, ta pa se nato odlaga v zemljo. Možni so številni načini, kako smeti spremeniti v uporabne izdelke. Mislim, da v inženirskem smislu lahko vidite številne dobre, dobro uveljavljene pobude, katerih cilj je dobrobit človeka na tem planetu. Bojim se, da živimo v času, v katerem ima politika žal še vedno prevelik vpliv, in pri tem nismo dosegli ničesar že od prazgodovine, ko se je jamski človek boril za prevlado, v resnici pa je prostora za vse. Mislim, da je na planetu še vedno dovolj prostora za vse. Civilizacijsko se bojim, da nismo dosegli prav veliko. Tistih 10 % ali 15 %, ki jih zajema Evropa, je premalo, da bi ustavili kataklizmo. Kdaj bo zavest spoznala, da nam voda že močno teče v grlo, je veliko vprašanje, morda v prihodnjih 10 ali 30 letih. Vsakdo, ki ima otroke, bi moral skrbeti za svojega otroka. To je nekaj, kar razumem tudi jaz. Verz: I hope the Russians love their children too (Upam, da imajo tudi Rusi radi svoje otroke) iz Stingove pesmi je na genialni glasbeni podlagi, govori pa o tem, o čemer se zdaj tudi mi pogovarjamo. O tem, da imajo tudi Rusi menda radi svoje otroke in da niso taki idioti, da bodo zdaj vse uničili, saj bodo tudi sami trpeli zaradi tega. Tako smo zdaj po hladni vojni spet v tej situaciji, popolnoma po nepotrebnem. Imamo toliko resnejših tem, s katerimi bi se morali ukvarjati, in to sta dobrobit in splošno preživetje na planetu.

Popandemično kovidno stanje bo verjetno malo vplivalo tudi na arhitekturo. Katere arhitekturne teme in vprašanja, misliš, je odprlo postpandemično kovidno stanje? Omenil si vašo zmagovalno natečajno rešitev za vrtec v Splitu, za katero ste predlagali kapelo za tiste s kovidom. Kako bi se arhitektura morala aktivneje odzvati na ta današnji pandemični pretres?

Popolnoma se strinjam, da je treba najti načine, kako organizirati prostor za še več ljudi. Za malo ljudi to že vemo, to se že dogaja na nepremičninskem trgu. Hiše na obrobju mesta, na osamljenem prostoru, dovolj izolirane od nevarnosti okužb ter neodvisne z vidika energije in kmetijstva so za teh nekaj izbrancev, za 100 družin varna rešitev. Vendar arhitekti niso tako elitistično profilirani in bi morali najti modele, ki bi omogočili socialno vključenost in da je mogoče urediti avtonomno rabo.

Pri projektih, ki jih izvajamo, gledamo, kako bomo omogočili vstop v hišo skozi nekakšno vežo ali avlo oziroma ali lahko v na primer nekatere enote v vrtcu vstopimo neposredno, tako da otroka izročimo skozi okno, ne da bi zato vstopili v stavbo. Domnevam, da bi si arhitekti morali zadati nalogo, sploh kadar gre za javni objekt, da lahko ta deluje kombinirano. Pri projektu porodnišnice v Splitu smo upoštevali koncept pandemije, ne da bi vedeli, da bo to postala glavna tema. Mi smo jo poimenovali približanje (zooming-in). V tehnologiji porodnišnice obstaja možnost sobivanja (rooming-in), kar pomeni, da so sobe zasnovane tako, da je omogočeno sobivanje novorojenčka in matere. Mi pa smo naredili koncept približanja (zooming-in), kjer so očetje v primeru okužb, to se v porodnišnicah izvaja tudi v primeru benignih okužb, razen kovida, da preprosto prepove približanje. Trenutek, ko prvič zagledaš svojega otroka je neverjeten, to te uroči in je resnično nekaj najlepšega. Razmišljali smo, da se vsi trakti z mamami, ki so ravno rodile, naredijo tako, da lahko očetje čez sredozemske vrtove pridejo neposredno do okna, pri katerem sta mama in otrok, da navežejo stik. To je prvinski nagon, zaradi katerega se človek tako odzove v takšnih situacijah. Sčasoma in če bi se izkazalo, da se bodo takšne pandemije nadaljevale, če bodo ljudje spoznali, da bo to postal nov način življenja, v tem primeru se bo arhitektura temu prilagodila. Ne mislim, da bodo na primer Nemci dali neke norme, ki jih bomo morali upoštevati, ampak zgodili se bodo spontani procesi, če je arhitektura drugače zasnovana, niti ne dražje ali bolj zapleteno. Z inteligentno razporeditvijo je treba v najhujših obdobjih omogočiti kar najboljše možno življenje.

Epidemije so vedno bile. Danes pa so nekateri dvomi, da te bolezni ne prihajajo same od sebe, temveč ciljno usmerjeno. Zato to lahko postane način življenja, to se lahko zgodi, pri tem pa ni rešitev, da bomo leteli na Mars, saj rakete ni. Toda v okviru tega je treba omogočiti dostojno življenje in prav arhitekti bi morali pri tem dati vse od sebe. Ob tem bo v nekaterih državah kdo arhitekta morda celo kaj vprašal, v nekaterih pa zagotovo ne. Kar zadeva naš balkanski svet, se bojim, da bomo še naprej capljali za zahodnim svetom, Slovenija pa ima dobre možnosti, da bo še naprej del drugega sveta, ki napreduje, in pri tem vas maksimalno podpiram, saj je to edini ustrezen in normalen način delovanja.

Omenil si že, da vsaka arhitektura nastane v svojem času in v svojem prostoru ter da se mora na to odzvati. Ampak kakšen naj bo ta odziv na specifičen kraj, v katerem nastane? Vemo, kakšna je švicarska, španska in japonska arhitektura. Ali je ta lokalnost danes sploh še možna in relevantna? Ali je odpiranje vprašanja lokalnosti, regionalnosti še relevantno? Kako vidiš opredelitev arhitekture kot lokalne, glede na to, da se dogajajo globalne krize, na katere se mora arhitektura odzivati v svetovnem merilu?

Ja, to je dobro vprašanje, vendar nimam preprostega odgovora. S študenti na začetku semestra vedno naredim nekaj, čemur pravimo foto safari. Glede na to, da delamo na nekaterih obrobnih območjih Splita, so tam zelo zanimive črne gradnje in kaj vse si ljudje zamislijo, kako narediti in uporabiti materiale, ki sploh niso namenjeni gradnji. Študente pošljem na foto safari, na katerem bi prepoznali te posebnosti v materialu, prostorskih sklopih ali mini urbanističnih sekvencah in jih proaktivno uporabili pri svojem delo. To delamo že leta in ne dobim ustreznih odgovorov, preprosto morda zaradi svoje pedagoške nerodnosti ali morda zaradi lastnega udobja študentov. Letos smo imeli lokacijo z veliko geološkimi posebnostmi, ogromnimi skalami, celotno naselje se imenuje Kamen. Takšen kamen je visok dvajset metrov, tloris pa je premera 10–12 metrov in ta kamen postaja

središče naselja. Nanj so postavili improvizirana stojala, na drugem mestu so pritrdili košarkarski koš, na tretjem nekaj zelenja in ta geološki artefakt je postal kompleksen element celotne urbane kompozicije središča tega majhnega mestnega naselja. To stvar je mogoče z malo spretnosti, a tudi malo abstrakcije uporabiti v projektu. Povratne informacije, ki jih dobim, so zelo slabe, rekel bom, da morda gre za pomanjkanje mojih pedagoških spretnosti. Nekako jih prepričam, da upoštevajo vse lokalne posebnosti. Menim, da je to zanimivo, uporabno in prepoznavno z vidika identitete. To niso vedno posebnosti kot odlaganje starih avtomobilskih pnevmatik na hišo, pogosto so to tudi poetični elementi, preproste pergole, dimniki, tiramoli (žice za sušenje blaga)… To so lahko uporabni, poetični in prostorsko sprejemljivi elementi, ki prostorsko dopolnjujejo domačo podobo in tvorijo kontinuiteto od nekoč do danes in za vedno. Še zlasti, če govorimo o socialnih stanovanjih.

To smo uporabili na nedavnem urbanističnem natečaju za veliko naselje v Splitu. Te elemente smo poskušali vključiti v podobo naselja, da bi se prebivalci počutili kot doma. V skandinavskih jezikih se to imenuje hygge, opisuje pa toplino domačnosti in znanega. Tega je v skandinavskem slikarstvu veliko. So tudi situacije, ki bi jih Nemci poimenovali z občutkom heimlich. To je tista domačnost, ki je v segmentu socialnih stanovanj zelo pomembna, da se ljudje z njo poistovetijo, ne pa, da imajo vtis, da so nastanjeni v barakah, samo da se jih znebijo.

To je prvi del odgovora, drugi del odgovora gre v smeri arhitekture arhitektov Lacaton & Vassal, ki je vse, samo nekontekstualna ne. Če rečemo, da je rastlinjak kontekstualen, potem je kontekstualen po vsem svetu. To vlogo ima tudi tradicija, kje je treba malo bolj uporabiti te domače, kontekstualne motive in načela, kje pa je treba ostati na ravni, ki je povezana s trajnostjo, ceno, učinkovitostjo, večjo kvadraturo v razmerju s plačano ceno. Verjamem, da je glede na okoliščine in senzibilnost, zunanje dejavnike možno izbirati med tema dvema.

Omenil si, kako je Čile postal s svojo sodobno arhitekturno prakso arhitekturni epicenter. Ali se ti zdi, da imata tudi Hrvaška in Slovenija ta potencial, da postaneta arhitekturna epicentra? Ali sta morda že bila na prelomu stoletja z vašo generacijo? Ali imata potencial, da postaneta danes prav z odzivanjem na vse te pretrese?

V Sloveniji morda. Čile poznam, saj sem bil večkrat tam. Že samo podatek, da je v Santiagu že približno 20 šol, na katerih je mogoče študirati arhitekturo, je fascinanten. Njihovo pot je tlakoval Mattias Klotz, nekdo, ki je šolam dal celotnega sebe, ob koncu devetdesetih let 20. stoletja pa se je začela nova generacija s Smiljanom Radićem in drugimi. Dosegli so učinek, ki je primerljiv s tem, kar smo imeli na tem območju z vašim 6ix Packom in z izdajo AU, ki je v središče svoje izdaje postavila po štiri slovenske in hrvaške pisarne. Je pa to, kot pravijo Italijani, tempi passati (preteklost), vsaj, kar zadeva Hrvaško. Tudi 6ix Pack danes ne obstaja več kot tak, ti ljudje pa še danes delajo in to zelo uspešno. Tina Gregorič in Aljoša Dekleva, ki ju zdaj spremljam, delata čudovito hišo v Seattlu in nad tem sem zelo navdušen. Vaša predanost lesu in lesenim stavbam je nekaj, kar počnete zelo spretno, dosledno in kakovostno. Od prvih lesenih hišic pisarne Ofis in vse do te najnovejše od Tine in Aljoše.

Obstaja neka notranja odgovornost, intuicija, kako delati. Tega na Hrvaškem nimamo, tu vladajo popolna stihija, letargija in nezainteresiranost za karkoli drugega kot za preživetje ali mešanje megle v podjetništvu in tu dolgoročno ni nobene pomoči, se bojim. Ko pogledate naše strokovne dogodke, kot je Zagrebški salon, boste opazili, da sta zadnji dve izdaji, torej zadnjih šest let, popolna polomija. Od organizacije razstave do tega, kar se razstavlja. Bojim se, da Hrvaška izgublja korak s Slovenijo, kaj šele v širšem merilu. A vedno obstaja možnost, če je le minimalna kritična masa, kot je bilo tedaj na Hrvaškem in v Sloveniji ter v Čilu, kjer so ti ljudje drug drugega potiskali naprej in promovirali, če le gre za pravo kakovost, kar pa je zagotovo bila. Družbeno okolje pridobiva čedalje večja pomen in prepoznavnost, tako da imajo vsi koristi od tega. Nekoč so to bili šola v Ticinu, Mario Botta, Aurellio Galfetti in številni neoracionalistični arhitekti, ki so Ticino postavili na svetovni zemljevid. Vsi so romali tja, da bi videli neverjetne betonske zgradbe, ki so jih izdelali v

sedemdesetih letih 20. stoletja in še danes pritegnejo pozornost. Z drugimi besedami, ni potrebno veliko, le majhna skupina ljudi, ki ima vizijo, kaj bi radi dosegli, ter svoje delo opravljajo odgovorno in vestno. Rezultat v takem primeru ne bo izostal.

Če primerjamo Slovenijo s tem, mislim, da ste na dobri poti. Vedno se pojavi neka mlada pisarna, ki se pridruži temu, zadnje, kar mi pride na misel, je razstava Roka Žnidaršiča v Zagrebu v Hiši Oris, čeprav ga ne vidimo kot novinca. Z našega vidika nam je pomembno, kako inženirske zadeve rešuje na sodoben način, a vendar zelo značilen za slovensko regijo. Bojim se, da za nas, Hrvate, ni druge izbire, kot da gledamo in občudujemo, če pa ima kdo to željo, se mora sam prevprašati in iti po tej poti.

Da končamo optimistično: Kaj te je v zadnjem času na arhitekturnem področju najbolj prijetno presenetilo? Kaj pozitivnega vidiš v aktualnih arhitekturnih razmerah?

Včeraj me je presenetilo, da smo zmagali na natečaju za vrtec v Splitu, prej omenjeni vrtec s kapelo za okužene s kovidom. Nekateri bi projekt, ko bi to videli, takoj vrgli ven, ker je to zanje neumnost. V slovenščini imate dobro besedo: ne-umnost. Komisija pa je to našo neumnost izpostavila in zmagali smo na natečaju. To je en fenomen, ki si zasluži ločen intervju, vendar ne z mano. Tu deluje zanimiva Daša Gazde, predsednica splitskega društva arhitektov. Kolegica, ki je super ambiciozna in sposobna ter ohranja lokalno arhitekturno sceno pri življenju. Trenutno je v Splitu pet natečajev, ta je bil prvi, vsaka lokacija pa je hujša od prejšnje. Ta je bila jama, v katero ni bilo mogoče ničesar postaviti. Naslednji natečaj zajema jamo, globoko 5–6 m, na sredini pa je nelegalno zgrajena hiša, okoli katere moraš narediti vrtec.

S konceptualnega vidika so to odlične teme za nekoga, ki ima voljo in znanje, zato smo zelo veseli, da nam je uspelo odgovoriti na tako nemogočo nalogo. V obrazložitvi smo zapisali, da smo v okolju 12- in 13-nadstropnih objektov, ki se dvigajo nad majhno, poleg tega pa še vkopano in nagnjeno parcelo, ki se nagiba na napačno stran: severno namesto južno. Ugotovili smo, da tu ni prostora za hišo. Z arhitekturo se je nemogoče boriti, zato smo rekli, da bo novogradnja čista pokrajina. Ta je edina rešitev za novogradnjo med visokimi stolpnicami, pod pisano zeleno preprogo pa bomo umestili program. Ne gre se ozirati na tiste ogromne hiše, ki so obdajale to majhno parcelo, treba je narediti pisano cvetlično preprogo in pod njo umestiti vsebino vrtca.

Glede na to, da je bila komisija dobra, smo upali, da bo ta koncept sprejet. Mislim, da si lahko predstavljate, kako je to. Moj prijatelj pravi, da če ne moreš koncepta po telefonu ali prek Zooma pojasniti z 2 besedama, potem to morda ni najboljša zgradba!

Z gostujočim prof. Hrvojem Njirićem so se 16. februarja 2022 pogovarjali Anja Vidic, Ana Kosi in Uroš Rustja.

KAJ JE NAROBE Z UČILNICO

Učilnica je osnovna prostorska celica obstoječega, globalnega izobraževalnega sistema. Njena šablonska prostorska zasnova ter način učenja in podajanja znanja, kot ga predvideva, je močno zasidrana v našo kolektivno podzavest. Učilnica je izoliran, enonamenski prostor, ločen od zunanjega sveta. V njej učitelj ex-catedra predaja svoje znanje učencem, ki sedijo za mizami v ravnih vrstah. Da ta prostorska matrica deluje, morajo biti učenci tihi in statični.

Učilnica je v našem primeru uporabljena kot prispodoba za obstoječ, zakoreninjen izobraževalni sistem. Tako z vidika kurikula kot z vidika prostora. Oba sta namreč med seboj v soodvisnem odnosu. Šola, vrtec, dijaški dom, fakulteta, glasbena šola … Vsaki od teh ustanov pripada ena ali več šablonskih tlorisnih tipologij, nekatere od njih so z minimalnimi odstopanji enake že stoletja. Izobraževalne ustanove imajo natančno predpisane prostorske pogoje in hierarhijo med njimi. Imajo tudi natančno predpisane izobraževalne programe, ki jih prostorske ureditve podpirajo.

Nato pa se je zgodilo, da so bili ti vzorci med dvoletno pandemijo covida-19 nepričakovano pretrgani. Izobraževalni sistem in prostor, ki smo ga kolektivno jemali za samoumevnega, za nesprejemljivega, je padel … Vse naše predstave o tem, kako naj bi izobraževanje potekalo, so bile izpodbite. Prilagoditev je bila težka. Samo upamo lahko, da se oblika izobraževanja v taki obliki, kot je bila med največjo pandemično krizo, nikoli več ne ponovi. A kljub temu se je klasični model v smislu vsi vedno prisotni v šoli, mirno sedenje za mizo v sklopih po 45 minut, učenje iz knjig in delovnih zvezkov, prepoved telefonov in tablic med poukom … postavil pod vprašaj.

In kaj se je v tem obdobju, ko so se izobraževalne ustanove iz fizičnih prostorov premaknile na spletne Zoom zaslone, izkazalo? To, da samo podajanje in prejemanje učne snovi (s pravilno prilagojenimi pristopi) virtualno lahko deluje. Za popolnoma kritično pa se je izkazalo pomanjkanje socializacije, pogovora, fizične bližine, sprejemljivosti dnevne rutine, identifikacije, pripadnosti …

Projekti, ki so predstavljeni pod temo izobraževanja, so tisti, ki so zasnovani vsebinsko in prostorsko tako, da spodbujajo tisto, kar se je med pandemijo izkazalo za ključno. Torej, ni samo učenje, zbranost in zmožnost koncentracije tisto, kar je pomembno gojiti in spodbujati v šolah. Drugi pol življenja v izobraževalnih ustanovah, neformalni del medčloveških odnosov, se je v preteklem obdobju pretresa izkazal za vsaj enako pomembnega.

Glede na (ne več le hipotetično) izkušnjo izobraževanja med pretresom lahko legitimno razmišljamo o spremenjeni logiki organizacije in vloge izobraževalnih ustanov. Prevprašamo lahko samo jedro izobraževalne izkušnje: ali gre za učenje učne snovi ali gre za učenje življenja?

Raziskovalni projekt Univerza prihodnosti, ki je bil razvit v okviru seminarja Sadar, se ukvarja s prav zgoraj omenjenimi aktualnimi temami, s prevprašanjem tipologij in hierarhije izobraževalnih prostorov.

Študenti so raziskovali obstoječi stavbni fond Univerze v Ljubljani (740 parcel, 390 celotnih stavb, 910 delov stavb) ter zgodovino razvoja teh prostorov in razvoj povezovanja univerze z mestom Ljubljana. Za našo temo relevanten izsek raziskave je, da je 93,5 % vseh prostorov v teh stavbah monofunkcionalnih. Večjih in manjših odprtih, večfunkcionalnih prostorov, kjer bi lahko potekala neformalen učni in delovni proces, pa je zelo malo – samo 6,5 %. Ta ugotovitev je v raziskavi prepoznana kot izrazito problematična. S konkretnimi arhitekturnimi in urbanističnimi predlogi so pri seminarju obstoječ stavbni fond Univerze v Ljubljani preoblikovali tako, da se odzove na nove potrebe izobraževanja. Ustvarili so nove prostore povezovanja in nove večfunkcionalne prostore. Projekti drzno predlagajo utopične scenarije, ki imajo moč odpirati nova miselna polja.

Eden od projektov, ki je nastal kot nadaljevanje raziskave seminarja Sadar, je projekt Knjižni forum avtorjev Lina Martina Japlja in Maje Pisnik. Projekt na pogumen in smiseln način poseže v Plečnikov objekt stare tehnike, kjer je imela do izselitve svoje prostore Fakulteta za kemijo. Projekt se ukvarja z obstoječo stavbo v smislu rekonstrukcije, nadzidave in navezave na park. V rekonstruirani stari stavbi najde svoje novo mesto Centralna tehnična knjižnica. V nadzidanem stolpu pa so umeščeni skupni prostori univerze; večnamenski, neformalni

prostori za učenje in druženje. Vrh stolpa ima vlogo javnega vrta. Zanimivo je, da projekt predvidi novo višinsko dominanto v Ljubljani, ki pa ni neka poslovna stavba ali na primer hotel …, je knjižnica! Svetilnik, ki se nekako upira surovi, obstoječi nepremičninski logiki. Utopija? Ali si danes kdo od odločevalcev drzne snovati Ljubljano v tej smeri?

Z vprašanjem prihodnosti Univerze v Ljubljani se ukvarja tudi projekt Velikan 2 avtorice Melanie Peer, ki se na obstoječe stanje univerze odzove kritično. Pravi, da statična univerza v Ljubljani proizvaja študente kot predfabricirane elemente. Fakultetam primanjkuje prostorov za študij, hkrati pa je izjemno skromno povezovanje akademske in prostorske mreže fakultet. Za rešitev predlaga novo tipologijo izobraževalnih ustanov – to je Velikan, okrogel stolp, visok 91 metrov. Skupina Velikanov, strateško umeščenih v mesto, bi ustvarila novo raven izobraževalne mreže in tako zapolnila obstoječi manko.

Velikan bi programsko združeval skupne vsebine fakultet (izobraževanje, prosti čas, navezava na prometne postaje LPP). Cilindrična struktura stolpa je zasnovana izrazito fleksibilno, na skeletnem tlorisu z enim močnim jedrom. Vsi prostori v njem so multifunkcijski. V tej nalogi avtorica razvija razmislek o novi izobraževalni tipologiji, programu in konstrukciji. Kontekst objekta je nedoločen in spremenljiv.

Drugi projekt, ki prevprašuje meje izobraževalne ustanove v povezavi s krajem in v razmerju do zunanjega prostora, je projekt 360 stopinj, počitniška kolonija za otroke, avtorjev Lenarta Megušarja in Gregorja Vidmarja. To je majhen kompleks štirih novih objektov, ki kot naključno postavljeni stojijo sredi travnika, objema in povezuje pa jih geometrijsko jasna nadstrešnica, krog. Kolonija je zasnovana kot podaljšek vasi na Goričkem, pripenja se na obstoječo vaško taverno in trg. Program vaškega javnega prostora in program kolonije se med seboj dotikata in prekrivata. Na novo začrtan krog sredi krajine je povsem prepusten in je velikodušna gesta v prostoru. Gre za krožno pot, nadkrito z nadstrešnico, ki povezuje objekte kolonije z vasjo. Krog je meja, ki hkrati to ni.

Na manjšem merilu in s konkretnimi izvedbenimi predlogi sta se s prevpraševanjem obstoječih prostorskih vzorcev izobraževalnih ustanov ukvarjali avtorici Mojca Zupančič in Kaja Žgajnar s projektom Med glasbo in tišino. Osnova njunega projekta je obstoječa stavba glasbene šole v Kamniku. Avtorici sta na novo zasnovali šolsko-kulturni center, ki združuje glasbeno šolo, knjižnico in večnamensko dvorano. Poleg nove urbanistične navezave objekta na kraj in nove tlorisne organizacije kompleksa sta se avtorici ukvarjali z detajlom na izjemno majhnem merilu 1 : 1. Zanimala ju je predvsem tema gubanja prostora.

Razvili sta sistem polja premičnih tal, ki se višinsko lahko prilagajajo in posledično topološko predrugačijo prostor in uporabo večnamenske dvorane. Poleg tega sta razvili sistem spremenljivih, lomljenih akustičnih sten, ki z različnim položajem loma spreminjajo tako prostorske kot akustične pogoje v glasbeni šoli.

Projekt Šola na igrišču avtorja Daniela Ilijeskega razmišlja o isti temi, ki jo obravnavamo v naslovu tega poglavja. Kaj je narobe z učilnico? Avtor je raziskoval veljavne pravilnike in smernice za oblikovanje in organizacijo osnovnih šol v Sloveniji. Konservativne in zastarele predpise je s svojim predlogom šole želel prilagoditi tako, da zaživijo sodobno. Na ljubljanskih Prulah je pri osnovni šoli, na šolskem igrišču, predvidel polvkopani prizidek z novimi skupnimi prostori šole, s športno dvorano in z novimi učnimi prostori, ki niso več klasične učilnice. Projekt izziva ustaljeno prakso delovanja šole. Učni prostor ni več zasnovan koridorsko, z nizom izoliranih učilnic, ampak kot povezana in tekoča učna pokrajina z učilnicami brez sten, ki se odpirajo v introvertiran, zunanji atrij. Različna prehodnost učilnic prispeva k igrivosti prostora, celodnevnemu druženju in posameznim individualnim kotičkom. Odprtost celotne zasnove učilnice temelji na socialno-interaktivnih potrebah in porabi velike energije, s katero otroci vsak dan prihajajo v šolo. Na strehi novega objekta se vzpostavita igrišče za otroke in park za okoliško skupnost.

Projekt Park Majde Vrhovnik študenta 1. letnika Benjamina Bobna se na urbanistični način loteva urejanja in nadgradnje obstoječega parka pred OŠ Majde Vrhovnik v Ljubljani.

Avtor predlaga povezavo telovadnico šole s parkom, na katerega meji. Nov element, dolge in položne klančine, poveže prej neizkoriščeno streho telovadnice s parkom. Streha postane zanimiv prostor, ki je hkrati podaljšek parka, nov zunanji večnamenski prostor za šolo in nova razgledna točka na rimske izkopanine, ki so za telovadnico.

UL 100 – ŠTUDIJSKI PROSTORI PRIHODNOSTI
Študentska kvantitativna raziskava obstoječih prostorskih kapacitet članic Univerze v Ljubljani

Avtorji	študentke in študenti seminarja Sadar
Mentorja	prof. Jurij Sadar
	asist. Ana Kreč
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	univerza, mesto in študenti

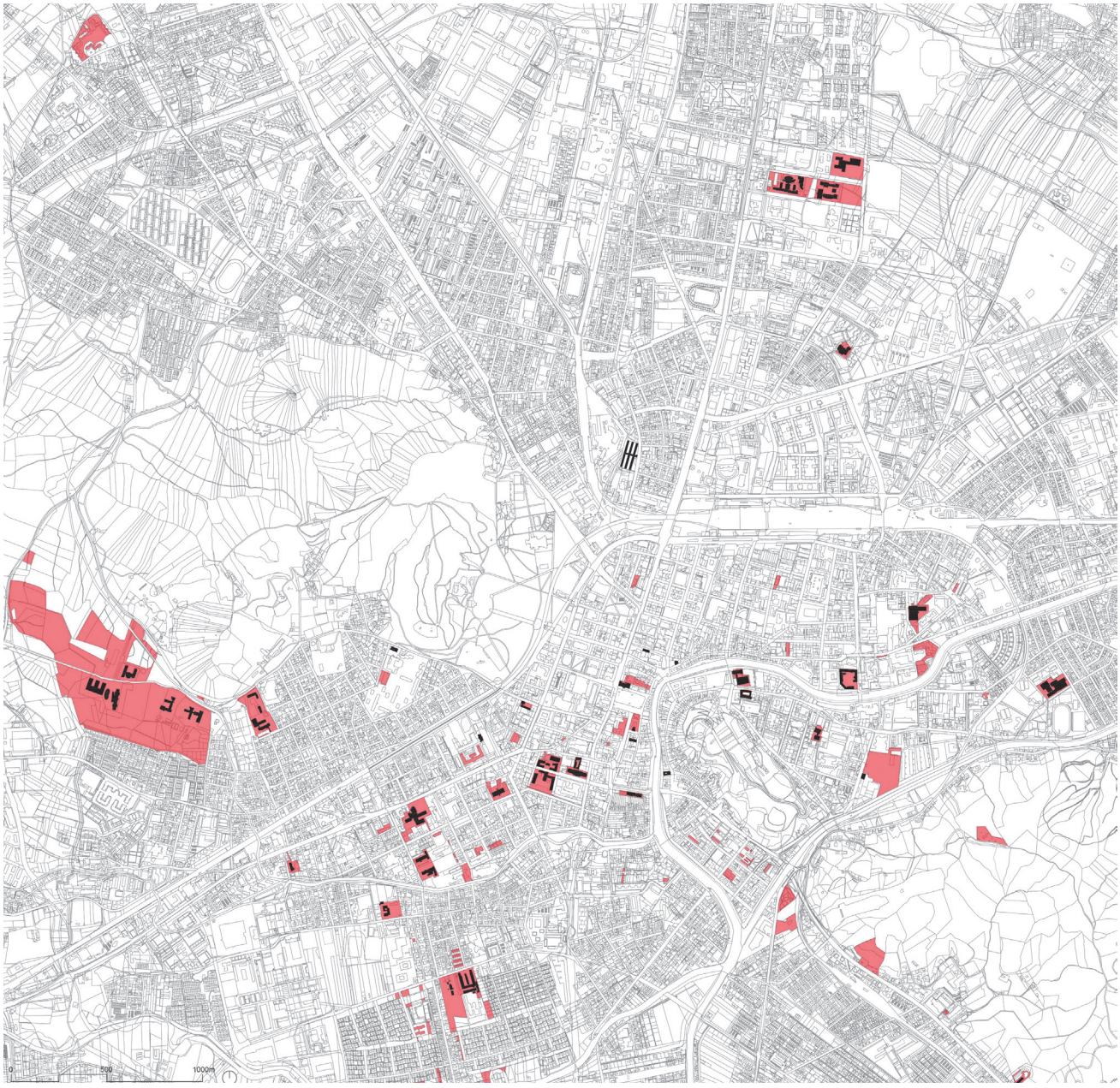

Univerzitetna zemljišča v Ljubljani

Univerza v številkah

100	let delovanja
26	rednih članic
3	umetniške akademije
23	fakultet
37,874	vseh študentov
60%	žensk
6,093	zaposlenih
331	milijonov prihodkov
2,702	tujih študentov
8,745	diplomantov
370.	mesto na lestvici CWUR

AG

AGRFT

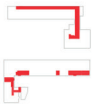

ALUO

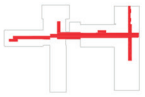

BF - 1/5

BF - 2/5

BF - 3/5

BF - 4/5

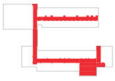

BF - 5/5

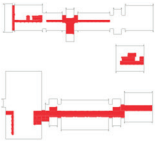

EF

FA

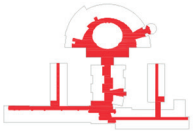

FDV

FE

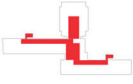

FFA

FGG

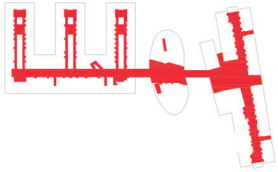

FKKT FRI

FMF

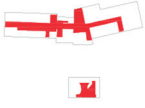

FPP

FSD

FŠ

FS

FU

FF

MF - 1/2

MF - 2/2

NTF

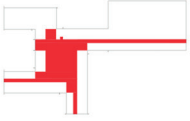

PEF

PF

TEOF

VF

ZF

Arhitektura povezav - komunikacije analiziranih objektov

Univerza v Ljubljani je leta 2019, ob svoji 100-letnici, obsegala 23 fakultet in 3 umetniške akademije, v katere je bilo v študijskem letu 2018/19 vpisanih 37.874 slovenskih in 2.702 tuja študenta. Te je vodilo kar 6.093 zaposlenih, od tega kar 60 % žensk. Po podatkih poslovnega poročila UL za leto 2019 je njen obstoječi stavbni fond obsegal približno 720 zemljiških parcel v skupni površini 2.440.000,00 m² ter 282 stavb s približno 520 deli stavb v skupni neto površini približno 351.500,00 m². Sestavljajo ga fakultete, akademije, inštituti in mnogi drugi pomožni objekti, vse od strogega centra mesta do periferije; nekateri med njimi so tudi daleč od Ljubljane.

Ob 100-obletnici univerze nas je na Fakulteti za arhitekturo pri seminarju prof. Jurija Sadarja zanimalo predvsem, kakšni sta prostorska strategija in kapaciteta univerze ter njenih pripadajočih članic. V kakšnih delovnih in študijskih prostorih zaposleni in študentje delajo, poučujejo in študirajo? Kako se bodo ti učni prostori prilagodili na prihajajoče družbene trende, kot so npr. delo od doma, ki je tako močno zaznamovalo zadnji dve študijski leti, hibridizacijo učnih programov, nove tehnologije, še neznane poklice?

V ta namen smo v zimskem semestru 2019/20 s študenti seminarja opravili analitični del, kjer smo predvsem kvantitativno raziskali obstoječe prostorske kapacitete vseh 26 članic Univerze v Ljubljani.

Vzorec

V raziskavo je bilo vključenih 40 najbolj bistvenih in reprezentativnih objektov UL – fakultet in akademij, kjer so posamezni sedeži 26 članic oz. kjer danes aktivno poteka študijsko-raziskovalni proces.

Analiza je bila v prvem semestru razdeljena v tri faze: pregled zgodovinskih dejstev Univerze v Ljubljani s številčno primerjavo z drugimi univerzami po svetu (1), trenutno stanje UL in preverba prostorskih kapacitet posameznih članic (2) ter pogled v njeno prihodnost v smislu t. i. minimalnega, racionalnega in ambicioznega scenarija (3). Podatke smo poleg aplikacije Zgodovinskega arhiva Ljubljana in UL − Centralne evidence nepremičnin pridobivali še iz javno dostopnih baz, kot so Urbinfo, E-prostor, Zemljiška knjiga, E-heritage …), z razgovorom s člani Investicijske službe UL ter z osebno komunikacijo s predstavniki posameznih fakultet in akademij, ki so nam pomagali z načrti, razumevanjem zgodovinskih dejstev, odgovarjali na številna vprašanja ter omogočili fotografiranje in izvedbo izmer posameznih objektov. Za pregled prostorskih kapacitet članic ter za njihovo medsebojno primerjavo so bili za celoten vzorec pridobljeni osnovni podatki, kot so: lokacija, tipologija objekta, leto izgradnje, arhitekt, arhitekturna nagrada, etažnost, faktor zazidanosti in izrabe parcele. Prvič je bil za vse članice UL in njihove najbolj reprezentativne stavbe narejen primerljiv tehnični izris objektov ter njihovih sprememb skozi čas v merilu 1 : 500, popis površin in programa, preverjena možnost najema in izmenjave prostorov, zbran fotografski material zunanjosti in notranjosti. Sledilo je modeliranje vseh objektov in 3d-tiskanje maket v merilu 1 : 500. Te so bile skupaj s kvantitativno raziskavo tudi del razstave Vizije SO 15: UNIVERZA IN MESTO – Arhitektura in prostor Univerze v Ljubljani, ki je potekala na Kongresnem trgu (26. 10.–6. 11. 2020) in v Galeriji Kresija (17. 11.−3. 12. 2020).

Rezultati

Univerza v Ljubljani je svojih 40 najbolj reprezentativnih fakultetnih stavb in akademij večinoma zgradila namensko za potrebe izobraževanja, kar smo ocenili kot pozitivno. Največ objektov je bilo zgrajenih med letoma 1963 in 1992, nekaj manj v času samostojne RS ter približno desetina v obdobju Avstro-Ogrske. Čas nastanka teh objektov se arhitekturno-oblikovno jasno izraža skozi njihovo tipologijo, tloris, prerez, fasadni ritem in distribucijo programa. Tako imamo v uporabi še kar nekaj palač in dvorcev, ki še danes veljajo za kakovostne objekte s svojimi značilnimi monumentalnimi fasadami, vstopnimi avlami ter umetelno izdelanimi stopnišči.

Druga najbolj uporabljena tipologija objektov, ki prevladuje še danes, je kompaktna lamela oz. t. i. šablonska zasnova večetažne gmote s koridorskim tlorisom (Petelin, 2019, str. 8), ki se je uveljavila že v 50. in 60. letih prejšnjega stoletja. Ta skozi čas zaradi številnih prizidav postaja vse večja in tipološko nerazpoznavna (kot na primer FE, FŠ …). To je do neke mere možno razumeti, saj imajo nekatere institucije že dalj časa težave s pomanjkanjem finančnih sredstev, z veliko prostorsko stisko in neustreznimi delovnimi razmerami (FF, ALUO, MF, VF itd.), kar jih vodi v iskanje hitrih, stihijskih rešitev in projektantov prek javnih razpisov, kjer prednjači cena pred kakovostjo. Ta način delovanja UL dolgoročno največ stane, saj je v smislu vgrajenih materialov, življenjskega cikla objekta, delovne sile, manj kakovostne in v preteklost zazrte arhitekture s funkcionalističnimi tlorisi, kjer ena soba sledi enemu programu, pravzaprav najmanj trajnosten. Univerza, kot vrhunska raziskovalna institucija v državi, bi morala iskati bolj strokovne in kakovostne arhitekturne rešitve predvsem prek arhitekturnega natečaja. V analiziranem vzorcu je približno 10 % objektov nagrajenih z arhitekturno nagrado.

Analiza programa znotraj izbranih univerzitetnih objektov pokaže, da v večini prevladuje določen prostor z enim samim programom, in sicer v 65 %. Tega sestavljajo učilnice, predavalnice v naklonu, laboratoriji, administrativni prostori, manjša integrirana hišniška stanovanja, servisi, kabineti profesorjev in drugi prostori za delo, pokrite garaže s parkirnimi mesti itd. Vsi ti prostori so enonamenski oz. monofunkcionalni, kar pomeni, da so z vidika investicije na enoto površine manj racionalni kot npr. večnamenski prostori, kjer je možno znotraj proste površine organizirati več prostorskih scenarijev in prekrivajočih se programov. Teh nedoločenih prostorov je znotraj preverjenega vzorca zelo malo − približno 35 %. Večino tega deleža predstavljajo komunikacije (23 %), ki so v analiziranih objektih skrčene na absolutni minimum. Ta odstotek se oblikovno izraža v prevladujoči izbrani tipologiji obojestransko orientiranega hodnika minimalnih širin za evakuacijo in hitro prehajanje med destinacijami. Čeprav bi ti hodniki prav zaradi minimalnih požarnih širin morali ostati prazni in enonamenski, se ti v primeru fakultet zaradi prostorskih stisk izrabljajo

tudi za druge namene: manjše delovne postaje, posedanje na klopeh, skladiščenje, razstavljanje, informacije, ustvarjanje na hodniku itd. Prav zaradi tega smo jih uvrstili pod nedoločen prostor. Dejansko je večjih in manjših odprtih prostorov, kjer bi lahko potekal manj formalen učni in delovni proces, zelo malo – približno 6,4 %, kar kaže na prostorsko podhranjenost ter na programsko in fizično zaprtost naših visokošolskih institucij. Trenutna funkcionalistična prostorska shema dolgoročno vpliva tudi na socialni vidik, slabo komunikacijo med oddelki, katedrami in na vsesplošno slabšo povezanost kolektiva. Dodatno se neekonomičnost visokošolskih institucij kaže tudi v nizkem oddajanju in izmenjavi prostorov 26 članic.

Možne vizije

Na koncu smo s študenti razmišljali tudi o prihodnosti univerze. Te ideje smo v letnem semestru podprli s študentskimi projekti, ki z manjšimi ali večjimi intervencijami posežejo v obstoječe stavbno tkivo fakultet ali v javni prostor okoli njih. Prihodnost univerze vidimo v treh možnih scenarijih:

1. Minimalni scenarij predvidi nadaljevanje razvoja UL brez dolgoročne prostorske strategije. Ta scenarij je dolgoročno najdražji, najmanj strokoven in najmanj trajnosten. V tem scenariju gre predvsem za sledenje trem minimalnim ciljem:

- narediti univerzo demokratično, inkluzivno in univerzalno dostopno, pri čemer je treba popraviti relativno majhen odstotek primernosti objektov za gibalno ovirane osebe (trenutno samo 55 % objektov),
- potresno varno (že samo študija osmih fakultet s pripadajočimi 18 objekti – FMF, MF, FE, PF, FŠ, PEF, ZF, VF je pokazala, da je 66 % obravnavanih objektov močno potresno ogroženih),
- UL kot vrhunska raziskovalna institucija v državi bi morala postati zgled drugim javnim institucijam
- predvsem v smislu javnih naročil, ki bi se morala čim bolj izvajati prek javnih natečajev, s čimer bi UL povečala prostorsko kakovost svojih izobraževalnih institucij. Te lahko navsezadnje s svojim kakovostnim fizičnim prostorom blagodejno vplivajo na počutje in delovno uspešnost uporabnikov.

2. Racionalni scenarij predvidi arhitekta/urbanista/stratega ljubljanske univerze, ki skrbi za dolgoročno prostorsko vizijo, organizacijo interdisciplinarnih delavnic v smislu iskanja dolgoročne in kratkoročne prostorske vizije, naročanje novih projektov prek javnih natečajev, nove premike objektov ter za hibridizacijo fakultet in programov povezujočih se smeri. Vse investicije v javne objekte, tudi manjše, bi morale biti izpeljane prek javnih natečajev, ki bi jih organizirala Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS), saj bi le tako lahko dobili strokovno ustrezne arhitekturne rešitve. Z manj zavezujočimi programskimi nalogami bi spodbudili razvijanje raznovrstnih in sodobnejših tipologij izobraževalnih objektov ter dobili kakovostno in navdihujočo arhitekturo.

3. Ambiciozni scenarij razmišlja še korak naprej, in sicer predvidi univerzo kot ustanovo, ki nastavlja trende gospodarstvu in drugim institucijam v državi. Ta scenarij postavi kakovost pred ceno, je najbolj strokoven, trajnosten in proizvaja inovativno, kakovostno arhitekturo, ki je zazrta v prihodnost in je družbeno relevantna. Ob tem se lahko spremeni tudi princip javnega naročanja, torej pravnoformalna platforma, ki se v tem scenariju preoblikuje v vabljeni natečaj s honorarji za sodelujoče, t. i. Open Call. Izvajalci so izbrani na podlagi referenc, izkušenj in njihovega potenciala. Programska naloga za izgradnjo fakultet je v tem primeru minimalno definirana, omogoča invencijo ter daje arhitektu proste roke pri raziskovanju tipologij in arhitekture vmesnega prostora. V tem primeru ena soba ne pomeni več enega programa niti ne nujno več programov (večnamenskost); pomeni lahko dostop do drugih fakultet oziroma celega sveta prek digitalnih platform.

Glede na podatke, ki nam jih je uspelo pridobiti v študijskem letu 2019/20, Univerza v Ljubljani trenutno deluje med minimalnim in racionalnim scenarijem.

Zahvala

Projekt ne bi bil možen brez soglasja in podpore Univerze v Ljubljani, rektorja prof. dr. Igorja Papiča, predsednika Upravnega odbora UL, prof. mag. Boruta Božiča in predvsem prorektorice za področje prenosa znanja prof. dr. Tanje Dmitrović, ki je držala niti od »zgoraj navzdol«, nam pomagala v komunikaciji s tajniki posameznih fakultet in aktivnim sodelovanjem na vmesnih kritikah v zimskem semestru. Vsem se iskreno zahvaljujemo. Ob tem iskrena hvala tudi arhitektom, dekanu Fakultete za arhitekturo, izr. prof. dr. Mateju Blenkušu, prof. dr. Alešu Vodopivcu, izr. prof. Anji Planišček in Ireni Leban iz Univerzitetne službe za investicije za pripravljena predavanja in sodelovanje na vmesnih kritikah. Velika zahvala tudi vsem študentom seminarja Sadar ter tehničnim sodelavcem Mihi Lorenčaku, Urbanu Hribarju in Danilu Silanu, ki so poskrbeli tudi za končno grafično implementacijo rezultatov.

Študentje seminarja Sadar 2019/20:
Aljaž Gradišar, Saša Ham, Matic Hlede, Urban Hribar, Veronika Hriberšek, Neža Jaki, Lin Martin Japelj, Zala Kanc, Monika Kobal, Tin Komadina, Miha Lorenčak, Žiga Mesarek, Maja Orbanić, Ana Pečnik, Filip Perušić, Lara Pirih, Maja Pisnik, Jan Podgoršek, Domen Ahac Pogačnik, Milica Popović, Staša Povhe, Pia Praček, Urška Praper, Nina Pravst, Lea Radolović, Aina Radovan, Nika Razpet, Danilo Silan, Martin Smrekar, Jaka Sodja

AG

AGRFT

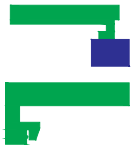

ALUO

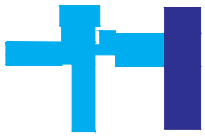

BF - 1/5

BF - 2/5

BF - 3/5

BF - 4/5

BF - 5/5

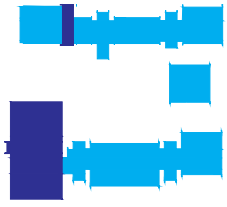

EF

FA

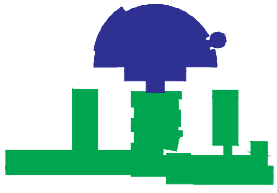

FDV

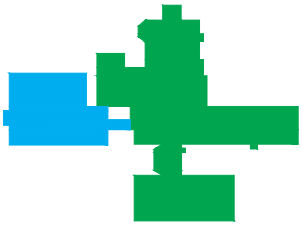

FE

FFA

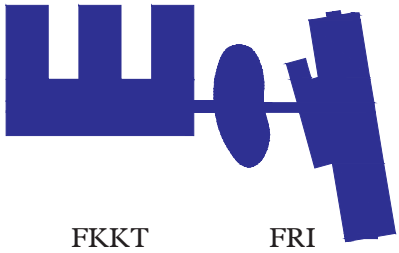

FKKT FRI

FGG

FMF

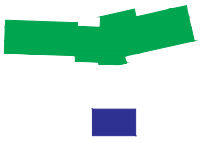

FPP

FSD

FŠ

FS

FU

FF

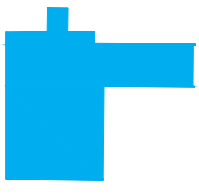

MF - 1/2

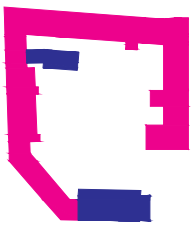

MF - 2/2

NTF

PEF

PF

TEOF

VF

ZF

-1918	Do razpada AO	9,4%
1918-1929	KSHS	1,4%
1929-1945	KJ	1,2%
1945-1963	FLRJ	18,7%
1963-1992	SFRJ	43%
1991-	RS	26,3%

Skupni program vseh analiziranih objektov UL

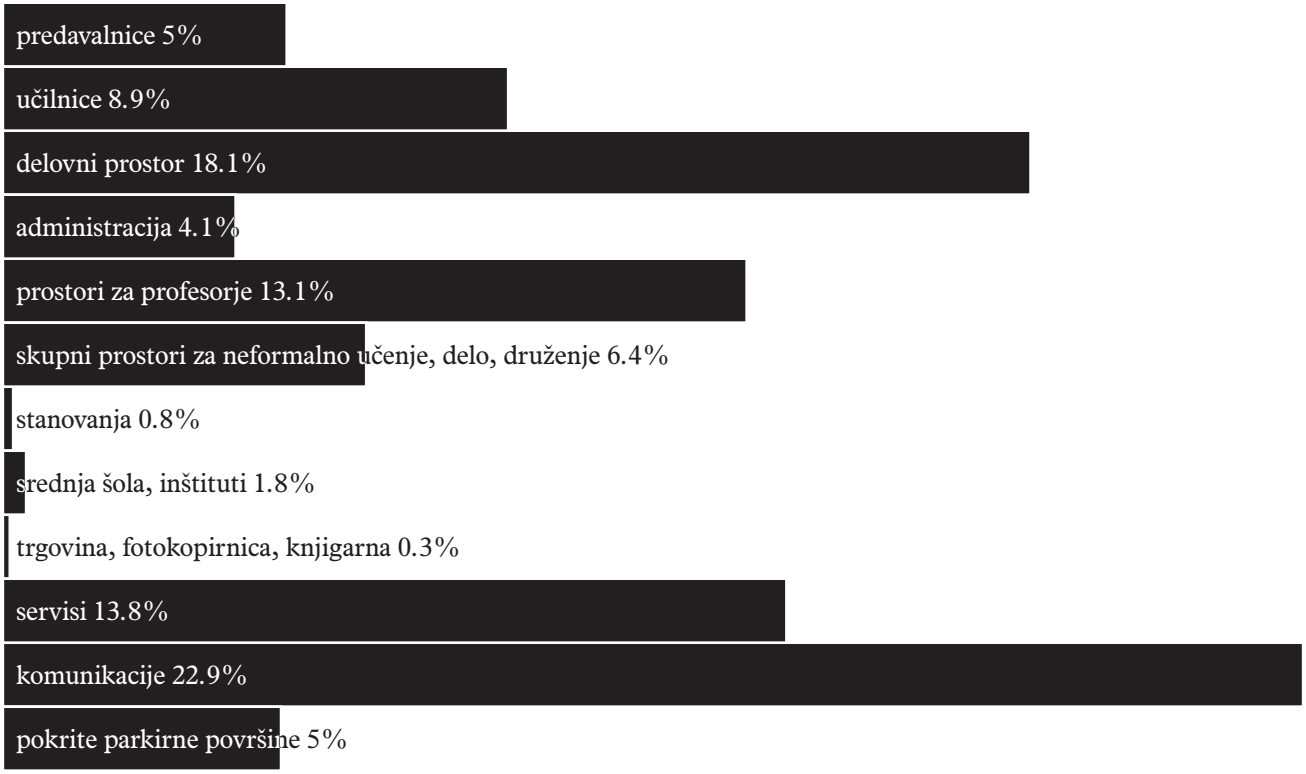

Skupen in odprt akademski prostor

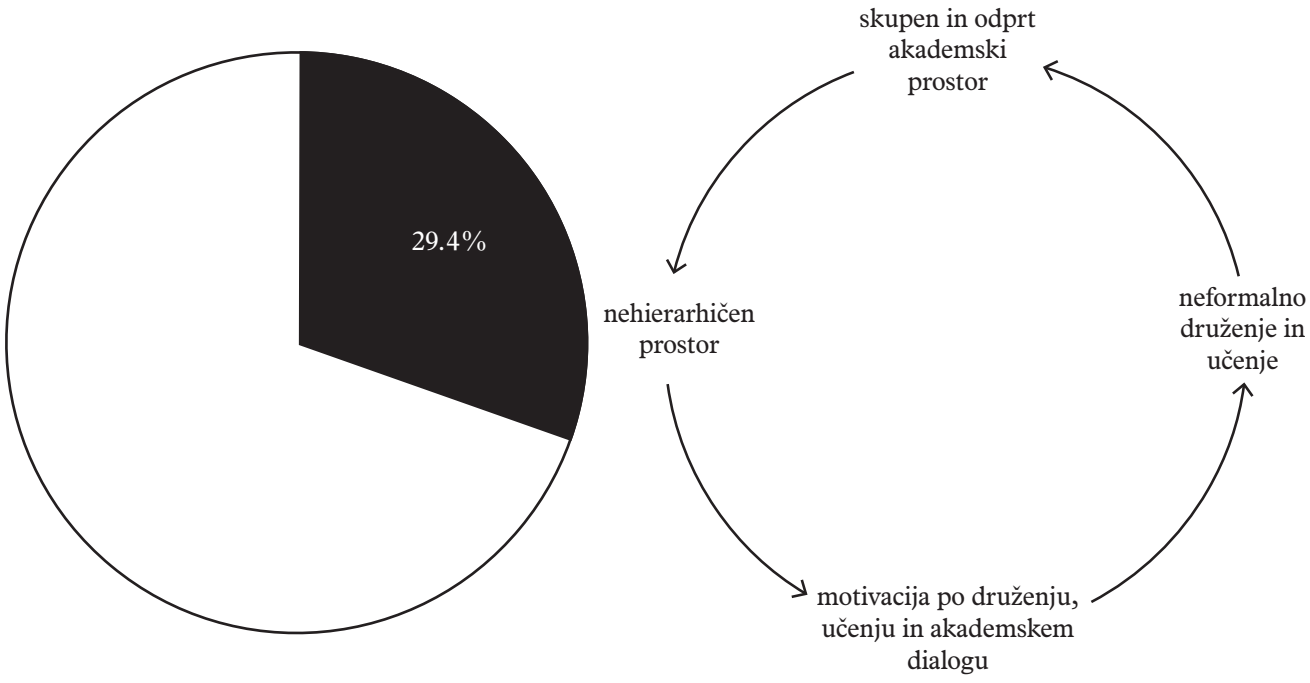

Absolutna definicija skupnega in odprtega akademskega prostora ne obstaja. Ostaja subjektivna, spolzka in odprta za razpravo. Jasno pa je, da je skupen in odprt akademski prostor, paradoksalno, prostor znotraj univerze, ki je neprogramiran ali pa lahko podpira veliko različnih programov. Skupen in odprt akademski prostor je povezovalno tkivo univerze, ki se pogosto prekriva z določenimi prostori, vendar le-ti niso nujno enakovredni.

Primerjava tipologij skozi
3D tisk objektov fakultet

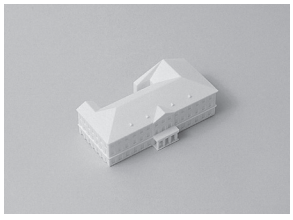
AGRFT - 1/2

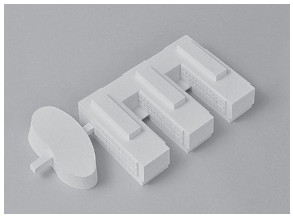
FKKT

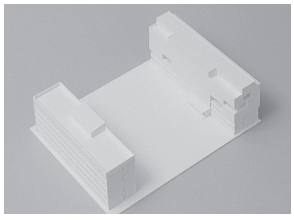
FMF

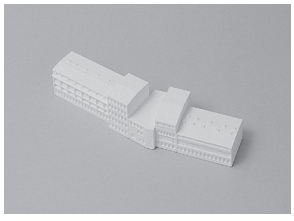
FPP - 1/2

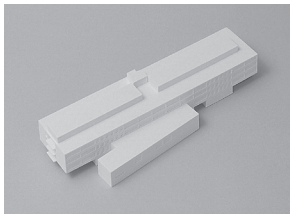
FRI

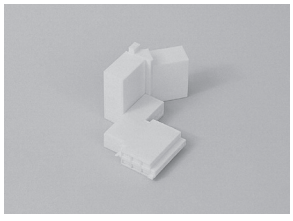
FSD

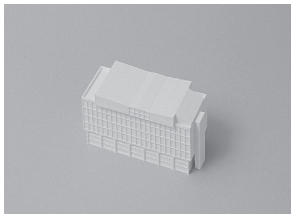
FS - 1/3

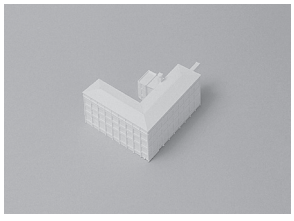
FS - 2/3

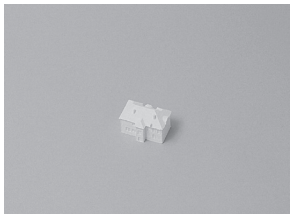
FS - 3/3

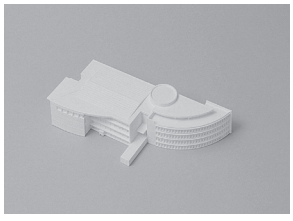
FU

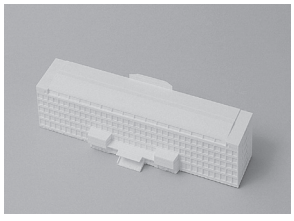
FF

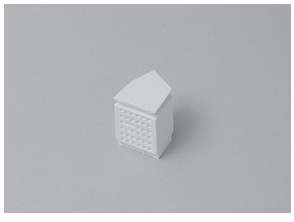
AGRFT - 2/2

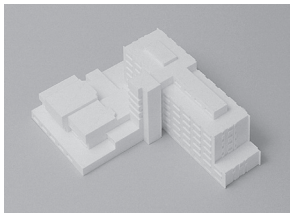
MF - 1/2

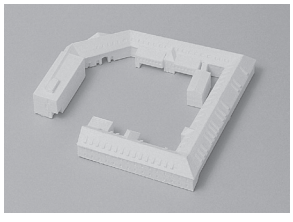
MF - 2/2

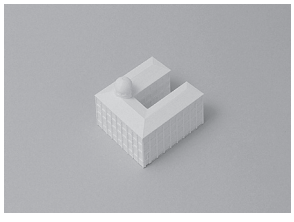
NTF - 1/2

NTF - 2/2

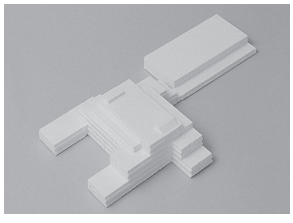
PEF

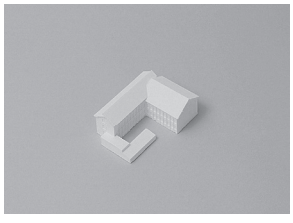
VF - 1/2

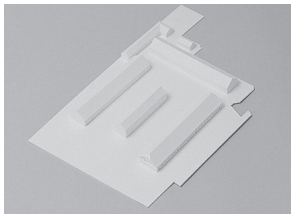
VF - 2/2

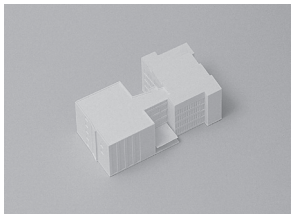
ZF

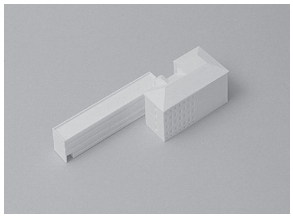
ALUO - 1/2

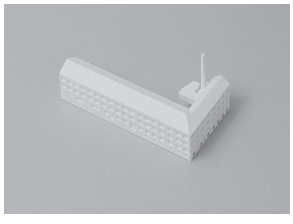
ALUO - 2/2

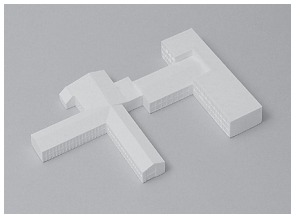
BF - 1/5

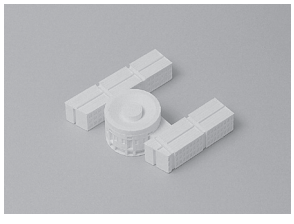
BF - 2/5

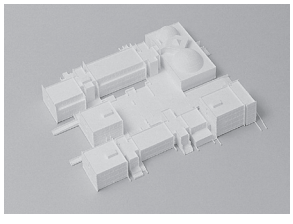
EF

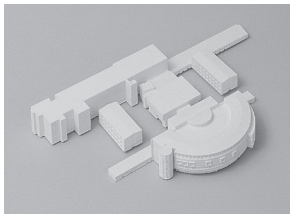
FDV

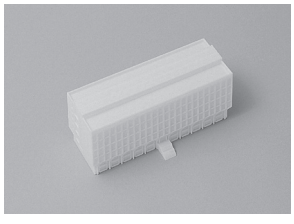
FGG

MED GLASBO IN TIŠINO

Avtorici	Mojca Zupančič, 4. letnik
	Kaja Žgajnar, 4. letnik
Mentorja	doc. Mitja Zorc
	asist. Klara Zalokar
Demonstratorja	Maruša Turnšek
	Tadej Urh
Lokacija	Kamnik, Slovenija
Krovna tema	prostori za skupnost

Projekt se ukvarja s prenovo in razširitvijo Knjižnice Franceta Balantiča, glasbene šole in večnamenske dvorane. Z odstranitvijo obstoječega povezovalnega volumna med knjižnico in glasbeno šolo se sprosti prehod z Ljubljanske ceste proti novemu športnemu parku. Obstoječim delom stavbe iz armiranobetonske konstrukcije se prizidajo večvišinski volumni iz jeklene, skeletne konstrukcije. V »tihem« delu stavbe sta odrasli oddelek knjižnice z veliko čitalnico in predavalnica, v »glasnem« delu pa so prostori glasbene šole in otroški oddelek knjižnice. Učilnice glasbenega pouka so predeljene z vgradnimi elementi, ki se glede na potrebe lahko nagubajo in tako pripomorejo k akustiki prostora. Tla velike dvorane so izvedena s praktikabli, kar omogoča prilagajanje vrsti prireditve in številu obiskovalcev. Vhodna avla s kavarno je vstopna točka in vozlišče stavbe.

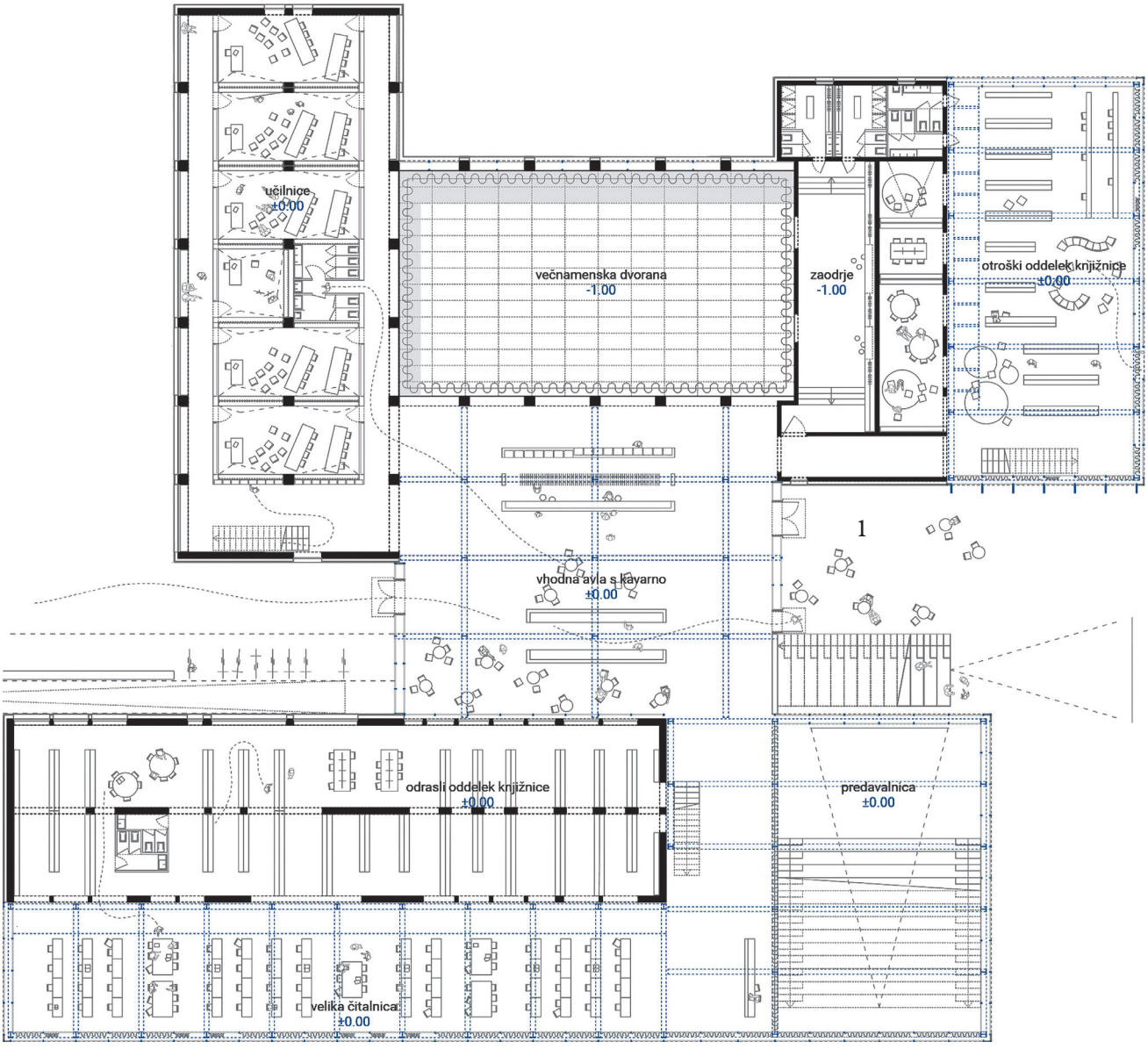

1 Tloris pritličja
2 Odprt in prilagodljiv prostor večnamenske dvorane
3 Obstoječa razporeditev programa
roza = glasbena šola
modra = knjižnica
bela = dvorana
4 Nova razporeditev programa
5 Avla kot polje interakcije med programi
6 Gibljiva senčila na južni fasadi objekta
7 Zven tišine
8 Kolaž učilnica
9 Kolaž učilnica

2

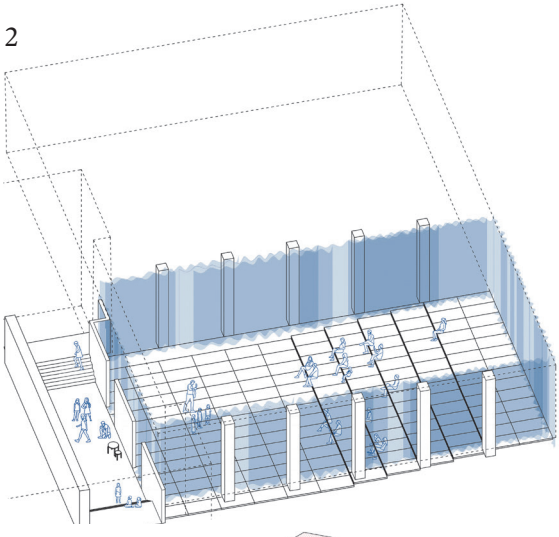

3

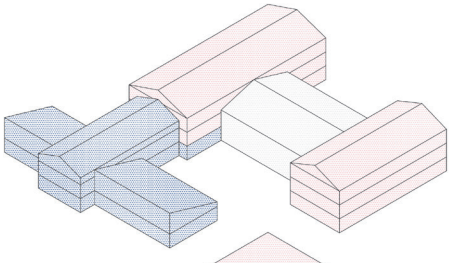

4

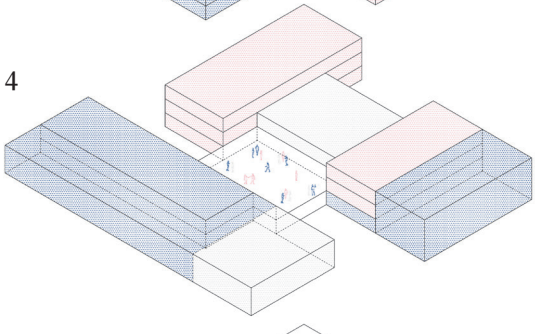

5

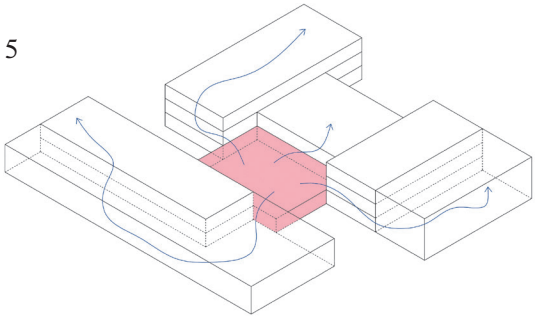

6

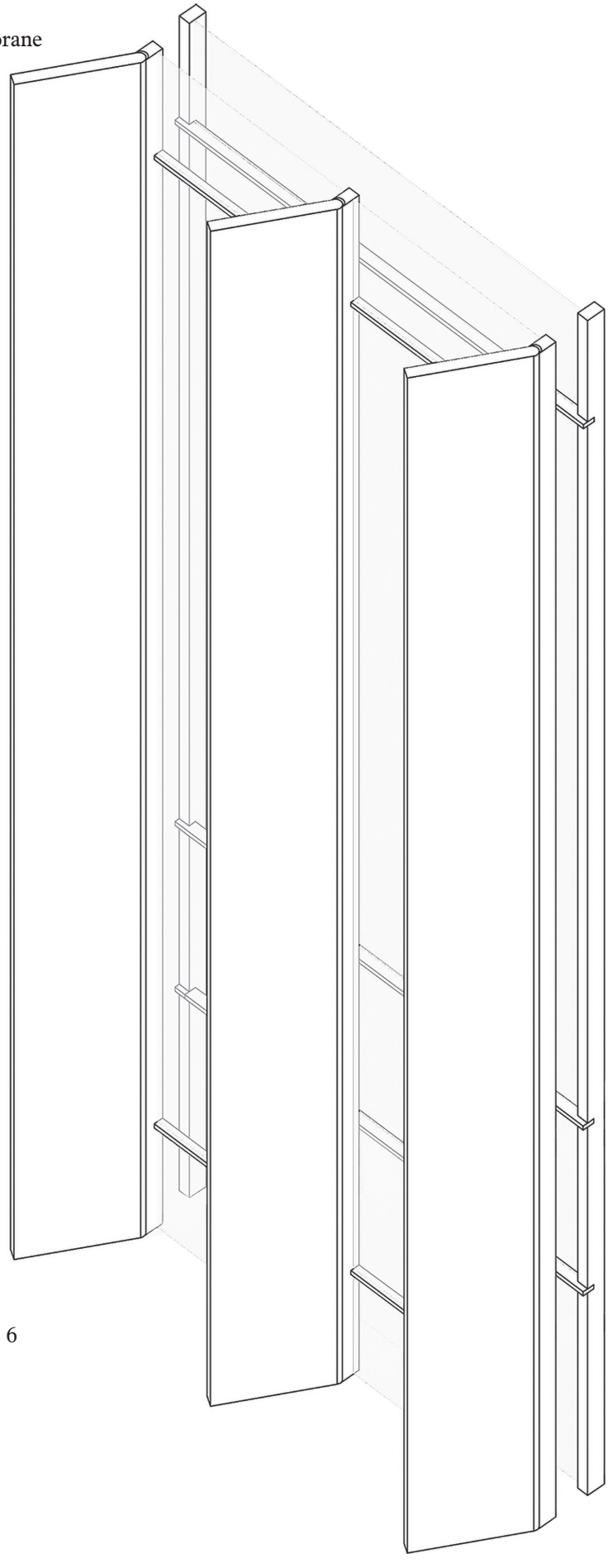

7

8

9

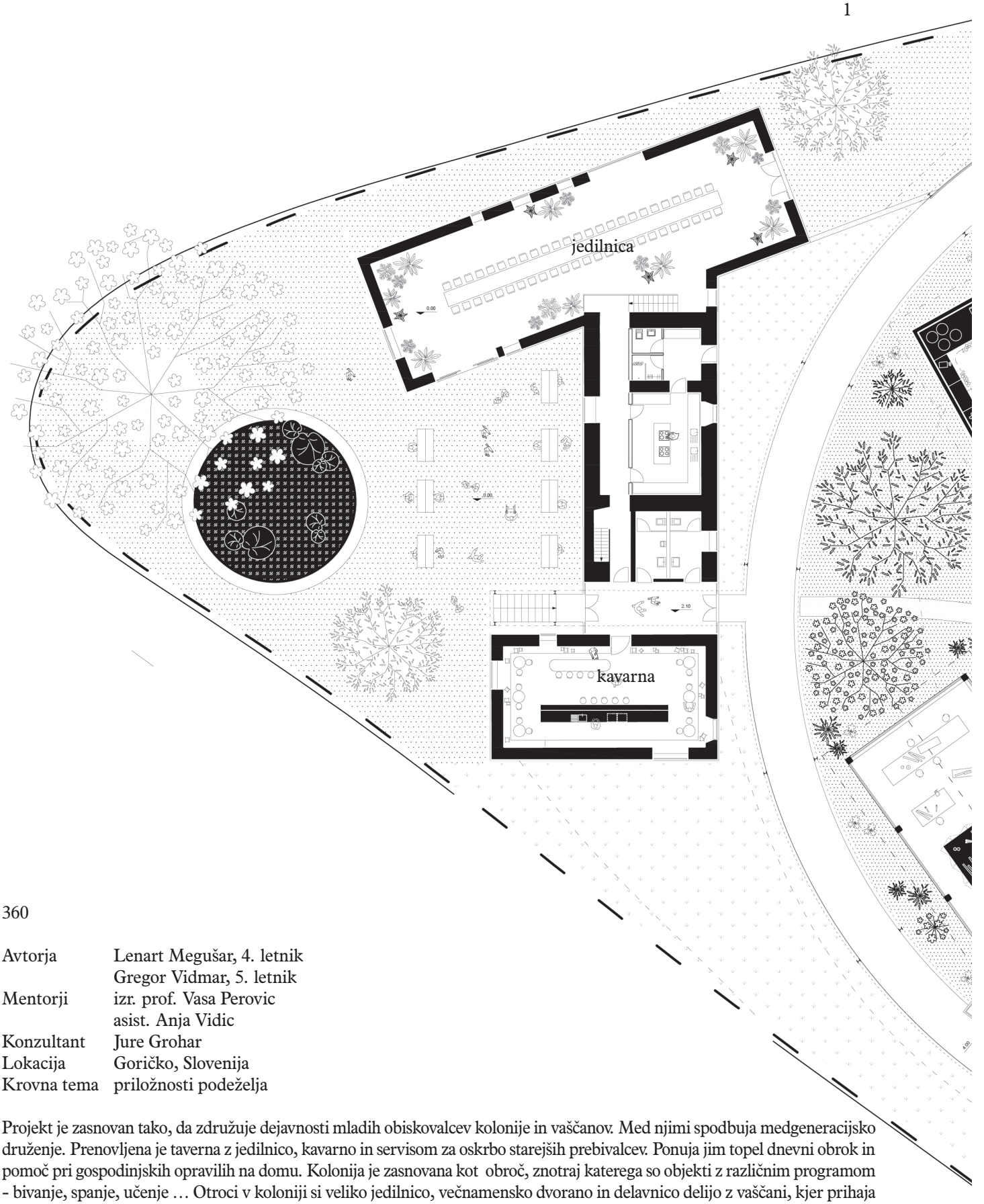

360

Avtorja	Lenart Megušar, 4. letnik
	Gregor Vidmar, 5. letnik
Mentorji	izr. prof. Vasa Perovic
	asist. Anja Vidic
Konzultant	Jure Grohar
Lokacija	Goričko, Slovenija
Krovna tema	priložnosti podeželja

Projekt je zasnovan tako, da združuje dejavnosti mladih obiskovalcev kolonije in vaščanov. Med njimi spodbuja medgeneracijsko druženje. Prenovljena je taverna z jedilnico, kavarno in servisom za oskrbo starejših prebivalcev. Ponuja jim topel dnevni obrok in pomoč pri gospodinjskih opravilih na domu. Kolonija je zasnovana kot obroč, znotraj katerega so objekti z različnim programom - bivanje, spanje, učenje … Otroci v koloniji si veliko jedilnico, večnamensko dvorano in delavnico delijo z vaščani, kjer prihaja do interakcij in prenosa znanja ter veščin. Prenovljena taverna s trgom, ki se je kolonija dotika, spet postane središče družbenega dogajanja v vasi. Krog kot tipologija stavbe najbolje ugaja lokacijskim in programskim zahtevam. Krožna oblika tlorisa je znana tudi po tem, da spodbuja uporabnike h gibanju, igri in socializaciji, zato je tudi zelo primerna za izobraževalni program.

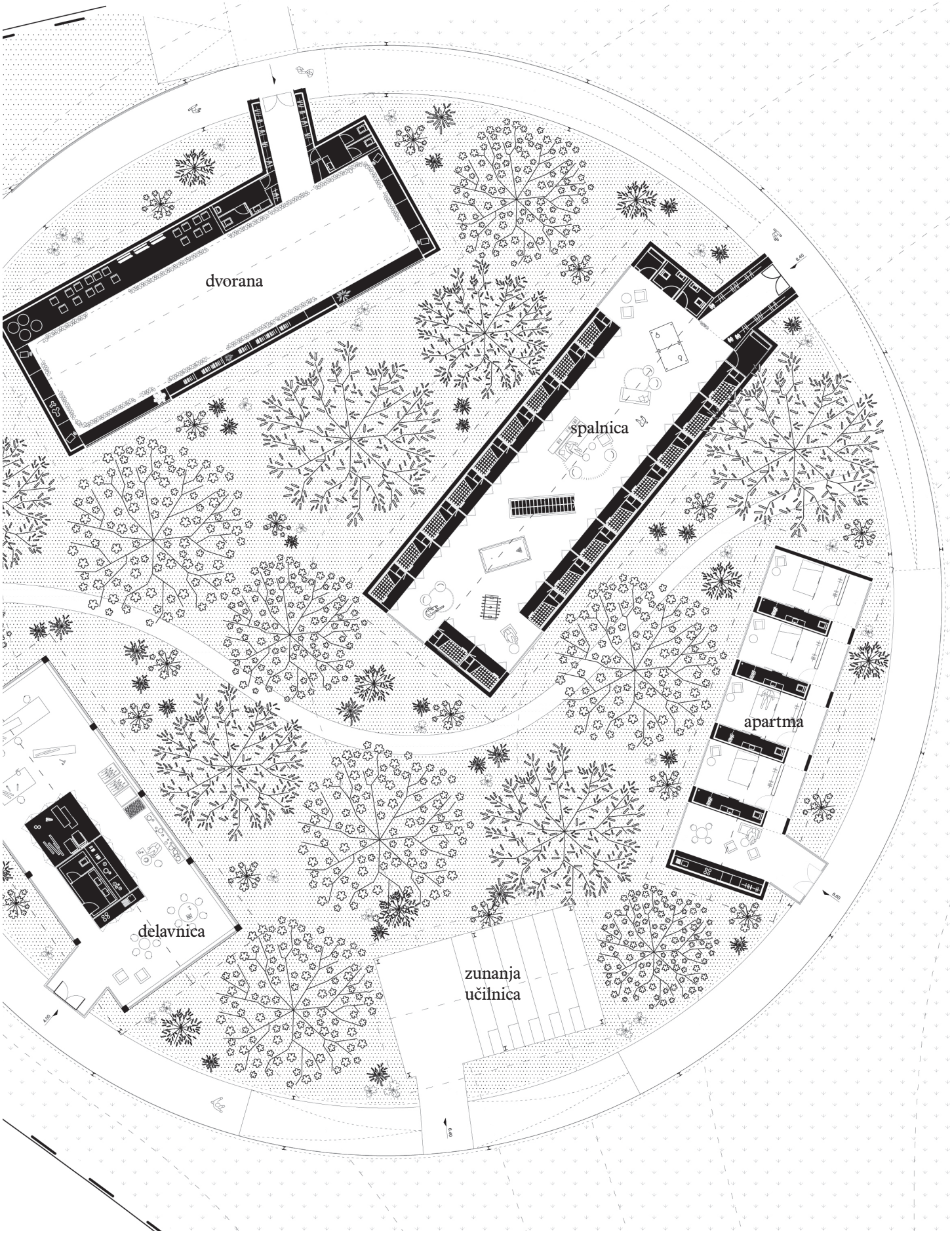
dvorana
spalnica
apartma
delavnica
zunanja
učilnica

2

3

4

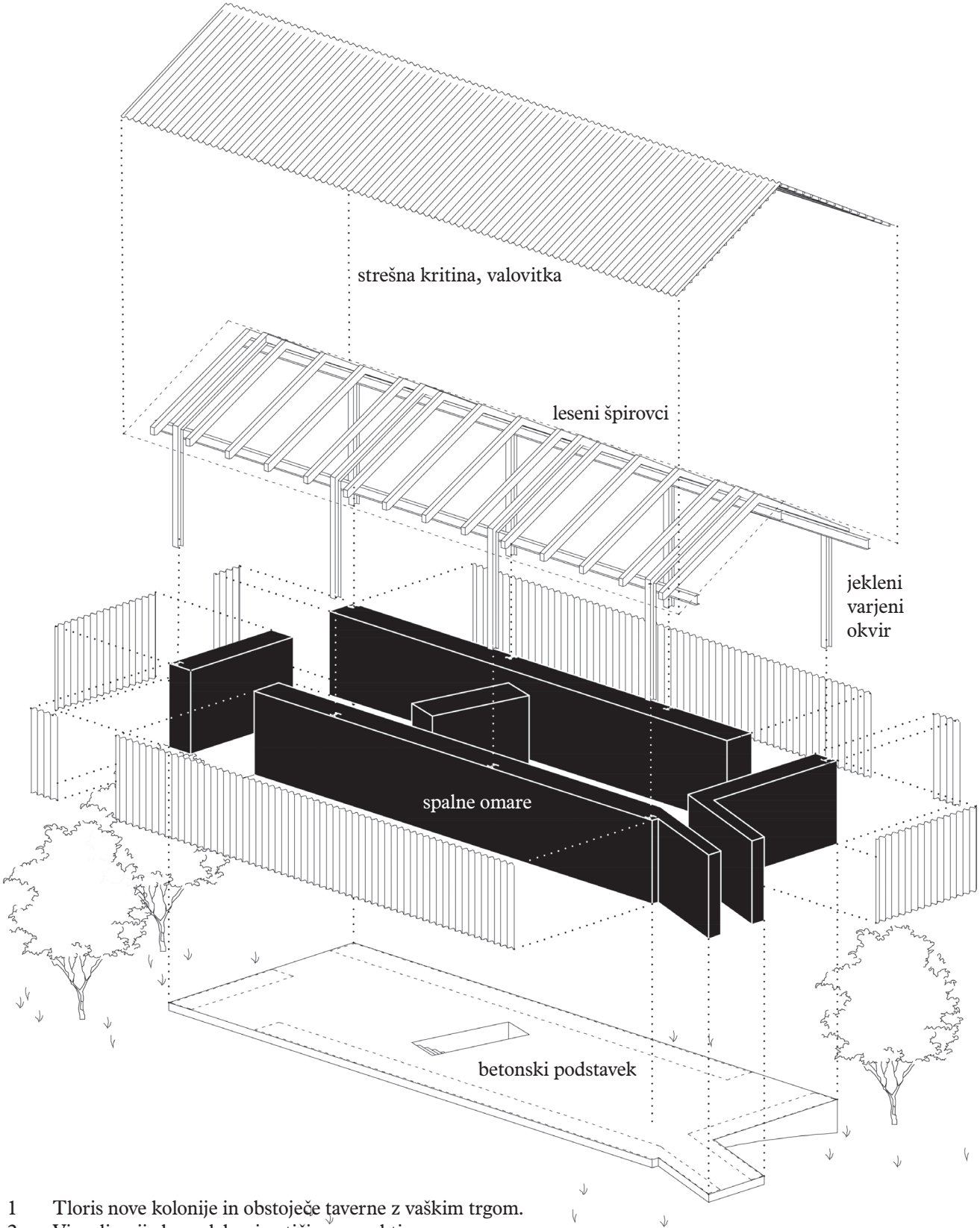

1 Tloris nove kolonije in obstoječe taverne z vaškim trgom.
2 Vizualizacija kompleksa iz ptičje perspektive
3 Pogled na kolonijo iz vasi
4 Razstavljena aksonometrija objekta

VELIKAN 2

Avtorica	Melani Peer, 4. letnik
Mentorji	prof. dr. Aleš Vodopivec
	asist. doc. Gašper Medvešek
	tehnični sodelavec Matej Tili
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	univerza, mesto in študenti

Statična Univerza v Ljubljani ustvarja študente kot prefabricirane elemente in tako ustvarja ponavljajoč in zastarel kader. Univerza zato potrebuje spremembo, ki ne bo mega struktura, temveč veriga manjših enot. Krepitev medsebojnega sodelovanja članic je dosežena, ko postavimo v okolje element, ki vzpostavi te povezave. Velikan, kot element, ki bi omogočil sodelovanje fakultet, je najvišji objekt svojega območja. Cilj takega objekta je vzpostavitev povezav in ob tem reševanje prostorske stiske fakultet tako, da so vanj umeščene skupne vsebine. Univerza trenutno gradi stavbe, ki so namenjene izključno študijskim dejavnostim in točno določeni skupini ljudi, medtem ko se v velikanu pojavijo prostori za obštudijske dejavnosti, ki omogočajo in spodbujajo interakcije študentov tudi z drugimi družbenimi skupinami.

1

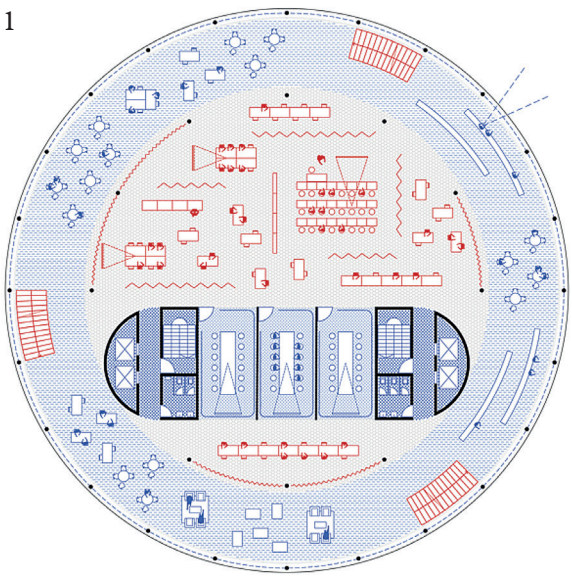

2

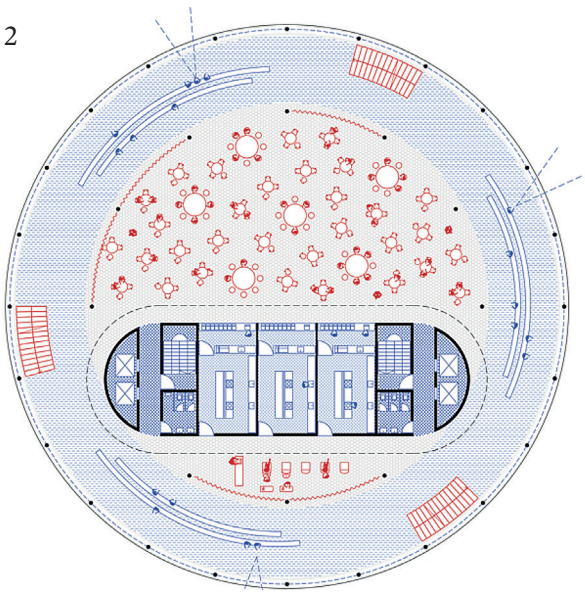

3

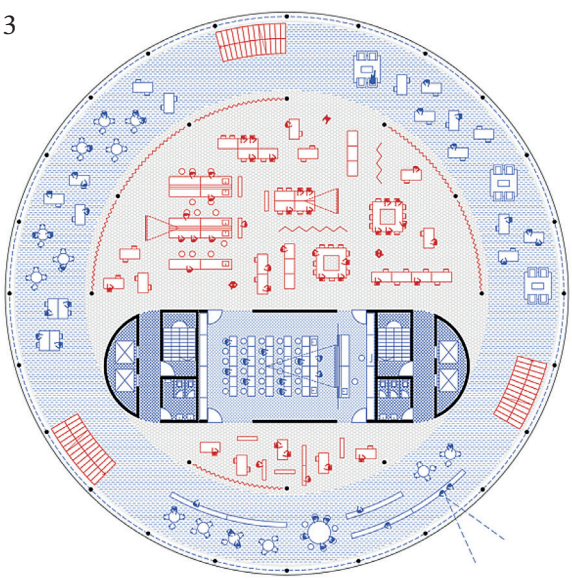

4

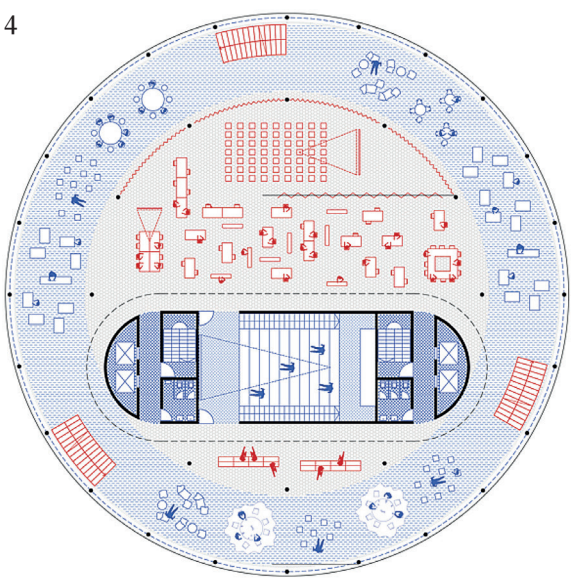

1–4 Različne možnosti organizacije fleksibilnega tlorisa.
5 Maketa velikana
6 Prerez
7 Situacija, križišče Roške ceste in Poljanske ceste

5

6

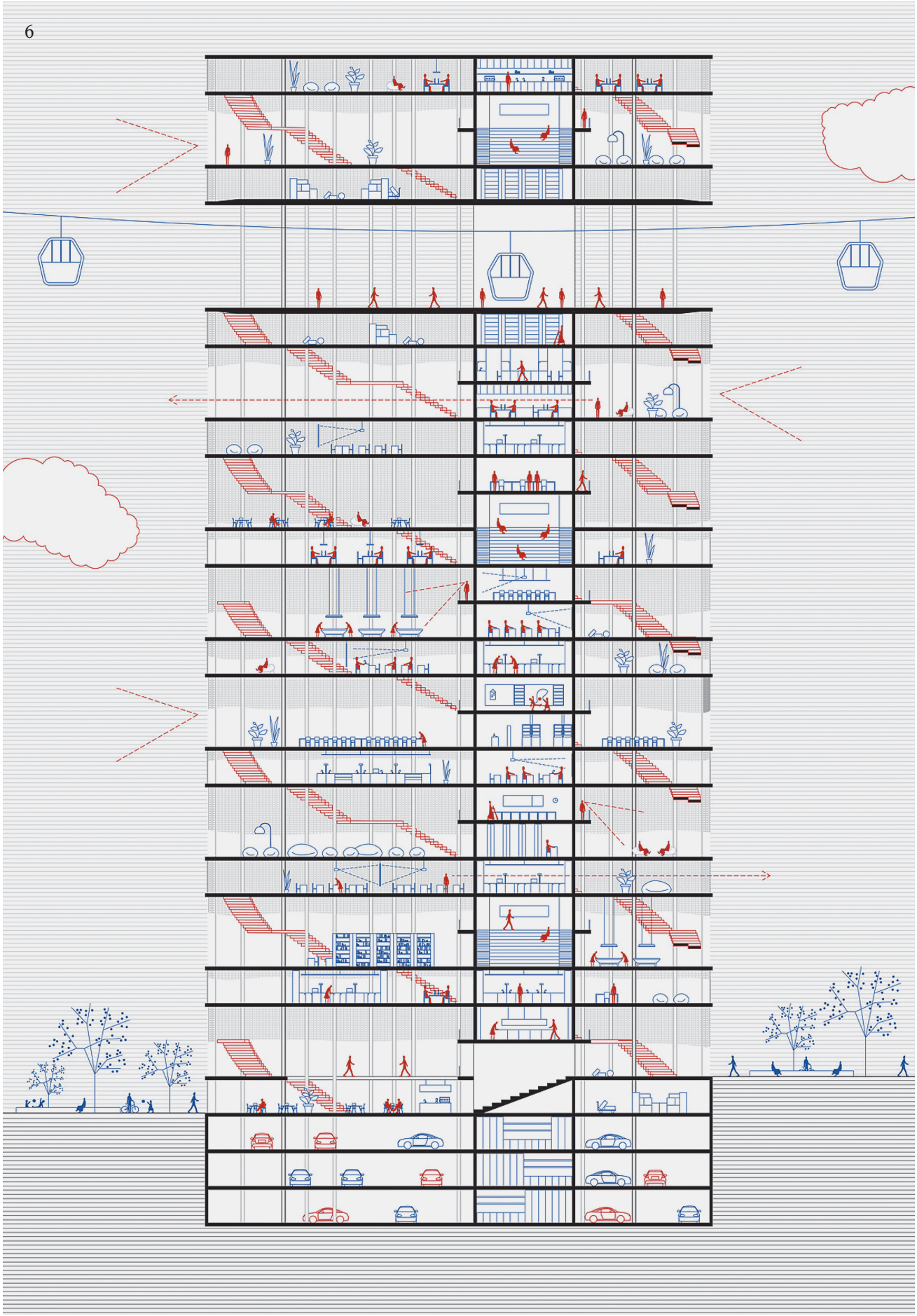

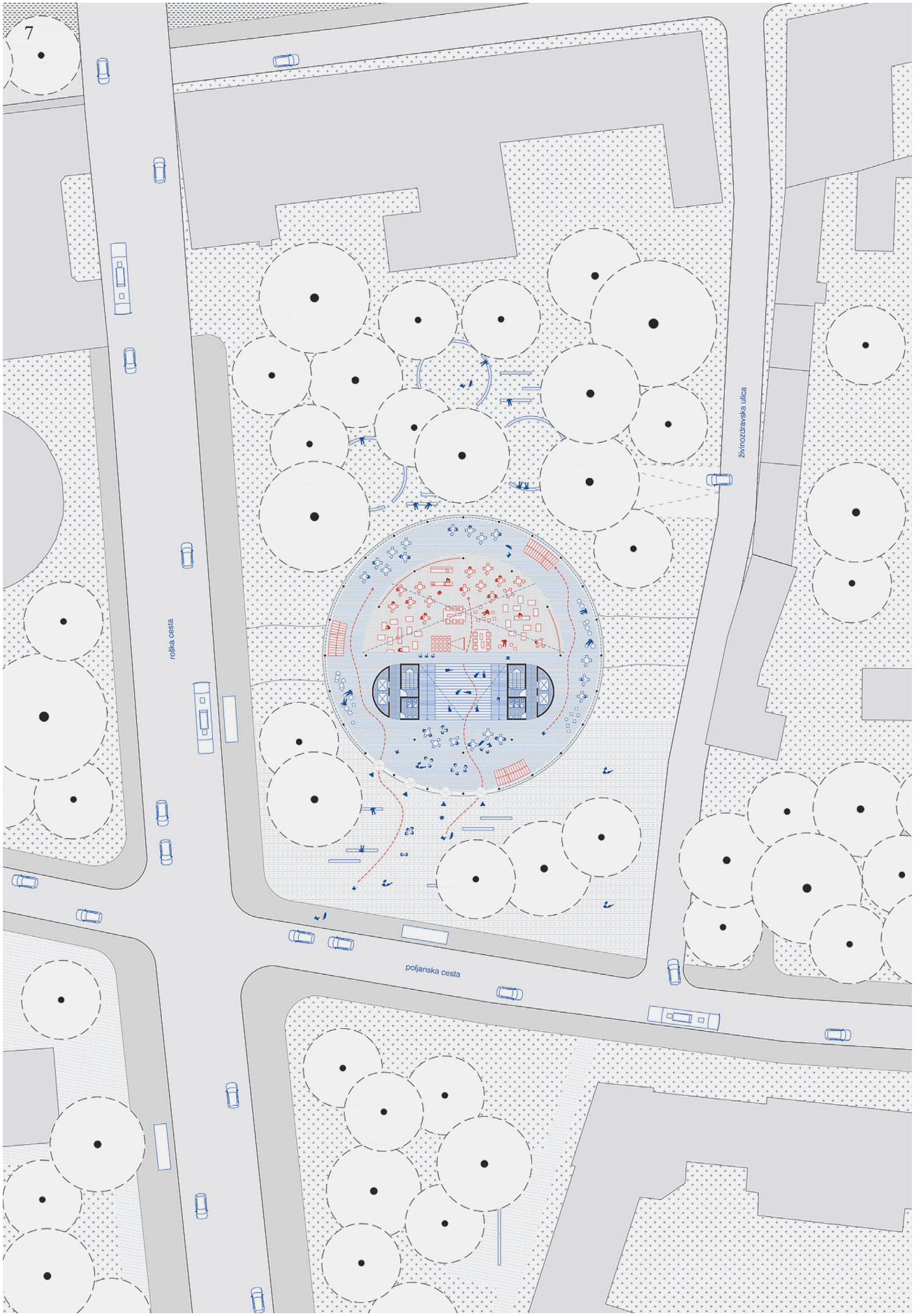
7
roška cesta
živinozdravska ulica
poljanska cesta

ŠOLA NA IGRIŠČU

Avtor	Daniel Ilijeski, 5. letnik
Mentorji	doc. Mojca Gregorski
	asist. Matevž Zalar
Demonstratorja	Špela Kranjec in Aljaž Tumpej
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	postcovidna arhitektura in urbanizem

Podlaga za projekt je bila študija arhitekturnih predpisov za gradnjo osnovnih šol v Sloveniji, predvsem programska sestava in funkcionalna organizacija šol. Kljub mnogim pozivom k inovativnemu snovanju šol v slovenskem prostoru pa je raziskava pokazala, da je pristop v praksi še vedno konservativen, kar se kaže tudi v statičnosti predpisov. Projekt izzove ustaljeno prakso snovanja šol tako, da v okviru predpisov oblikuje sodobno vzgojno-izobraževalno ustanovo. Učilnice in komunikacijske prostore poveže v učno pokrajino – šola kot celota tvori skupnost. V horizontalni smeri povezuje otroke različnih starosti, po vertikali pa služi kot medgeneracijski stik med otroki v šoli in stanovalci na območju Prul.

1 Pogled na notranji atrij
2 Prerez
3 Aksonometrični prikaz objekta

3

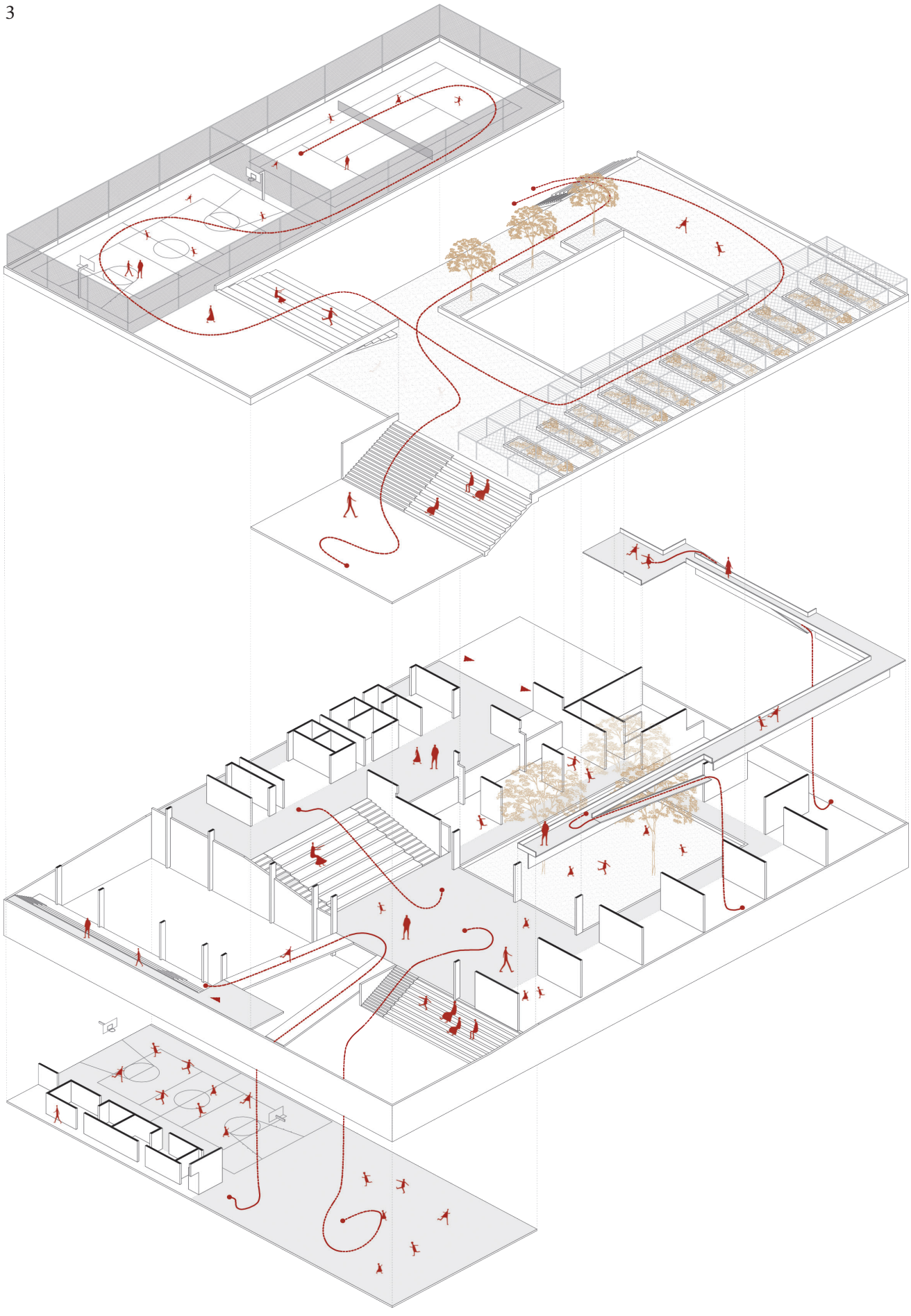

PARK MAJDE VRHOVNIK

Avtor	Benjamin Boben, 1. letnik
Mentorji	izr. prof. dr. Ilka Čerpes
	asist. Aleksander Vujović
	strokovna sodelavca Blaž Babnik in Mia Crnič
Demonstratorka	Zala Koleša, arhitektka urbanistka
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	prostori za družbo in skupnost

Obravnavano območje je bližnja okolica osnovne šole Majde Vrhovnik v središču Ljubljane. Obravnavani del povezuje še vhod v arheološko najdišče in ga vključuje v park. Povezuje se tudi z novo ploščadjo na strehi šolske telovadnice, ki ponuja razgled na ostanke starokrščanske bazilike. Slabo oskrbovana je zunanjščina telovadnice, katere novi načrt obsega dodajanje rampe pod 5-% naklonom. Razdeljena je na štiri klančine in tri podeste. Četrti podest je vstop na novo ploščad. Nad strešna okna telovadnice je nameščena že omenjena razgledna ploščad, ki ponuja razgled na arheološke izkopanine proti zahodu, na središče Ljubljane proti vzhodu ter na stolpnici TR2 in TR3 proti severu. Pod tem so zamišljene fasade telovadnice kot nekakšna galerija grafitov na prostem.

1 Maketa - pogled na park z vzhoda
2 Maketa - tloris

1

2

Avtorji Lin Martin Japelj, 2. l
Maja Pisnik, 4. letnik
Mentorja prof. Jurij Sadar
asist. Ana Kreč
Lokacija Ljubljana, Slovenija
Krovna tema univerza, mesto in študenti

Aškerčeva 7, prva javna stavba arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani, znana tudi kot Stara tehnika, po izselitvi Fakultete za farmacijo na Brdo postane prazna. Obstoječi stavbi sva »vdihnila« novo, drugačno življenje z raznolikimi ambienti, hkrati pa z nadzidavo dodala nove prostore. Galerije v notranjosti Stare tehnike odpreva, zareževa v nadstropja in ustvariva dvovišinski prostor. Južnega stolpiča ne spreminjava, obstoječemu jedru dodava še eno jedro z dvigali, ki ga podaljšava v višino, do jeklene nadzidave s petimi, terasasto umeščenimi nadstropji, ki se na vrhu zaključijo z razširjeno konstrukcijo. Na južni strani objekta urediva park, ki poveže novi AGRFT, obstoječi NTF ter programsko novo umeščeni CTK in Rimski zid v smiselno celoto. S selitvijo na Aškerčevo 7 ohraniva stik knjižnice z bližnjimi fakultetami in njihovimi študenti.

1 Programska shema
2 Obstoječe stanje
3 Novo stanje
4 Pogled na objekt iz Aškerčeve ceste

1

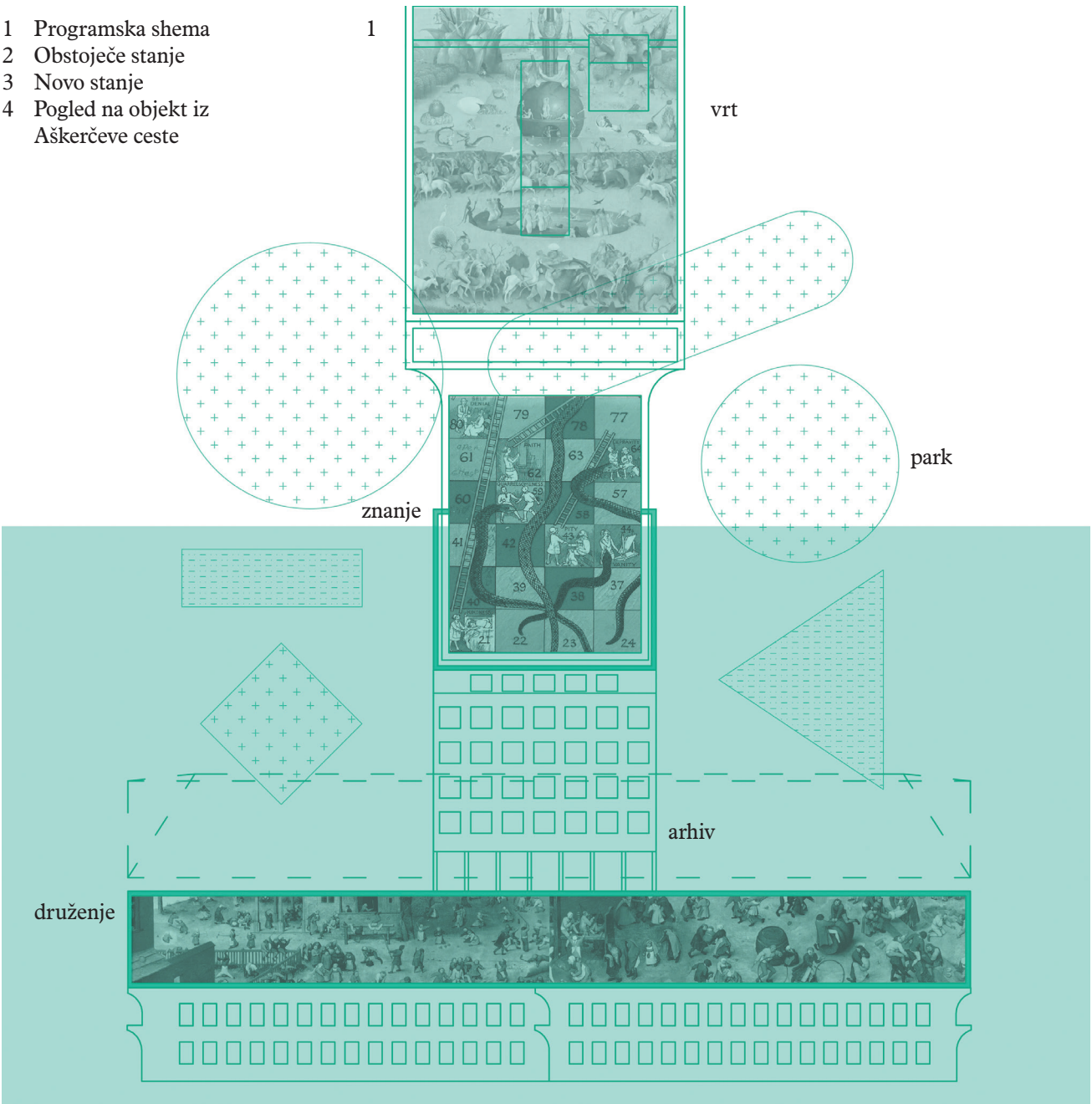

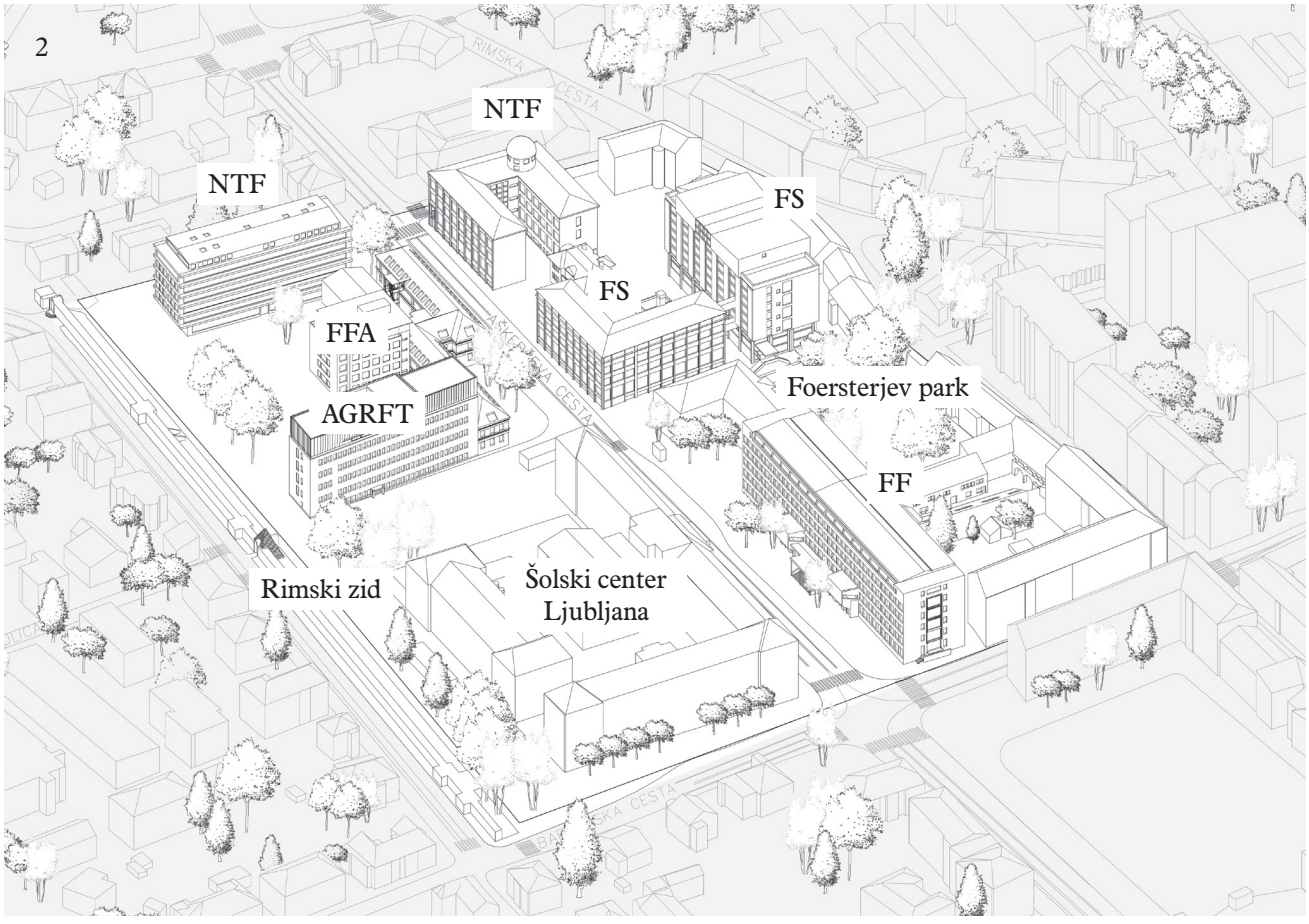
2
NTF
NTF
FS
FS
FFA
AGRFT
Foersterjev park
FF
Rimski zid
Šolski center
Ljubljana
RIMSKA CESTA
AŠKERČEVA CESTA

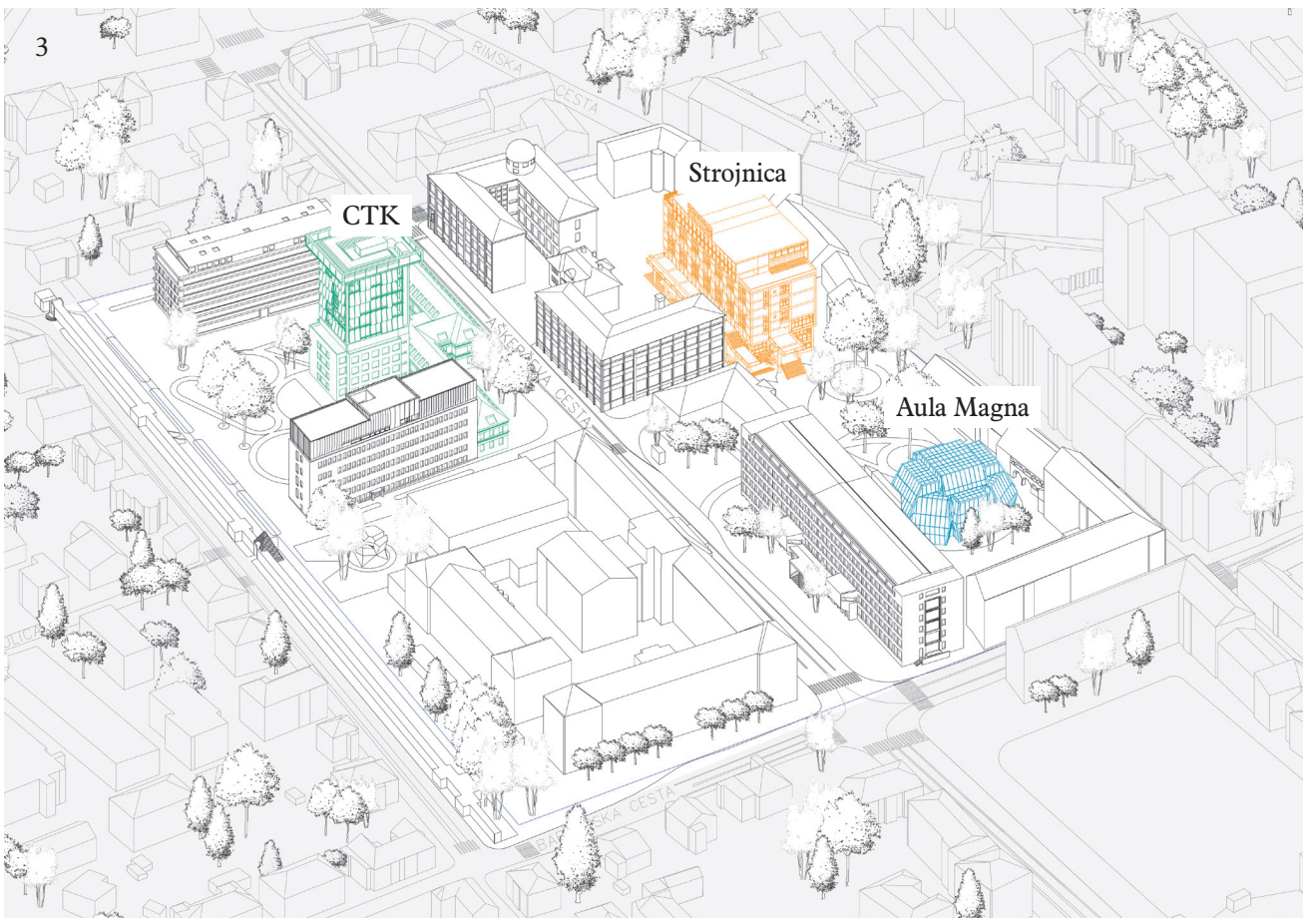
3
Strojnica
CTK
Aula Magna
RIMSKA CESTA
AŠKERČEVA CESTA

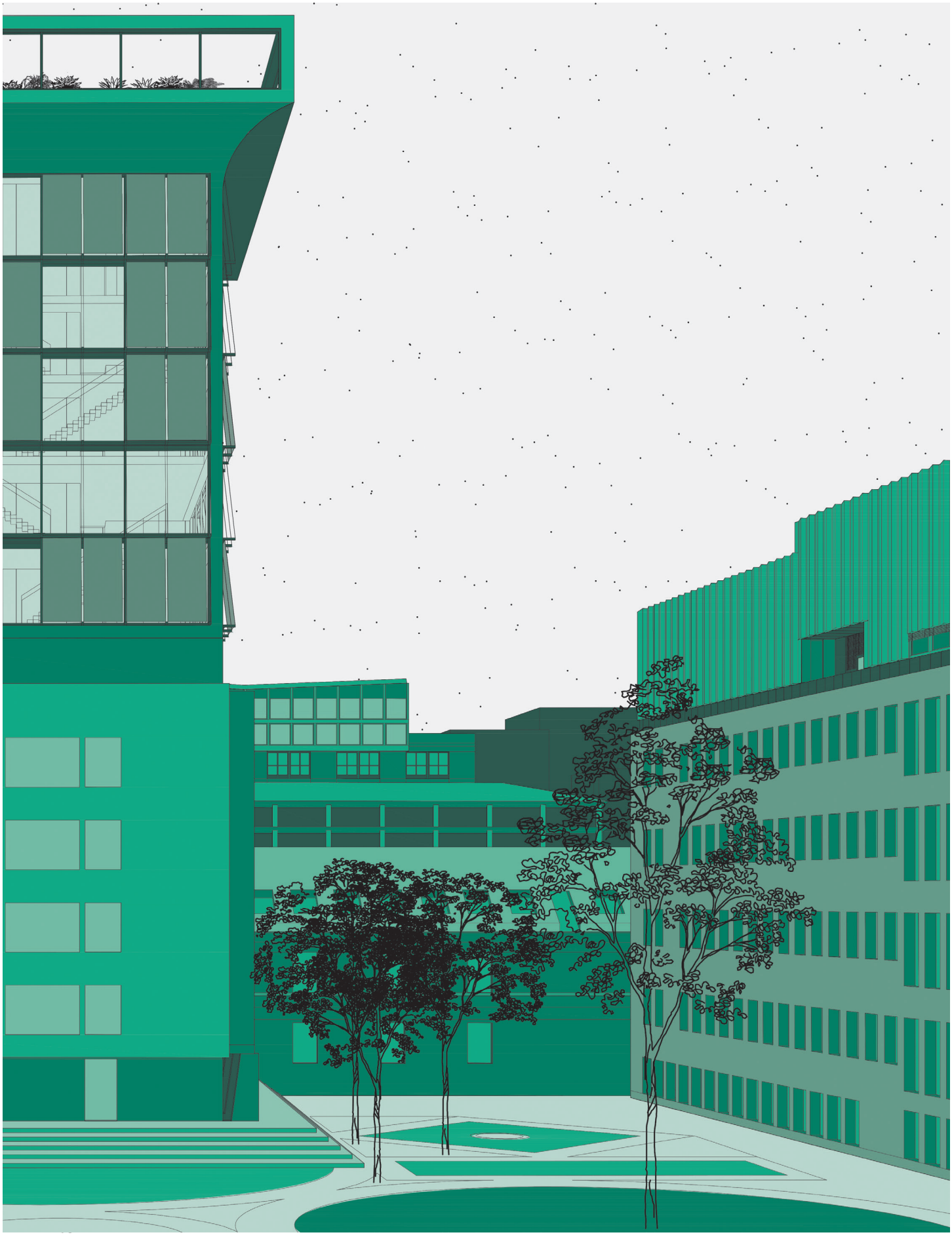

NAPAD NA MESTO

Javni prostor je v nevarnosti, zanj se je treba boriti! Boriti se je treba proti lovkam turbokapitalizma, ki segajo po javnem prostoru, ki še ni poblagovljen. Boriti se je treba proti erozijskemu učinku družbenih medijev, ki spodkopavajo temeljno vlogo javnega prostora. Boriti se je treba proti politični zlorabi javnega prostora za lastno, teatralno reklamo in razkazovanje svoje (ne)moči.

Zakaj se je za javni prostor vredno in treba boriti?

Ker je to prostor, ki je v lasti nas vseh, v katerega lahko vstopi vsakdo, ne glede na starost, spol, raso, politično opredeljenost ali spolno usmerjenost in družbeni status. Javni prostor je bil ustvarjen od ljudi za ljudi, njegova uporaba je za uporabnike brezplačna.

Kot pravita avtorja Henaff in Strong, je to prostor, v katerem se ljudje srečujemo z namenom, da *skupaj* določamo, kako bomo živeli naše *skupno* življenje.[1] Kot avtorja nadaljujeta, je skrb za to, kako živeti kot družba, sploh eno najstarejših družbenopolitičnih vprašanj. Razvoj sodobnega koncepta javnega prostora sega v antično Grčijo, kjer so se filozofi iz zaprtih, mističnih templjev preselili na agoro, mestni trg. Tu so prvič javno delili svoja znanja in razgrinjali svoje skrivnosti. Njihova odkritja so postala transparentna, dostopna, postala so del javne razprave. Javni prostor je prostor, v katerem se je začela manifestirati demokracija, ta proces pa še vedno poteka.

Torej, če je v nevarnosti obstoj javnega prostora, je v nevarnosti tudi obstoj nas kot demokratične družbe.

Obstoječi, turbokapitalistični sistem, katerega glavni motor je dobiček, brezkompromisno hlasta po vsem mestnem prostoru, ki še ni dobičkonosen. To se kaže v stalnem procesu osvajanja javnih površin, kot na primer komercializacija mestnih parkov, trgovsko požiranje mestnih arkad, namenjenih pešcem, širjenje gostinskih lokalov na javne površine in ne nazadnje umestitev kolon reklamnih panojev sredi pešcon in mestnih pločnikov.

Družbeni mediji so drugi tihi dušilec javnega prostora. Do pojava teh je bil javni prostor prostor skupnega diskurza, srečevanja, konfrontacije, voajerizma in ekshibicije. Javni prostor je bil naš skupni imenovalec, v katerem smo se kolektivno opredeljevali kot družba. Danes za vse prej naštete socialne interakcije nista več potrebna fizični premik na trg in fizični stik z ljudmi. Danes lahko svoje javno (do)živimo prek pametnega telefona. Prek družbenih medijev smo javne osebe in javni komentatorji lahko vsi, naša zasebnost in naš (nekoč) intimni prostor pa postajata javna domena. Z množično uporabo družbenih medijev javni prostor izgublja svojo primarno družbeno vlogo.

Še en napadalec javnega prostora je politična oblast. Javni prostor je bil z zgodovinskega in globalnega vidika vedno znova zlorabljen kot oder za igre političnih operacij in razkazovanja politične moči. Novi val super nadzora nad javnim prostorom se je ponovno razcvetel med epidemijo covida-19, ko je postal obisk javnih prostorov z odlokom prepovedan.

Ta zadnji politični napad na mesto, tj. kolektivna prepoved uporabe javnega prostora med najhujšo pandemično krizo, nas je tako močno pretresel, da nas je morda (končno) predramil. Naenkrat smo se meščani, večinoma indiferentni do tega, kaj se dogaja z javnim prostorom v našem mestu, zavedli, da ta prostor je naš. Dojeli smo, da nam je bilo vzeto nekaj, kar nam pripada. Izgubo tega prostora smo občutili fizično, skoraj kot manko telesnega uda.

Ljudje so se novim ukrepom uprli. Organizirale so se množične demonstracije, ki pa so bile pod pretvezo skrbi za zdravje ljudi na državni ravni prepovedane. Ljudem je bil legitimno odvzet prostor, kjer se v demokratičnem svetu izvajajo demonstracije – javni prostor. A oblast pri temi ni predvidela, da javni prostor ni statični prostor. Ni nujno trg ali park, je prostor od ljudi za ljudi. Ljudje si ta svoj prostor prisvojijo ne glede na njegovo obliko. Med epidemijo so protestniki postali kolesarji, za prostor demonstracij so si prisvojili ulice in ceste. Zgodila se je začasna tranzicija javnega prostora, ki je ni bilo mogoče ustaviti.

Torej, ker je javni prostor tako eksistencialno pomemben za nas kot demokratično družbo in ker je pod nenehnim udarom napadalcev, je nujno, da se meščani, arhitekti in urbanisti zanj borimo!

Na javni prostor moramo misliti na vseh ravneh načrtovanja mesta, ne glede na velikost, pomembnost in naravo urbanistične ali arhitekturne naloge. Še posebej je treba nanj misliti takrat, ko naloga javnega prostora ne obravnava kot takega.

Pri projektih, ki v poglavju Napad na mesto predstavljajo temo javnega prostora, smo prepoznali prav to posebno skrb do obravnave javnega. Izbrane naloge iščejo in najdejo potencial za oblikovanje javnega prostora v infrastrukturnih, sistemskih projektih, ki bi prav lahko ostali samo to, kar v svojem bistvu so, npr. statična in potresna sanacija mesta, ekološka optimizacija območja, prenova odsluženega objekta. Predstavljeni projekti raziskujejo nove oblike javnega prostora, ki ustrezajo sodobnemu uporabniku in družbi.

Projekt Water Collector v jordanski prestolnici Aman avtorice Eme Ferreira sistemsko rešuje problematiko oskrbe mesta z vodo. Avtorica predlaga decentralizirano vodno omrežje, v katerem voda neprestano kroži, prek hiš, čistilnih naprav in novih urbanih mokrišč. Ta sistem v mestu ustvarja nove mikroklimatske razmere, ki ustvarjajo razmere za razvoj novega javnega prostora, velikih mestnih parkovnih površin, ki jih v mestu primanjkuje.

Projekt Utopija 21. stoletja avtorjev Tie Kojter in Mihe Jereba se ukvarja s sistemom izboljšanja potresne varnosti stanovanjskega kareja na Poljanah v Ljubljani. Avtorja se ukvarjata predvsem s statičnim utrjevanjem obstoječih stavb, hkrati pa na novo osmislita notranji atrij kareja. Atrij postane javni prostor souporabe stanovanjske skupnosti in mesta.

Projekt Kulturni inkubator avtorja Luke Korošca se ukvarja z vprašanjem, kaj storiti z Narodnim in Prirodoslovnim muzejem v Ljubljani po tem, ko ju močno prizadene potres.

Avtor je predvidel začasno intervencijo, nov ovoj stavbe, v katerem v treh programskih plasteh potekajo: prenova stavbe, razgledna galerijska pot, ki omogoča javno opazovanje prenove stavbe, in začasen javni program, vezan na prenavljajočo se galerijo in mesto. Okoli stavbe, ki je v fazi popotresne sanacije, je avtor ovil nove plasti javnega prostora.

Projekt Potresni ščit avtorjev Lovreta Mohoriča in Ize Oblak se ukvarja s potresno zaščito kareja na ljubljanskih Poljanah. Njuna intervencija predvideva novo podzemno strukturo, 10 metrov širok obroč gosto posajenih podzemnih pilotov, ki objame celotni kare. Na novi, statično izjemno močni strukturi se odpre novo polje, ki sta ga avtorja izkoristila za umeščanje novega programa (garaža, hotel, komercialne vsebine), prav tako pod zemljo. Na ravni parterja se spremeni prometna ureditev kareja, s tem pa se odpre možnost za organizacijo novih parkovnih površin, pešcone in trgov.

Dron pozvoni samo dvakrat je projekt avtorja Rožleta Toša. Gre za futuristično stavbo poštno-logističnega centra, pri čemer naloge poštarjev prevzamejo vlaki in droni. Čeprav je cilindrasta trinadstropna stavba namenjena operacijam strojev, je avtor predvidel javno uporabo centra. Za javnost je stavba odprta s krožno, večnivojsko potjo, ki omogoča opazovanje avtomatiziranih procesov.

Z vprašanjem, kako z arhitekturo povezati industrijo, človeka in naravo, se ukvarjajo avtorji Luka Čuš, Matevž Dražumerič in Ajda Murnik pri projektu Veter sprememb. V vetrovni Ajdovščini predvidijo postavitev več industrijskih objektov, ki delujejo kot generatorji obnovljivih virov energije. Na velike nosilne strukture, ki v osnovi nosijo kanale za zbiranje vetra, se dodatno vpnejo volumni s fleksibilnim prostorom, ki se uporablja za javni program in rastlinjake.

Projekt Rastlinjak zabave avtorjev Nine Zaletelj Iličič in Jana Verhovška se ukvarja s sistemsko revitalizacijo Hrastnika. Gre za prenovo poslovno-proizvodnega kompleksa stavb RTH v družbeno-ustvarjalni center za vse generacije. Znotraj visokega in sproščenega volumna nekdanjih proizvodnih hal je predvidena organizacija zaprtih prostorov z novimi javnimi programi (knjižnica, tržnica, mladinski center). Bogat medprostor, ki se vzpostavi med temi programi, deluje kot nov, pokriti trg v Hrastniku.

Avtor Igor Rojnik v urbanistični nalogi Polno-Prazno razvija koncept nove soseske v razvijajočem se predmestju Ljubljane, v Polju. Avtor sledi ideji, da sosesko sestavljajo večji ali manjši stavbni otoki, z velikim potencialom izrabe in zazidanosti. Tako se lahko med stavbnimi otoki organizira javni prostor z zelenimi parkovnimi in športnimi površinami. Avtor prevprašuje zdajšnji morfološki vzorec zazidave območja enodružinskih hiš z vrtom s primanjkljajem javnih površin. Na novo predlagani urbanizem večstanovanjskih stavbnih blokov je namreč v ostrem nasprotju z njim.

1. Henaff, M., in B. Strong, T. *Public Space and Democracy.* Minneapolis: University Of Minnesota Press, 2001.

DRON POZVONI SAMO DVAKRAT

Avtor	Rožle Toš, 5. letnik
Mentorji	doc. Mitja Zorc, asist. Tadej Urh
Demonstratorka	Maruša Turnšek
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	trajnostna mobilnost in infrastruktura

Vsa arhitektura mora slediti razmisleku o prihodnosti, o svetu objekta, ki ga danes še ni. Projekt je rezultat razmisleka o poštno-logističnem centru v času brez avtomobilov. V njem naloge poštarjev opravljajo stroji – na dolge razdalje paketi potujejo z vlaki, na kratke pa z droni. Hkrati projekt v ta proces vpelje človeka in mesto. Ljudem in mestu pripada kletna etaža objekta. Vlakom pritličje, ki ga obkroža in izolira zanka železnice. Dronom pa najvišja raven, vzletna steza v strešni konstrukciji. Želja objekta je, da se njegovi procesi ne skrivajo, temveč se kažejo navzven. Objekt se javnosti odpira tudi navznoter. Stavba kljub svojemu futurizmu ni namenjena samo strojem, temveč tudi ljudem.

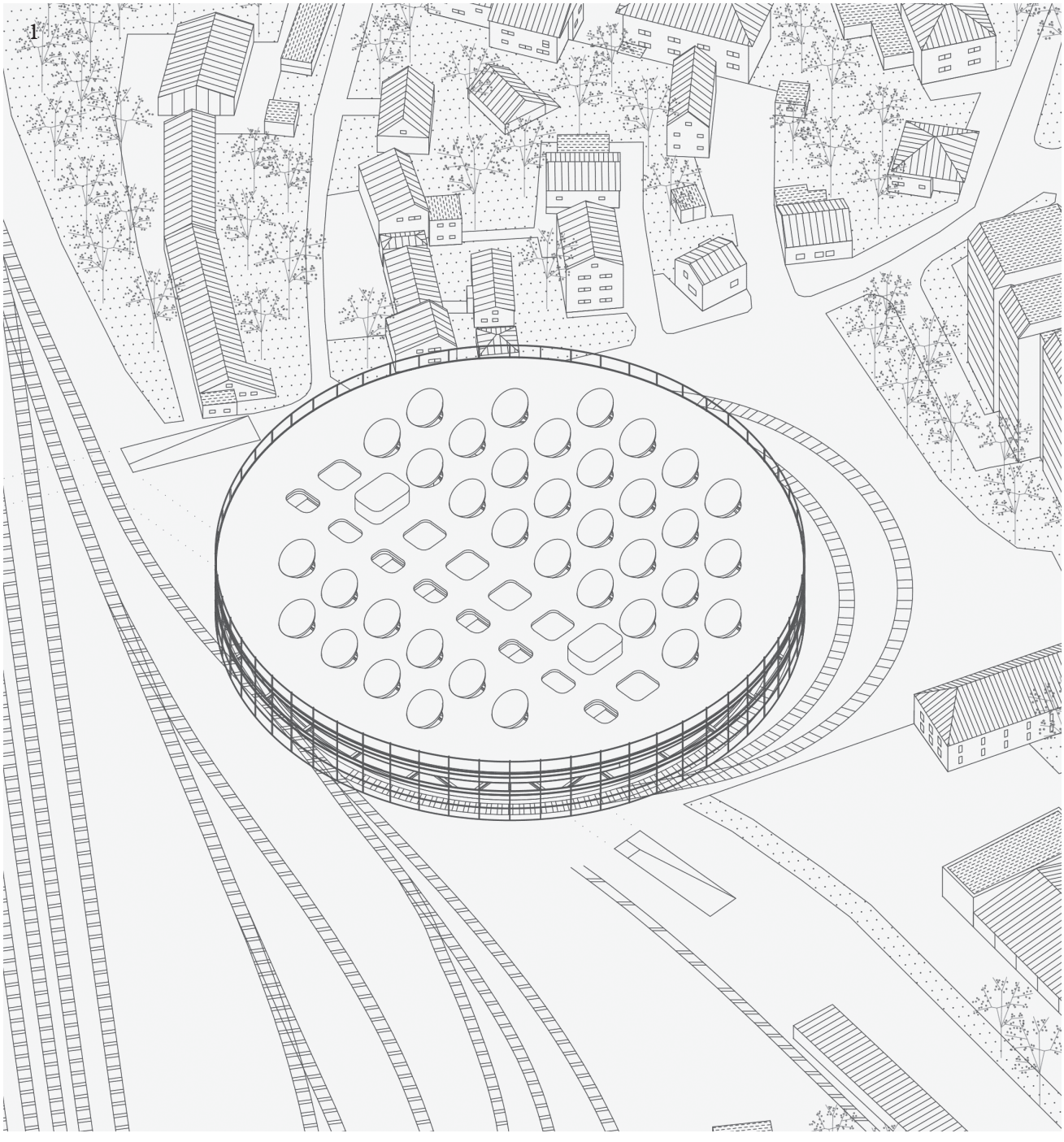

1

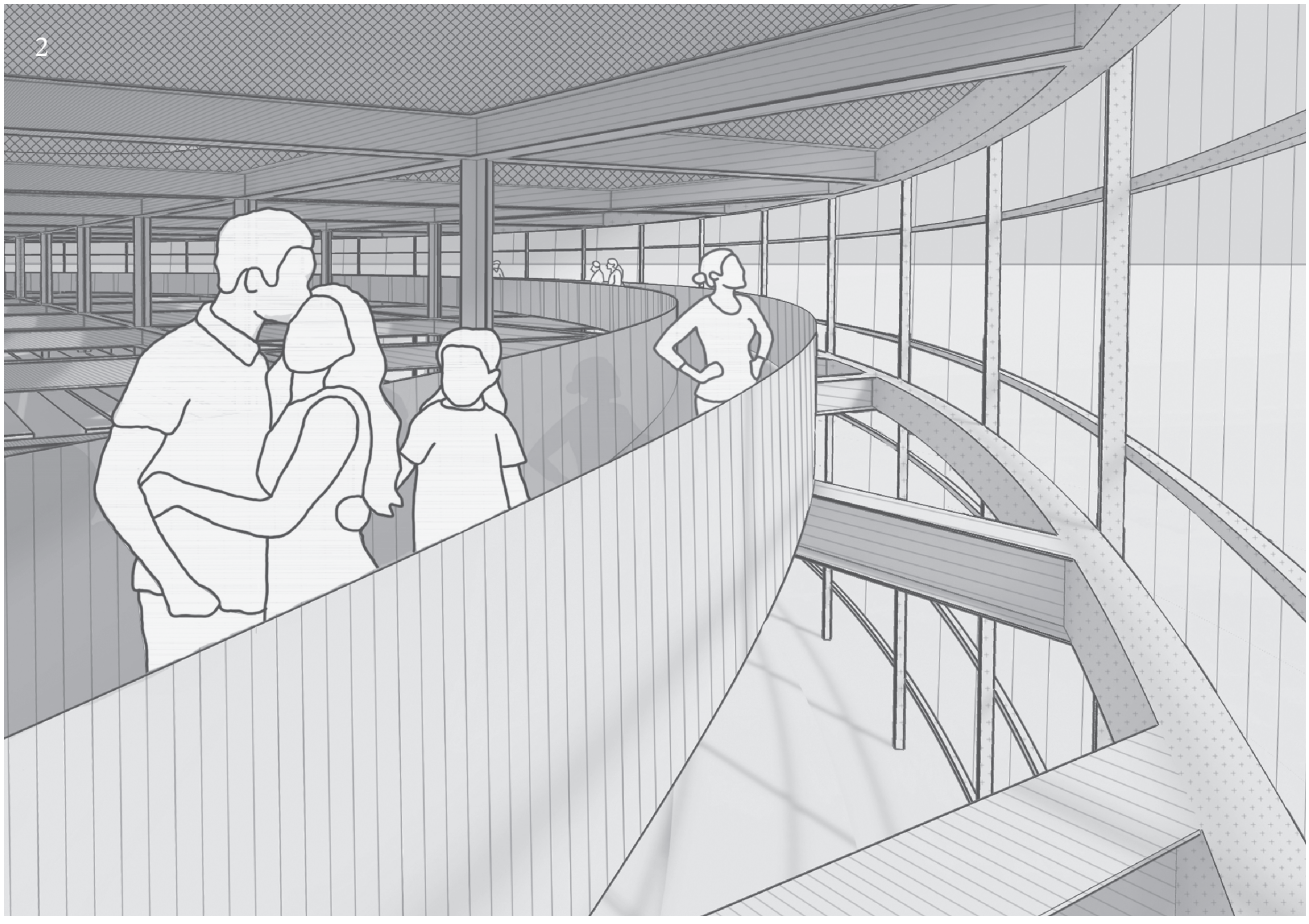
2

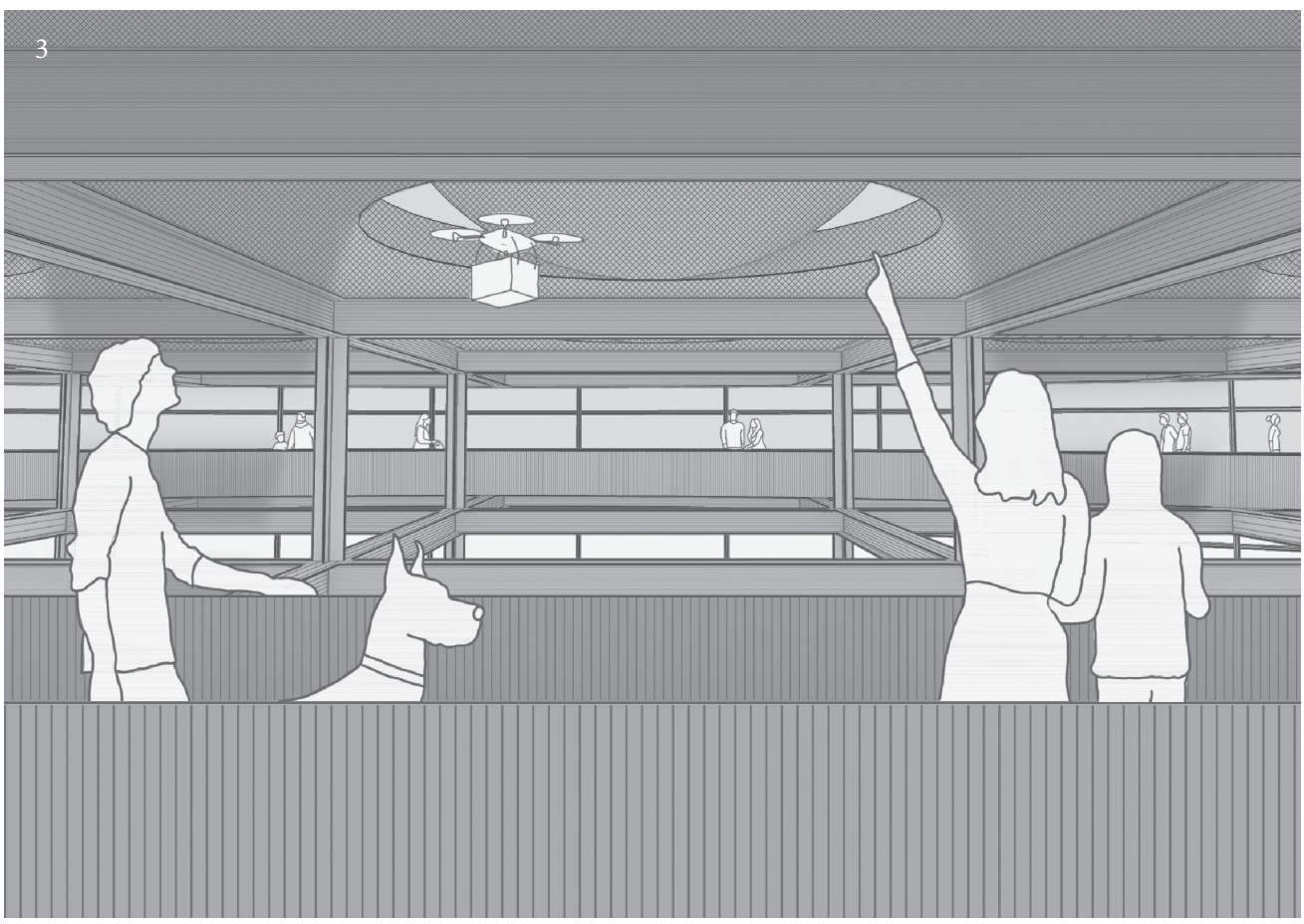
3

4

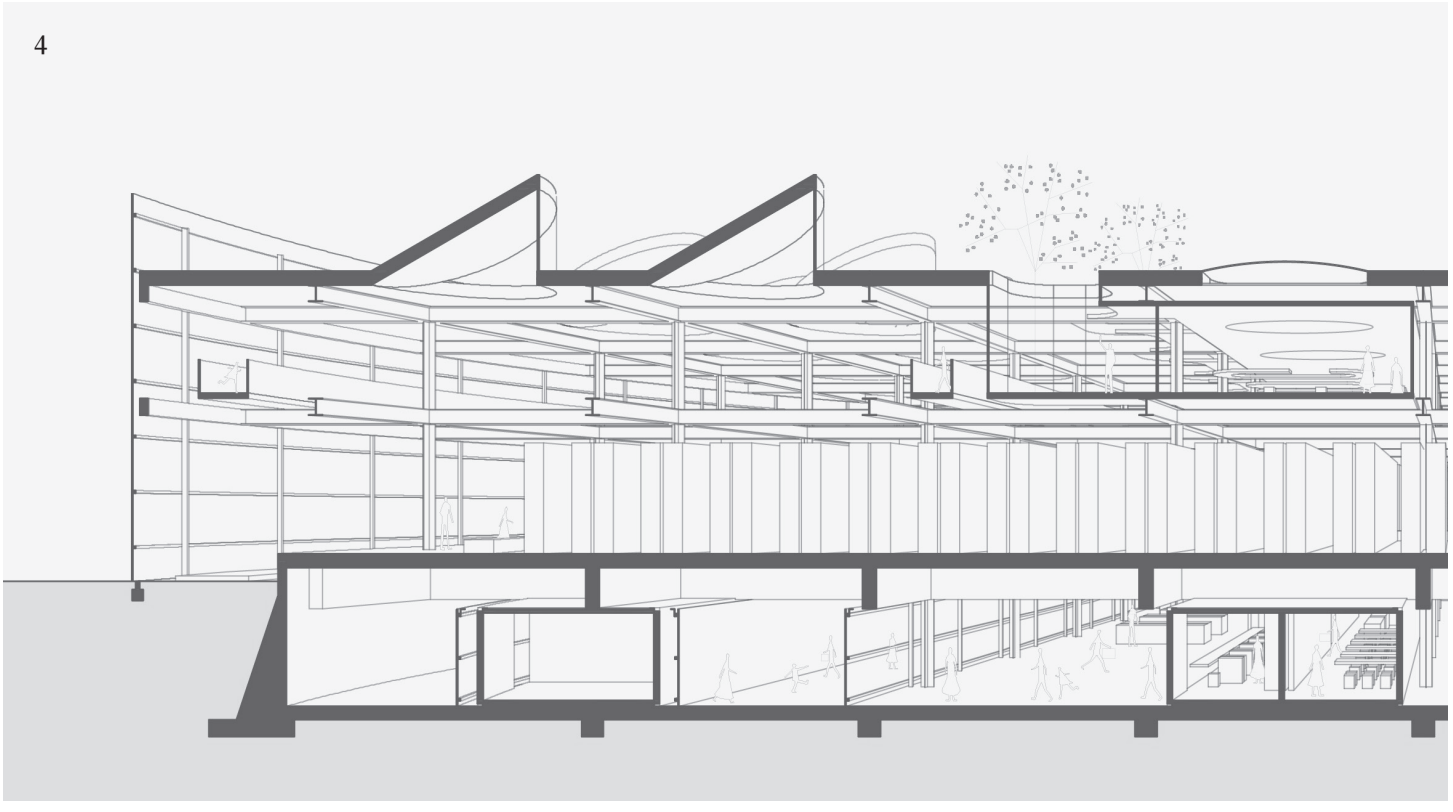

5

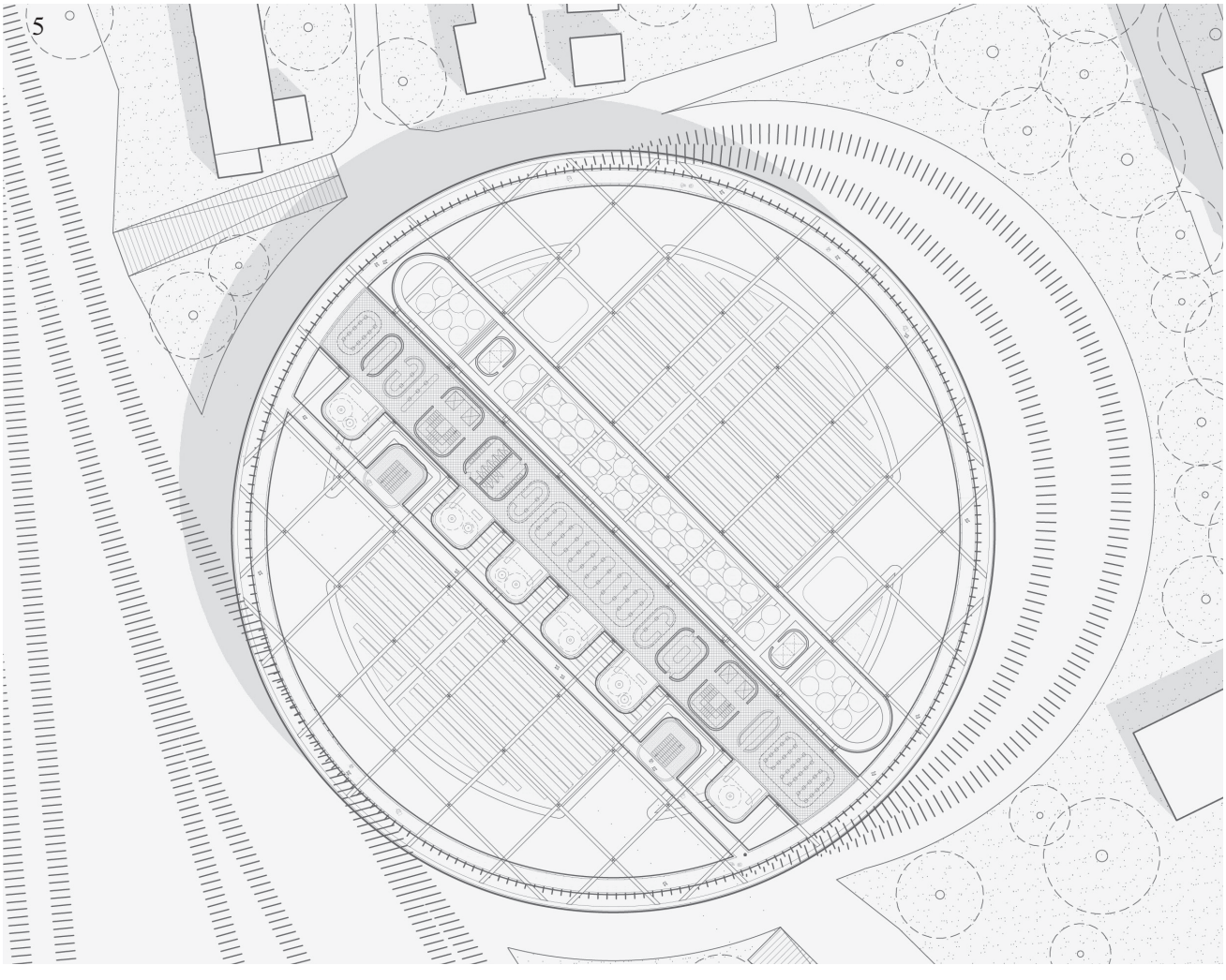

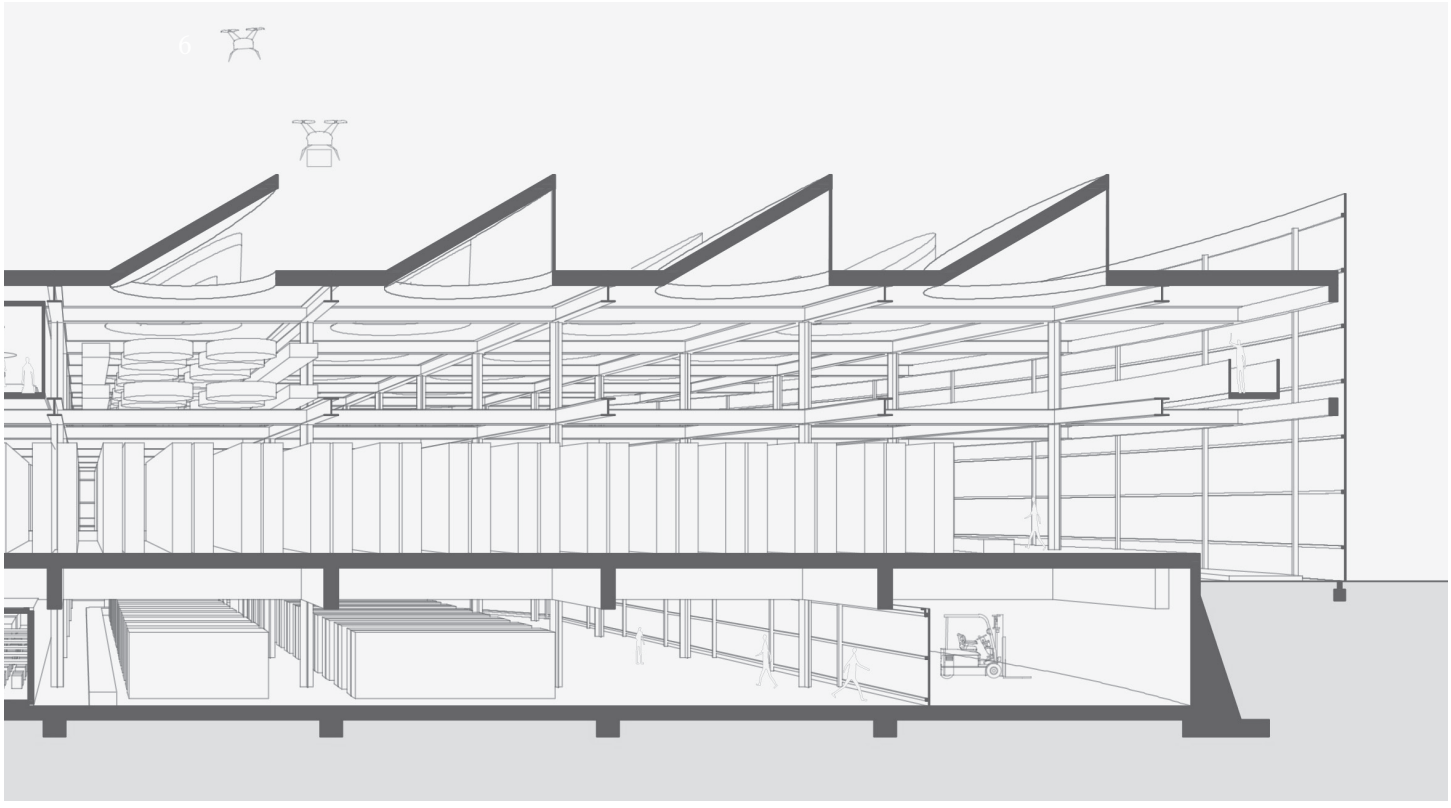

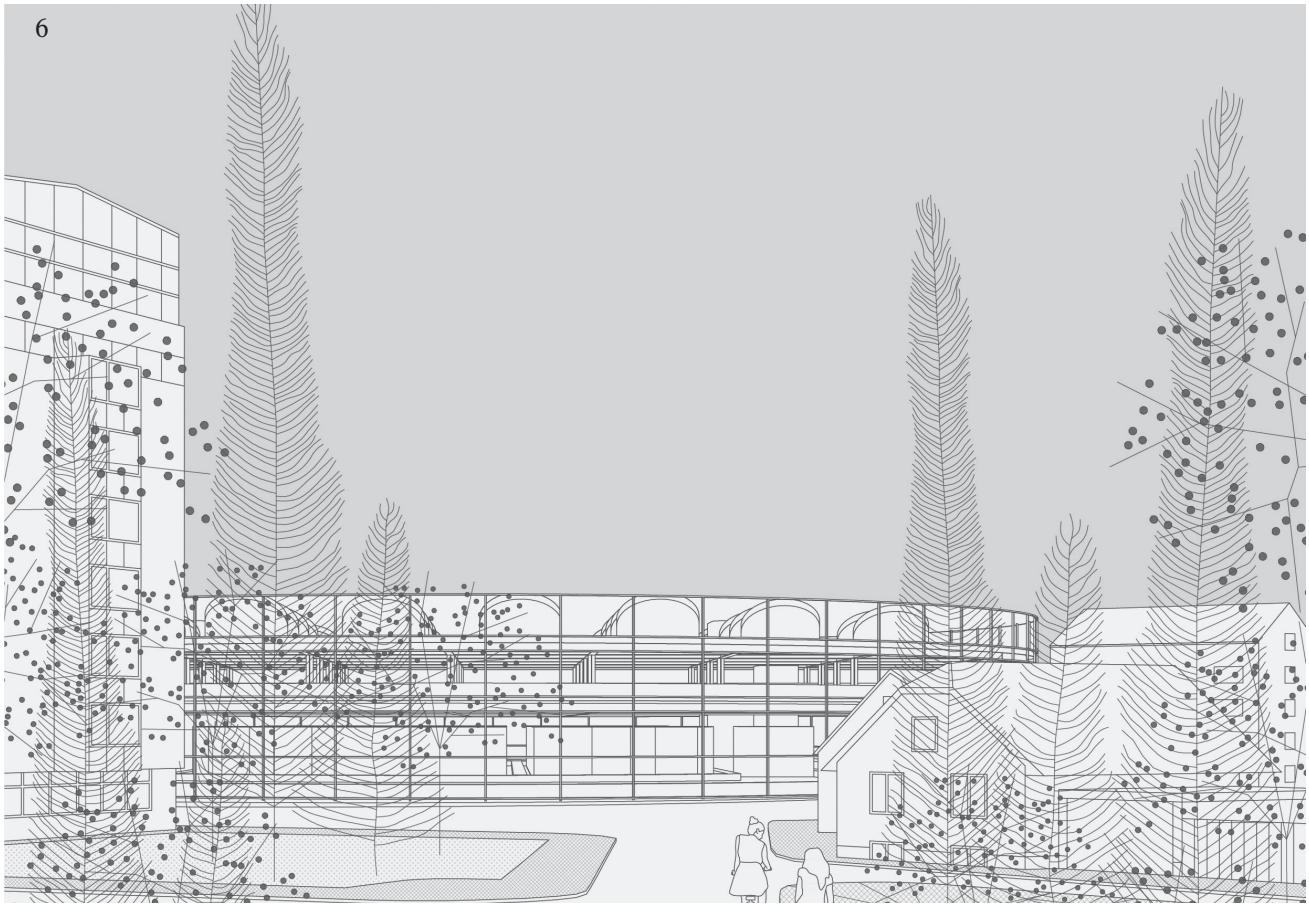

1 Aksonometrija
2 Pogled na javno, krožno pot v objektu
3 Opazovanje procesov avtomatiziranega poštnega centra
4 Prerez
5 Tloris
6 Pogled na transparentno fasado

POTRESNI ŠČITI

Avtorja	Lovre Mohorič in Iza Oblak, 3. letnik
Mentorji	izr. prof. Vasa Perović
	asist. Anja Vidic
Demonstrator	Andraž Tufegdžić
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	potres in druge katastrofe

Projekt temelji na tehničnem posegu in potresnem zavarovanju območja kareja na Prulah s tako imenovanim potresnim ščitom. Gre za desetmetrski pas vrtin, vkopanih v zemljo. Te delujejo proti vibracijam potresa oz. povzročijo, da se te zmanjšajo. Ta podzemni poseg omogoča popolno spremembo narave podzemlja kareja in zunanjega prostora, ki kare obdaja. Nova klet deluje kot programiran volumen, z različnim naborom javnih vsebin. S tem posegom se izprazni mestni parter, ki postane javen in bolj uporaben za meščane. Obroč tvori štiri pasove, kjer vsak deluje avtonomno, hkrati pa kompleks deluje kot ena stavba, ki se vije okoli kareja. Iz podzemnega obroča se na površino vzpenjajo izrastki, ki delujejo kot dostopi in se glede na lokacijo in vsebino okoli njih spreminjajo.

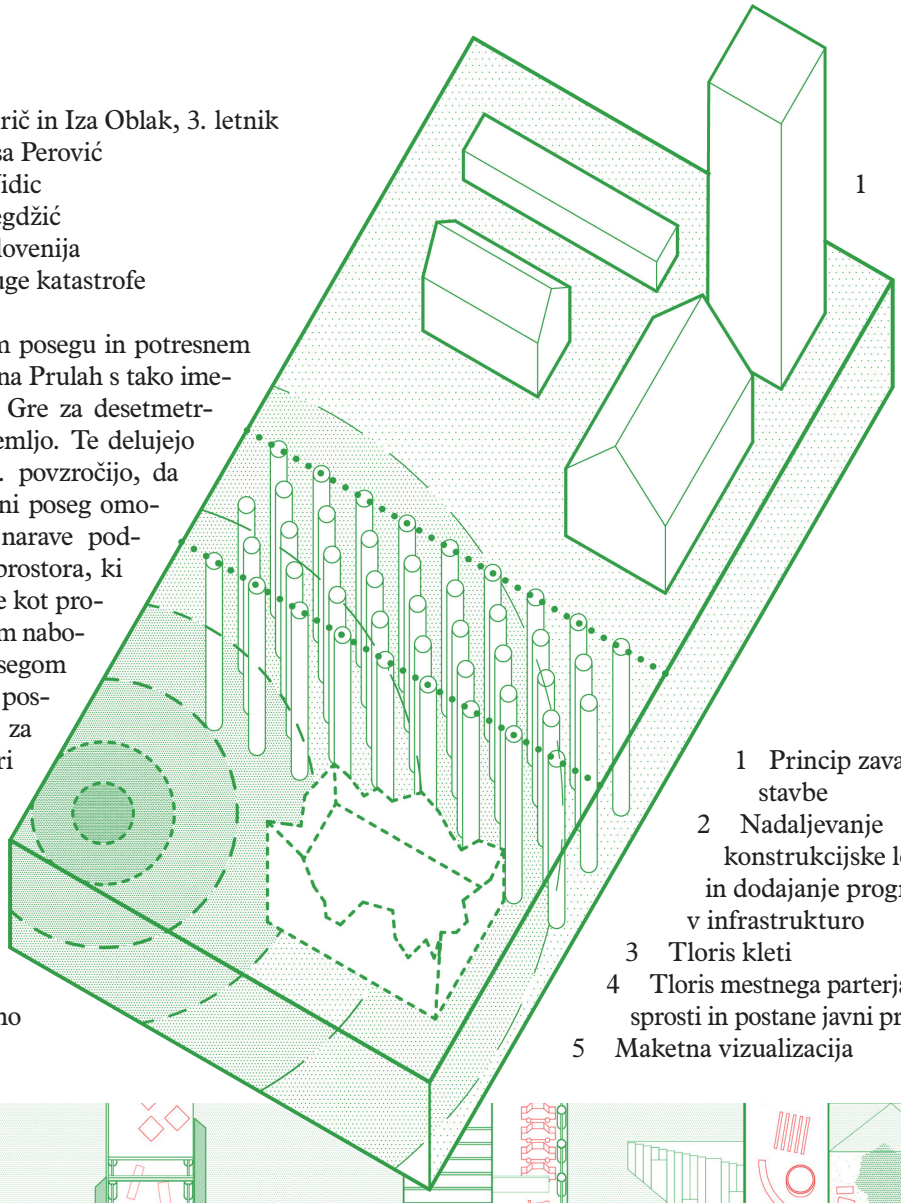

1

1 Princip zavarovanja stavbe
2 Nadaljevanje konstrukcijske logike in dodajanje programa v infrastrukturo
3 Tloris kleti
4 Tloris mestnega parterja. ki se sprosti in postane javni prostor
5 Maketna vizualizacija

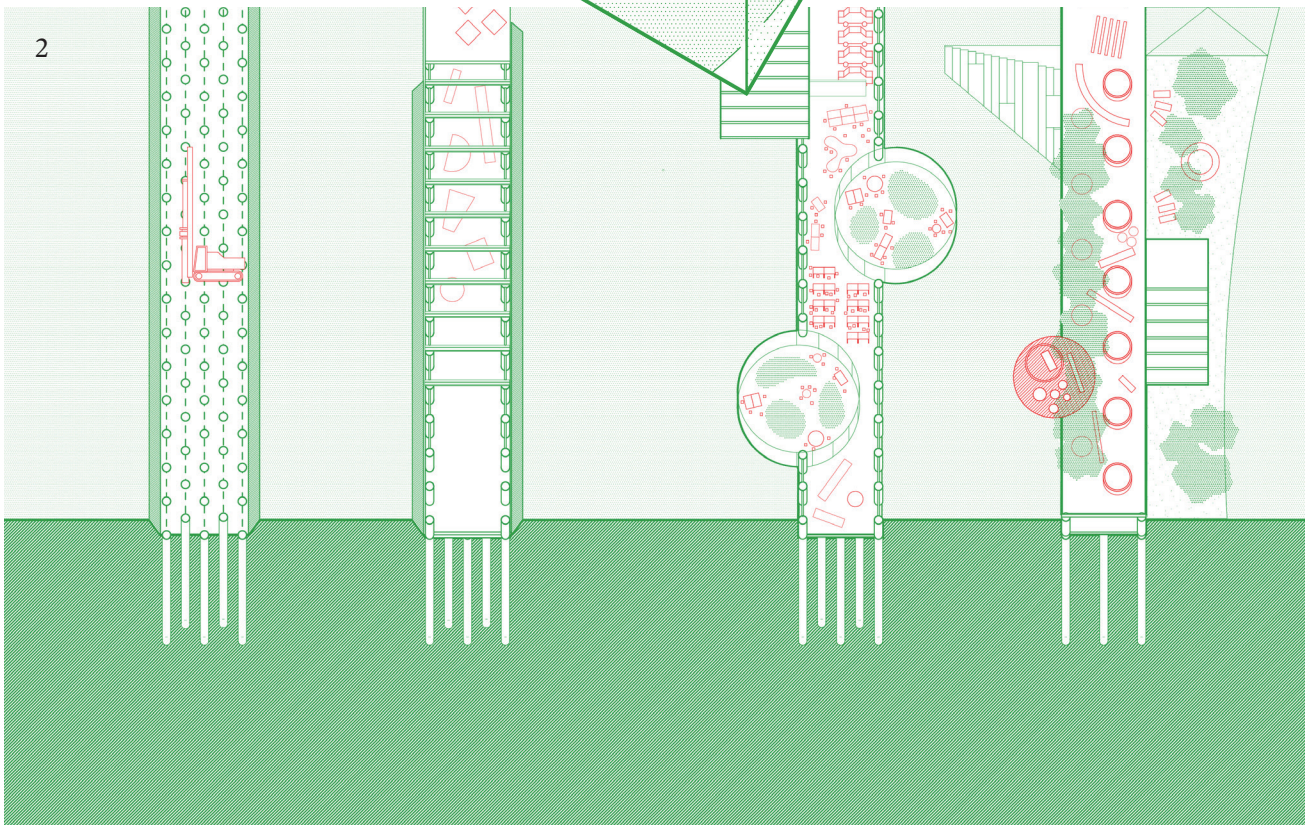

2

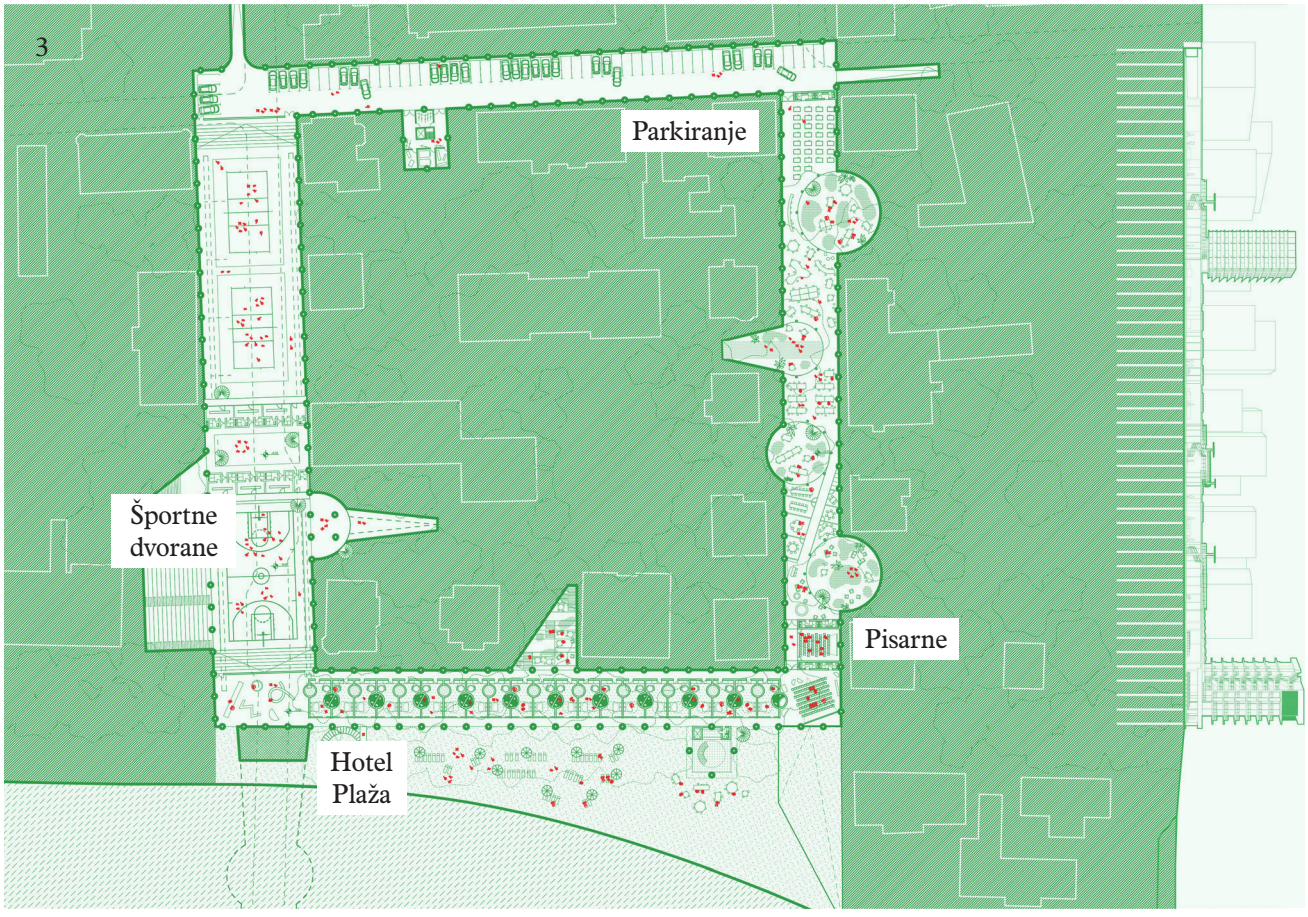
3
Parkiranje
Športne dvorane
Pisarne
Hotel Plaža

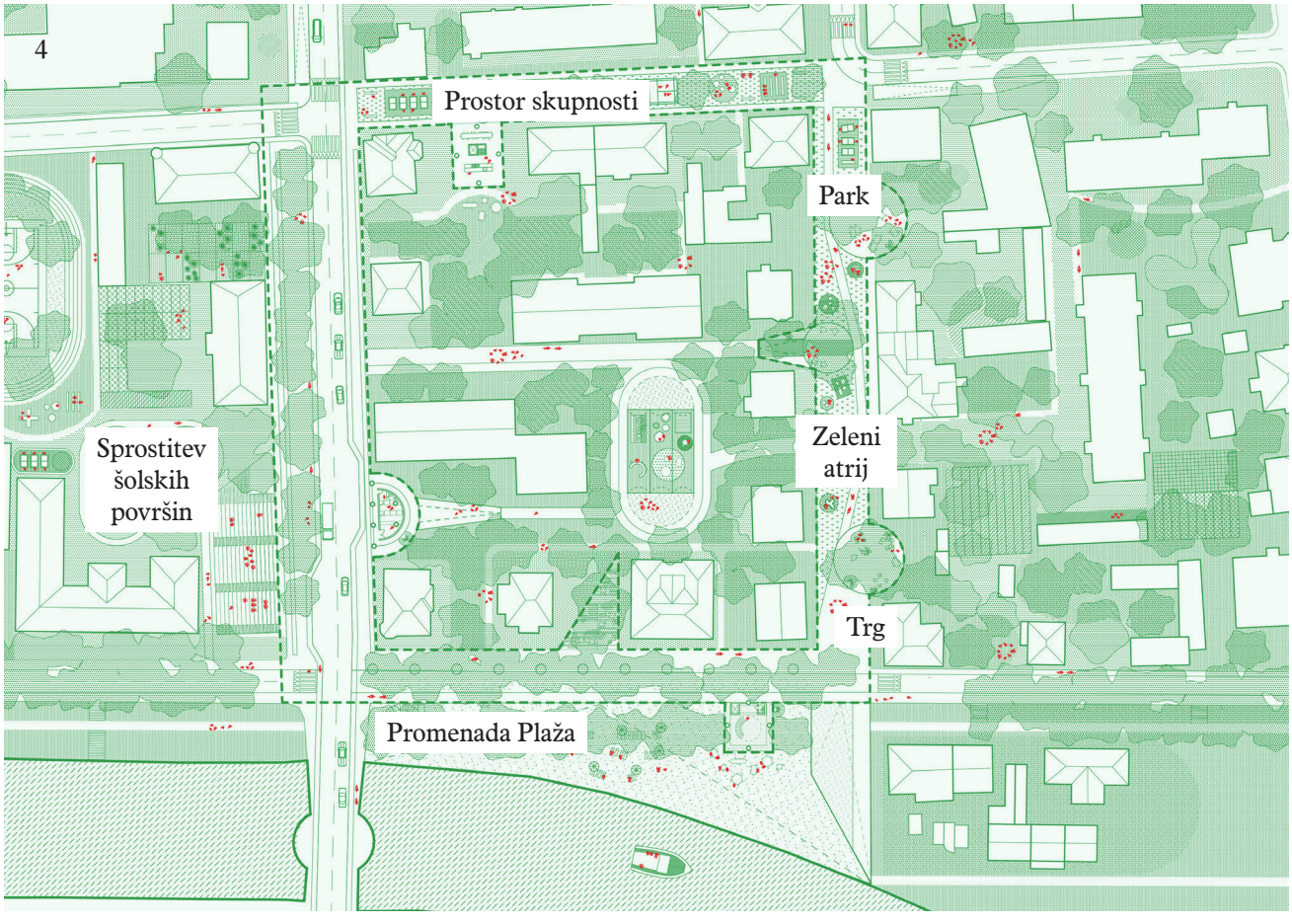
4
Prostor skupnosti
Park
Sprostitev šolskih površin
Zeleni atrij
Trg
Promenada Plaža

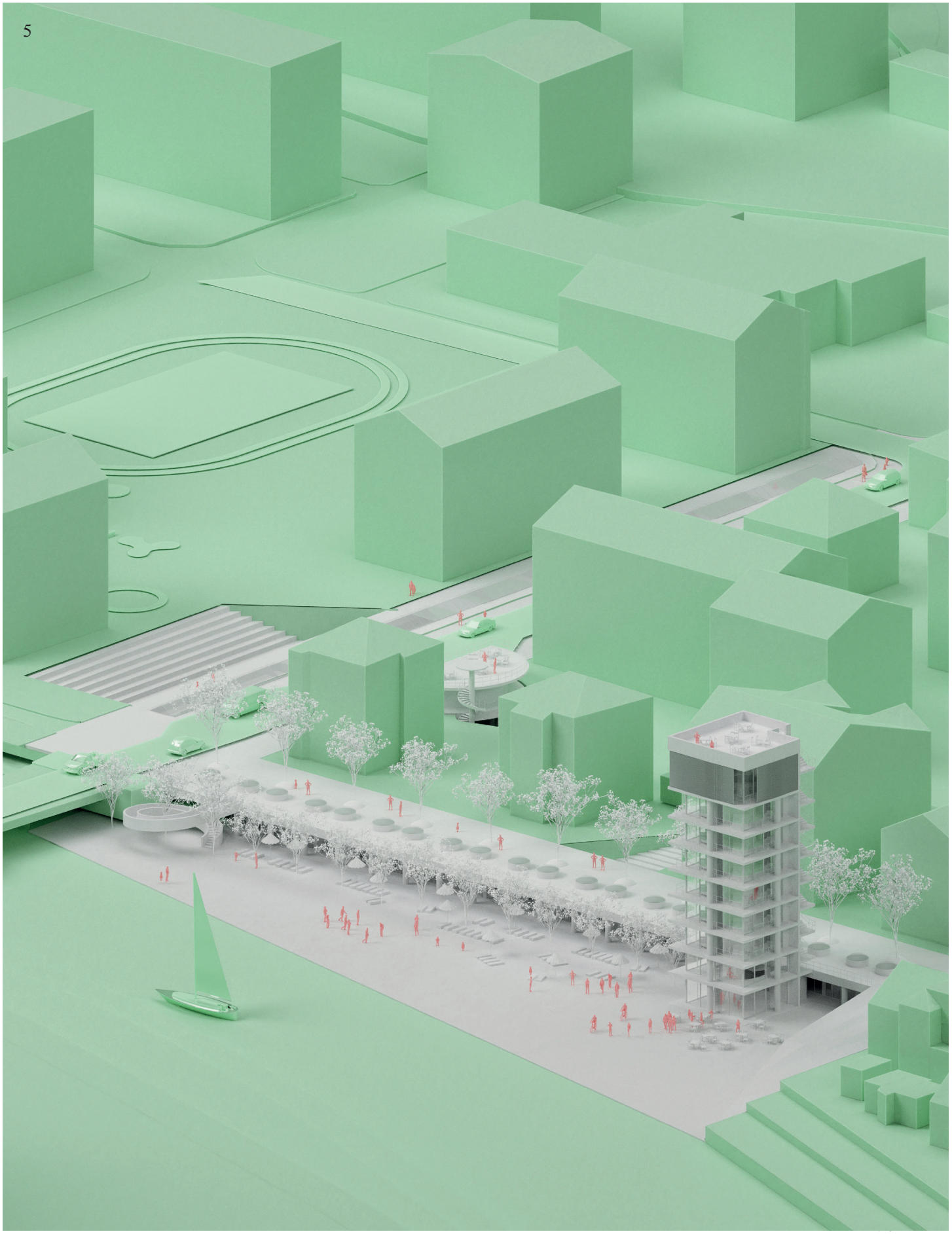
5

KOPALIŠČE ILIRIJA KOT ORODJE

Avtorja	Blaž Šenica, 5. letnik
Mentorici	izr. prof. dr. Petra Čeferin
	asist. Ana Kosi
Demonstratorka	Nuša Rudman
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	arhitekturna teorija

1 Kopališče Ilirija je še danes nekaj "čudnega". Foto: Žan Šabeder
2 "Zdrav duh v zdravem telesu" Foto: Edi Šelhaus. Arhiv MNZ
3 Prvi pokrajinski izlet Sokola Kraljevine Jugoslavije na letnem telovadišču tik ob kopališču Ilirija leta 1933. / Hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana.
4 Na kopališču Ilirija 2. julija 1971. Foto: Edi Šelhaus, hrani Muzej novejše zgodovine Slovenije.
5 Fasada kopališča je že desetletja prekrita z reklamnimi jumbo plakati Foto: Uroš Abram, Arhiv: Mladina

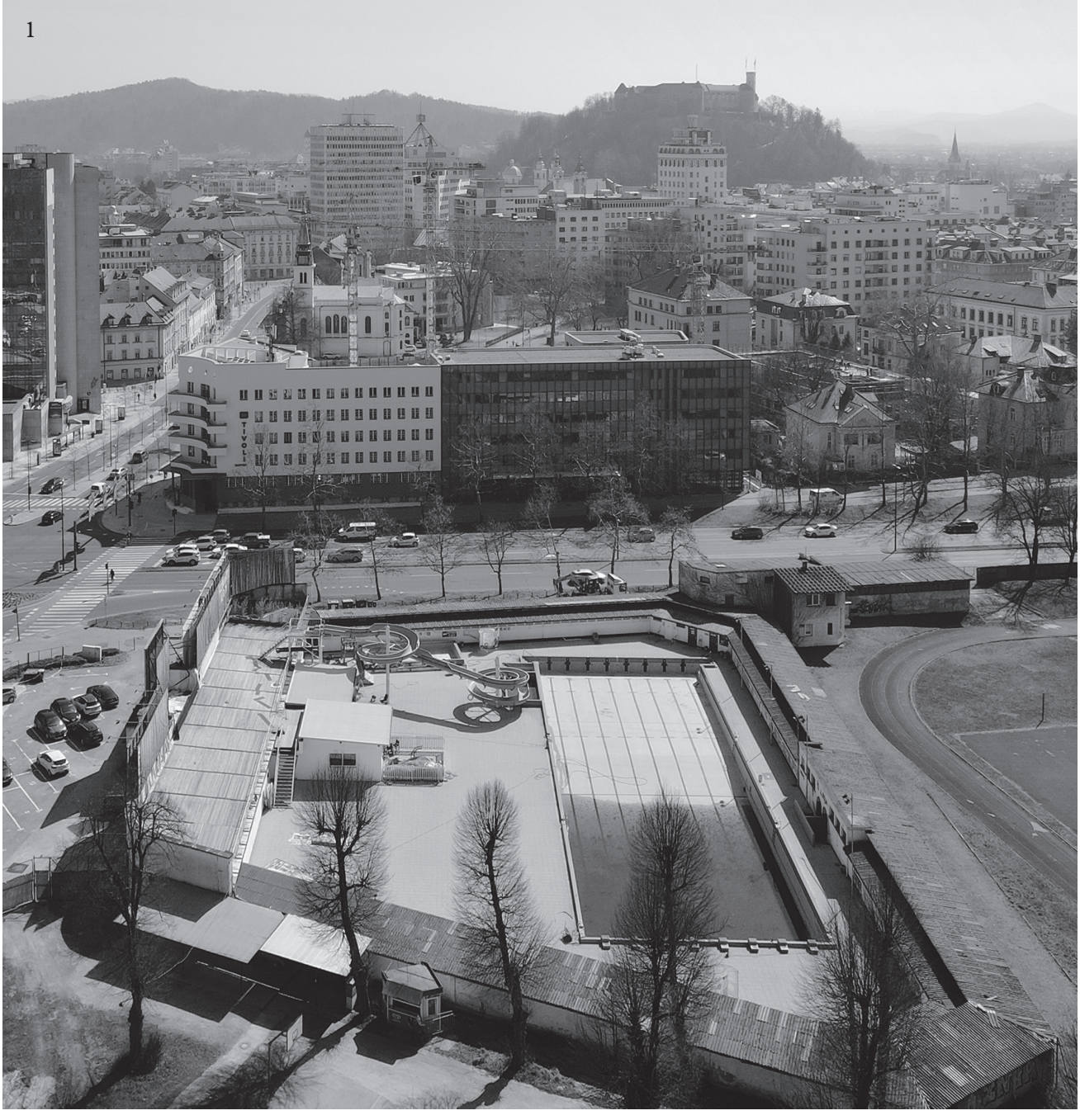

Andréa Leroi-Gourhan kot izhodišče obsežne paleoantropološke analize razvoja človeške vrste postavi razmerje med razvojem anatomije in človeškim vedenjem. To naredi na način, da izpostavi ključen trenutek začetka pokončne hoje, ki omogoči sprostitev prednjih okončin, sprostitev obraza in prerazporeditev sil na lobanjo. Sproščeni prednji okončini postaneta roki, ki postaneta glavni relacijski organ in kot tak sprostita obraz, kar omogoči razvoj kompleksnejšega jezika, ki v kombinaciji s predrugačeno lobanjo – in posledično formacijo možganov – omogoči abstraktno mišljenje. Roki in človeški možgani postanejo nespecializirani in praktično abstraktni - niso usposobljeni, da bi počeli karkoli, a vseeno ali pa ravno zaradi tega lahko delajo karkoli:

»[Č]loveku, čigar telesna (in mentalna) neprilagojenost je pomenljiva genetična značilnost: kadar se umakne pod streho, je želva, kadar roko podaljša s kleščami, je rakovica, konj pa je, kadar postane konjenik, vendar vsakič znova spet na voljo, pri tem pa je njegov spomin prenesen v knjige, njegova moč v pomnoženo govedo, njegova pest izboljšana v kladivu.«[1]

Leroi-Gourhan v svojem delu dokazuje, da se vedenje in mišljenje, ki je specifično za človeka, razvija in oblikuje prav prek delovanja z orodji, ki so njegovemu telesu zunanja. Še več, uporaba orodij je za človeka že od samega začetka razvoja vrste nekakšno »povnanjenje organov«. Človek v svojem okolju nenehno razvija različna motorična in kognitivna orodja, prek katerih šele deluje in misli.[2] Izdeluje orodja in naprave – infrastrukturo -, ki njega samega, kot bi lahko rekli, povratno izdelujejo. Kot takšno motorično in kognitivno – to se pravi miselno – orodje lahko po našem mnenju opredelimo tudi arhitekturo. Natančneje, opredelimo jo lahko kot orodje, ki na motorični, kognitivni in simbolni ravni ritmizira, usmerja, organizira človeško kolektivno delovanje. Kot primer takšne arhitekture bomo v tem prispevku obravnavali kopališče Ilirija v Ljubljani.

Kopališče Ilirija bomo umestili v zgodovinsko etapo specifične družbene organizacije in specifičnih oblik vednosti, ki jih ta proizvaja, znotraj katerih se je oblikoval kot primer orodja oziroma arhitekture. Tu se bomo najprej oprli na Foucaulta. Po Foucaultuju fevdalne oblastne tehnike v 17. stoletju nadomestijo nove tehnike oblasti.[3] Te so se »bistveno osredotočale na telo, na individualno telo. […] To so bile tudi tehnike, ki so poskušale povečati njihovo uporabno moč z vajo, dresuro itn. Prav tako so bile tehnike racionalizacije in prave ekonomije oblasti, ki jo je bilo treba izvajati na čim bolj varen način in s pomočjo celotnega sistema nadzorovanja, hierarhij, inšpekcij, zapisov poročil: vsa tista tehnologija, ki jo lahko imenujemo disciplinarna tehnologija dela.«[4] Nove disciplinarne tehnike so pozitivne, produktivne in notranje družbeni produkciji – organizirajo družbeno produkcijo in življenje samo. Človeško telo je podvrženo disciplini oziroma treningu in je kot tako vključeno v produktivna oblastna razmerja. V drugi polovici 18. stoletja pa se zgodi še en premik, za katerega je značilno, da »ne individualizira, pač pa ustvarja množtvo, ki ne meri na človeka-telo, ampak na človeka vrsto. Vidimo, da se […] pojavi nekaj, kar ni več anatomska politika človeka, ampak nekaj, kar bi imenoval biopolitika človeškega telesa.«[5] Predmet biopolitike je *populacija*. Ta nastopi kot znanstven in političen problem; natančneje, problem oblasti postane organizacija in optimizacija življenja na kolektivni ravni, na ravni populacije. V skladu s tem se znotraj regulacijskih mehanizmov biopolitike vzpostavi vrsta novih strokovnih vednosti in praks.[6] Med njimi je posebej pomembna medicina, »katere najpomembnejša funkcija bo zdaj javna higiena, z vsemi organi za koordinacijo medicinske nege, centralizacijo informiranja, normalizacijo vednosti, medicine, ki bo prevzela tudi vodenje kampanje za učenje higiene in medikalizacijo prebivalstva.«[7]

Razvoj in naraščanje kompleksnosti biopolitičnih tehnik regulacije in organizacije je premosorazmerno z ekonomsko emancipacijo in naraščanjem politične moči ‚meščanskega' razreda, ki se končno manifestira v konstituciji moderne ‚meščanske' države.[8] Ta proces se odslikuje tudi v razumevanju in organizaciji prostora ter vzpostavitvi velemesta oziroma kapitalističnega mesta z vsemi modernimi napravami. V 19. stoletju se to kaže v obliki reorganizacije mestnega prostora v skladu z zdravstveno-higienskimi zahtevami, ki vključuje razvoj infrastrukture v obliki kanalizacije, vodovoda ipd. In če zaokrožimo ta hitri zgodovinski zaris s spremembami na področju arhitekture: ta združi moči s politiko in prevzame nalogo organizacije mestnega prostora ter se loti zasnove prostorsko-družbene infrastrukture, ki na motorični, kognitivni in simbolni ravni ritmizira, usmerja in organizira človeško kolektivno delovanje. Ta mestna infrastruktura, skozi katero se proizvajajo mestni subjekti, pa je zaradi svoje vpetosti v dinamična razmerja družbenega razvoja vedno nepopolna. Posamezni deli/orodja/stavbe te infrastrukture, ki jih kot objekt in cilj svojega delovanja vidi arhitektura, ti pa vključujejo množična stanovanja, javne parke, knjižnice, muzeje in ne nazadnje tudi kopališča, so tako v danem trenutku lahko bolj napredna. Presegajo trenutno konfiguracijo prostora in napovedujejo naslednjo, ki pa je v svoji celoti nujno neuresničljiva.

Takšen primer orodja-arhitekture, ki je v določenem trenutku presegal prostorsko konfiguracijo Ljubljane, je bilo kopališče Ilirija. Mesto Ljubljana je sledilo razvoju, skladnemu s prej opisanimi biopolitičnimi tehnikami.[9] V začetku 20. stoletja se je zgodila reorganizacija mesta predvsem na simbolni ravni, s prenovo mestnega središča in vzpostavitvijo reprezentativnih trgov in stavb meščanskega gospostva. A hkrati z oblikovanjem zamišljene »Velike Ljubljane« se na mestnem obrobju širijo »barakarske kolonije in stanovanjska naselja za revnejši sloj.«[10] Meščansko gospostvo se dejansko ni ukvarjalo z implementacijo javne higienske infrastrukture na ravni celotnega mesta. Kljub temu pa so se ideje o »zdravem duhu v zdravem telesu«, telesni kulturi, splošnem zdravju in pomenu higienskega mesta za učinkovit razvoj po drugem desetletju 20. stoletja obdržale v javni zavesti. Na to kaže izjava takratnega župana Ljubljane Dominika Dinka Puca na slovesnem odprtju prvega javnega kopališča v mestu leta 1929, ki je, kot je poročal časnik Ponedeljek: »v svojem nagovoru podčrtal velik pomen novega kopališča za Ljubljano in njeno prebivalstvo: Zlate resnice, da zrak in voda krepita ljudsko zdravje, smo se začeli prav zavedati šele po vojni, dočim poprej Ljubljana še ni imela toliko smisla za

2

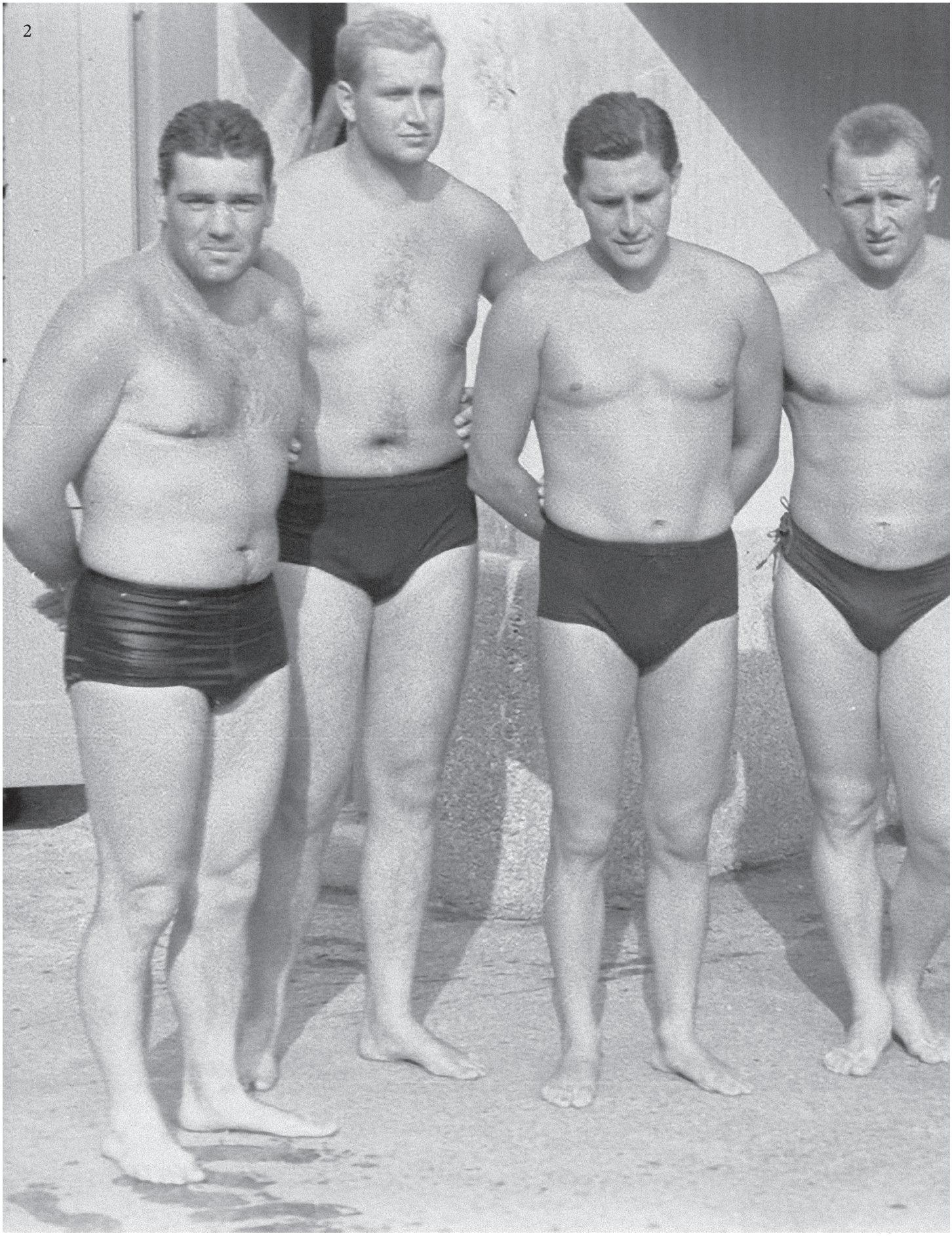

vsestransko skrb za higijeno in telesno kulturo.«[11] Kljub visoko zvenečim izjavam pa kopališče ni bilo izvedeno na pobudo župana ali ljubljanskega mestnega sveta, ampak so stavbo kopališča razvili in zgradili kot rezultat prizadevanja članov športnega kluba Ilirija. Ta je bil takrat eden od glavnih protagonistov razvoja fizkulture v Ljubljani.

Kopališče sta načrtovala člana Ilirije in aktivna športnika inženir Stanko Bloudek in gradbenik Miroslav Zupan. Vodilna vloga pri snovanju se pripisuje Bloudku, Zupan pa naj bi s svojim gradbenim podjetjem poskrbel za izvedbeni del. Stanko Bloudek se je v Pragi izobraževal za strojnika, a študija formalno nikoli ni zaključil. Po študiju se je na Češkem in nato v Nemčiji zaposlil v letalski industriji kot konstruktor, med prvo svetovno vojno pa je nadaljeval načrtovanje letal za avstro-ogrsko vojsko. Po vojni se je preselil v Ljubljano in načrtovanje letal postopoma zamenjal za snovanje avtomobilov. Že od leta 1912 pa je bil aktivno vključen v delovanje športnega kluba Ilirija, za katerega je načrtoval celo vrsto športnih objektov in orodij – prvo umetno drsališče, smučarska skakalnica v Planici, smučarska skakalnica v Šiški itn. -, ki so šele omogočila razvoj določenih športnih panog.[12] V ta nabor športne infrastrukture lahko uvrstimo tudi kopališče Ilirija, ki pa to kategorijo presega, saj objekt ni namenjen samo plavalcem – športnikom -, ampak tudi kopalcem – množicam – in se kot tak uvršča med infrastrukturo oziroma orodja, ki organizirajo kolektivno vedênje onkraj skupine športnih navdušencev.

Prav to, da kopališče lahko deluje kot javni prostor, ki je primarno načrtovan kot prizorišče oziroma tehnična podpora plavanja in kopanja, je glavna posebnost objekta. Ravno zaradi tega ga lahko okličemo za prvo javno funkcionalistično zgradbo v Ljubljani.[13] Kopališče se svoji okolici kaže kot ‚nem' zid, ki ‚slepo' sledi gradbeni liniji zemljišča trapezne oblike, edini volumenski poudarek – ki ga naseljujejo administrativni prostori – pa označuje vstopno točko. Objekt se kot tak upira vsakršnemu poskusu ‚pomenljivega branja'.[14] Leta 1929 se je kopališče Ilirija v takratnem kontekstu mesta pojavilo kot del neke še neobstoječe infrastrukture, kot nekaj, kar je v primerjavi z grajeno okolico bolj spominjalo na tehnično napravo kot na stavbo.

To se kaže tudi v notranji organizaciji stavbe. Zasnovana je kot nekakšen tekoči trak, ki določa natančno koreografijo postopanja. Dostop do kopališča je omogočen šele čez dolg temen hodnik po obodu zgradbe, ki je od središčnega prostora ločen s pleteno steno, skozi katero se sliši hrup z bazena. Vzdolž hodnika se zvrstijo omarice, kabine, prhe in nazadnje tudi higienski bazenčki, ki obiskovalca prek serije opravil vodijo do vstopne točke, ki je natanko na drugi strani od glavnega vhoda, in ga pripravijo na vstop v kopališče. Na koncu »tekočega traku« je torej dejanski prostor kopališča, kjer pravila igre niso več strogo prostorsko določena, ampak se oblikujejo skozi kolektivni dogovor. Prizorišče tega dogovora je prav osrednji prostor kopališča. Prav to osrednje prizorišče te ‚oblastne' naprave, ki na praktični in simbolni ravni proizvaja bolj zdrav, vitalen, to se pravi bolj produktiven subjekt, pa predstavlja možnost, da jo - prav kot bolj zdrav, vitalen, to se pravi, bolj produktiven - kolektivni subjekt tudi preseže. Kopališče Ilirija kot naprava ima tako v svojem središču vgrajeno spremenljivko, ki predstavlja vsaj možnost trenutne vzpostavitve javnega prostora.

Da gre pri Iliriji za mestu nekaj drugega, nakazuje že ime »oaza sredi mesta«, s katerim so ljudske množice opisovale kopališče – nekakšna oaza sonca, vode, zraka in čistoče – nekakšna heterotopija.[15] Stava tega besedila pa je, da gre za primer arhitekture, ki je v določenem trenutku presegal prostorsko konfiguracijo mesta – se pravi je bil napreden – in je predstavljal popolnoma novo vrsto mestnega prostora, ki je kot Leroi-Gourhanovo orodje omogočalo drugačno človeško delovanje. Kot takšno napredno orodje je bilo kopališče Ilirija sicer že zdavnaj preseženo, a vseeno danes nekje na obrobju pomembnosti še zmeraj ostaja nekaj mestu drugega - kot nekakšna ‹čudna› nedelujoča naprava, ki od mestnega prostora s temnim hodnikom ločuje osrednji prostor kopališča, ki ne deluje po ‚pravilih mestnega prostora'. Kopališče ohranja heterotopični značaj in z njim omogoča vzpostavitev drugačnega kolektivnega dogovora, saj ‚spremenljivka', vgrajena v središču ‚naprave', morda še ni izčrpala vseh možnosti. Vsaj dokler stavbe kopališča Ilirija ne porušijo.[16]

1 Andréa Leroi-Gourhan, *Gib in beseda II*, prev. Braco Rotar (Ljubljana: Studia humanitatis 1990), 39.
2 Prav tam, 40.
3 Glej: Michel Foucault, *Nadzorovanje in kaznovanje. Nastanek zapora*, prev. Braco Rotar (Ljubljana: Krtina 2004)
4 Michel Foucault, *Družbo je treba braniti. Predavanja na Collège de France (1975-1976)*, prev. Ana Monika Habjan (Ljubljana: Studia Humanitatis 2015), 260.
5 Prav tam, 261.
6 Npr. statistika in politična ekonomija. Glej: Michel Foucault, *Security, Territory, Population Lectures at the Collège de France, 1977–78,* (New York : Palgrave Macmillan, 2009)
7 Foucault, *Družbo je treba braniti,* 262.
8 Na prehodu iz 19. v 20. stoletje se reprodukcija prebivalstva institucionalizira, vzpostavljeno je bilo splošno dostopno javno zdravstvo, izobrazba, oskrba otrok, dostopne kulturne in fizkulturne institucije.
9 Na razvoj tovrstne infrastrukture v Ljubljani je vplival prelom s habsburškim urbanizmom leta 1860. (Tedaj je bila sprejeta ustava, ki je omogočila, da je zares začel veljati liberalistični mestni status.) Ta je navsezadnje privedel do avtonomije Ljubljanskega mestnega sveta na področju mestne regulacije. Do konca stoletja je mesto pridobilo osnovno komunalno infrastrukturo, odločilno pa je na rekonceptualizacijo mesta vplival potres leta 1895, takrat se je vsaj simbolno vzpostavilo kot sodobno »meščansko« mesto z vsemi modernimi napravami. Glej: Braco Rotar, *Pomeni prostora,* (Ljubljana: Delavska enotnost, 1981), 50-57.
10 Breda Mihelič, *Urbanistični razvoj Ljubljane.* (Ljubljana : Znanstveni inštitut Filozofske fakultete : Partizanska knjiga, 1983), 17.
11 *»Odprtje kopališča Ilirija«,* Ponedeljek 3-21/1929, 3.
12 Glej: Boris Leskovec, Marija Bergant, Alenka Hudobivnik, *Stanko Bloudek, projektant in graditelj*, (Ljubljana: Inštitut za kineziologijo, Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani, Univerza v Ljubljani, 1982)
13 Kopališče je bilo zgrajeno, preden so se na področju zidave pojavili zagovorniki 'funkcionalizma', ki pa so bili v svojih prizadevanjih omejeni na vprašanje arhitekturnega sloga, saj se niso ukvarjali s tehnikami, tehnologijo in sredstvi zidave, temveč jih je okupiralo vprašanje pojavnosti in arhitekturnega jezika. Prizadevali so si za zamenjavo 'klasične simbolike' s 'funkcionalistično', brez da bi pod vprašaj postavili koncepcijo zidave. Glej: Braco Rotar, *Risarji : Učenjaki* (Ljubljana: Delavska enotnost, 1985) in Stane Bernik, *Slovenska arhitektura dvajsetega stoletja* (Ljubljana: Mestna galerija Ljubljana, 2004)
14 Posebej pomenljivo je, da se danes z nelagodjem ob »praznini« fasade soočamo na način, da jo prepoznamo kot nekaj, kar je treba zapolniti in izkoristiti z velikimi reklamnimi panoji.
15 Glej Michel Foucault, »O drugih prostorih«, v: Michel Foucault, Življenje in prakse svobode, Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana 2007
16 V proračunu mestne občine Ljubljana so do leta 2023 predvidena sredstva v višini cca. 20 milijonov evrov za izvedbo projekta Ilirija – park športa, ki predvideva ureditev pokritega olimpijskega bazena, več telovadnic, muzej in podzemno garažo. Zanimivo je, da se od prvotne stavbe namerava ohraniti le ‚nemo' čelno fasado, ki pa bo v sklopu nove stavbe razstavljena kot muzejski artefakt in bo kot taka lažje prebavljiva. Glej: *»Osnutek Odloka o proračunu Mestne občine Ljubljana za leto 2023«,* MOL, pridobljeno 1.2. 2021. https://www.ljubljana.si/sl/mestna-obcina/proracun-mestne-obcine-ljubljana/proracun-mol-za-leto/proracun-mol-za-leto-2023/

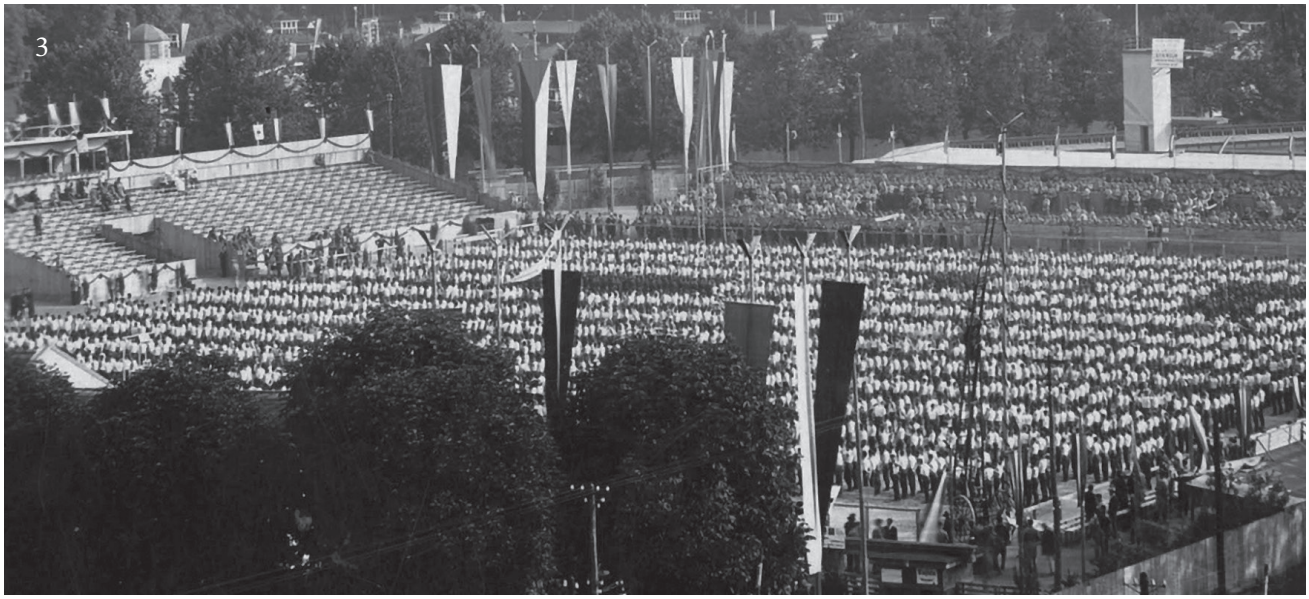
3

4

NATANČNOST.
DOVRŠENOST.
ODZIVNOST.
POPOLNOST.
A-COSMOS
SVET BMW.
PeakPerformance
A-Cosmos
KOPALIŠČE
ILIRIJA
Upri se običajnemu.
NOVA MAZDA 3. OD 13.990 €.
5

KULTURNI INKUBATOR

Avtor	Luka Korošec, 2. letnik
Mentorji	doc. Rok Žnidaršič
	asist. Katarina Čakš
Demonstratorki	Astrid Magajna
	Petra Čoko
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	potres in druge katastrofe

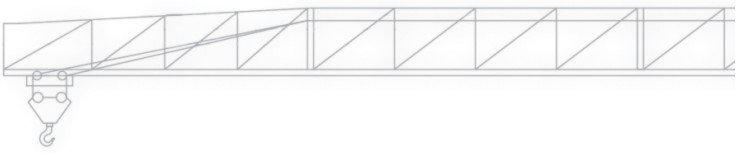

Predvidena intervencija je začasna in katastrofo izrablja kot priložnost, da v mestnem središču vzpostavlja nov prostor interakcije in vključevanja. Izhodišče projekta je predpostavka, da bi se v primeru potresa v Ljubljani Narodni in Prirodoslovni muzej delno porušila. Kot edinstven primer neorenesančne arhitekture in najstarejša izključno kulturi namenjena stavba v državi bi se nekaj let po potresu morala celovito prenoviti.

Koncept projekta temelji na ideji slojenja, ki muzejsko stavbo obravnava kot objet d'art. Prvi sloj obodne strukture predstavljajo gradbeni odri, ki jim sledi ogledna klančina. Ta omogoča javno spremljanje sanacije in celoten muzej spremeni v ogromen razstavni eksponat. Tretji sloj obodne strukture vsebuje začasen program, ki pripomore k okrevanju območja takoj po potresu in začrta smernice za razvoj prostora v prihodnosti.

1 Prerez
2 Umeščenost v kontekst
3 Konstrukcijska zasnova

1

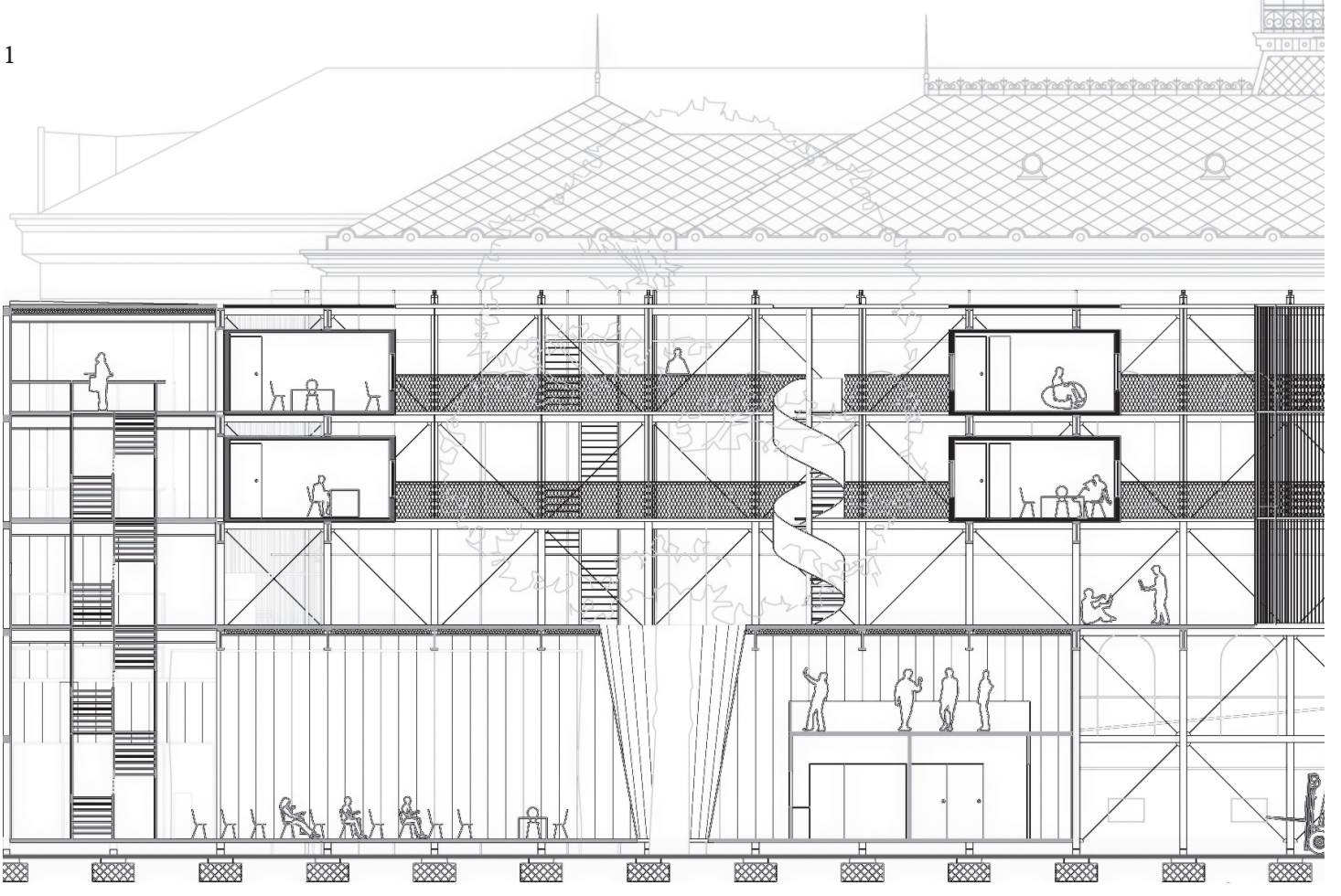

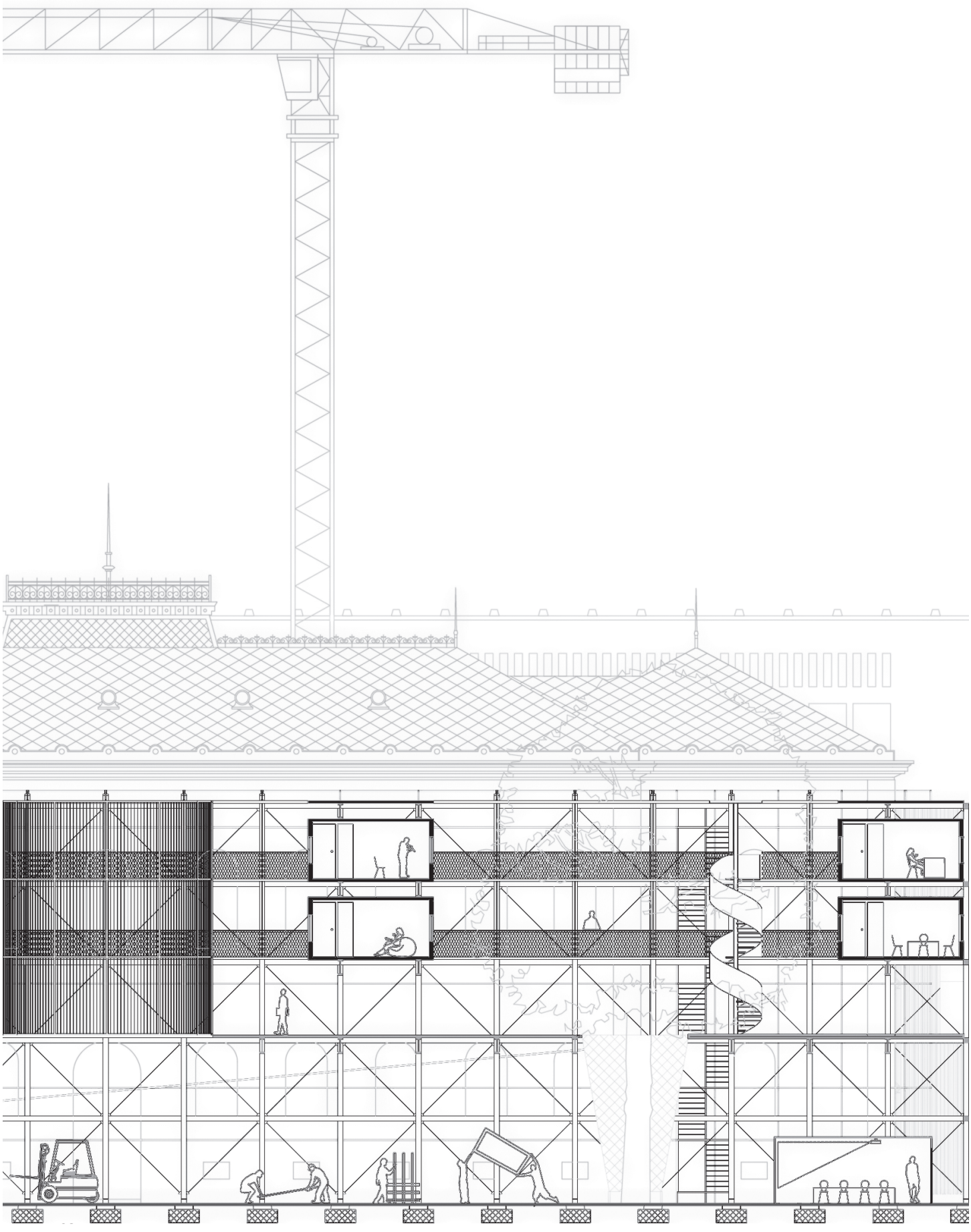

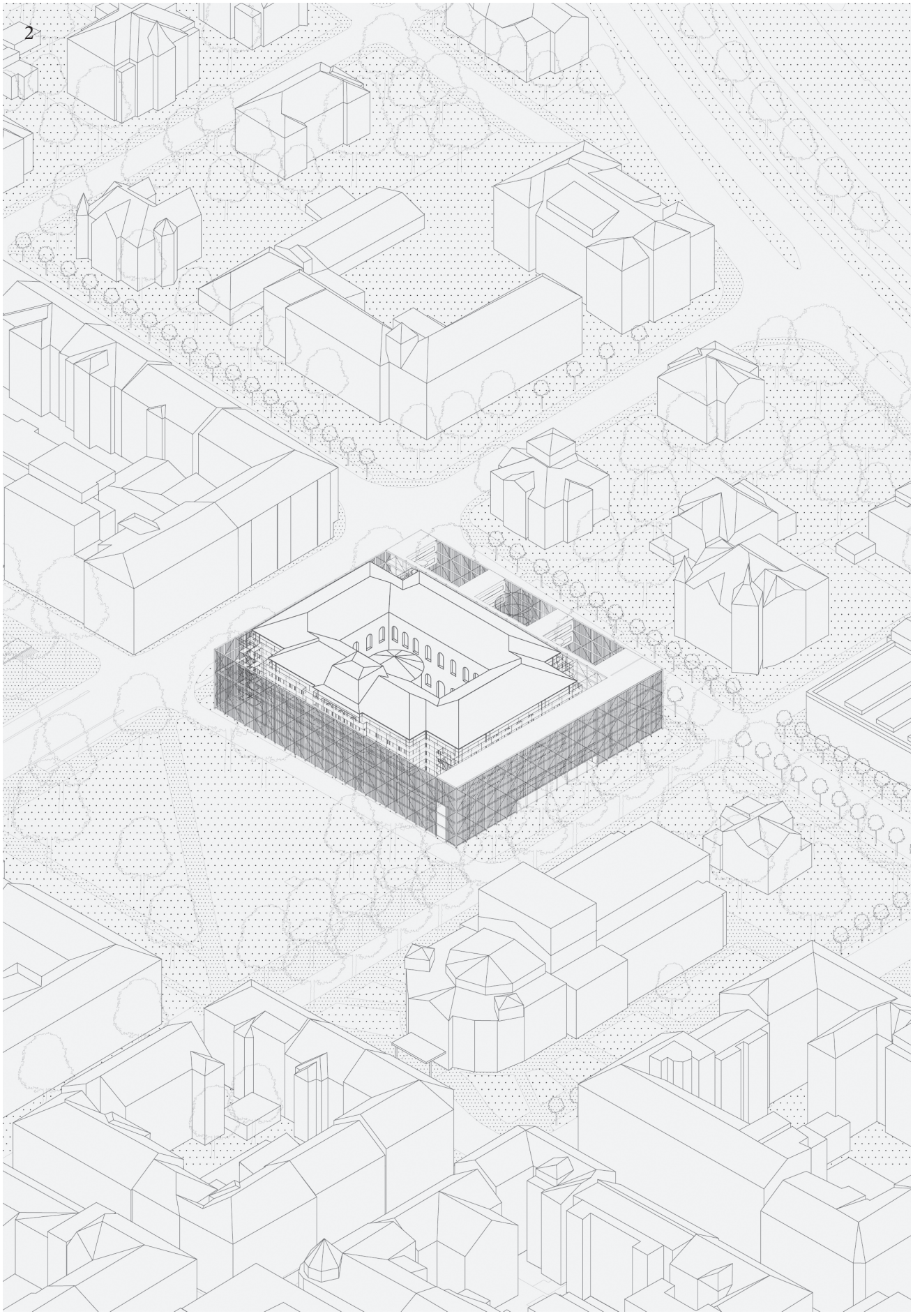
2

3

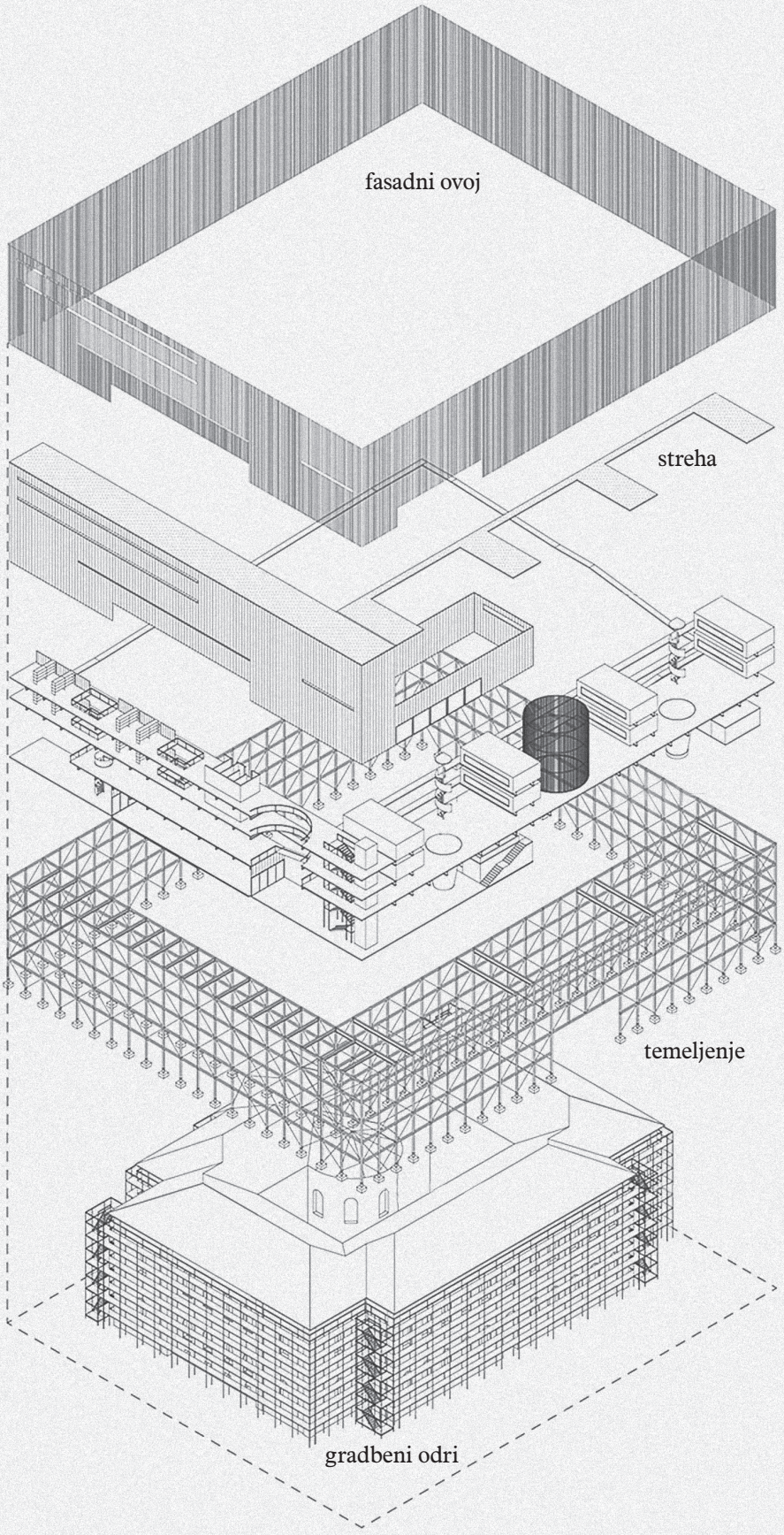
fasadni ovoj
streha
konstrukcija
temeljenje
gradbeni odri

UTOPIJA 21. STOLETJA

Avtorja	Miha Jereb, 2. letnik
	Tia Kojter, 2. letnik
Mentorji	prof. mag. Tadej Glažar
	asist. Jure Henigsman
Demonstrator	Žan Ketiš
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	potres

Projekt išče kontekstualno rešitev, ki lahko izboljša kakovost bivanja prebivalcev in hkrati zagotovi statično odpornost objektov v primeru potresa. Poleg tega projekt poskuša lokacijo obravnavati celostno in ponudi smernice za razvoj v prihodnosti. Obravnavano območje/kare je na Poljanah. V notranjosti kareja so trenutno garaže in nekaj manjših zelenih površin. Rešitev predvideva odstranitev garaž in s tem sprostitev vrta kareja. Obodne stavbe so povezane z zunanjimi hodniki, ki pripomorejo k boljši trdnosti kareja, hkrati pa ponujajo zunanje površine za druženje prebivalcev in povezujejo celotni kare v skupnost. Na območju je veliko izobraževalnih institucij, zato je v kare umeščen nov študentski dom, ki ga obdaja zeleni park. Pritličje je poljavno, zgornja nadstropja pa so namenjena bivanju študentov. Pred študentskim domom se oblikuje nov javni trg.

1 Obodne stavbe so povezane z zunanjimi hodniki
2 Zunanji hodniki postanejo zelene površine za druženje stanovalcev
3 Tloris pritličja
4 Prerez študentskega doma
5 Družabni prostori študentskega doma

3

4

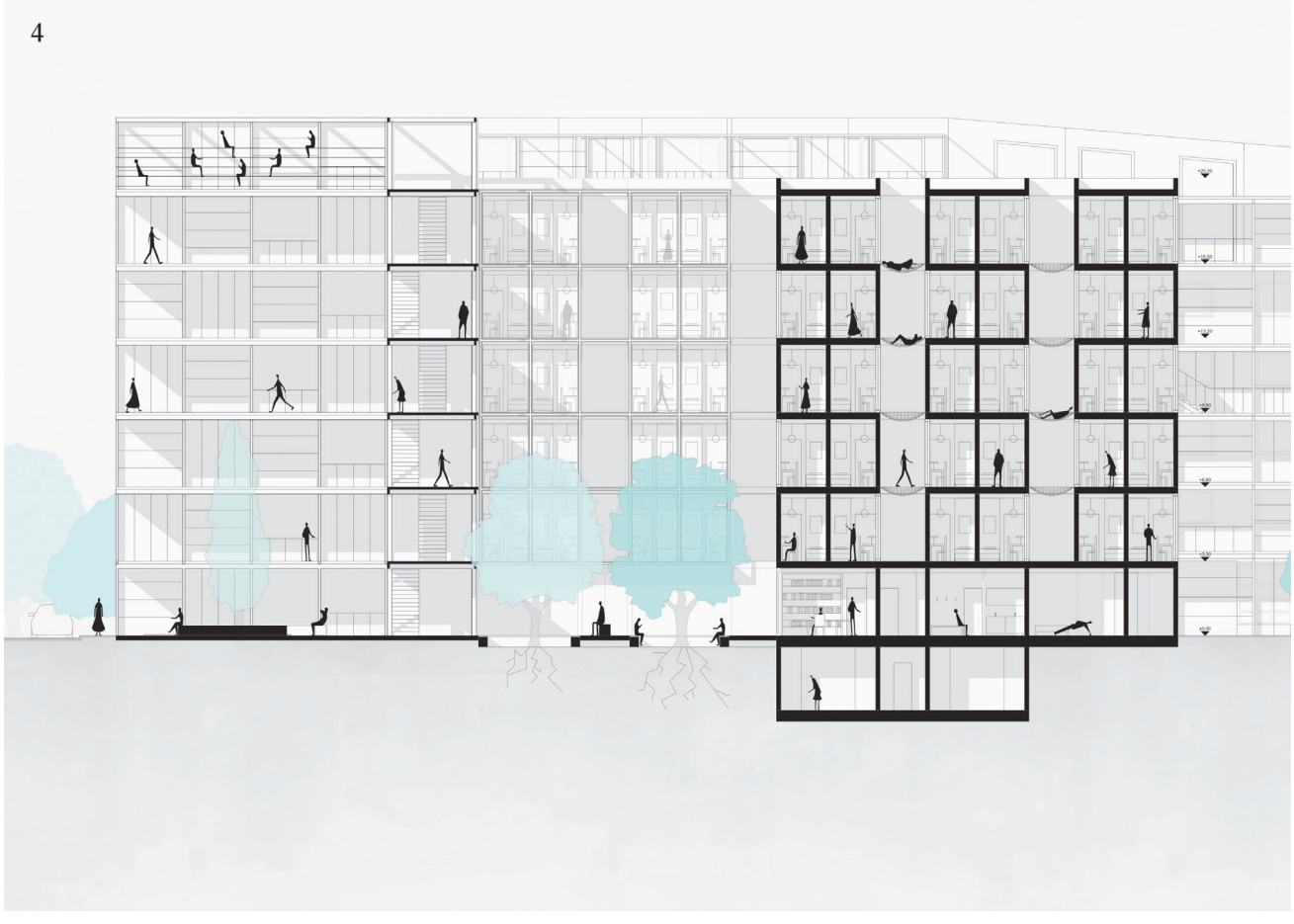

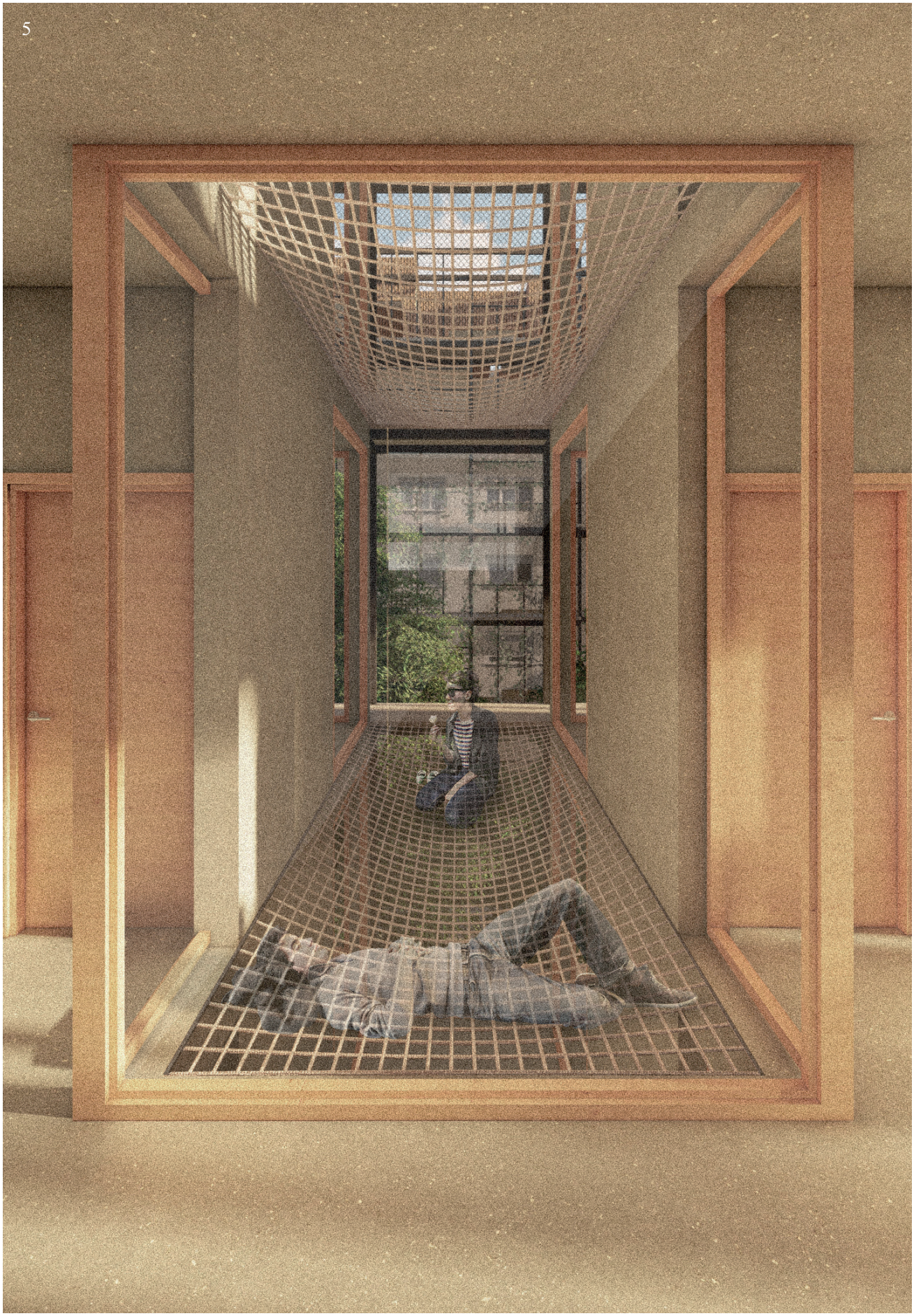

5

POLNO – PRAZNO

Avtor	Igor Rojnik, 3. letnik
Mentorji	izr. prof. dr. Ilka Čerpes
	asist. Aleksander Vujović
strokovna sodelavca	Blaž Babnik
	Mia Crnič
demonstratorka	Zala Koleša
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

Projekt predvideva pozidavo praznega območja, pretežno s tipologijo odprtega bloka na dvorišče (P+3), dodani pa so še lamelni bloki (P+3) in atrijske hiše (P+1). Koncept sledi ideji polno – prazno, kar pomeni, da projekt sestavljajo večji ali manjši stavbni otoki, z visokim faktorjem izrabe in zazidanosti, med njimi pa so zelene parkovne in športne površine. Na severu in zahodu, kjer potekajo glavne ceste, je določena mešana raba. Tukaj sta v pritličjih predvideni poslovna in storitvena raba, južno pa samo stanovanjska raba. Prometna povezava je urejena z zanko, tako da je glavnina prometa speljana po glavnih ulicah. Na ta način je nova ureditev dostopna z glavne ceste in ne obremenjuje drugih obstoječih cest.

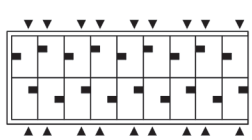

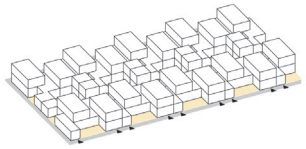

1

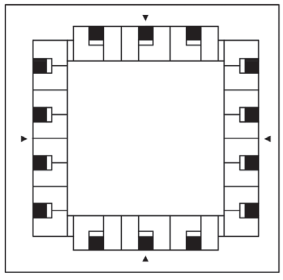

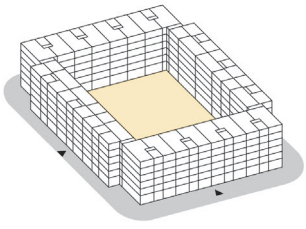

2

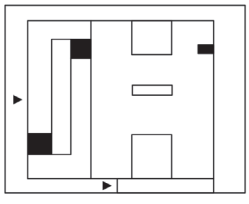

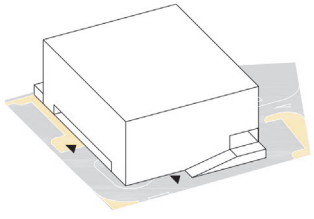

3

1–3 Tipologija: atrijska hiša, ploščica
Tipologija: odprti blok na dvorišče
Tipologija zdravstvo

4 Situacija

1

RASTLINJAK ZABAVE

Avtorja	Nina Zaletelj Iličič, 5. letnik	1 Maketa
	Jan Verhovšek, 5. letnik	2 Tloris
Mentorji	izr. prof. mag. Anja Planišček	3 Prerez
	doc. dr. Nika Grabar	
	asist. Mina Hiršman	
demonstratorke	Klara Suša Vačovnik	
	Urška Cvikl	
	Eva Ivačič	
Lokacija	Hrastnik, Slovenija	
Krovna tema	regeneracija, revitalizacija, rehabilitacija	

S prenovo nekdanje poslovno-proizvodne stavbe RTH v nov družbeno-ustvarjalni center bi središče Hrastnika postalo nov socialni generator. Industrijski in poslovni deli stavbe bi se s prenovo odprli, povezali in tako prostorsko prišli do izraza. Prostran, odprt in vzpenjajoč se prostor je zamišljen kot postindustrijska agora, pokrit mestni trg in hkrati mestni rastlinjak. V prazni volumen so ustavljeni novi leseni volumni, knjižnica, restavracija in predavalnica. Preostal prostor je odprt, vanj se umeščajo zeleni otoki in tribune, ki s premoščanjem višinske razlike ustvarijo povezavo med mestom in rudniškim območjem. Poleg zelenja so tam še kavarna z otroškim igriščem, prireditveni prostor, co-working delavnice in knjižnica reči. Pred stavbo se naredi trg s tržnico, ki skupaj z zeleno avenijo ob objektu ustvarja nov javni prostor s pogledom proti središču mesta.

2

knjižnica
predavalnica
mladinski center
sejna soba
pisarne
novo
obstoječe

3

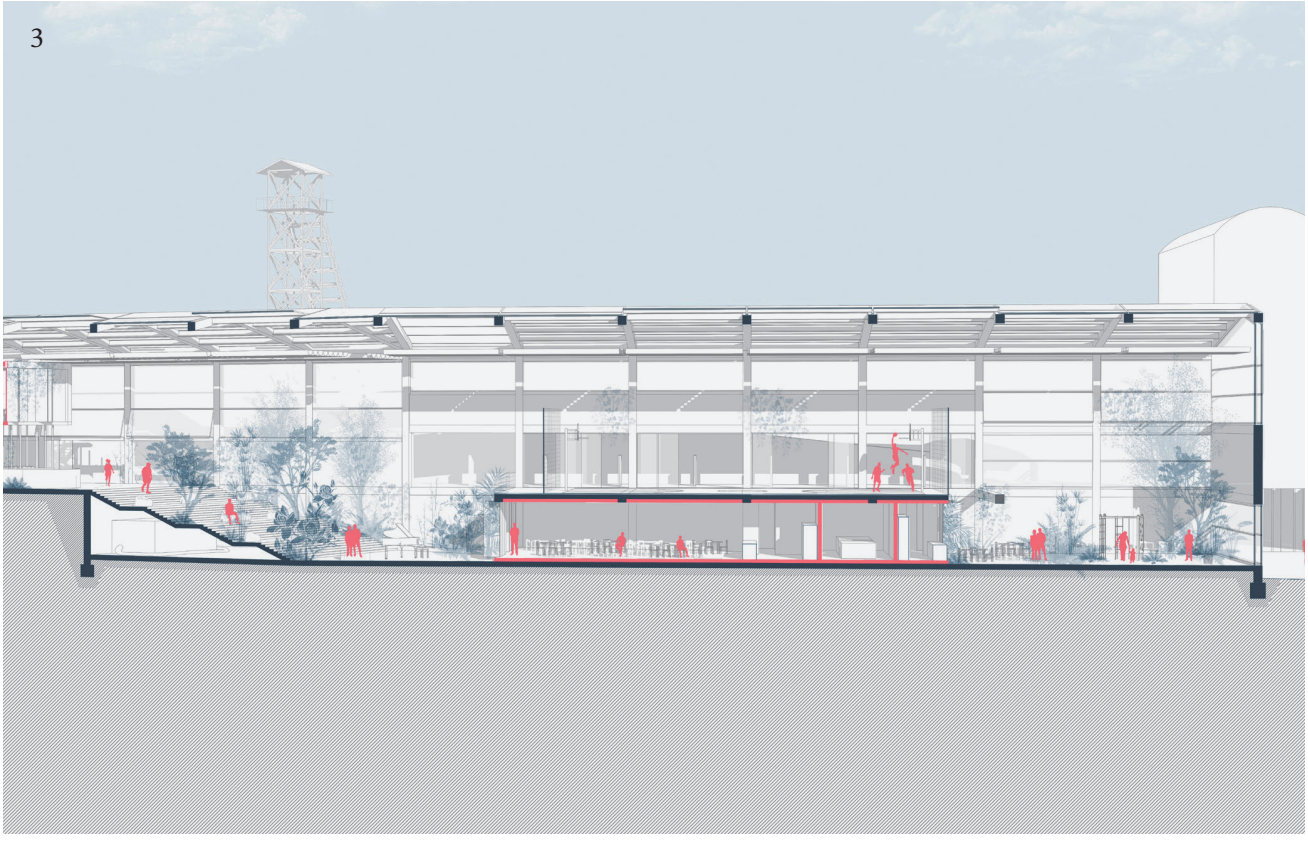

WATER COLLECTOR

Avtorica	Ema Ferreira, 4. letnik
Mentorica	doc. dr. Špela Hudnik
demonstratorka	Karin Rajh
Lokacija	Amman, Jordanija
Krovna tema	trajnost, arhitektura in urbanizem

1 Prikaz urbanega mokrišča
2 Decentralizirani vodni sistem
3 Analize komponent projekta

Projekt je v urbanem okolju jordanske prestolnice Amman. Izredno gosta zazidava urbanega središča dopušča zelo malo prostora zelenim javnim površinam. Ključna težava mesta je oskrba z vodo. Obstoječi centralizirani vodni sistem je energetsko zelo potraten; vodo iz gospodinjstev črpa prek podzemne infrastrukture, 50 km stran do čistilne naprave, in jo vrača nazaj s pomočjo cistern in helikopterjev.

Projekt predlaga decentralizirano vodno omrežje na ravni manjše mestne skupnosti, v katerem voda neprestano kroži. Prvi del filtriranja vode se zgodi v anaerobnih reaktorjih in filtrih na ravni posameznih hiš, odpadna voda pa se dokončno prečisti v novonastalih urbanih mokriščih Hašemitskega parka. Preplet vode in zelenja tako ustvarja nove mikroklimatske razmere v središču mesta. Poleg urbanih mokrišč se voda manifestira še v vodnem kolektorju, ki ima hkrati funkcijo vertikalnega botaničnega vrta z razglednimi javnimi ploščadmi.

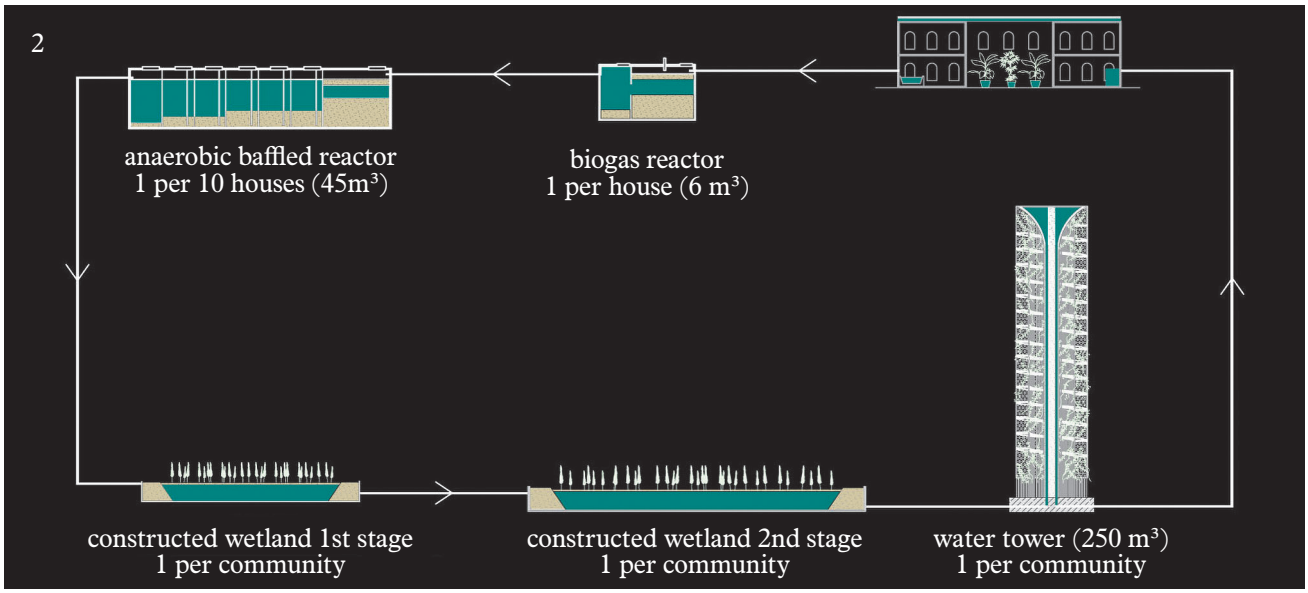

3

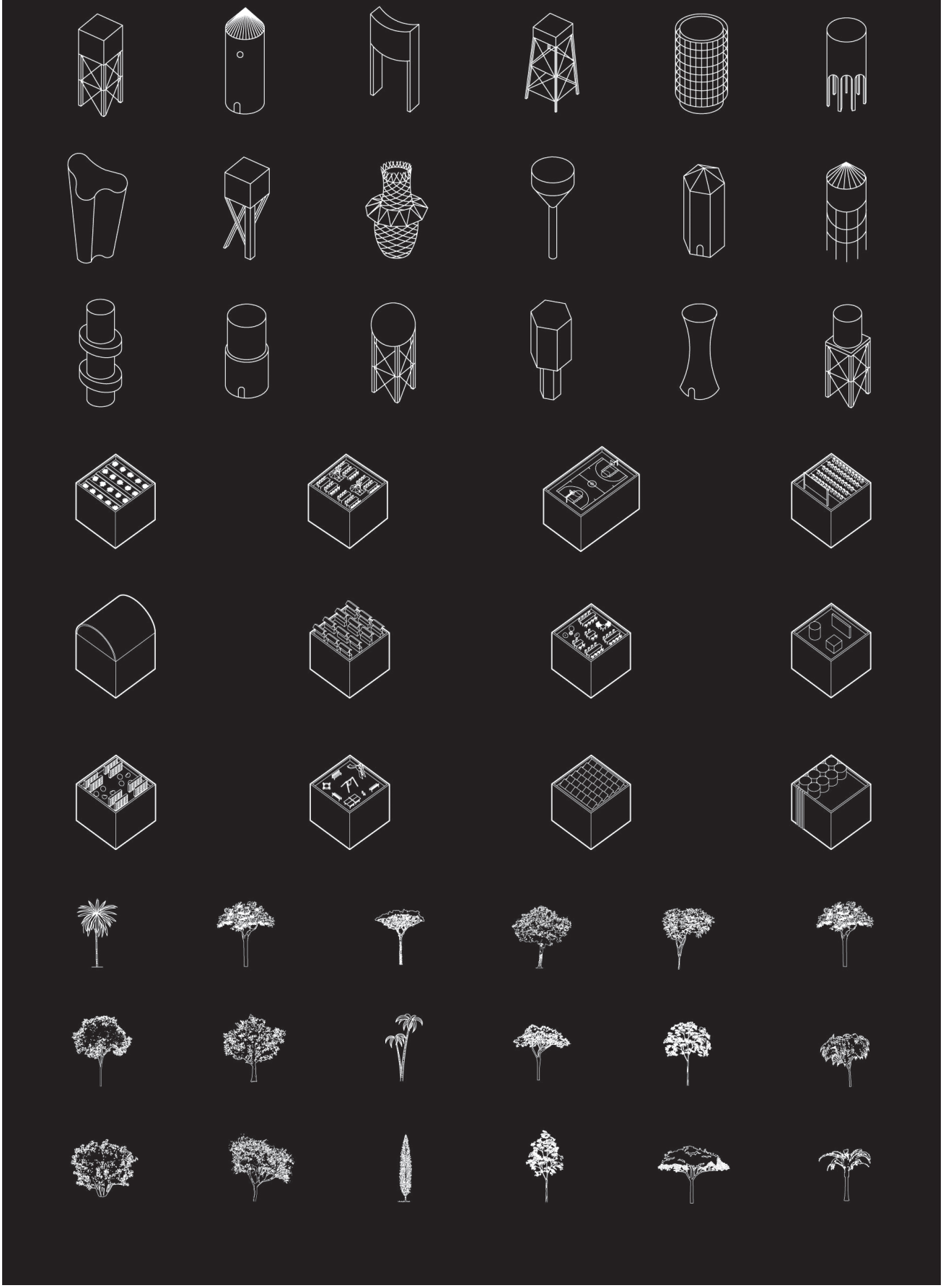

VETER SPREMEMB

Avtorji	Luka Čuš 2.letnik
	Matevž Dražumerič 4. letnik
	Ajda Murnik, 5. letnik
Mentorji	izr. prof. dr. Matej Blenkuš
	asist. Primož Žitnik
konzultanta	Ajdin Bajrović
	Dominik Košak
Lokacija	Ajdovščina, Slovenija
Krovna tema	turbulence sodobnosti

Da bi prostor lahko zares zaživel, ga moramo vrniti naravi, hkrati pa zadovoljiti potrebe družbe in industrije. Slednja je kljub svojim negativnim učinkom na okolje in prostor prepoznana kot močen gradnik zgodovine in identitete Ajdovščine, kar pomeni, da jo poskušamo ohranjati in vpeljati v življenja prebivalcev.

S postavitvijo novih objektov vzpostavimo stično linijo z industrijo in določimo obrečni prostor z ureditvijo nabrežja. Delujejo kot generatorji obnovljivih virov energije, zaznamujejo pa jih predvsem kanali za zbiranje vetrne energije, ki oblikujejo prostor v stavbi. Medprostor je namenjen fleksibilnemu javnemu programu, ki ga narekuje rastlinjak, napaja pa ga deževnica, zbrana na industrijskih strehah. Naša zasnova je nov vidik, s katerega lahko dojemamo odnos med industrijo, naravo in družbo. Vidik prihodnosti.

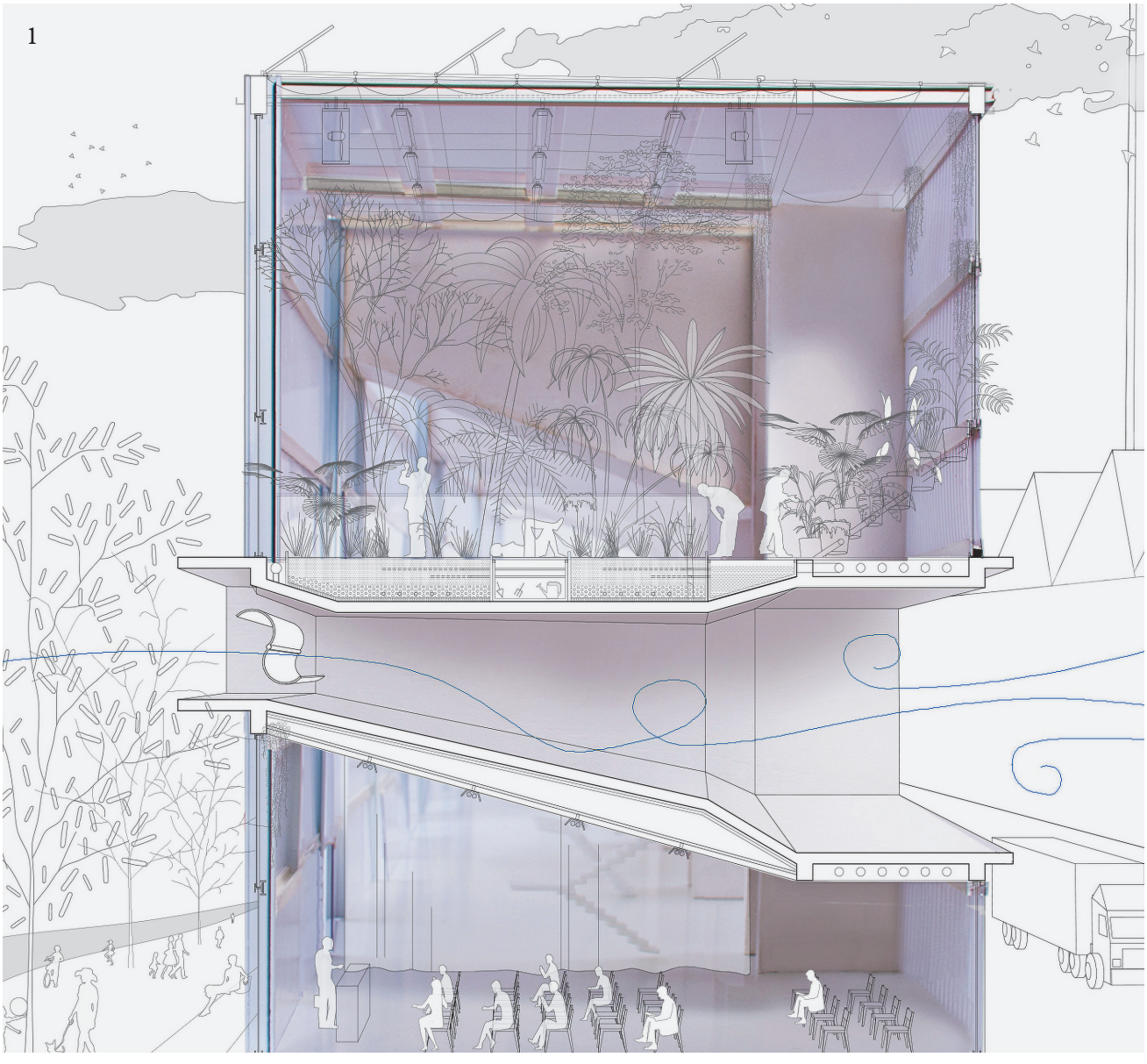
1

1 prerez stavbe
2 dodajanje vertikalnih komunikacij
3 sestavljanje fasadnega sistema
4 programska shema
5 stavba kot ruševina v naravi

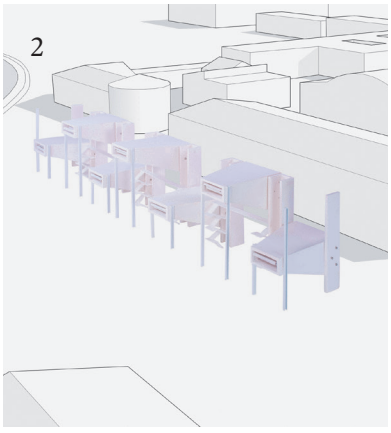

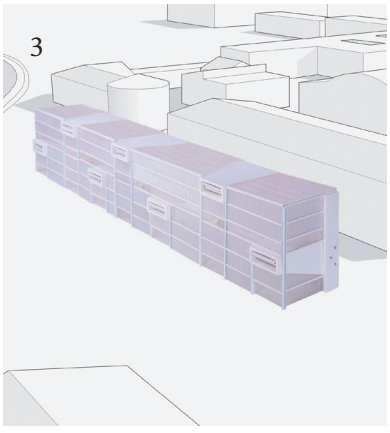

4

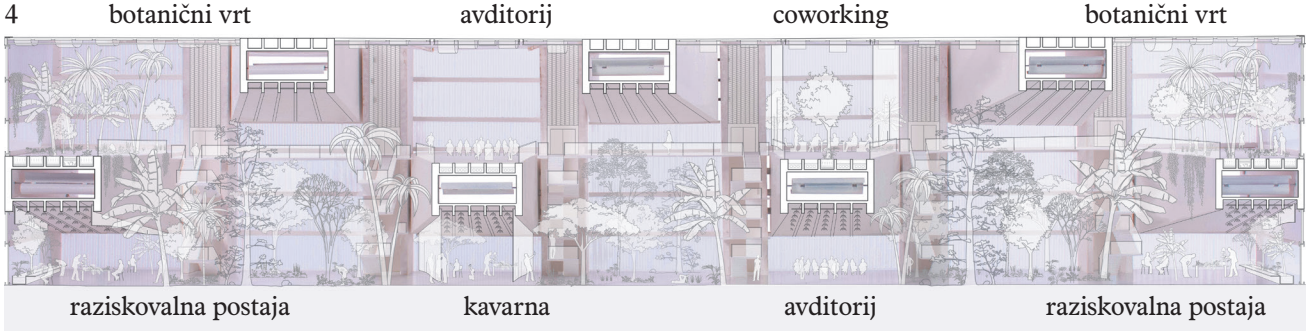

DOM JE SVET

Kje se danes izrisuje meja med domom in svetom? Kje so meje naše zasebnosti in kaj sploh je javni prostor?

»V notranji svet spustimo tisto, kar nam je všeč. Drugo vdre vanj na silo. Oboje lahko oblikujemo po svoje. Svobodno. Spomin je hodnik, prehodna soba, ki vodi do sob notranjega sveta. Soba, v kateri ne moreš živeti. Soba, brez katere ne moreš živeti.« To je Jure Jakob zapisal v svojem proznem prvencu Hiše in drugi prosti spisi. Jakob piše o drobcih našega notranjega sveta, naših spominih, domišljiji in doživetjih. O hiši razlaga kot o prispodobi našega notranjega sveta v stalnem dialogu z zunanjim svetom, o spominu pa kot o prehodnem prostoru za njegovo odkrivanje.

Ali je res le spomin ključ do sob našega notranjega sveta?

Naš čas zaznamujejo uničujoči vremenski pojavi, vojni pokoli, teroristični napadi, cunamiji, gospodarske krize in pandemija. Dogajajo se nenapovedano, nepričakovano in nas puščajo osuple, negotove, paralizirane. »Nepredvideno je prevladujoča poteza hipermoderne dobe, je njen podpis,« je zapisal Gerard Wajcman. Sprememba razmerja med javnim in zasebnim, v nepredvidljivem in paranoičnem okolju nenehnega varnostnega in zdravstvenega tveganja, je neizogibna. Družba nadzora, varnostnih kamer, aplikacij za sledenje, filtriranih digitalnih komunikacij, oglaševalskih algoritmov in ne nazadnje videokonferenčnih klicev ter dela in študija na daljavo je omogočila neoviran vpogled v intimo našega doma. Nepovratno se je spremenil način odpiranja sob našega doma navzven in gledanja iz njih v svet. Spremenil se je način gledanja in pogleda. Živimo v družbi nadzora, v kateri nas prepričujejo, da lahko mirno spimo, saj imamo nadzor nad situacijo, a preseneča prav to, kako malo nadzora imamo. Gerard Wajcman je v svojem eseju *Univerzalno oko in svet brez meje* zapisal, da je specifika sedanjosti prav predpostavka, da je vse realno vidno. S tem je omogočena tiranija absolutnega očesa, ki vse dela transparentno, razpostavljeno in vidno. »Podob imamo na pretek, obstaja celo preveč podob, ni pa zadosti pogledov. To je zame prvi razlog, da v nasprotju s tistim, kar se ponavlja od šestdesetih let dalje, rečem, da danes ne živimo v civilizaciji podobe, temveč v civilizaciji pogleda. Problem je prav pogled. […] Misel, ki vodi ideal v celoti vidnega in ki utemeljuje tiranijo transparentnosti, je, da pogled nima nikakršne meje. To pomeni, da meje ni, da je realno v bistvu fluidno, prepustno, predirljivo. […] Fizične meje ni več, ni več ovire. Ni več nemožnega. Nič ničesar ne zaustavlja. Plastovito, gosto in trdno so postali temeljno fluidni, bistveno upogljivi. Nobena linija ni več meja, nobena površina ne pomeni sklenjenosti, noben volumen ne pomeni roba, nobena snovnost ni več zapreka. Na koncu nobeno telo, kakršne koli narave že je, ni neizvedljivo. Obenem nobeno telo, kakršne koli narave že je, ne more varovati nobenega drugega telesa. Tako da pravzaprav nobeno telo nima zavetja.«

Dom, soba in intimni notranji prostor so pojmi varnosti, gotovosti, predvidljivosti, stalnosti, zavetja. Vsaka pisateljica potrebuje sobo, ki je samo njena ter ji zagotavlja razmere za umetniško ustvarjanje, zbranost in čas, je trdila Virginia Woolf. Ko zapreš vrata, pustiš zunaj vse nepredvidljivo, skozi okno lahko sam uravnavaš svoj pogled na svet in koliko ga boš spustil v svojega notranjega. Tako je bilo nekoč. Danes, v času tiranije absolutnega očesa, soba ni več porok intime, emancipacije in svobode. Prej bi lahko rekli, da je sredstvo kontrole in nadzirane komunikacije. Samo pomislite na ozadja vaših videoklicev iz kuhinj, dnevnih in otroških sob, ki so razgaljala vaš gmotni položaj in bivalni standard, njihova zamegljena odsotnost ali generičnost podobe pa ju je ravno postavljala pod vprašaj.

»V tem svetu nihče in nič ni zunaj dosega, telesa so neprestano razstavljena, nihče ni v zavetju,« je še zapisal Wajcman. 21. stoletje je čas dematerializacije objekta, njegove redukcije na podobo. Konec meja pa lahko vidimo tudi kot odpiranje obdobja vezi, začetek sveta, v katerem je vse spojeno in povezano. Ni več niti zunanjega niti notranjega sveta, saj svojo intimnost izpostavljamo vsem pogledom, intimnostim vseh drugih.

Sodobna arhitektura kliče k odprtosti prostora, k povezovanju notranjosti in zunanjosti, a obenem k ustvarjanju zavetja in oblikovanju skupnosti. Napredna arhitektura je socialno vključujoča in predvsem javna. Je orodje za izražanje empatije do skupnosti in skupnega prostora. Ne nastaja v centrih moči, ampak na robovih, tako prostorskih kot kulturnih, in na mejnih območjih med znanostjo, aktivizmom, tehnologijo in umetnostjo. Po pretresih, kot so pandemija, vojna, pretrganje prehranskih verig, energetska kriza …, ki jih spremljamo in se jih vse bolj zavedamo, bodo sistemske spremembe prišle, ne glede na to,

ali si jih želimo ali ne. Te spremembe morajo nujno prinesti vsakemu posamezniku pravico do kakovostnega in zdravega bivalnega okolja namesto trenutnega pojmovanja prostora kot tržnega blaga za akumulacijo nizko obdavčenega kapitala.

Študenti arhitekture imajo pri teh vprašanjih neizmeren ustvarjalni potencial. V zadnjih letih spremljamo obračun mladih s stereotipnimi predsodki, ki jim jih je pripisala generacija njihovih staršev in so nastali v potrošniških devetdesetih letih 20. stoletja. Do izraza je prišel njihov aktivizem, ki so ga tudi v Sloveniji pokazali s svojo vlogo pri prebujanju civilne družbe. Potrošniška ideologija je mlade po krivici predstavljala kot infantilne narcise, nezainteresirane za družbena vprašanja. Zgodila se je mobilizacija mladih pri okoljskih, političnih, družbenih vprašanjih, in to odmeva tudi v arhitekturi. Mladi so občutljivi, brez predsodkov in neposredni. Seveda takrat, ko začutijo, da se lahko odprejo in so lahko iskreni.

Gal Lesnik, Ivan Levak in Anja Markič so v svojem manifestu projekta Stanovanje na prepihu: ko se veter obrne zapisali, da ukrepi za preprečevanje pretresov, kot je pandemija, ožijo javni prostor in krnijo politične, ekonomske in osebne pravice. Arhitekt ima dolžnost, da se s svojimi projekti spraševanje o načinih ukrepanja in oblikuje prostor, ki bo vključujoč za vse!

Projekt Daleč je za naju pomlad avtorice Ane Jerman razvija nov, vključujoč način bivanja starejših. Rešitev sledi tipologijam tradicionalnih kmetij na Goričkem, a razvija samosvojo tipologijo paviljonskih objektov vpetih v kulturno krajino ter na ravni objektov z bivalno izbo reinterpretira skupnost.

Stanovanjska soseska Modularni Studenci avtorja Tilna Šmida raziskuje možnosti nizke in goste pozidave na primeru Studencev v Mariboru. Predlaga zgoščanje mesta ob hkratnem ohranjanju zadostnih zelenih površin. Stanovanja so materialno skrbno oblikovana tako, da so cenovno sprejemljiva in da ohranjajo specifično podobo tega prostora, ki ga je zaznamovala železniška industrija.

Termitnjak avtorice Pie Gerbec je dozidava v središču Ljubljane, ki raziskuje odnos med polnim in praznim v gosto pozidanem mestnem središču. Avtorica oblikuje različne stopnje zasebnosti na prehodu med javnim urbanim prostorom in notranjostjo. Stanovanjska soseska Rakova Jelša avtorice Andreje Ostanek se ukvarja z zdajšnjo stihijsko pozidavo brez pravih urbanističnih določil. Nova soseska določa odprto platformo kot dodatni prostor, v katerega se lahko stanovanje širi.

Projekt Zelene terase avtorice Ajde Murnik raziskuje terasasto tipologijo kot prehoden prostor med starim mestnim jedrom Škofje Loke in razpršeno primestno pozidavo. Glavna odlika zasnove je enostavnost modularne konstrukcije, ki omogoča hitro postavitev, reverzibilnost in dinamično toplotno cono med osrednjim atrijem in zastekljeno teraso po celotni dolžini stanovanja.

Shani Noah Grulja se s projektom Življenje na robu mesta sprašuje, kako z novo stanovanjsko tipologijo odgovoriti na pandemične razmere. V gosti stanovanjski soseski, terasasto vpeti v topografijo, večji del stanovanja zajema zimski vrt, ki je dodatni prostor med notranjostjo in zunanjostjo. Maja Orbanić in Sara Bogičević s projektom Življenje na terasi predstavljata nove modele lastništva, nakupa in vzdrževanja stanovanj. Za njuno sosesko so značilni prepletanje stavbnih volumnov z infrastrukturo, ravne strehe in programsko pestre terase s skupnostnimi prostori.

Zavzemamo se za to, da se potencial, občutljivost in empatija, ki jih študenti prinesejo na fakulteto, spodbudijo, izražajo in udejanjijo v njihovih idejah. Fakultete bi morale biti predvsem kraj srečevanja, izmenjave in komunikacije. Na neki način polje strokovne socializacije. Prav to je tisti premik, ki je najtežji in najbolj čudovit: ko okolje fakultete in pedagoški proces naredita iz skupine nezainteresiranih individualistov odprto, ustvarjalno skupnost, polno želje po tem, kako spoznavati prostor, se mu čuditi in prepustiti ter po malem v njem tudi začeti delati arhitekturo. Morda pa je bolje tega ne omenjati preveč na glas, saj je marsikaterih oblastnikov še danes strah prav tovrstnih valilnic odprtih in svobodnih posameznikov, nesposobnih čim hitrejšega vstopa na trg dela in nezmožnih hitrega reproduciranja cenenih tipskih načrtov.

Vir: Wajcman, Gerard: *Univerzalno oko in svet brez meje*, prevod Marko Jenko,
v Problemi, letnik 48, št. 1/2, str. 143–163. Ljubljana, 2010.

STANOVANJE NA PREPIHU:
KO SE VETER OBRNE

Avtorji	Gal Lesnik
	Ivan Levak
	Anja Markič
Mentorja	izr. prof. Tomaž Krušec
	asist. Miha Munda
Gostujoči kritik	Miloš Kosec

Še pred kratkim so bile osrednje tegobe stanovanjske problematike neprilagodljiva stanovanja, to, da ni najemnih stanovanj, in nedostopne nepremičnine. V le nekaj tednih jim je pandemija dodala še povsem nove: delo od doma, osiromašenje javnega prostora in osamitev v lastnem stanovanju. Arhitekti imamo dolžnost oblikovati prostor, v katerem nenadne spremembe, kot je pandemija, ne bodo izgovor za krčenje političnih, ekonomskih in osebnih pravic in se bo lahko življenje, čeprav v spremenjenih okoliščinah, odvijalo enako dostojno za vse.

2. MANIFEST:

Jem, spim, seksam, se prham, se učim, se družim … DOMA? Veliko zasebnih aktivnosti mladih danes se seli na javne dele mest. Brišejo se meje javnega in zasebnega. Vse to zaradi slabih razmer v stanovanjih in enormnih najemnin. Naredimo temu konec, STOP! Revitalizirajmo javne prostore, spremenimo nefunkcionalno stanovanjsko politiko in uredimo nova stanovanja po meri sodobnega človeka.

1 Se prham doma?
2 Gledam TV doma?
3 Spim doma?

2

3

TOPLI NAPITKI(KAVE,ČAJI):
KAVA
KAVA Z MLEKOM
KAVA S SMETANO
KAPUČINO
BELA KAVA
KAKAV
KAKAV S SMETANO
BEZKOFEINSKA KAVA
VROČA ČOKOLADA
ZELIŠČNI ČAJI:
META, LIPA,
PLANINSKI ŠIPEK,
ROOIBOS,
SADNI ČAJI:
BABICIN VRT
MALINA, PIŠKOTEK
GOZDNI SADEŽI
AIDA
ZELENI ČAJI:
ZELENI Z JASMINOM
Z JAGODO, Z JASMINOM
SENCHA,
ČRNI ČAJI:
EARL GREY, ENGLISH BREAKFAST,
DAJ FELING, VANILIJA,
DIVJA ČEŠNJA, KOKOS,
KARAMELNO
DODATKI:
MED
LIMONA
VSE CENE SO V EURIH
COCKTAILS:
CUBA LIBRE
CAIPIRINHA
MOJITO
APEROL SPRITZ
ZAJEC TAPAS
BAMBUS M
MIS-MAS M
ENERG.PIJAČA
SOKOVI 0,1L:
JABOLČNI
POMARANČNI
BRESKOV
JAGODNI

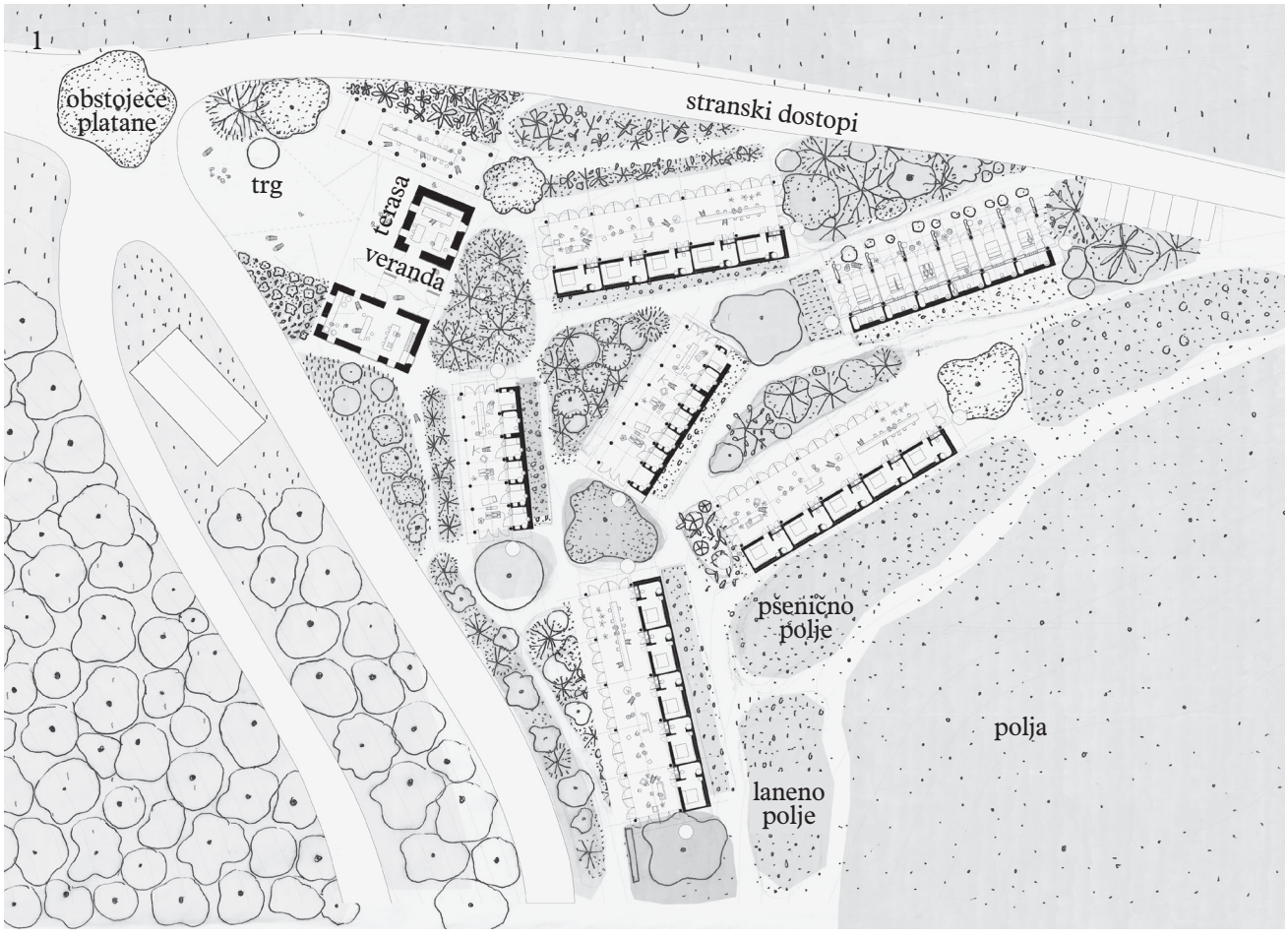

DALEČ JE ZA NAJU POMLAD

Avtorica	Ana Jerman, 5. letnik
Mentorji	izr. prof. Vasa Perović
	asist. Anja Vidic
	Jure Grohar
Lokacija	Goričko, Slovenija
Krovna tema	priložnosti podeželja

Z vsakim dnem smo starejši in nekega dne bomo tudi sami potrebovali pomoč. Čeprav si vsakdo zasluži dostojno starost, se veliko starejših spopada s socialnimi stiskami, osamljenostjo in občutkom nemoči. Kako vzpostaviti bivalno okolje, ki bi ohranilo vzdušje doma, omogočalo samostojnost in avtonomnost ljudem v skupnosti ter obenem dopuščalo prostor za umik v tišino? S prenovo nekdanje Taverne v Gradu na Goričkem in poselitvijo pripadajočega sadovnjaka prostor oživi in spremeni v kolaž aktivnosti ter preplet generacij. Postane prostor bivanja, srečevanja in druženja, okolje prenosa tradicije in znanja. Taverna ohrani svojo odprto naravo in vlogo v vasi, novi objekti v sadovnjaku pa so zasnovani kot paviljoni, ki s svojo postavitvijo sledijo terenu in tipologiji okoliških kmetij. Lahka in transparentna zasnova bivalne izbe omogoča bivanje starejših skupaj in v neposredni povezavi s kulturno krajino okoli njih.

1 Tloris prenove nekdanje Taverne in poselitev sadovnjaka za njo
2 Situacija vasi Grad na Goričkem s Taverno kot središčem kraja
3 Taverna kot kolaž aktivnosti in aktivator središča vasi

3

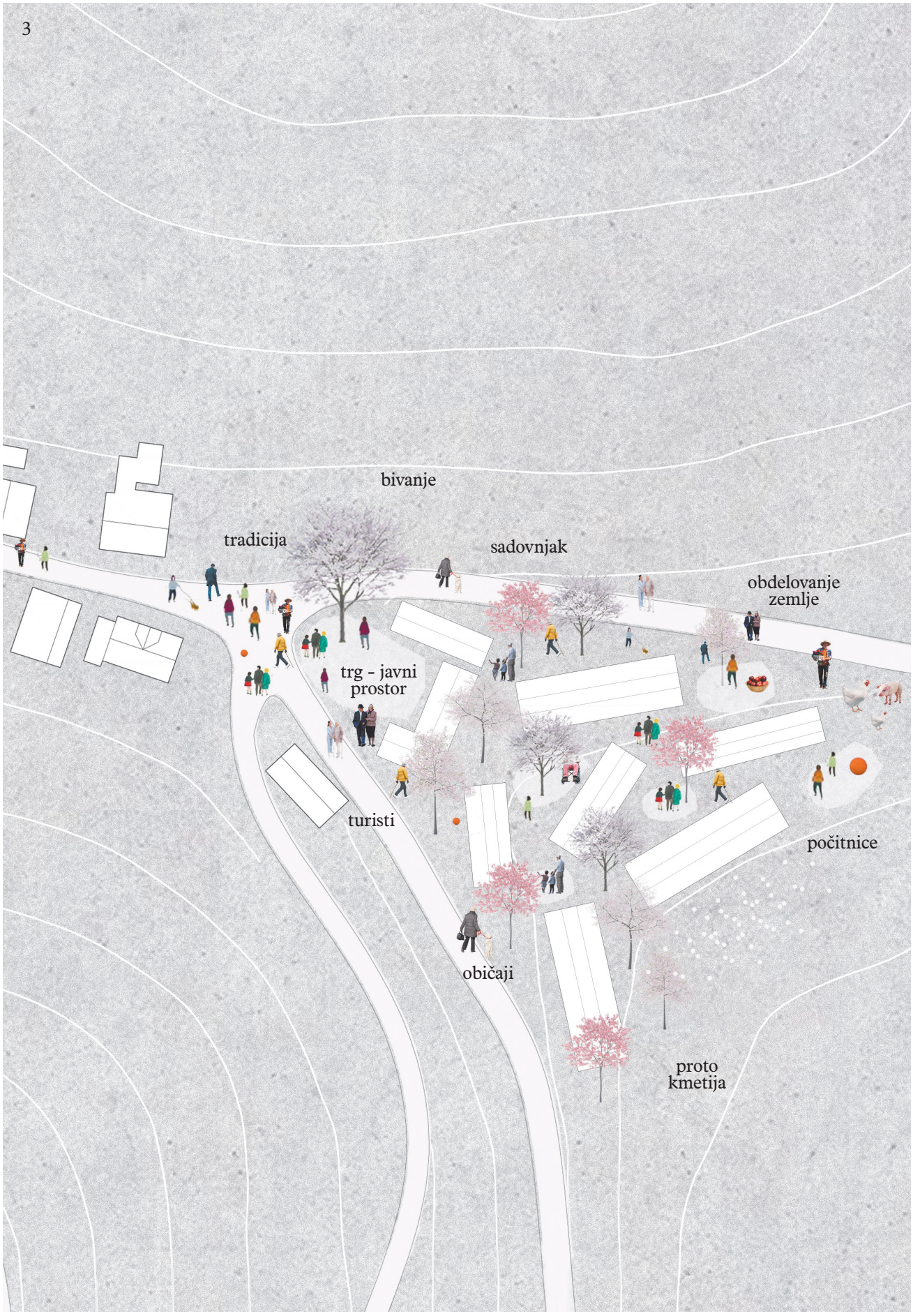
bivanje
tradicija
sadovnjak
obdelovanje zemlje
trg - javni prostor
turisti
počitnice
običaji
proto kmetija

4

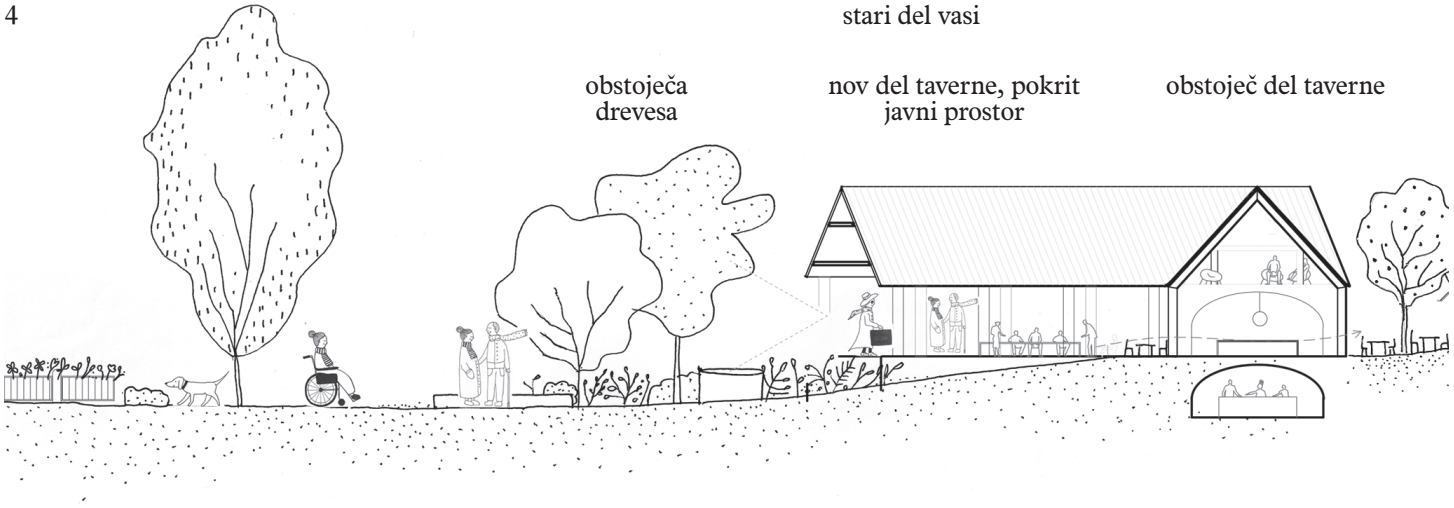
stari del vasi
obstoječa drevesa
nov del taverne, pokrit javni prostor
obstoječ del taverne

5

8

nova vas

e gibalno ovirani sadovnjak gibalno ovirani počitniške enote

4 Prerez preko Taverne in sadovnjaka s paviljoni
5–8 Letni časi

MODULARNI STUDENCI: PREPLET BIVANJA IN JAVNIH POVRŠIN

Avtor Tilen Šmid, 3. letnik
Mentorji prof. Maruša Zorec
doc. Uroš Rustja
Andraž Keršič
Tadej Bolta

Lokacija Maribor, Slovenija
Krovna tema stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

Studenci so na levem bregu Drave v bližini starega mestnega jedra Maribora. Reka na severu in železnica na jugu sta dve prostorski oviri, med katerima je ujeta lokacija, ki je prostorsko vedno bolj degradirana zaradi krčenja zelenih površin na račun novogradnje večstanovanjskih stavb med drobnim vaškim tkivom. Nova stanovanjska soseska ohrani stare stavbe na obodu območja, navznoter pa predvidi gosto in nizko pozidavo, ki sledi zdajšnji vaški parcelaciji. Na severni strani proti reki se stavbni nizi razširijo in v obliki zelenih klinov pripeljejo obrečni prostor v notranjost soseske. Predvideni sta dve tipologiji stanovanjskih objektov, zasnovani na skupni modularni mreži: dvonadstropne vrstne hiše in pritlične atrijske hiše. Nosilna konstrukcija so opečnati zidovi in opečnati banjasti oboki, ki preprosti in cenovno sprejemljivi gradnji dajejo naravo mariborskih primestnih kolonij.

1 Prerezna maketa modularne vrstne hiše
2 Obstoječa morfologija Studencev
3 Nova morfologija Studencev
4 Tloris in prerez pritlične atrijske hiše
5 Tloris in prerez vrstne hiše
6 Odpiranje bivalnih prostorov na atrij
7 Fleksibilen dvostransko osvetljen prostor vrstne hiše

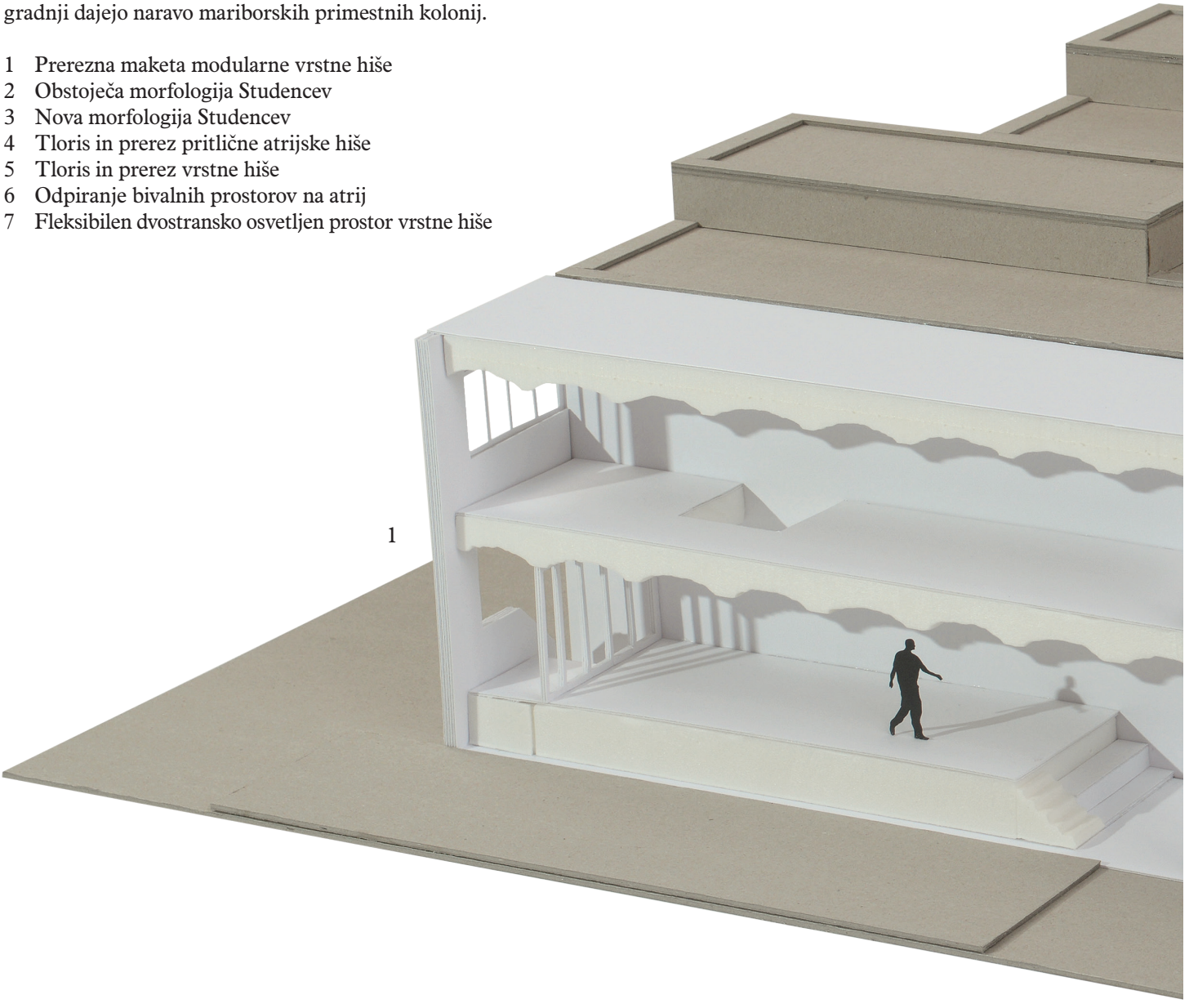

1

2

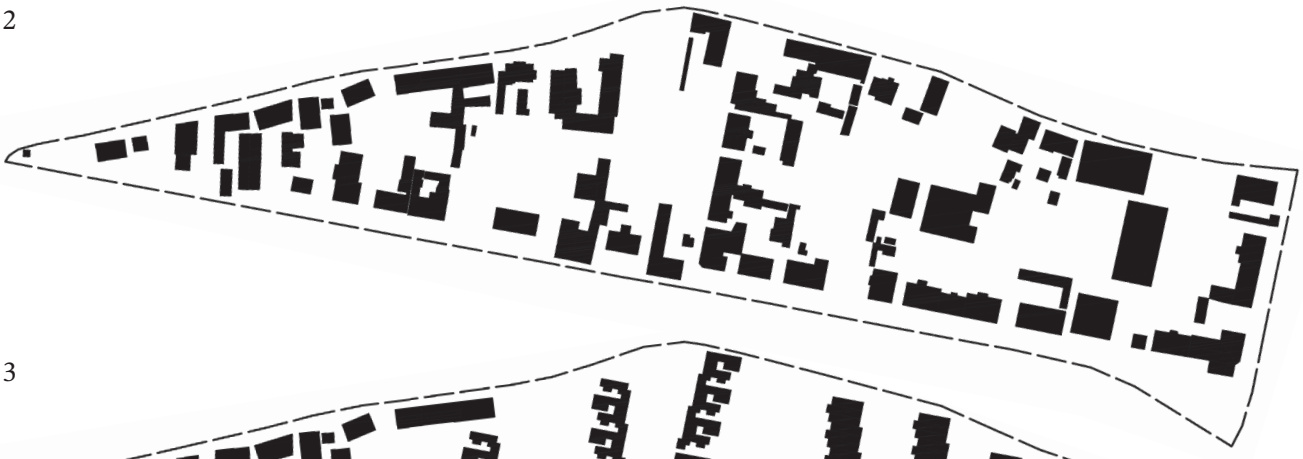

3

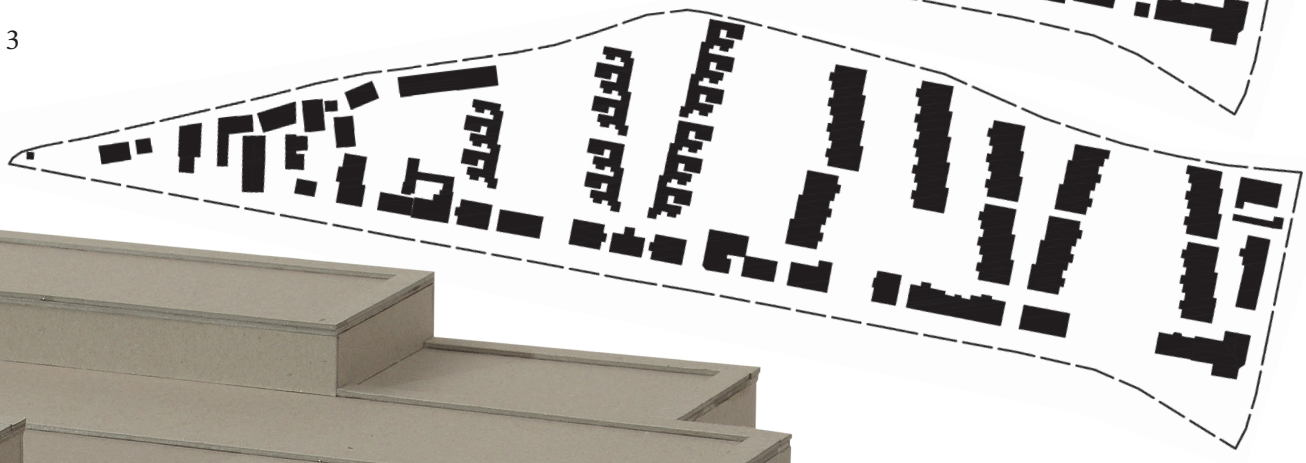

4

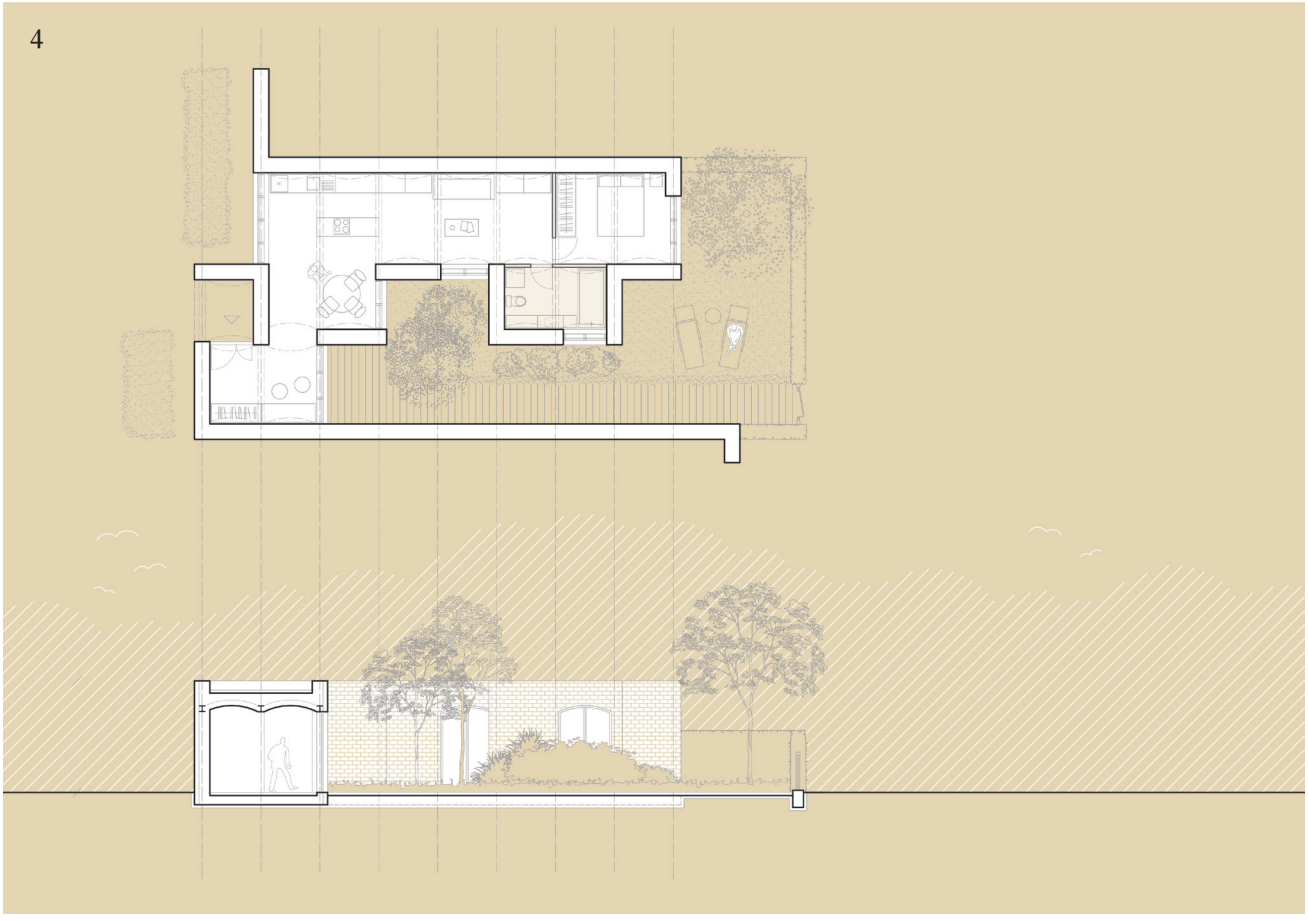

5

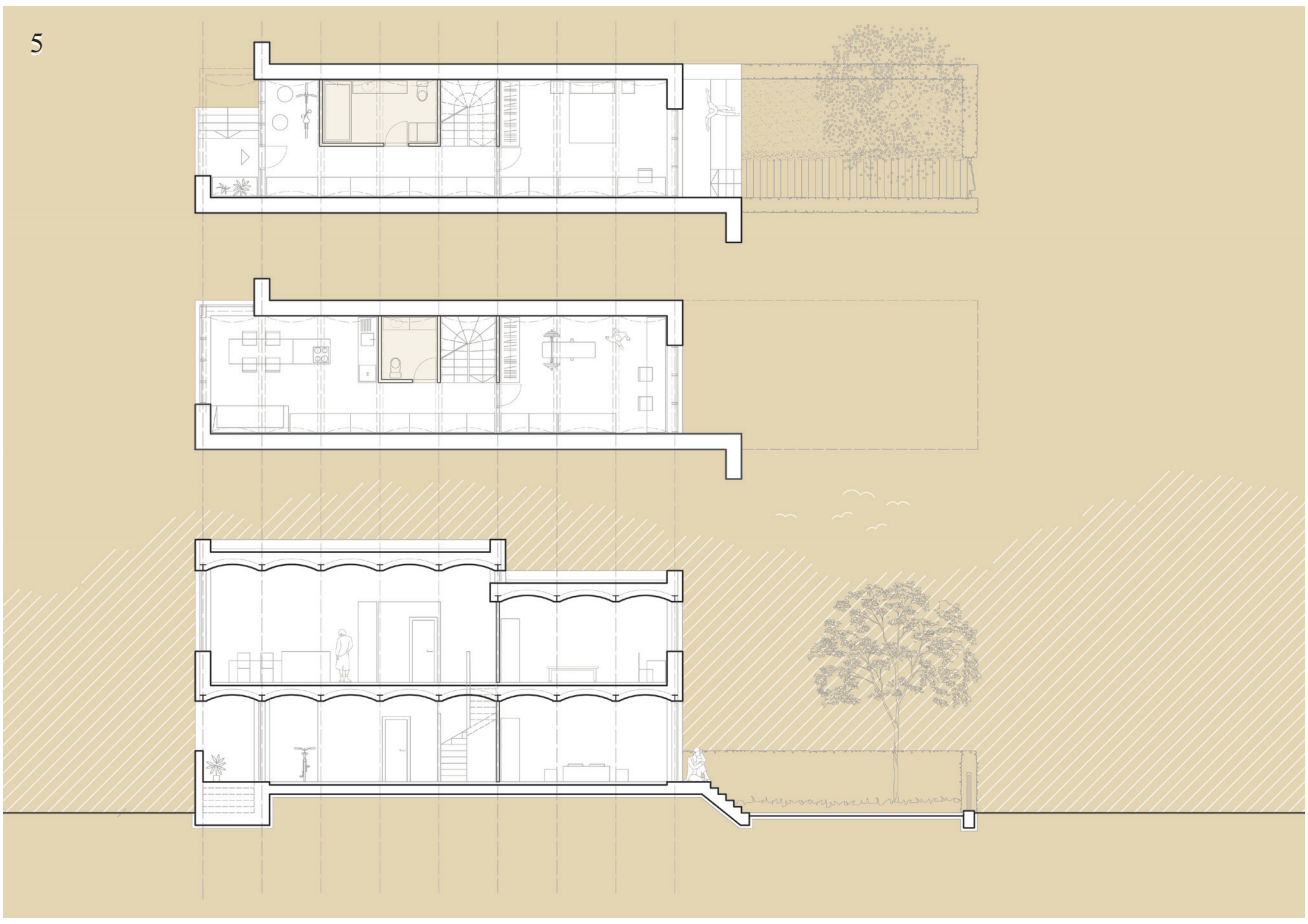

6

7

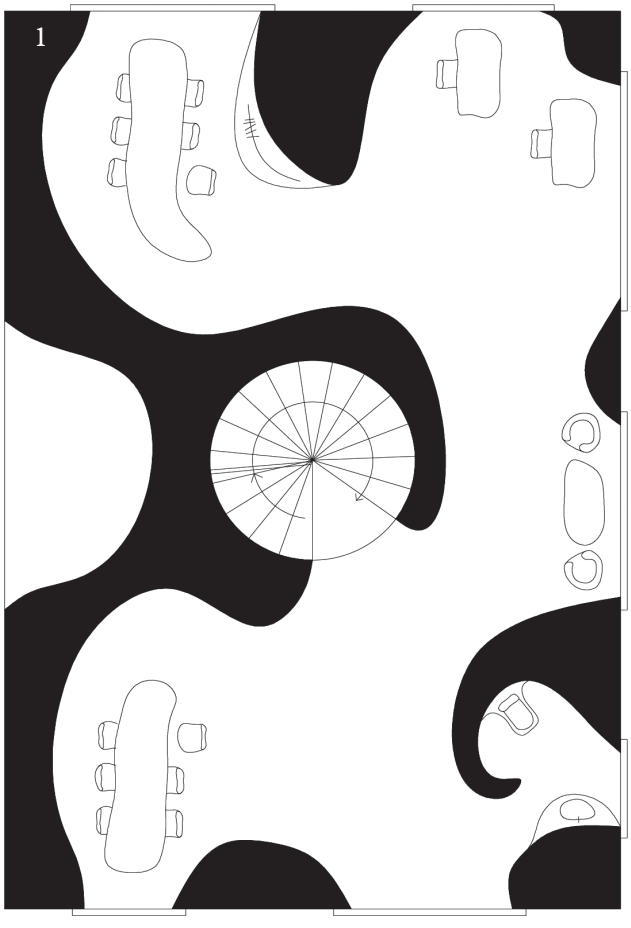

TERRAMITNJAK

Avtorica:	Pia Gerbec, 1. letnik
Mentorji	prof. mag. Tadej Glažar asist. Jure Henigsman, mag. inž. arh. Žan Ketiš
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	Stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

Terramitnjak, plomba ob zaključku kareja na Zarnikovi ulici v Ljubljani, je študija dialoga med polnim in praznim. Zunanjost objekta sledi geometriji okolice in tako ustvari kvader, v katerega je izdolbena praznina. Vsebina praznine se spreminja po višini in prehaja od najbolj javnega dela v pritličju do zasebnih prostorov v višjih etažah. Poleg prehoda prek lokacije je v pritličju še prostor za druženje, ki se z velikim oknom povezuje z okolico. Pot po spiralnih stopnicah vodi do delavnic in študijskih sob v prvem nadstropju, etažo više pa se z domačo pisarno, pralnico in igralnico začenja stanovanje. Njegov osrednji del je dnevna soba z visokim stropom v krošnji drevesa. Pot od tu vodi v preostale bivalne prostore, tj. kuhinjo in jedilnico v tretjem nadstropju ter kopalnico in spalnice v najvišji etaži. Gradbeni material je butana zemlja, ki omogoča okolju prijazno gradnjo, obiskovalcu pa na vsakem koraku vrača dotik.

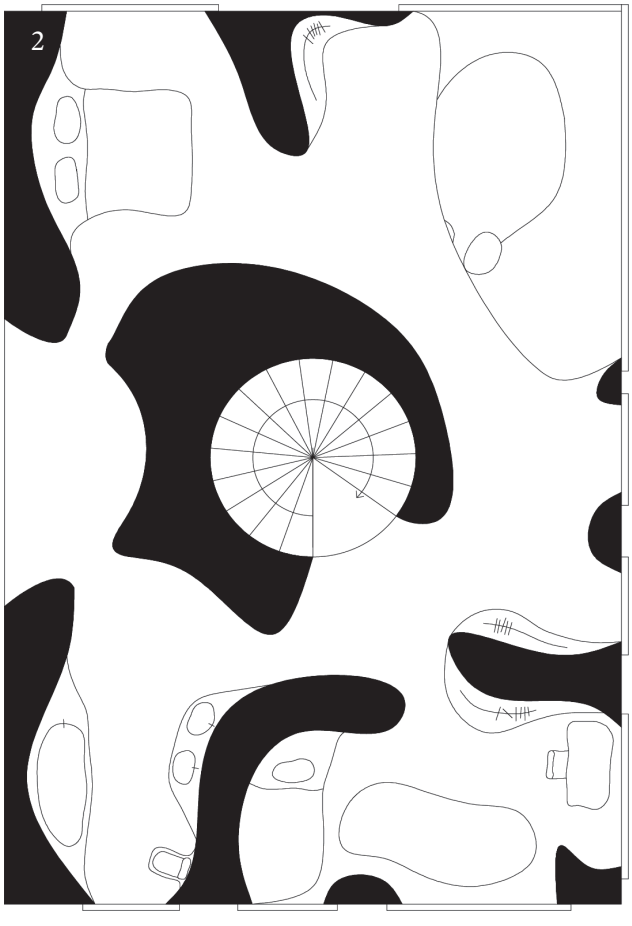

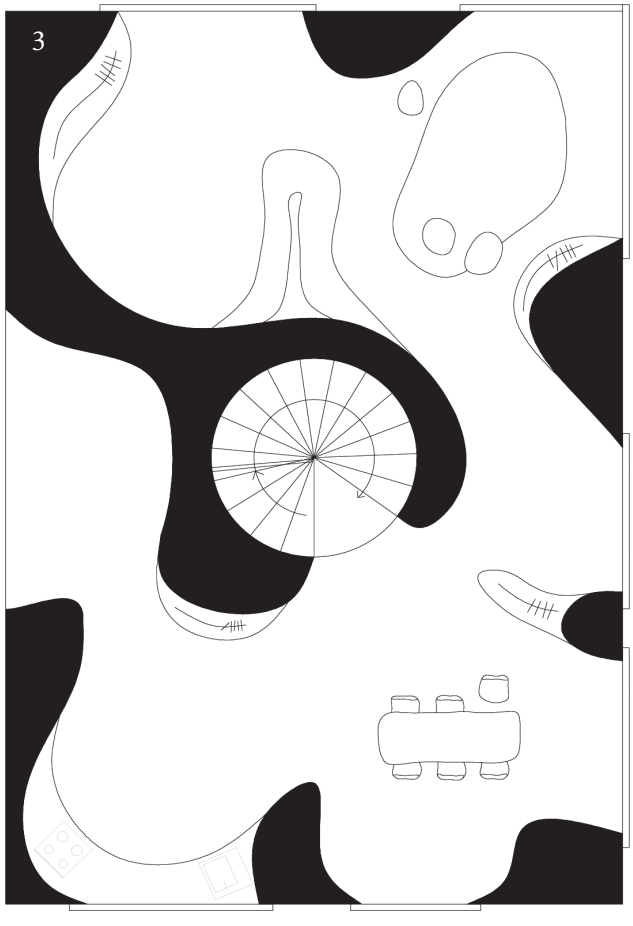

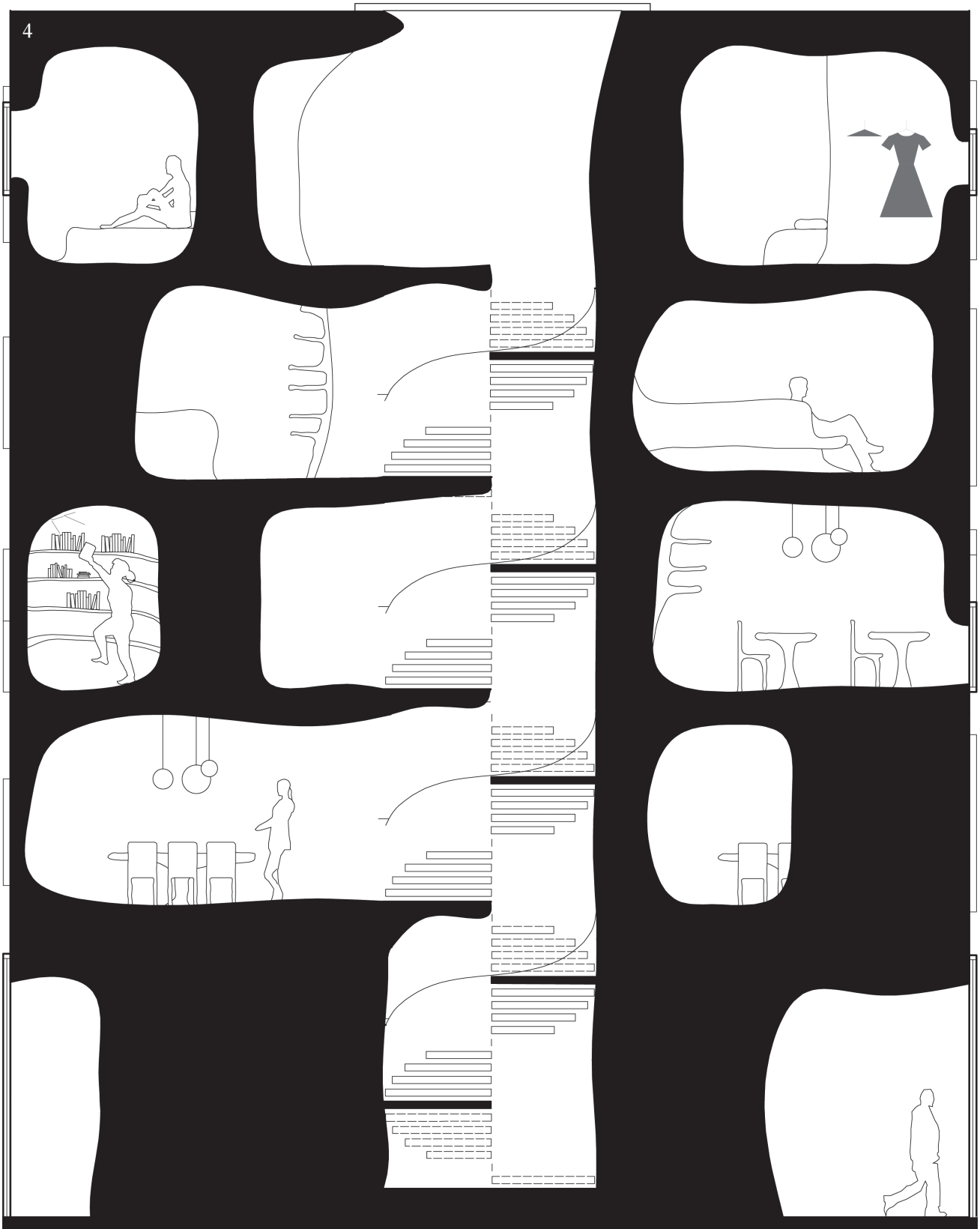

1 Tloris 2. nadstropja z domačo pisarno
2 Tloris 4. nadstropja s spalnicami
3 Tloris 3. nadstropja z dnevnim prostorom
4 Prečni prerez s stopniščem
5 Ambienti v objemu krošnje dreves

5

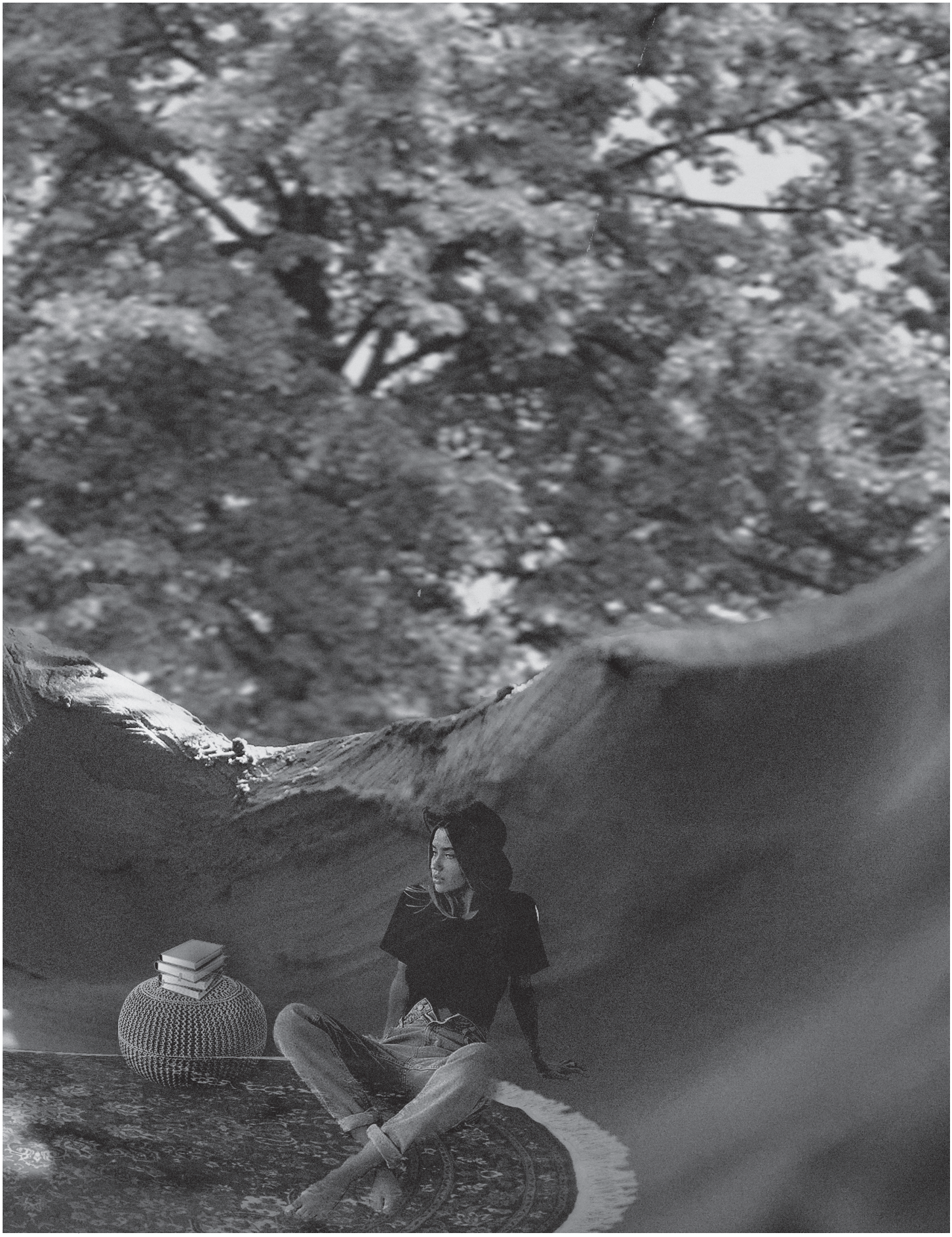

1

ZELENE TERASE

Avtorica	Ajda Murnik, 3. letnik
Mentorji	izr. prof. dr. Matej Blenkuš
	Primož Žitnik
	Ajdin Bajrović
	Dominik Košak
Lokacija	Škofja Loka, Slovenija
Krovna tema	trajnost, arhitektura in urbanizem

Nova terasasta stanovanjska soseska je umeščena v nagnjeno pobočje na stiku starega mestnega tkiva in novega predela Škofje Loke. Vpeljava nove stanovanjske tipologije omogoči skladno povezavo med spodnjim in zgornjim delom lokacije. Objekti se nizajo pravokotno in vzporedno na plastnice, posamezni stanovanjski moduli pa so sestavljeni iz konstrukcije jeklenega trodimenzionalnega paličja, ki se sestavi na lokaciji. Zaradi prilagajanja plastnicam in neenotnosti naleganja konstrukcije ob zadnjo stran modula postavim betonski blok, ki zaniha zgornjo konstrukcijo navzdol, obenem pa je podpora za zgornjo. Notranji zasebni prostor stanovanj je zasnovan krožno okoli atrija, sledita mu poljavni vetrolov in javna terasa, namenjena povezovanju stanovalcev. Pomembna naloga teras je družbena vpetost, fizična komunikacija in prehodnost med etažami, ki jo dosežemo s stopnišči med linijami stanovanj.

2

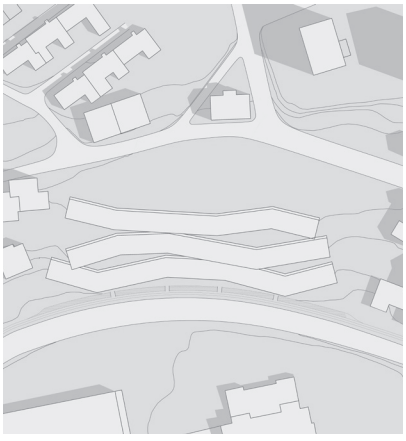

3

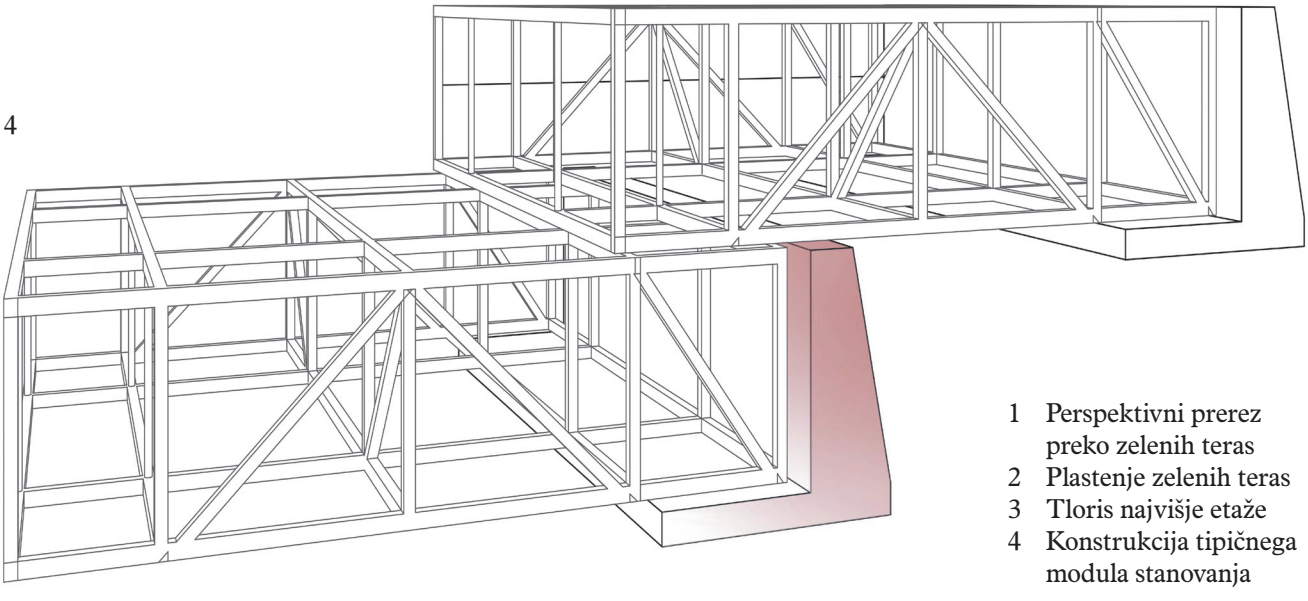
4

1 Perspektivni prerez preko zelenih teras
2 Plastenje zelenih teras
3 Tloris najvišje etaže
4 Konstrukcija tipičnega modula stanovanja

STANOVANJSKA SOSESKA V RAKOVI JELŠI

Avtorica	Andreja Ostanek, 4. letnik
Mentorja	izr. prof. Tomaž Krušec
	asist. Miha Munda
Lokacija	Ljubljana, Slovenija
Krovna tema	stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

Vsako stanovanje je odsev posameznikovega življenjskega sloga in njegovih potreb. Zasnova nove stanovanjske soseske v Rakovi jelši razvije koncept fleksibilnih bivališč, ki se uporabnikom prilagajajo s širjenjem in krčenjem stanovanj. Trenutna podoba Rakove jelše je rezultat samograditeljstva s prizidki in nadzidki kot odgovori na potrebe uporabnikov. Projekt s platformami za širitev stanovanj na reguliran način omogoča dograjevanje in odvzemanje sob in s tem metamorfozo stanovanj. Osrednja os soseske je večnivojska zelena povezava, ki vključuje zunanjo komunikacijsko os za dostopanje do posameznih stanovanj, zeleno dvorišče za stanovalce in javno pot do reke. Stanovanja se obojestransko pripenjajo na os, vsaka bivalna enota pa sestoji iz treh delov: fiksnega dela s kuhinjo, dnevnim prostorom in kopalnicami, proste platforme s poljubnim številom dodanih spalnih prostorov in terase pred stanovanjem.

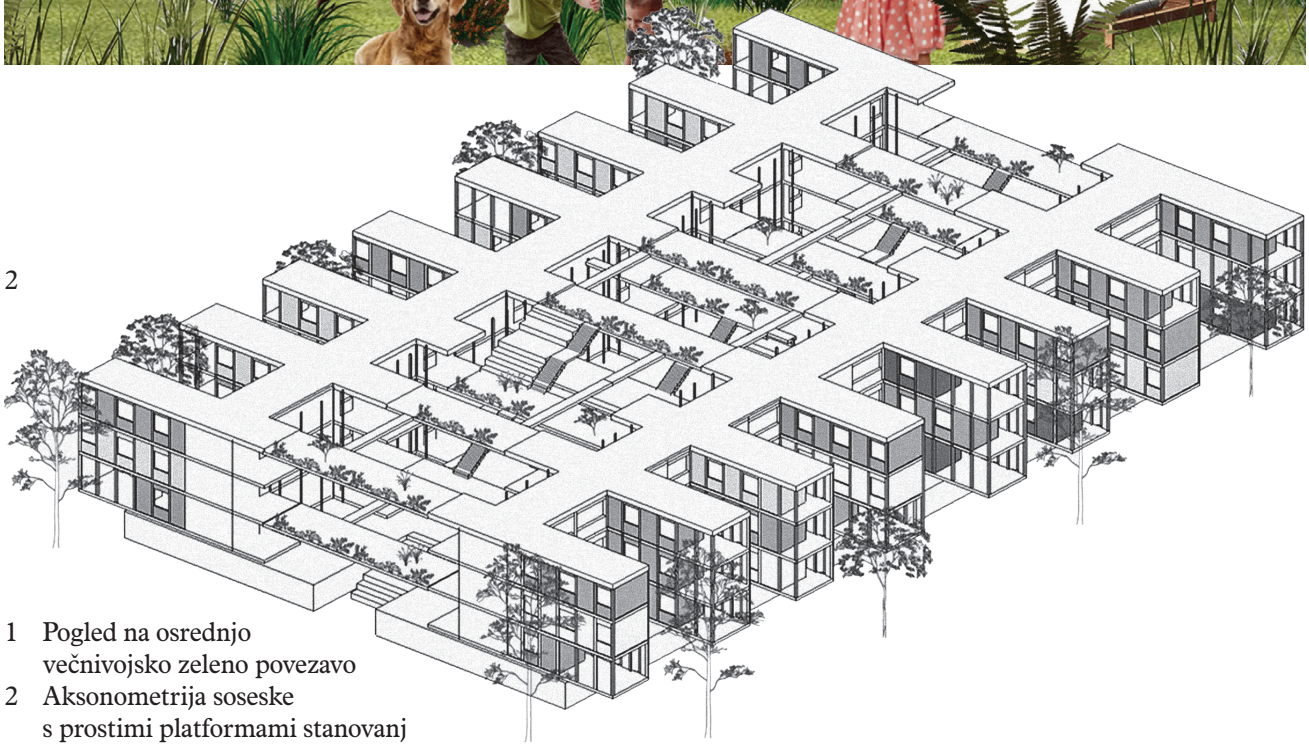

1 Pogled na osrednjo večnivojsko zeleno povezavo
2 Aksonometrija soseske s prostimi platformami stanovanj
3 Tloris tipičnega nadstropja

3

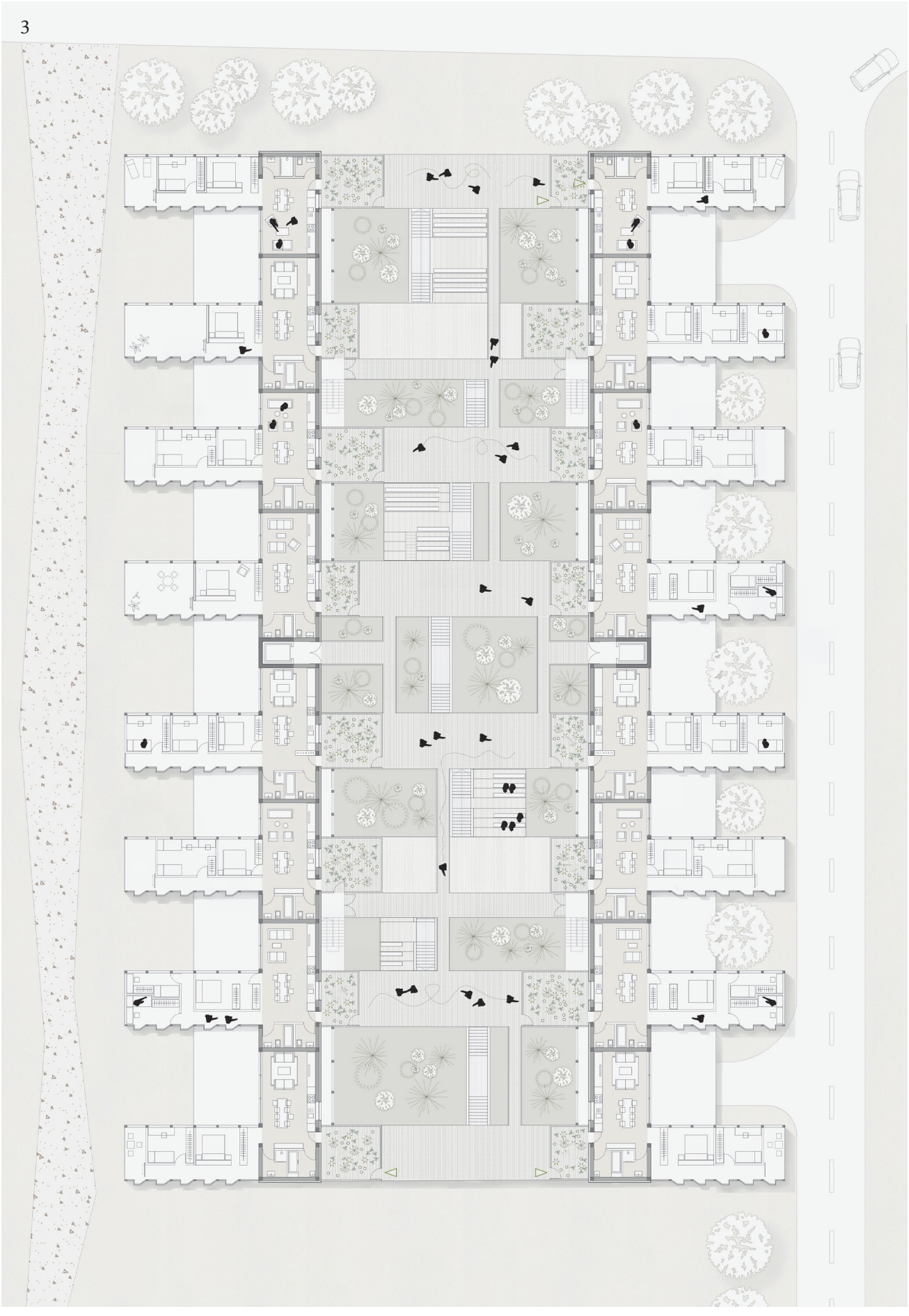

1

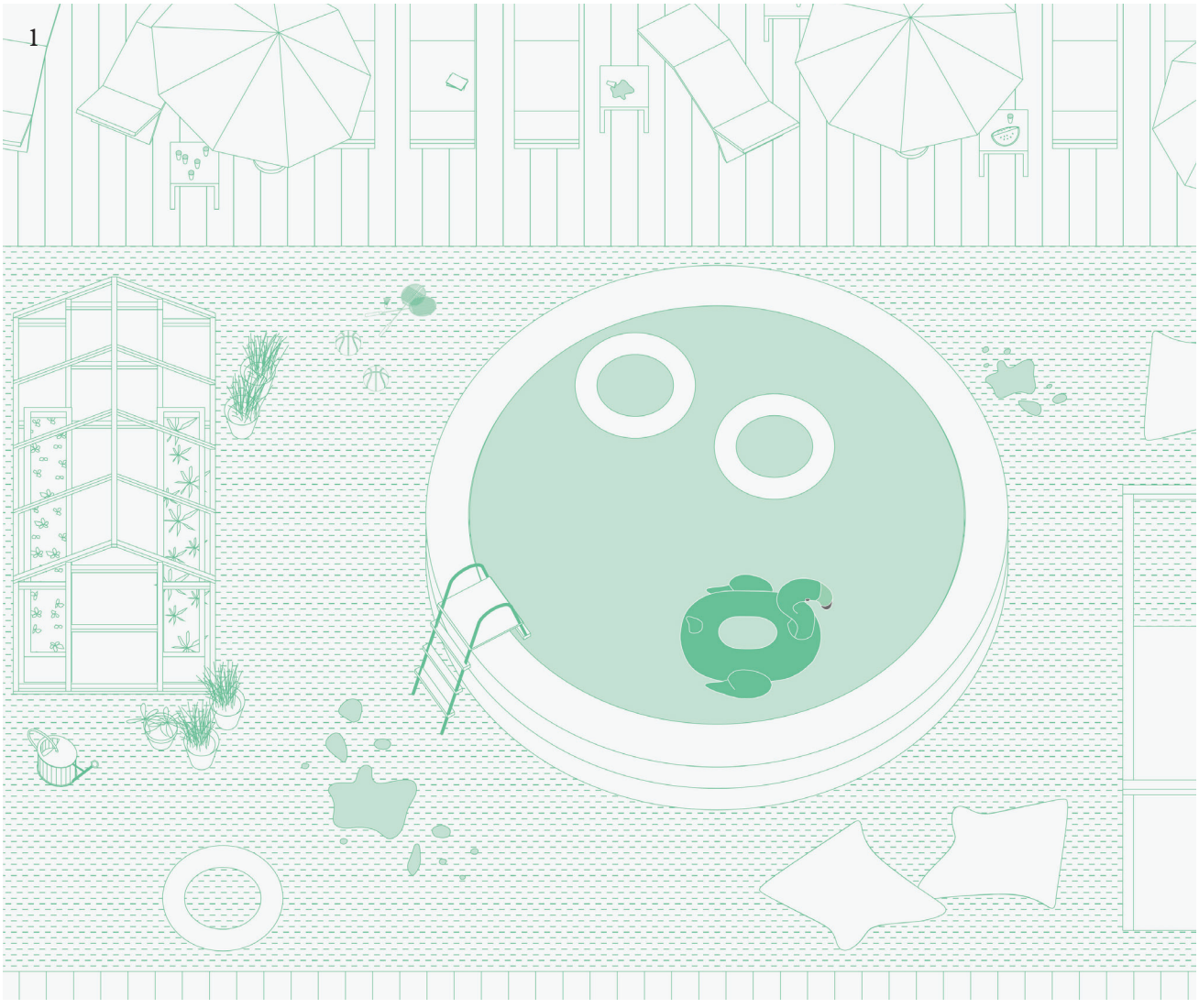

ŽIVLJENJE NA TERASI

Avtorici	Maja Orbanić in Sara Bogičević, 5. letnik
Mentorji	izr. prof. mag. Anja Planišček
	doc. dr. Nika Grabar
	asist. Mina Hiršman
	Klara Suša Vačovnik
	Urška Cvikl
	Eva Ivačič
Lokacija	Hrastnik, Slovenija
Krovna tema	stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

Nova stanovanjska soseska v Hrastniku je popolno nasprotje knapovskemu vsakdanu – je velik, svetel, odprt, varen, zabaven, navdihujoč prostor nad zemljo in v stiku s soncem! Trije bloki z javnimi najemnimi stanovanji za občinski in republiški sklad ter stanovanjsko zadrugo so križanci terasastega in klasičnega bloka: kraki so terasasti, srednji del pa je kompakten. Stanovanja imajo tako prostorne ugodno orientirane terase ali lože. Skupno je predvidenih 119 stanovanj treh vrst: večja z velikimi terasami, prilagodljiva z možnostjo izbire od ene do štirih sob in stanovanja za gibalno ovirane osebe. Poleg skupnostnih prostorov, kot so prostor za sodelo, pralnica, skupna kuhinja, otroška igralnica, pekarna in fitnes, programsko pestrost kompleksa dopolnjuje streha z vrtovi. Terase in lože so velika prednost zasnove in najemnikom omogočajo, da uživajo na svojem mini vrtu s pogledom na Hrastnik.

1 Detajl življenja na terasi
2 Maketa bloka s prostornimi in ugodno orientiranimi terasami

2

1

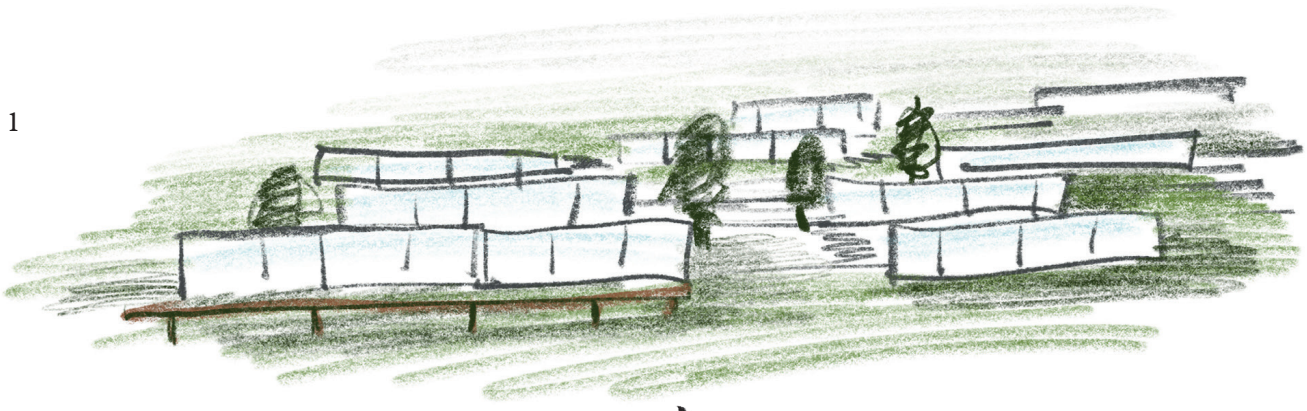

2

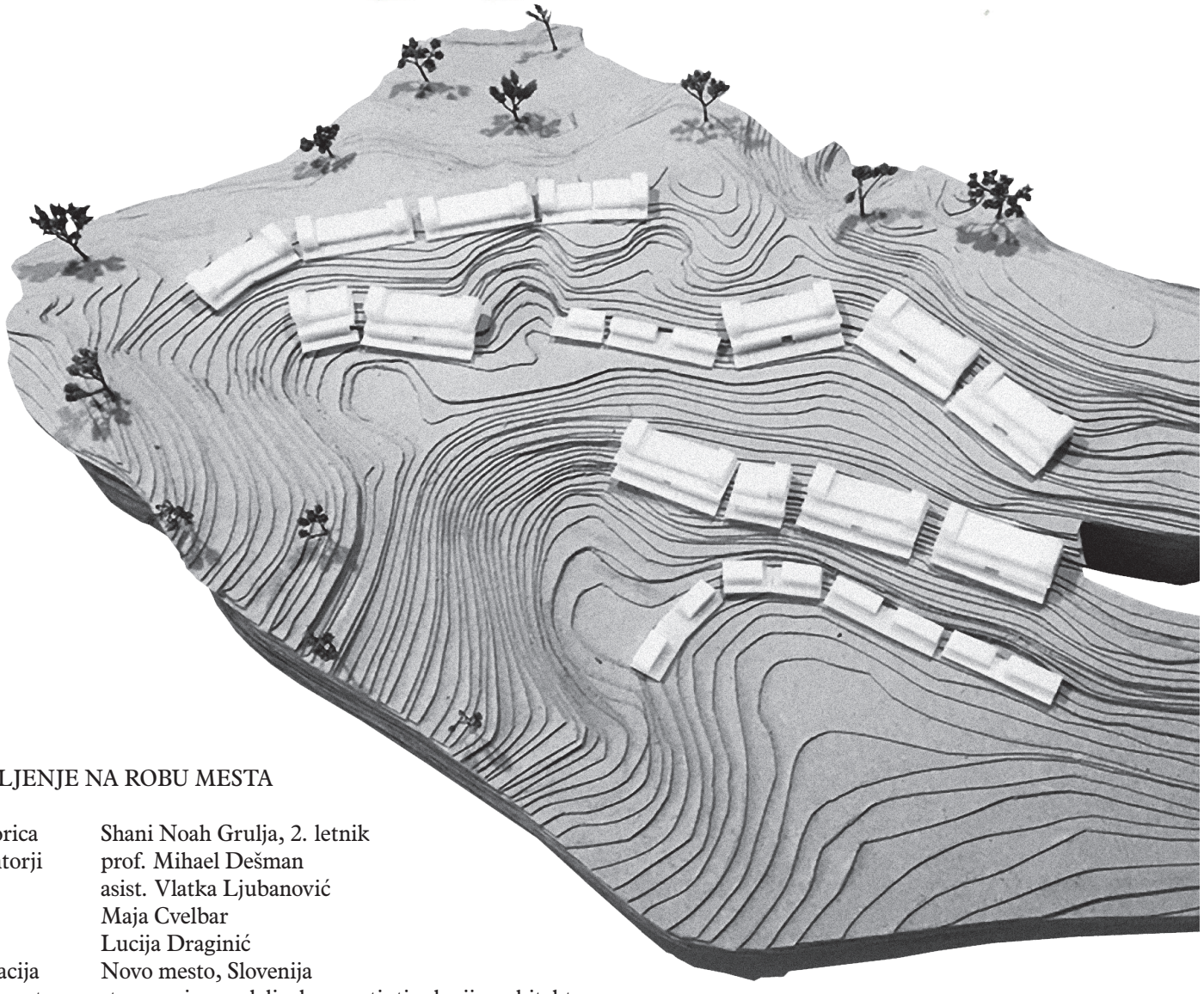

ŽIVLJENJE NA ROBU MESTA

Avtorica	Shani Noah Grulja, 2. letnik
Mentorji	prof. Mihael Dešman
	asist. Vlatka Ljubanović
	Maja Cvelbar
	Lucija Draginić
Lokacija	Novo mesto, Slovenija
Krovna tema	stanovanja: modeli, skupnosti, tipologije, arhitektura

V kakšnih stanovanjih bomo živeli po kovidu? Čemu se ne moremo odreči? Naravi, gibanju, druženju in povezovanju. Torej stanovanja po kovidu ne bodo zaprta in omejena, ampak bodo prava simbioza arhitekture in narave. Načrtovano naselje dosega gosto poseljenost, a hkrati prebivalcem zagotavlja zasebnost in neposredni stik z naravo. Objekti so umeščeni v brežine, kar omogoča sprostitev zelenih ravnic za javne programe. Po naselju so urejene peš poti, ki vsem prebivalcem, tudi gibalno oviranim, omogočajo hitre povezave po naselju. Tipologija stanovanj je plitva in podolgovata, kar omogoča optimalno osvetljenost v razgibani topografiji. Življenje v stanovanju je po celotni dolžini prostora z večnamenskimi zimskimi vrtovi povezano z zunanjim prostorom. Zimski vrt je obravnavan kot ključen element odprtega in prilagodljivega bivalnega prostora ter s tem eden od možnih odgovorov na specifične pandemične razmere.

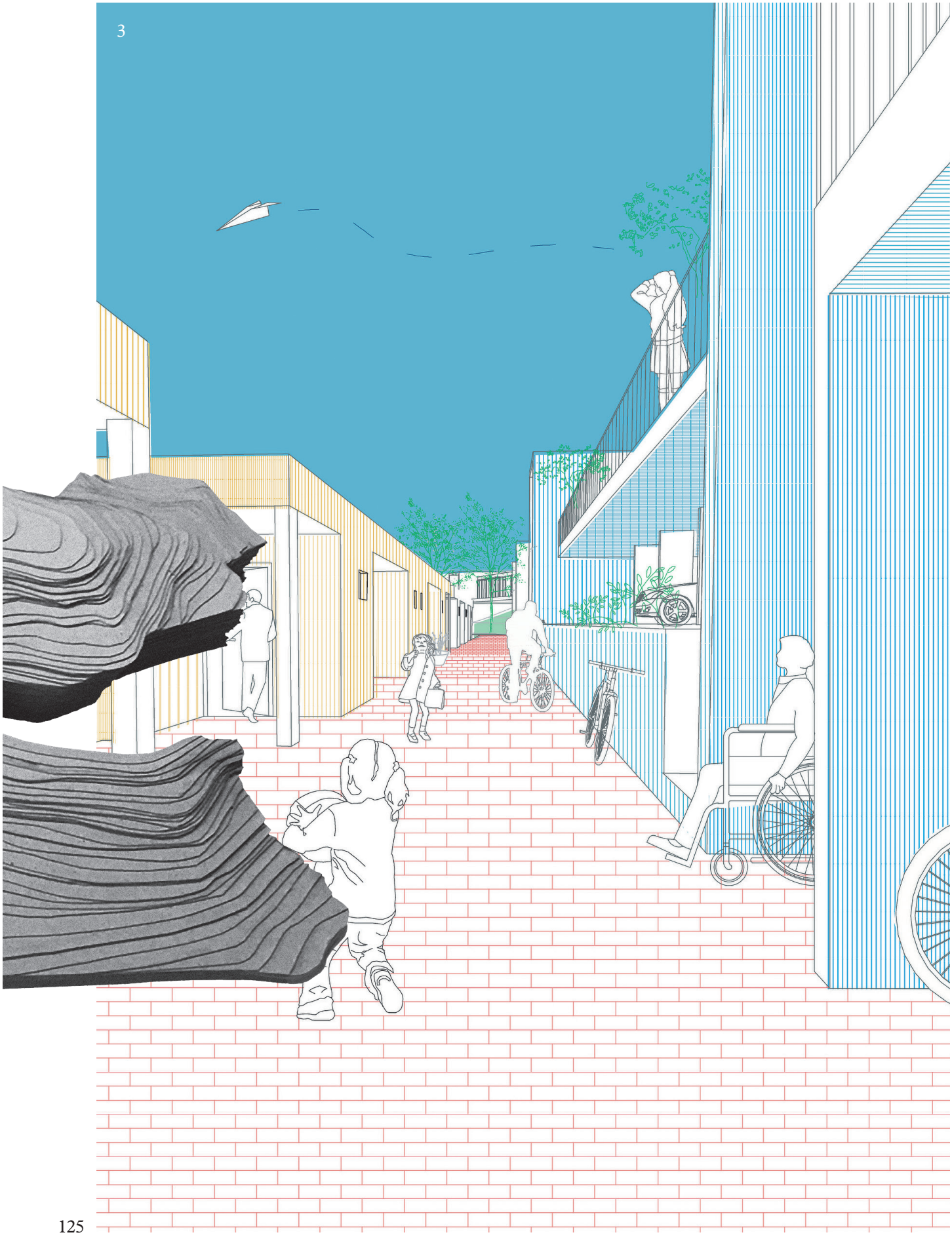
3

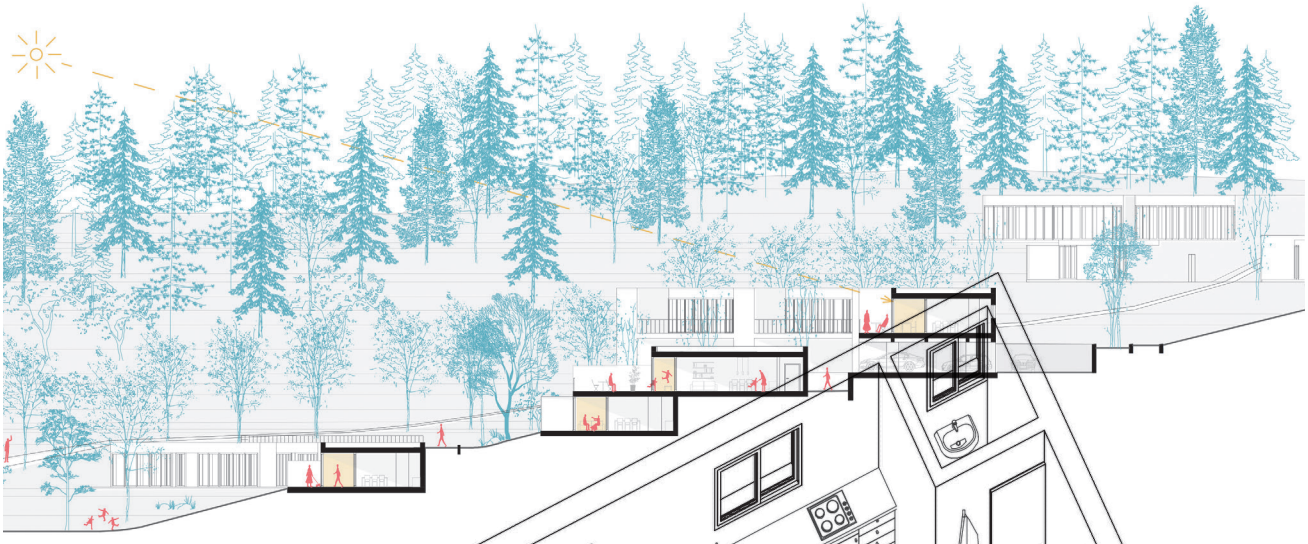

4

5

1 Skica terasaste zasnove
2 Maketa stanovanjske soseske umeščene v razgiban teren na robu mesta
3 Pogled na notranjo ulico stanovanjske soseske
4 Prerez teras na robu mesta
5 Stanovanje kot preplet med notranjim delom, zunanjo teraso in vmesnim bivalnim delom
6 Pogled iz terase na rob mesta
7 Skica vmesnega bivalnega dela

6

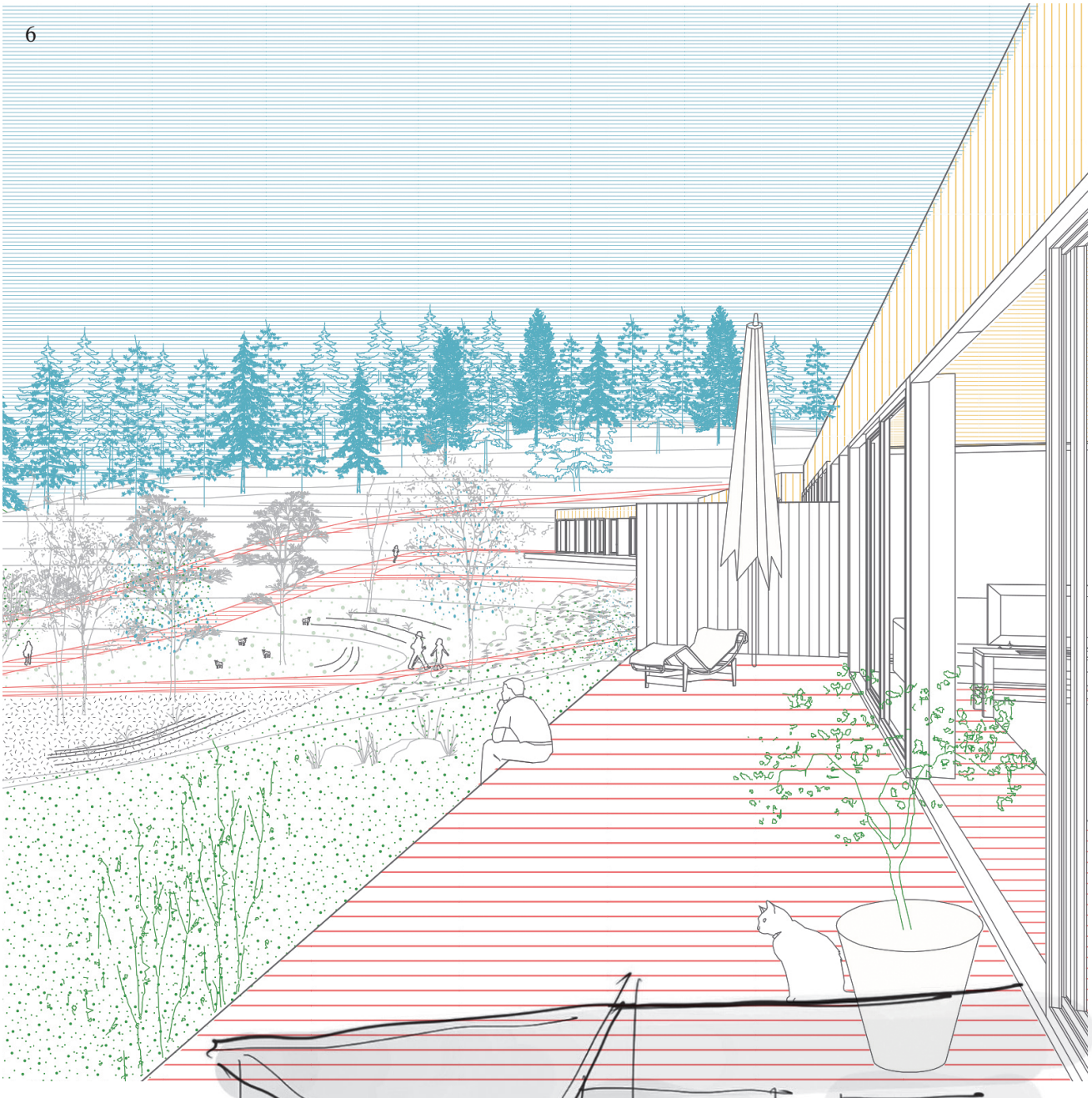

7

OAZE

Zakaj danes bolj kot kadar koli potrebujemo oaze? Oaza je rodoviten vrt sredi puščave. Kot prikladna metafora o iskanju zavetja in hrepenenju po utehi v tujem in neprijaznem okolju se je uporabila kot upodobitev preseganja človekovih stisk od biblijskih časov. Oaza je zatočišče, hrepenenje in upanje, a lahko tudi varljiv privid, fatamorgana zaslepljenega izgubljenca na robu moči.

Kaj so torej danes naše oaze, varljive utehe, vabljivi prividi in nedosegljiva zavetja?

V oazi na rodovitni podlagi, ki jo z vodo napaja prediranje podtalnice prek zemeljskih plasti, uspeva pester habitat. Omogoča postanek pticam selivkam, nekdaj trgovskim karavanam, danes pa podnebnim migrantom, ki se v boju za življenje selijo na območja družbenega miru in gospodarskega obilja onkraj puščave. Oaze se od neposrednega okolja ločijo po svojih pozitivnih lastnostih. Ena od njih je tudi skrbno negovan in uravnoteženo reguliran sistem oskrbe z vodo. Premišljen sistem distribucije vode ta življenjsko pomembni vir enakomerno razporedi po celotnem območju. Vodno ožilje kanalov, zapornic, zadrževalnikov in vodnjakov omogoča pridelavo hrane ter dostop živalim in ljudem. Umetno ustvarjen sistem je vzdržen in trajnosten. Pridelava, oskrba in poraba so uravnotežene in se prav zaradi omejenosti virov ne sprevržejo v akumulacijo dobrin, čezmerno rast in izkoriščanje krhkega sistema, saj se vsak od udeležencev zaveda, da bi to vodilo v porušenje ravnovesja, zanesljivo degradacijo in propad vseh. V svojem bistvu je torej oaza trajnostni sistem, v katerem sta naravno in umetno vzpostavila odnos, ki obema omogoča preživetje.

Pomudimo se za trenutek pri vprašanju, kaj sploh je naravno in kaj je umetno. Kot smo videli, oaze niso naravni ekosistem niti umetna tvorba, ampak sistem trajnostnih odnosov med proizvodnjo in potrošnjo. Clive Dilnot v svojem eseju *Trajnostnost kot projekt zgodovine* navaja, da trajnostnost ni niti tehnična niti okoljska tema, ampak je najobsežnejši in najpomembnejši projekt, s katerim se bomo ukvarjali v tem stoletju. Po njegovem mnenju še vedno zamenjujemo vprašanji trajnostnosti in narave, saj trajnostnost razumemo zgolj kot oblikovanje svojega odnosa do narave, ne da bi oblikovali tudi svoj odnos do umetnega. Za odnos do naravnega je poglavitno, kaj pomeni živeti v okviru umetnega in skozi umetno ter kaj pomeni prevzeti odgovornost nad tem, kar ustvarimo. Trajnostnost je le drugo ime za sposobnost priznati našo odvisnost, tako od umetnega kot naravnega.

Pri netrajnostnosti nista ključni le individualna odločitev niti volja, ampak je to, kot pojasnjuje Dilnot, »posledica pomanjkanja trajnostnih odnosov« oziroma »netrajnostnost je prav ta (manjkajoči) odnos, je prav to pomanjkanje odnosa«. Po vzoru oaz moramo vzpostaviti spravljive odnose med silami proizvodnje in akumulacije. Akumulativni odnosi, ki hlepijo po kratkoročni gospodarski rasti za vsako ceno, se morajo preoblikovati v metabolične odnose. Presnavljanje, obnavljanje, prenavljanje in cikličnost so procesi, ki prekinjajo netrajnostni linearni proces surovina – proizvod – potrošnja – odpadek.

Trajnostnost je nova paradigma, ki je zaznamovala začetek 21. stoletja na področju politike, znanosti, ekonomije ter oblikovanja in arhitekture. Sodobna arhitektura kot disciplina, ki ni namenjena le gradnji prostora, ampak premišljevanju o družbenih in okoljskih problemih, ki se izražajo skozi prostor, ne ponuja le površinskega obliža zdajšnjemu stanju. Napredna arhitektura je generativni osnovni pogoj umetnega.

Adornove trditve, da bo naša družba raje izbrala popolno uničenje, »svoj objektivni potencial, kot da bi se dvignila k refleksiji, ki bi ogrozila njene temelje«, so pesimistične, a arhitektura lahko ponudi refleksijo.

Vprašanje napredka se namreč prevečkrat obravnava napačno in kratkovidno kot vprašanje rasti, povečanja in izboljšanja. Pri arhitekturi je drugače. Napredek v arhitekturi ni nekaj dinamičnega, ampak je statičen. Bolj kot začetnik drugega in drugačnega je način razgrajevanja in ponovnega povezovanja, združevanja, osmišljanja, preoblikovanja, reinterpretiranja, skratka ponovnega sestavljanja obstoječega v bolj smiselne in bolje delujoče celote. Pozornost arhitekture prihodnosti vidimo v smislu ponovne rabe degradiranih in zapuščenih prostorov, opuščene infrastrukture ter renaturalizacije onesnaženih kulturnih krajin. Napredna arhitektura je preplet zasebnih in javnih prostorov ter infrastrukture, je pazljivo umeščena v naravno okolje in z njim ustvarja nedeljivo celoto. Napredna arhitektura se izraža v topografskih in tektonskih formah ter v arhitekturni izraz ponovno vpelje primarno arhitekturno logiko, pogojeno z racionalno rabo novih materialov in iskrenimi konstrukcijskimi rešitvami.

S projektom Agrarni center avtorica Sara Martinšek raziskuje objekt kot porozno strukturo odprtih atrijev, zelenih vrtov in programskih kubusov. Objekt deluje z zeleno streho kot del topografije urbanega prostora, na ravni programa pa deluje večplastno, kot spodbujevalec novih oblik neintenzivne kmetijske proizvodnje ter kot prostor srečevanja med pridelovalci, strokovnjaki in porabniki. Pridelava hrane že dolgo ni več nekaj, kar lahko počne vsak, ampak bo veda 22. stoletja. Če je bilo 20. stoletje zaznamovano s komunikacijami, 21. stoletje z zdravjem, bo znanost 22. stoletja, kako pridelovati hrano in pridobivati vodo, dve ključni surovini za naše preživetje.

Projekt Chromeberg avtorice Devane Reiter obravnava nekdanje industrijsko območje na robu Nove Gorice, ki se je med tranzicijo stihijsko spremenilo v obrtno-trgovsko cono. Danes je območje pomemben prehoden prostor med stanovanjskimi naselji in naravo, zato projekt predlaga novo povezovalno in programsko infrastrukturo.

Jan Žonta Goričke sobe s projektom umesti v ruševine Marofa, v vasi Grad na Goričkem, kulinarični center s prostori za pridelavo, predelavo, pripravo in konzumiranje lokalnih izdelkov. Visoka kulinarika tako postane proces odgovornega ravnanja s pridelki, surovinami in odpadki, čemur sledi tudi arhitekturna zasnova s serijo sob, individualnih intervencij v ruševino, pri čemer vsaka soba omogoča posebno doživetje.

Projekt Gozd kontemplacije avtorice Mojce Mravinec odpre vprašanje, kako lahko arhitektura spodbudi v človeku čuječnost, dojemljivost, empatijo in izostritev čutov. Človek v naravi ne išče le fizičnega počitka, ampak globlje duhovno, umsko in psihično sprostitev. Ker je narava tisti del našega okolja, ki nas najbolj napolni z energijo, je gozd glavni prostor kontemplacije, v katerega avtorica umesti razraščeno strukturo objekta.

Hotel Al Hidan avtorja Nika Štrublja je primer ekološkega turizma v odmaknjeni suhi dolini Hidan 50 km jugozahodno od jordanske prestolnice Aman. Nastanitev se kot modularna vertikalna struktura prisloni ob skalni greben, se integrira v steno soteske in združuje jordansko vernakularno arhitekturo, nomadsko življenje beduinov, geologijo in botaniko.

Mitja Nahtigal s projektom Na Pobrežju se pa kopamo raziskuje urbano industrijsko krajino Maribora, ki je z nasipi, jezovi in kanali regulirala naravne procese reke Drave. Predlaga renaturalizacijo degradiranega območja Pobrežja in njegovo preoblikovanje v javni rekreacijski prostor. Vanj umesti vitke lesene strukture kot začasne lahko razgradljive konstrukcije. Projekt na subtilen način pripovedujejo o arhitekturi, ki ni večna.

Projekt Server terme avtorjev Lovreta Mohoriča in Ize Oblak izkoristi odvečno energijo, stranski odpadni produkt delovnega procesa farme strežnikov za ogrevanje termalne vode. Predlagani razvojni model lahko revitalizira robne prostore, kot je vas Grad na Goričkem. Potrebni sta le ustrezni elektroenergetsko in komunikacijsko omrežje, ki turistične in tehnološke procese povežeta v nov program s pozitivnim učinkom na ruralno okolje ter naravno in kulturno krajino.

Balvanska kopel avtorice Petre Lukovac obravnava naravo kot zdraviteljico. Avtorica predlaga prenovo doma sester Logar na Solčavskem v terapevtski center in umestitev prostorov za terapije med ledeniške balvane v bližnji gozd. S tem nadaljuje tradicijo zdravljenja v naravi in na gorskem zraku, ki jo je v Sloveniji v 19. stoletju vpeljal švicarski naravni zdravilec Arnold Rikli.

Študentski projekti kažejo, kako bi se morala arhitektura precej bolj angažirati pri vprašanjih, ki se nanašajo na okolje, in to naravno in urbano okolje, krajinsko pestrost in biotsko raznovrstnost, pestrost socialnega okolja in javnega prostora ter okolje kot shrambo naravnih virov. Varovanje okolja ne pomeni, da se ohranja njegova prvotna nedotakljivost, ampak to, da znamo kot arhitekti oblikovati in vzpostavljati bivalni prostor, v katerem bo družba sposobna s svojimi procesi delovati kot njegov nepogrešljivi sestavni del, ne kot njegova motnja.

Vir: Dilnot, Clive: *Trajnost kot projekt zgodovine*, v Trajnostne alternative v oblikovanju: skrajni čas, da začnemo izgubljati čas: cikel predavanj iz teorije oblikovanja, ur. Cvetka Požar in Barbara Predan, str. 63–147. Arhitekturni muzej in Društvo Pekinpah, Ljubljana, 2008.

CHROMEBERG

Avtorica	Devana Reiter, 5. letnik
Mentorja	doc. dr. Špela Hudnik
	Valentina Rodani
Lokacija	Nova Gorica, Slovenija
Krovna tema	RE: regeneracija, revitalizacija, rehabilitacija

Projekt obravnava industrijsko-obrtno cono Kromberk v Novi Gorici, ki je pomanjkljivo prostorsko in arhitekturno zasnovana, kar je odsev želje po hitrem gospodarskem razvoju. Prva faza projekta temelji na urbanističnem urejanju območja, z odstranitvijo vseh stihijsko postavljenih objektov. Nekakovostne objekte nadomestijo novi, vanje pa se preselijo trenutne dejavnosti. V drugi fazi projekta se vzpostavi dialog s širšim prostorom. Zasnujejo se sprehajalno-panoramske

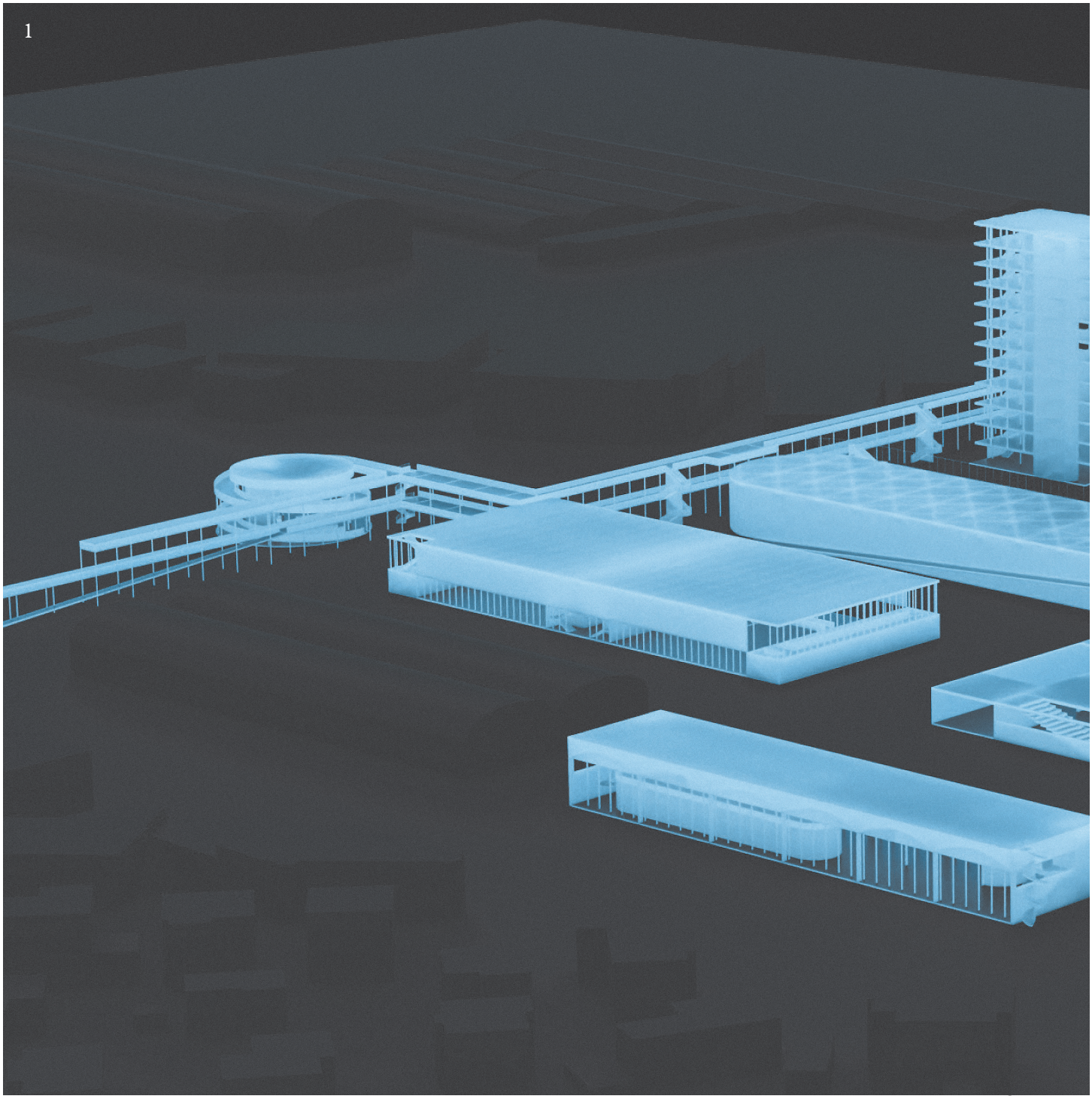
1

poti, ki potekajo prek streh, torej pete fasade objektov. Poti potekajo od stanovanjskega predela na severni strani, skozi osrednji industrijski prostor do gozdnih površin Panovca. Zdajšnji industrijski prostor nadgradimo z novimi strešnimi površinami, s športno-rekreativnimi aktivnostmi in parkovnimi zasaditvami. Vključijo se tamkajšnji prebivalci in vzpostavi se dialog med industrijsko-obrtnim prostorom, stanovanjskim predelom in naravo.

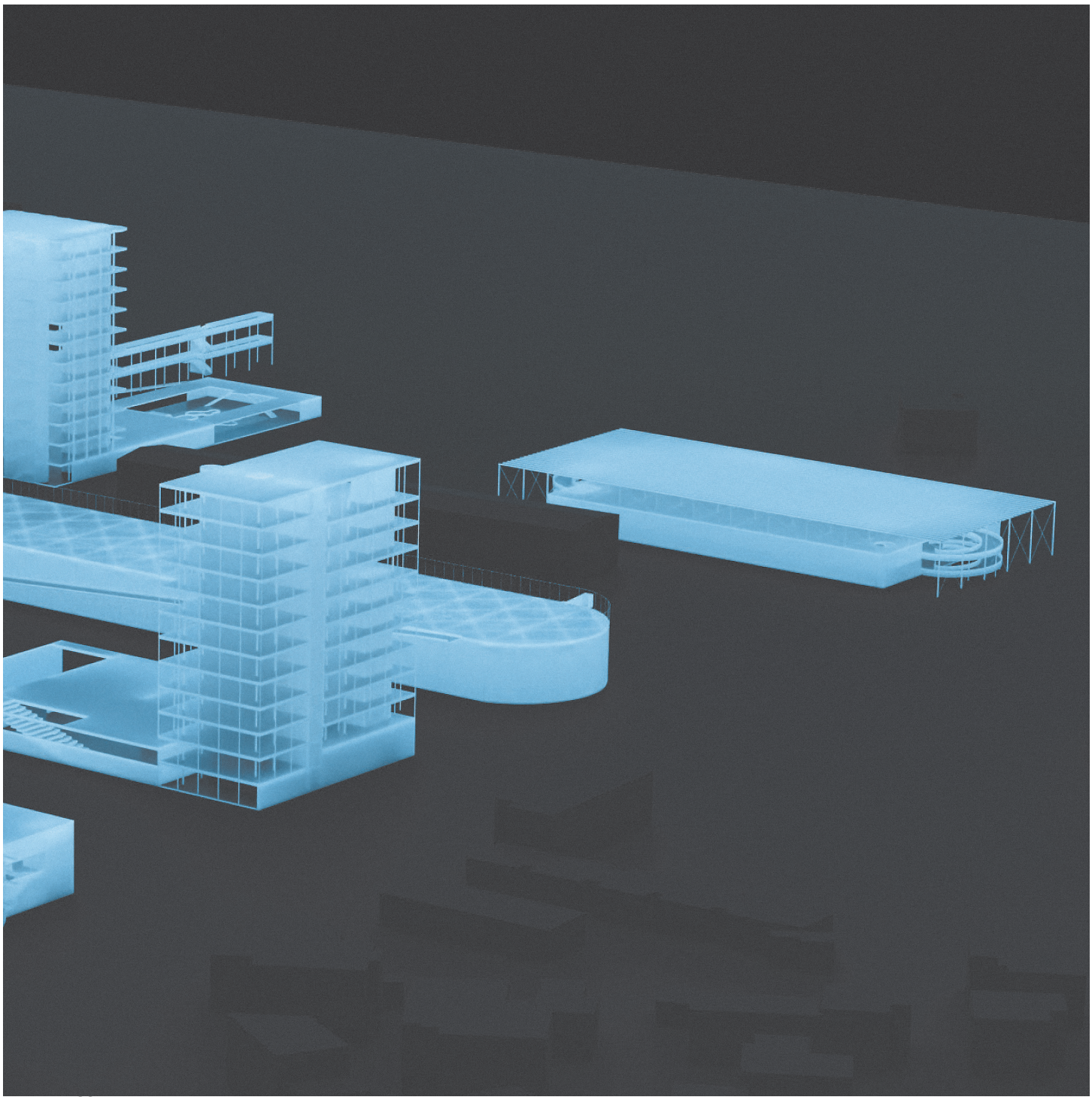

1 Sprehajalno-panoramske poti potekajo preko streh novih objektov in povežejo industrijsko cono z bližnjima mestom in gozdom
2 Parkirna garaža z delovnim območjem in javnimi površinami
3 Telovadnica neposredno povezana s panoramsko razgledno potjo
4 Transparenten razstavni salon industrijske cone
5 Novo skladišče s strešno tekaško progo

3

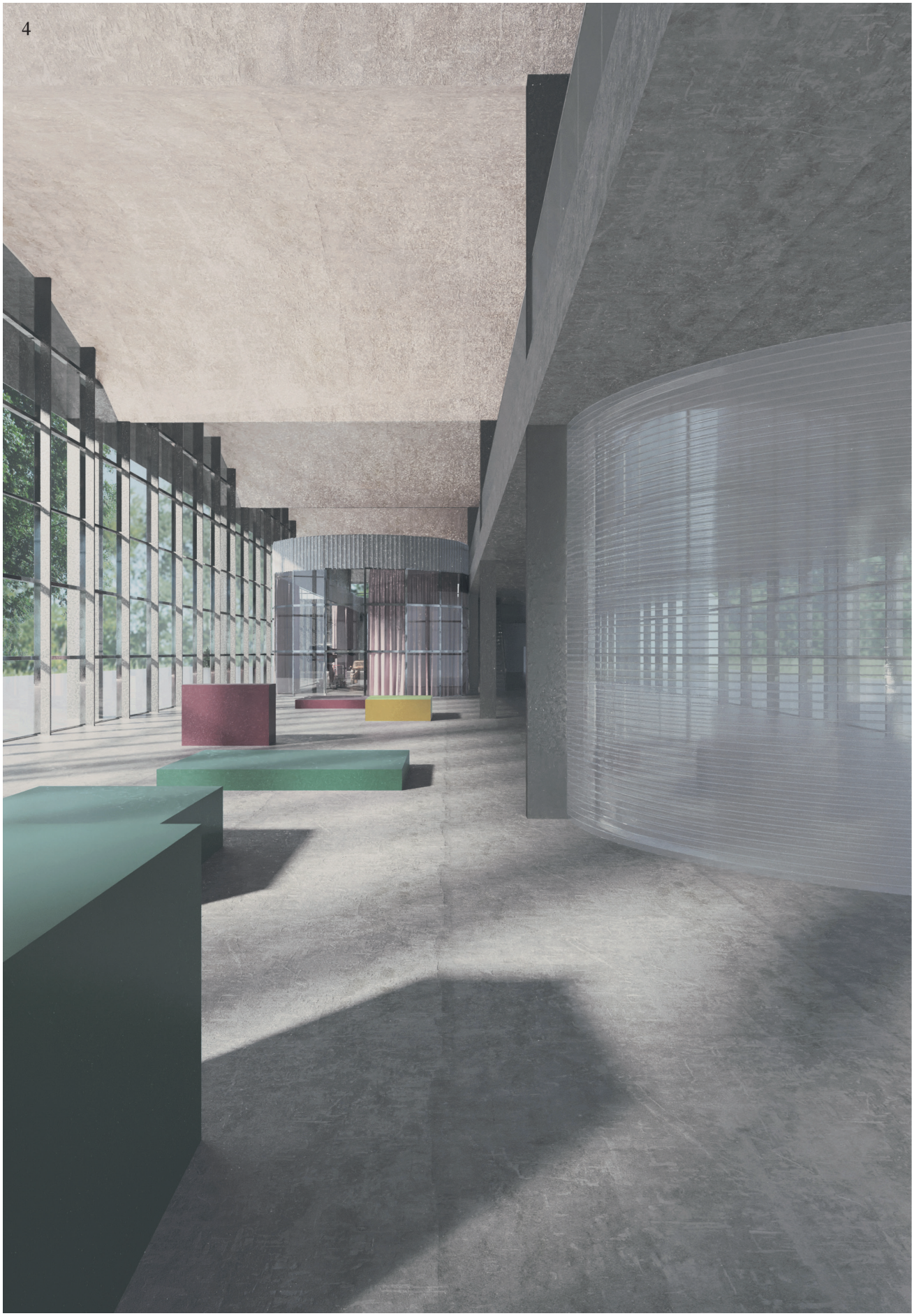

4

5
olatruc

AGRARNI CENTER

Avtorica	Sara Martinšek, 3. letnik
Mentorji	prof. mag. Tomaž Krušec
	asist. Miha Munda
	Lenart Piano
	Marko Primažič
Lokacija	Ptuj, Slovenija
Krovna tema	narava in arhitektura

Agrarni center Ptuj je eden izmed javnih programov, s katerimi bi znova oživili staro mestno jedro Ptuja. Sestavljata ga izobraževalni in raziskovalni del, ker pa je za razvoj ključno sodelovanje, zasnova omogoča čim več srečanj med raziskovalci, pridelovalci in naključnimi obiskovalci. Navzven je objekt viden kot zelena streha na ravni okoliške ceste in železnice, pod to streho pa je umeščen program. Če bi objekt pogledali s Ptujskega gradu, bi videli zgolj zeleno površino z izstopajočimi rastlinjaki. Stavbe zaznamujeta odnos do narave in način, kako se posamezen program odzove nanjo. Narava v laboratorije ne more priti, a jih obdaja in uravnava mikroklimo v njih. Prek rastlinjakov narava pride v objekt, tako z rastlinjem kot z uporabo deževnice in sončne svetlobe. Pisarne so vedno v vmesnem prostoru med atrijema, ob tem naravo izkoriščajo za naravno prezračevanje in sproščujoč pogled.

1 Park na strehi s pogledom na Ptujski grad
2 Maketa strešne pokrajine z atriji in rastlinjaki
3 Pisarne odprte na atrije
4 Rastlinjak postane prostor srečevanja znanstvenikov, pridelovalcev in naključnih obiskovalcev

2

3

4

SERVER TERME

Avtorja	Lovre Mohorič
	Iza Oblak, 2. letnik
Mentorji	izr. prof. Vasa Perović
	asist. Anja Vidic
	Jure Grohar
Lokacija	Goričko, Slovenija
Krovna tema	priložnosti podeželja

Grajski Marof leži na jugu vasi Grad, ta je gospodarsko nerazvita in turistično neprivlačna. V preteklosti je bilo poslopje premožna grajska kmetija, zgrajena v drugi polovici 17. stoletja. Danes tamkajšnji objekti z zgodovinsko vrednostjo propadajo. Projekt Server terme na območje Marofa umesti nove sodobne programe – farmo strežnikov s termami, ki oživljajo trenutno zapuščeno krajino. Strežniki so podatkovne enote z več računalniki, ki zbrani na enem mestu proizvajajo ogromne količine odvečne toplote, s katero ogrevajo preostale vsebine. Nad strežniki tako zrastejo terme, prežete z naravo, v bližini pa se pojavi ogrevano jezero konkavne oblike, ki pripomore k večji turistični prepoznavnosti območja. V ruševine kmetije je integriran skupek programov, ki jih znova oživi, nastanitve pa so organizirane v dveh objektih z različnima identitetama, kar omogoči različni izkušnji bivanja in obenem vzpostavi simbiozo programov.

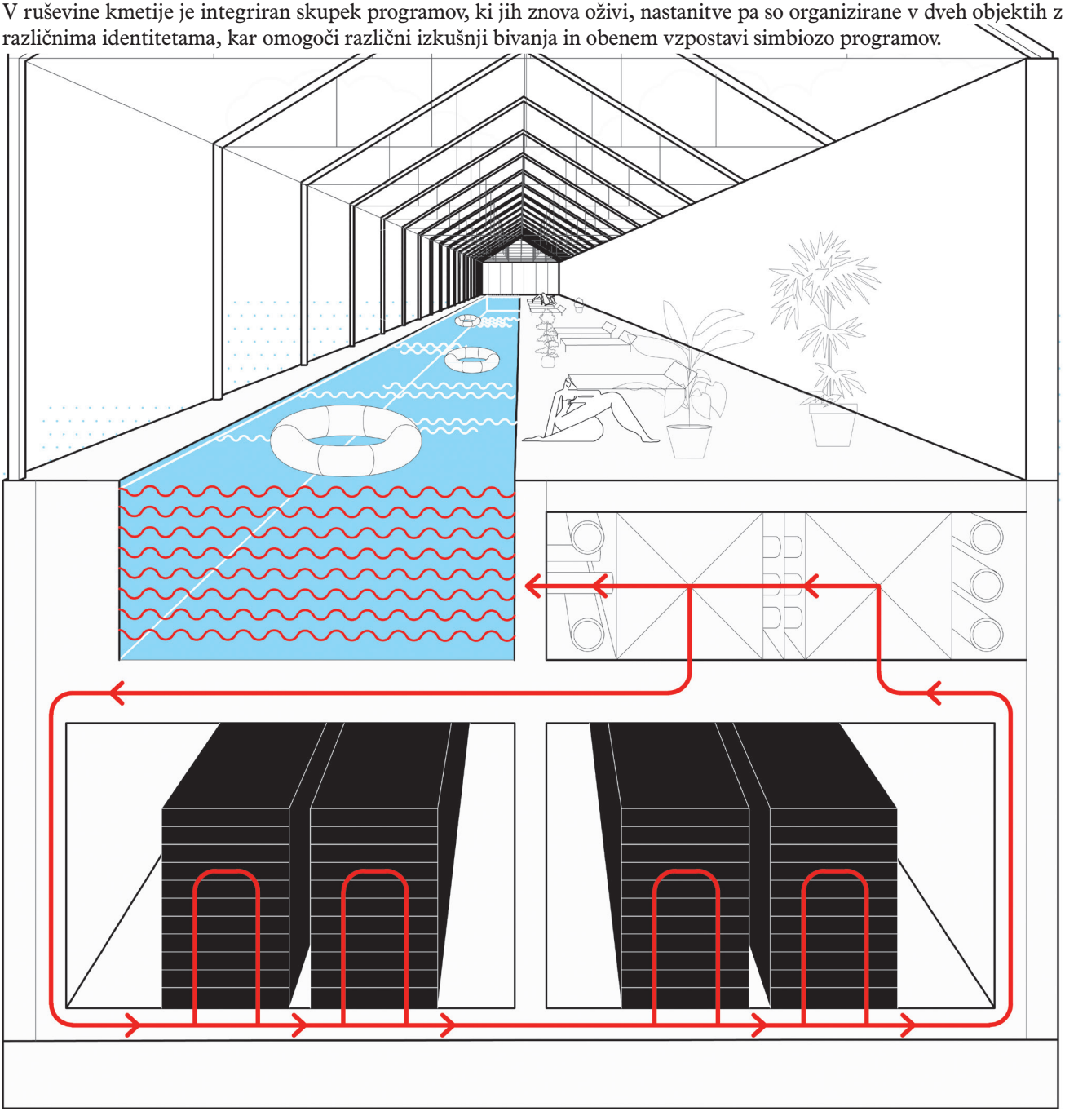

2

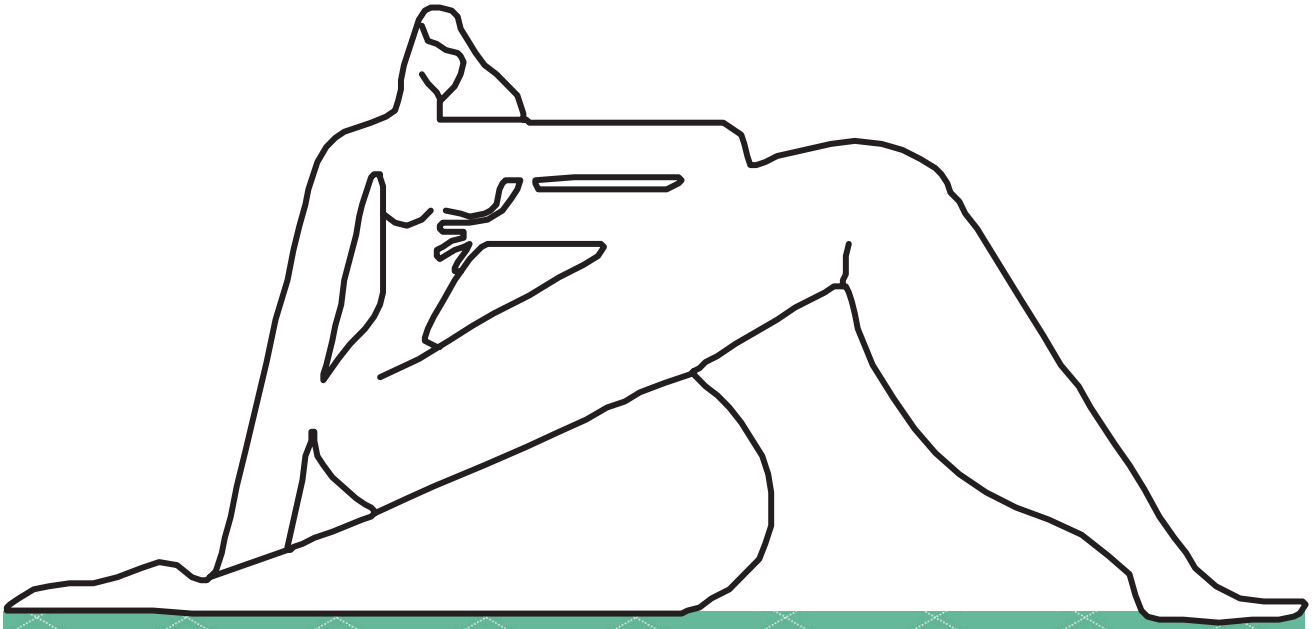

3

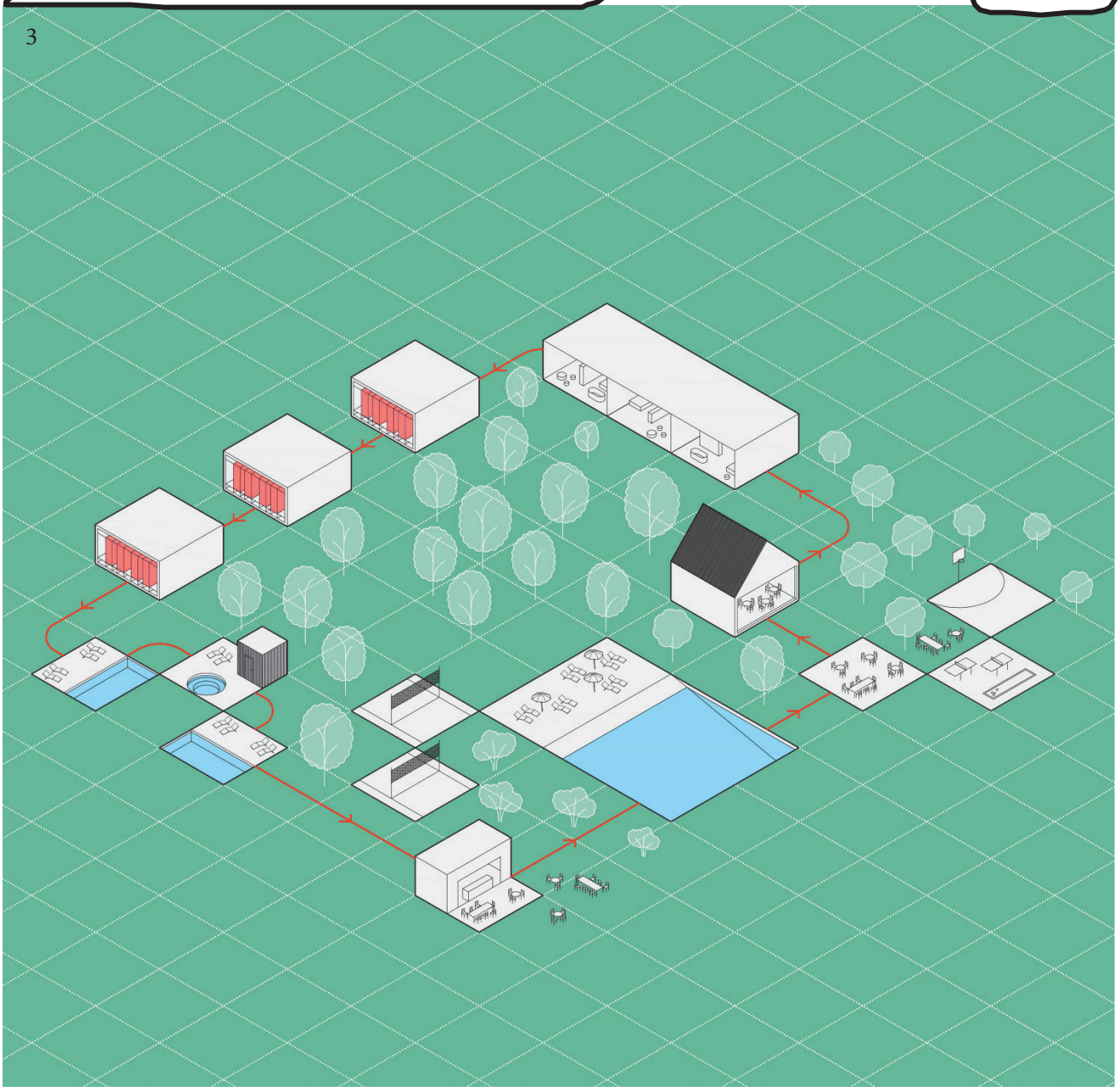

1 Prerez termalnega objekta s farmo serverjev
2 Nastanitveni objekt
3 Shema programov in procesov
4 Aksonometrični pogled na kompleks term s pripadajočo infrastrukturow

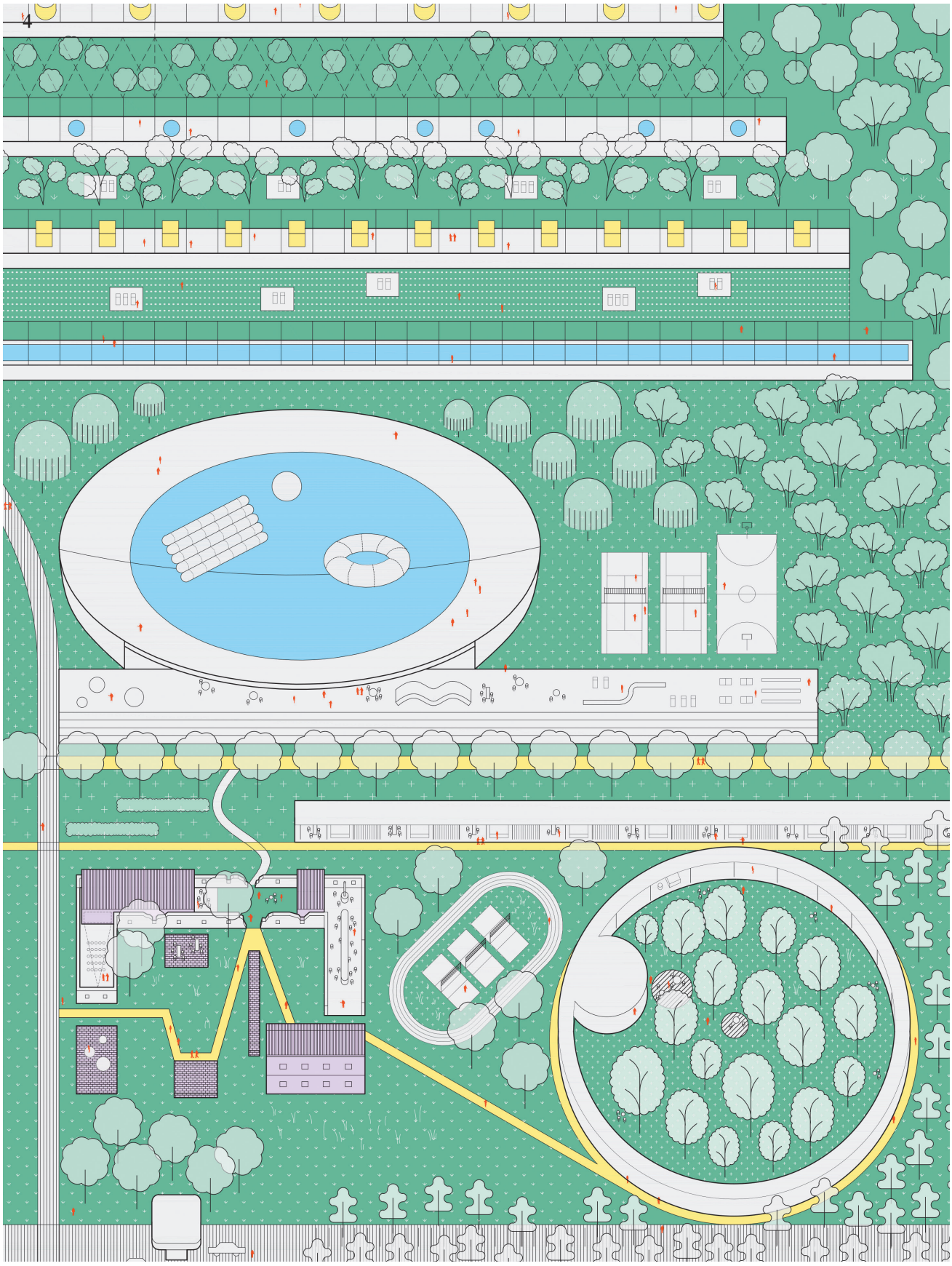

GORIČKE SOBE

Avtor	Jan Žonta, 5. letnik
Mentorji	prof. Maruša Zorec
	asist. Uroš Rustja
	Tadej Bolta
	Andraž Keršič
Lokacija	Goričko, Slovenija
Krovna tema	priložnosti podeželja

Grajski Marof je zapuščen. Je sredi polj in preraščen. Čeprav od daleč iz koruze kukajo le njegovi fragmenti, bližnji pogled razkrije dobro definiran obod ruševine. Ta je temelj, je kot plast starega izhodišča, na katero postavim nekaj novega. Novo se ne gradi iz tega, kar je včasih bilo, ampak iz ruševine. Poudarja fragmentiranost kubusov, ki le ponekod pogledajo iz zdajšnjega oboda in ustvarijo nov prostor, skrit v starem ovoju. Vsak od kubusov je drugačen. Vsak izpostavi po eno lastnost kraja, ki ga obdaja. To se kaže v topografiji streh, ki na različne načine izražajo značilnosti okolice. Skupaj tvorijo sosledje sob, vsaka od njih pa poustvari svojo značilnost Goričkega. Soba je najosnovnejši arhitekturni prostor in nova kulinarična akademija predstavlja sosledje sob, namenjenih spoznavanju pozabljenih sestavin Goričkega. Tako v kulinaričnem kot v arhitekturnem smislu.

1

1 Pogled na kulinarično sobo skrito med fragmenti ruševin nekdanjega Marofa
2 Kulinarika kot dekonstrukcija - Massimo Boturra: Oops I dropped the lemon tart
3 Perspektivni prerez kulinarične sobe
4 Aksonometrija
5 Vsaka od sob na svoj način reagira na ruševine in okolico
6 Fragmenti grajskega Marofa s prepoznavnim obodom kompleksa
7 Soba je najosnovnejši arhitekturni prostor

2

3

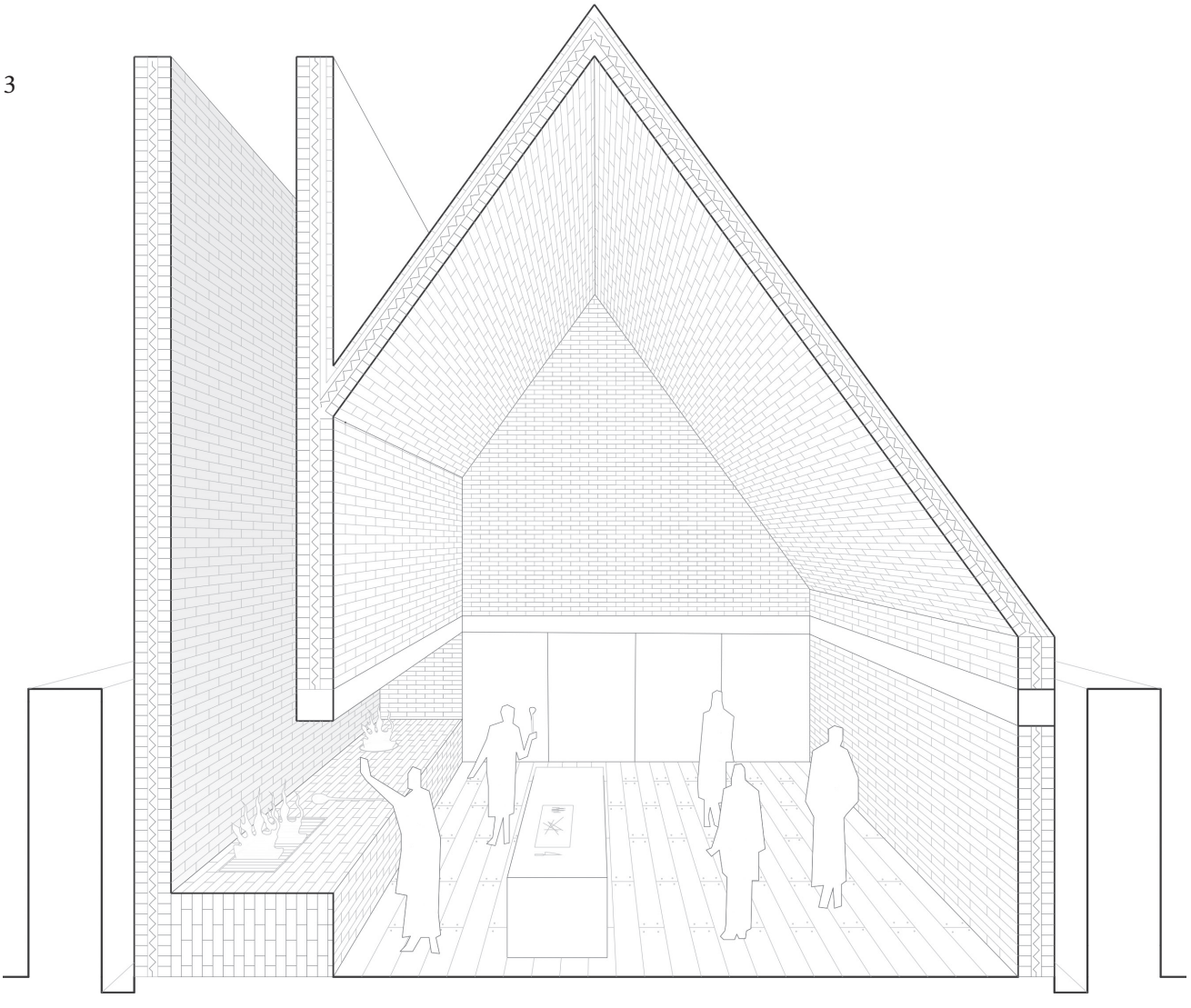

4

5

6

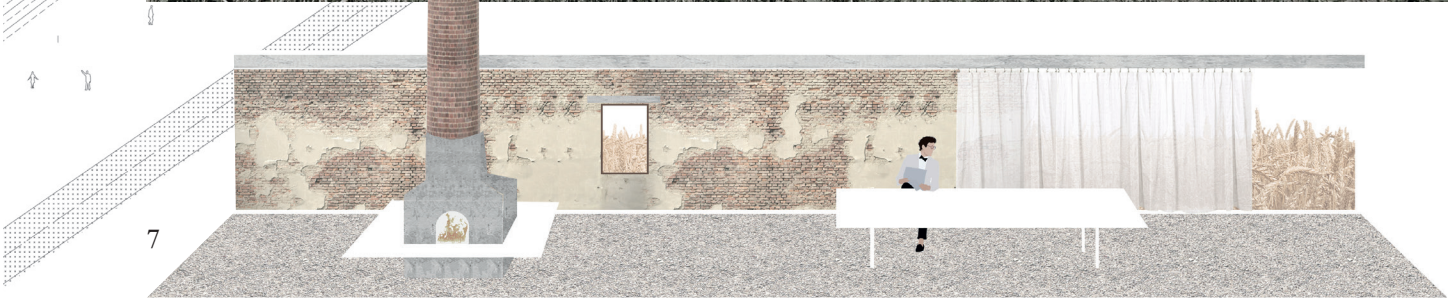

7

BALVANSKA KOPEL

Rehabilitacijski center za zdravljenje nekemičnih odvisnosti

Avtorica	Petra Lukovac, 5. letnik
Mentorji	doc. Rok Žnidaršič
	asist. Katarina Čakš
	Adam Breznik
	Anja Jezernik Knaus
Lokacija	Solčava, Logarska dolina, Slovenija
Krovna tema	priložnosti podeželja

Projekt se nanaša na veliko potrebo po rehabilitacijskem centru za nekemične odvisnosti v Sloveniji. Tovrstne odvisnosti, predvsem od videoiger in družbenih omrežij, so v sodobni družbi čedalje večji problem. Žal še nimamo primernega centra, kamor bi osebe s temi odvisnostmi lahko poslali na zdravljenje. Priložnost se ponuja v naravnem okolju Logarske doline, v trenutnem domu za duhovne vaje in nekdanjem hotelu sester Logar. To je občutljiv prostor, stran od mesta in svetlečih ekranov, ob tem pa je bližje naravi in samozavedanju. Prostorsko se projekt deli na bivanjski in terapevtski del. Prvi del obsega dinamično prenovo zdajšnjega doma, terapevtski del pa se izrazi v obliki prostorske intervencije v danes opustošenem gozdu, polnem ledeniških balvanov. Štiri oblike terapije so razmejene z visokimi stenami iz zbite zemlje, ki razgibano rastejo čez balvane in omejujejo neskončno naravo ter obiskovalca vodijo po poti osebne refleksije.

1 Bivalni del v prenovljenem nekdanjem domu duhovnih vaj
2 Situacija rehabilitacijskega centra s bivalnim in terapevtskim delom
3 Terapevtski del med zidovi iz butane zemlje, ki uokvirjajo poglede v gozd

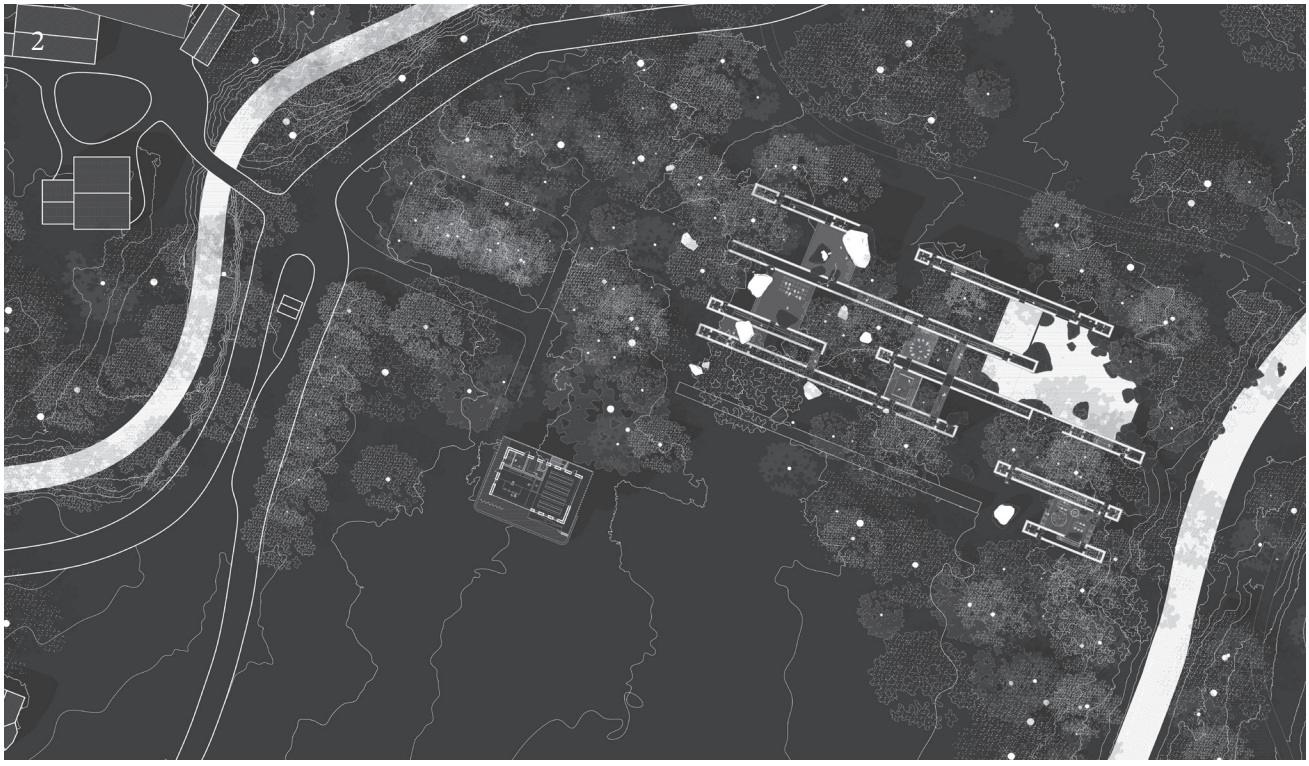
2

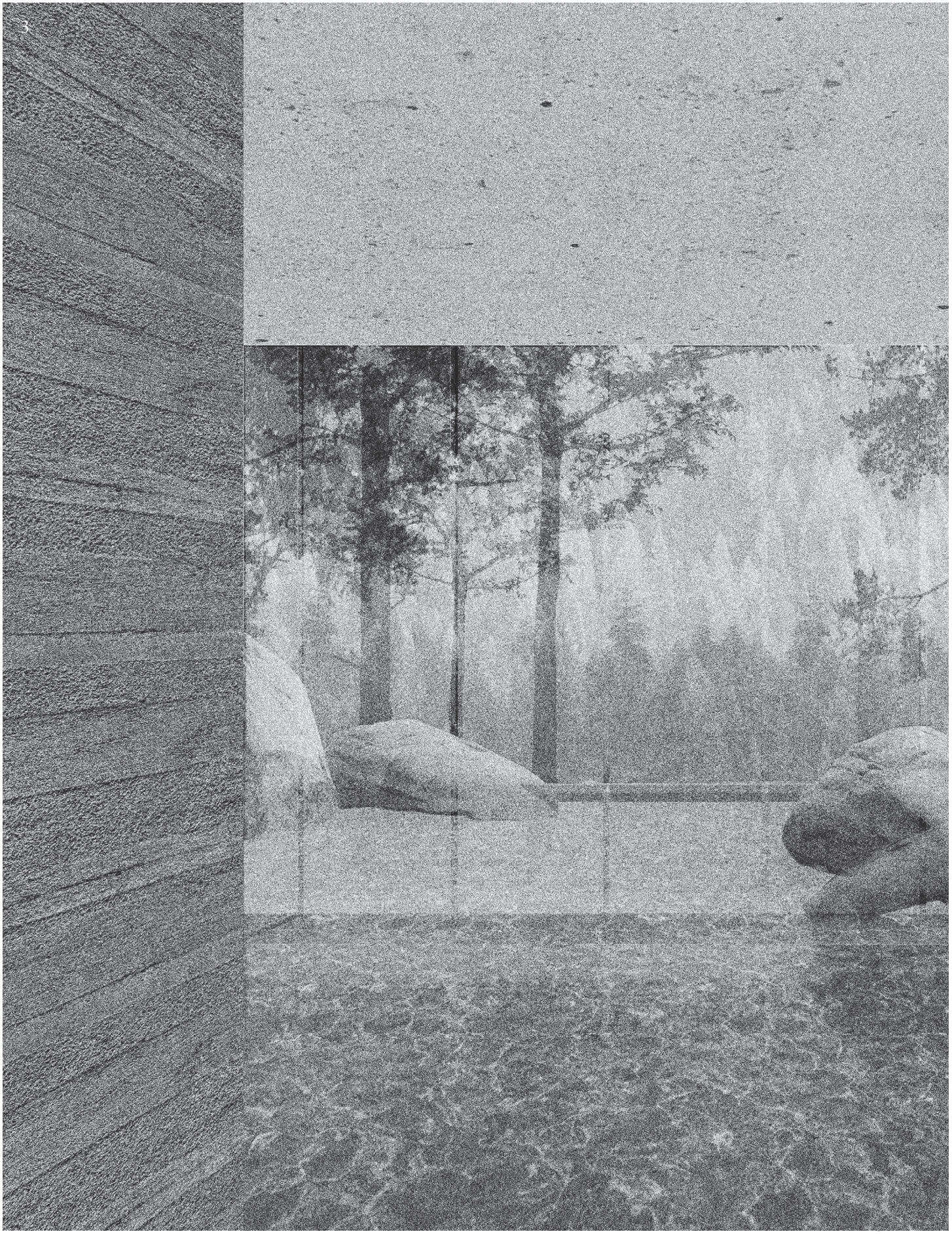

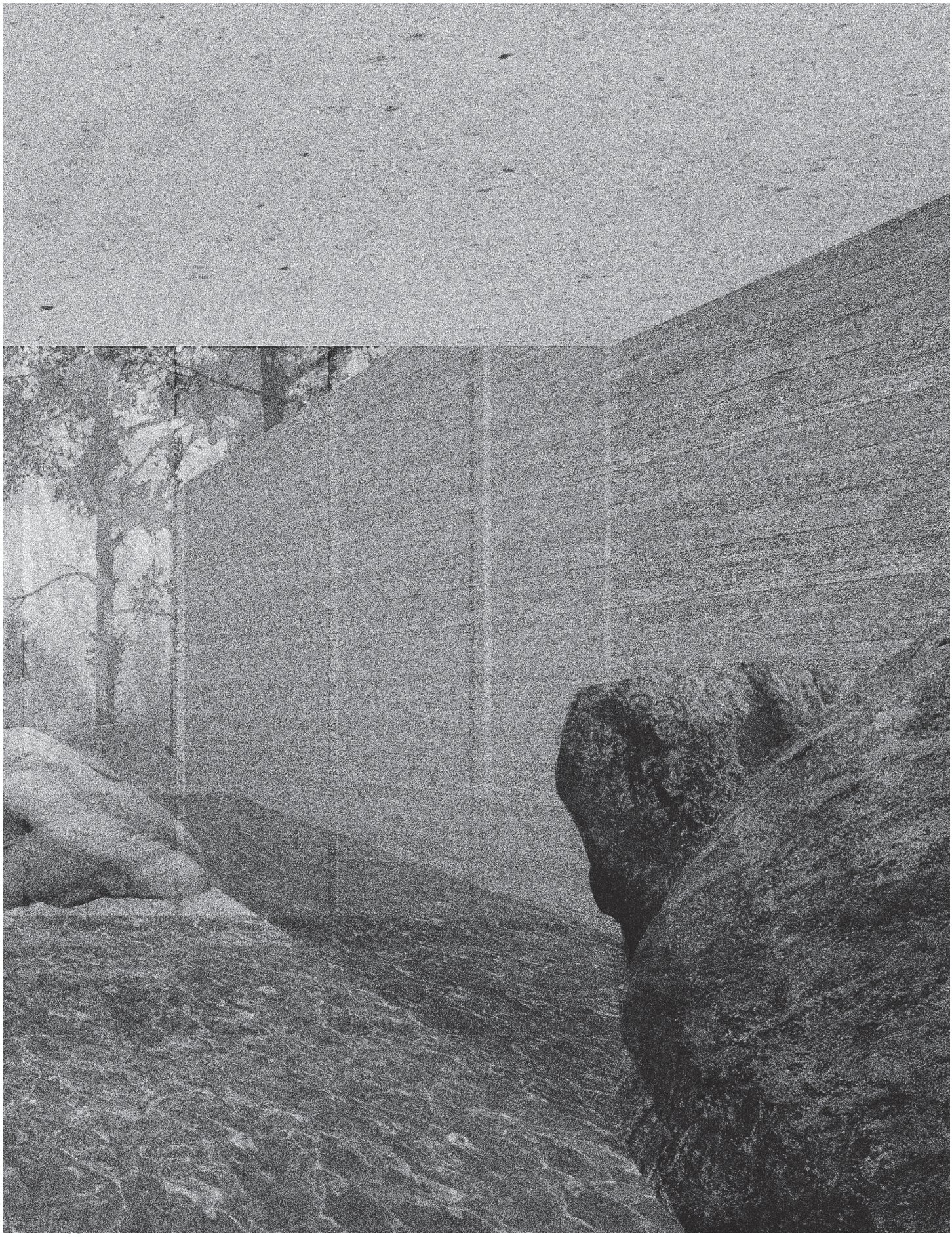

NA POBREŽJU SE PA KOPAMO: JAVNO KOPALIŠČE NA POBREŽJU

Avtor	Matija Nahtigal, 5. letnik
Mentorji	prof. Maruša Zorec
	doc. Uroš Rustja
	Andraž Keršič
	Tadej Bolta
Lokacija	Maribor, Slovenija
Krovna tema	narava in arhitektura

1 Pristan pod kopališčem
2 Aksonometrija novega kopališča na Dravi
3 Plaža na Pobrežju

Nasipi, jezovi in zapornice so tok Drave ujeli in dvignili iz tisočletne struge. Današnjo podobo reke zaznamuje konflikt med divjo naravo skoraj že izginulih mokrišč in umetnimi nasipi geometrizirane industrijske krajine. Projekt Dravi vrne obvodno depresijo, ki je med regulirano strugo in strmim robom Pobrežja nastala sredi prejšnjega stoletja. Avtohtono rastlinstvo in živalstvo napolnita plitve predele novega mokrišča in poskrbita za naravno čiščenje rečne vode, lahki leseni objekti novega javnega kopališča pa v prostor ne prinašajo le novih programov, ampak tvorijo posamezne, delno zamejene prostore kopališča na novi vodni ravnici. Obiskovalec v prostor vsakič znova vstopi prvič. Spreminjajoča se narava ga spremlja v celotni izkušnji prostora, od dostopa k bregu do vožnje s čolnom, ko skozi zaraščene plitvine dospe do glavne plavalne platforme, obdane z odprto vodno gladino.

2

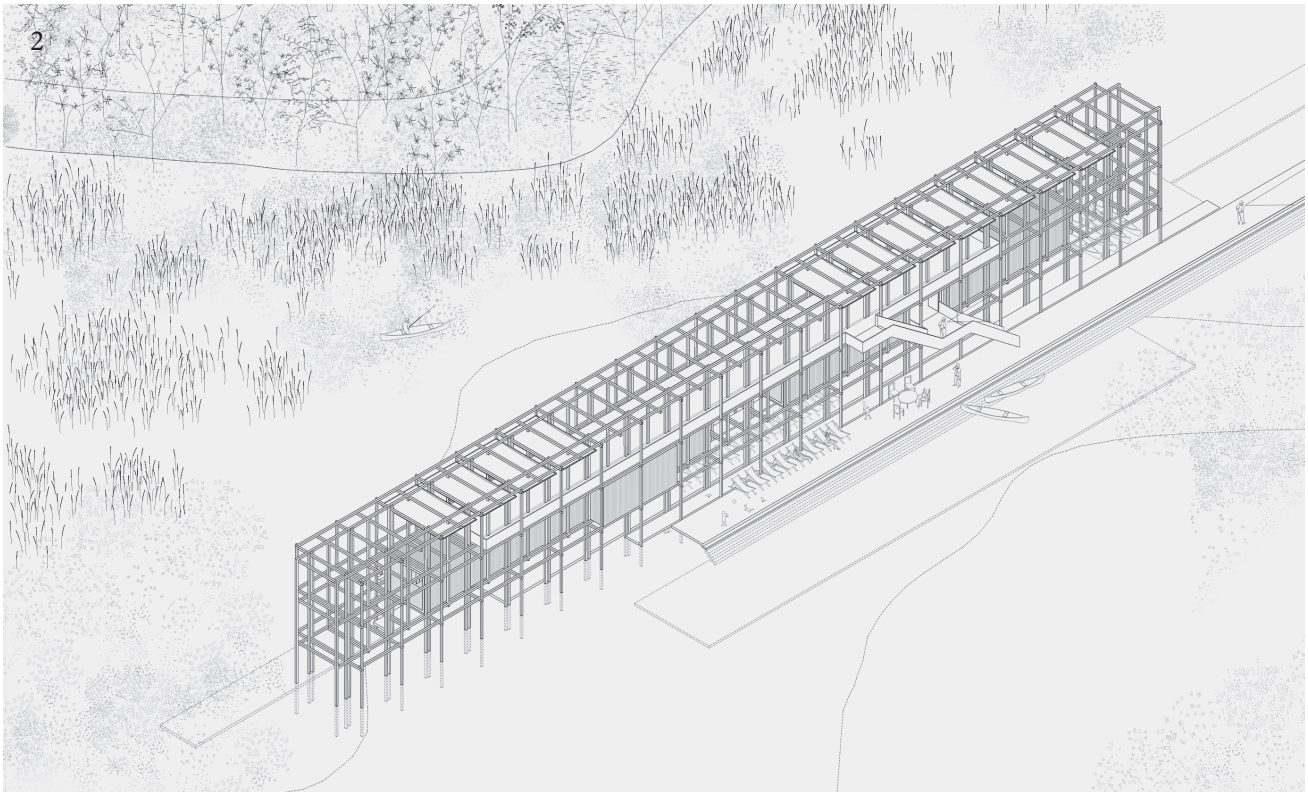

3

HOTEL AL HIDAN

Avtor	Nik Štrubelj, 4. letnik
Mentorici	doc. dr. Špela Hudnik
	Karin Rajh
Lokacija	Vadi Hidan, Jordanija
Krovna tema	Arhitektura teritorijev

Vadi Hidan je 50 km jugozahodno od jordanske prestolnice Aman. Skozi dolino Hidan teče reka, ki se v bližini Mrtvega morja združi z reko Mujib. Ena od razvojnih strategij Jordanije je ekološki turizem, ki v zadnjih letih privablja veliko ljudi, kar povečuje potrebe po prenočiščih in razvoju infrastrukture. Konceptualna zasnova projekta Hotel Al Hidan zajema arhitekturo, ki se vertikalno integrira v steno rečne soteske in združuje jordansko vernakularno arhitekturo, nomadsko življenje beduinov, geologijo in botaniko. Zasnova hotela izhaja iz osnovnih dimenzij hiše avtohtonih prebivalcev doline, imenovanih felahini, to je podlaga za konstrukcijsko mrežo 4 x 4 m. Kompleks je sestavljen iz recepcije, restavracije, bara, petindvajsetih spalnih enot, skupnih prostorov za sprostitev ter odprte ploščadi z bazenom. Osrednje komunikacijsko jedro je zelena vertikala avtohtonih rastlin, ki ustvarjajo ugodne mikroklimatske razmere.

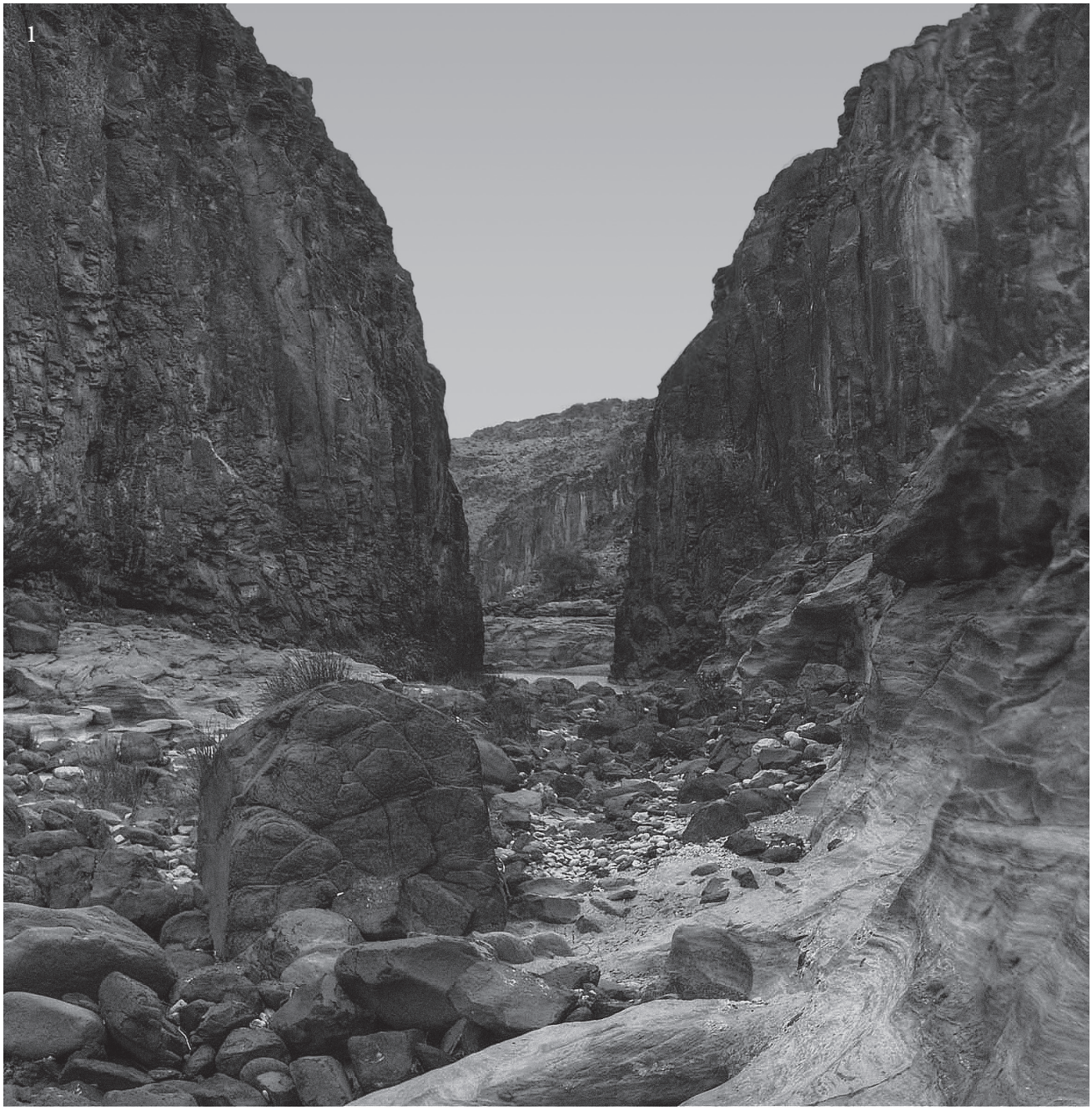
1

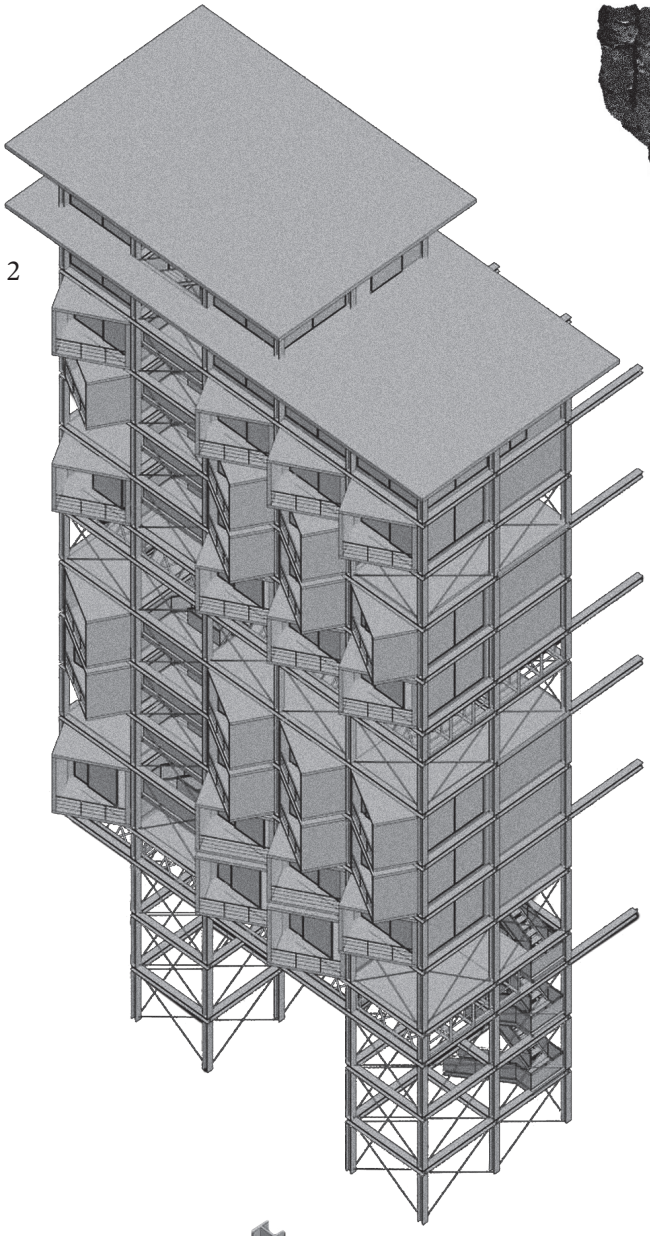

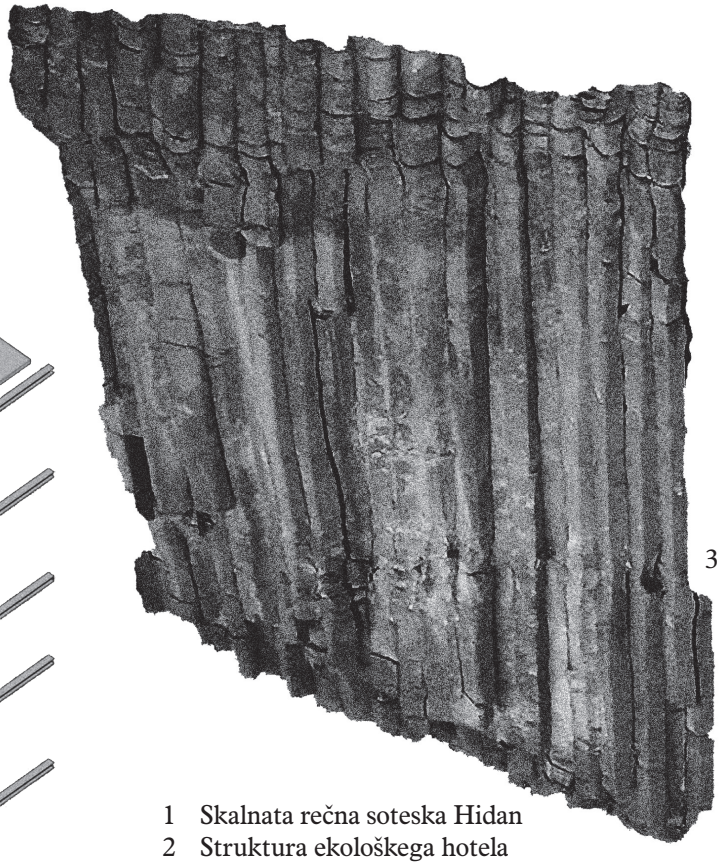

1 Skalnata rečna soteska Hidan
2 Struktura ekološkega hotela
3 Geološke strukture
4 Konstrukcijska mreža na osnovi tradicionalne jordanske hiše
5 Fasada integrirana v strmo skalnato sotesko

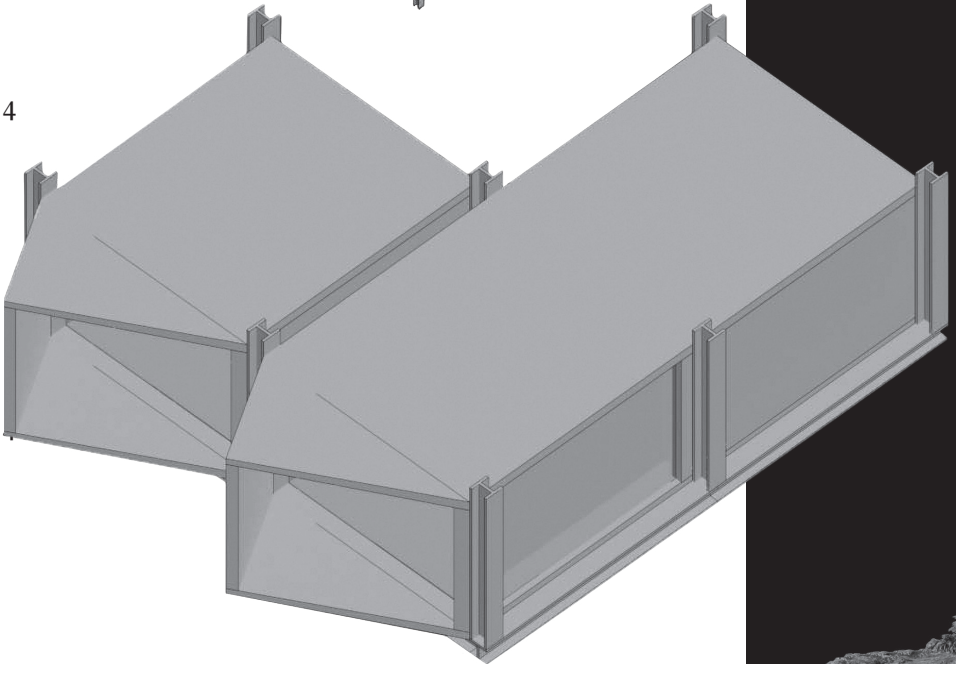

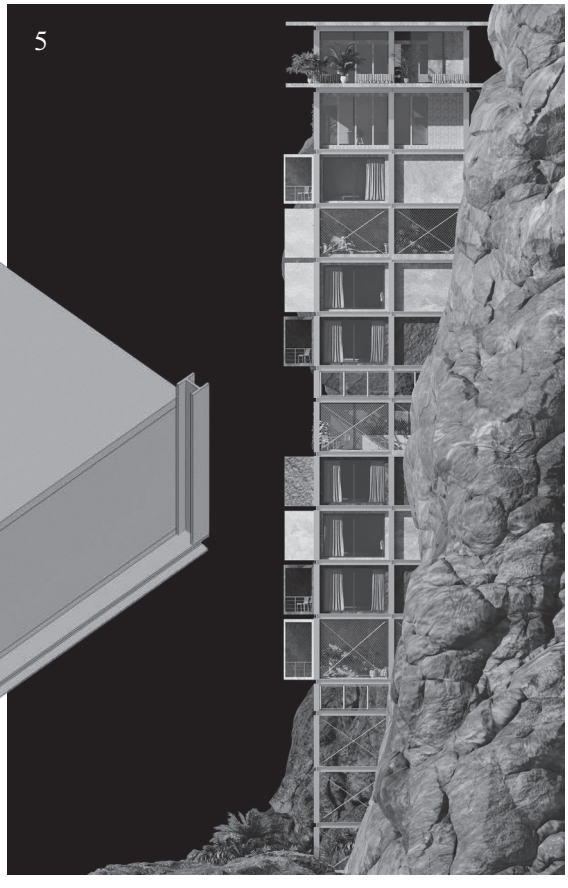

GOZD KONTEMPLACIJE

Avtorica	Mojca Mravinec, 5. letnik
Mentorji	doc. mag. Polona Filipič
	doc. Primož Hočevar
	asist. Sinan Mihelčič
Lokacija	Kostanjevica na Krki, Slovenija
Krovni temi	trajnost, arhitektura in urbanizem ter priložnosti podeželja

Prenatrpani urniki, vsakodnevne skrbi in kopica informacij povzročajo kronično utrujenost ljudi. Zato človek med dopustom ne išče več le fizičnega počitka, ampak globlje duhovno, umsko in psihično sprostitev. Ker je narava tisti del našega okolja, ki nas najbolj napolni z energijo in sprosti, je prav gozd glavni element projekta. S sprehodom ali mirovanjem v naravi se sproščamo in imamo čas za razmislek. Ta terapija je nadgrajena z arhitekturnimi elementi, ki okrepijo doživljanje, ne samo na ravni čutil, ampak tudi na ravni misli in zaznav. Projekt je torej zasnovan kot sprehod v naravi. Zunanji in notranji prostori so oblikovani intimno in dajejo človeku občutek svobode. Terapije v savnah in kopelih so nadgrajene s terapijami v gozdu, pri čemer s sprehodom, jogo, spanjem in razmišljanjem gozd doživljamo z drugačne perspektive. Misli se osredotočijo, telo pa se v specifično zasnovanih arhitekturnih prostorih sprosti in nahrani z energijo narave.

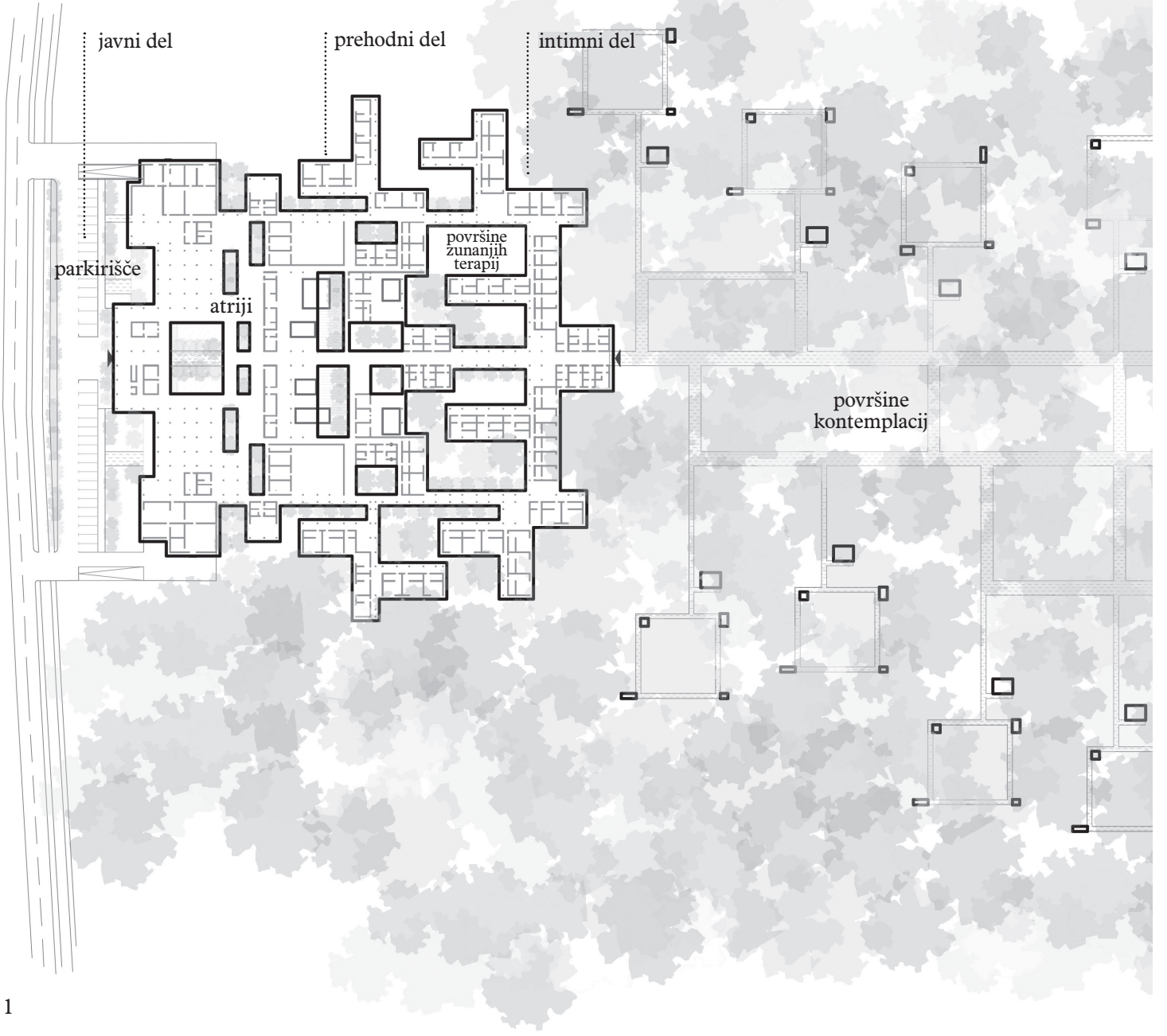

1 Ureditvena situacija s prostori kontemplacije in javnim delom
2 Tišina in zvok; samota
3 Naravni materiali; gozd
4 Svetloba; igra sence in svetlobe med drevjem
5 Usmerjeni pogledi; majhne odprtine

2–5

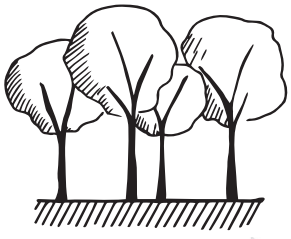

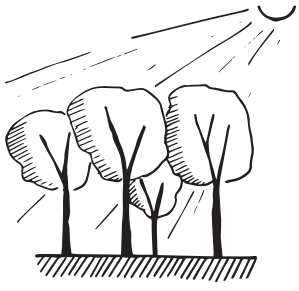

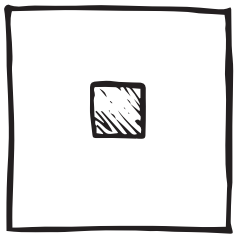

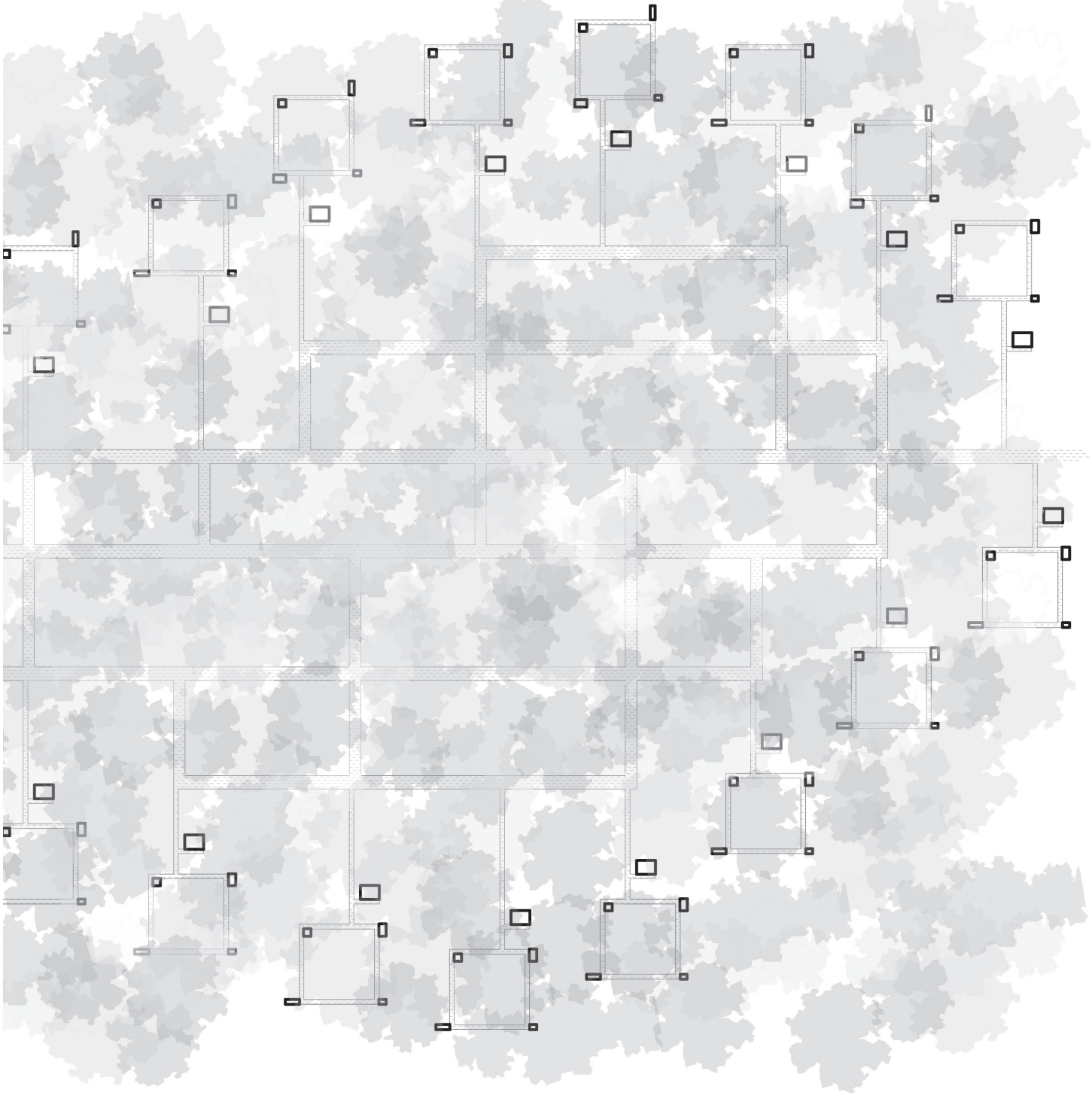

ARHIVIRANJE

VODSTVO FAKULTETE

Dekan: izr. prof. dr. Matej Blenkuš
Prodekan za študijsko področje: izr. prof. mag. Tomaž Krušec
Prodekan za področje meduniverzitetnega sodelovanja: prof. mag. Tadej Glažar
Prodekanja za področje znanstvenoraziskovalnega dela: prof. dr. Tadeja Zupančič
Prodekan za umetniško področje: izr. prof. mag. Vaso Perović
Področje Socrates in Erasmus: doc. dr. Matevž Juvančič
Tajnik: Karmen Marolt
Vodja referata za študentske zadeve: Mojca Rozman
Vodja Kadrovske službe: Alenka Konšek
Vodja računovodstva: Mojca Potočnik Kogovšek
Vodja knjižnice: Tina Musec

KATEDRE

Predstojnica katedre za arhitekturo: izr. prof. mag. Anja Planišček
Predstojnica katedre za urbanizem: izr. prof. dr. Alenka Fikfak
Predstojnik katedre za arhitekturno tehnologijo: prof. dr. Vojko Kilar
Predstojnik katedre za oblikovanje in predstavitve: izr. prof. dr. Jaka Bonča
Predstojnica katedre za zgodovino, teorijo in prenovo: izr. prof. ddr. Petra Čeferin

PEDAGOGI IN SODELAVCI

REDNI PROFESORJI
mag. Tadej Glažar, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Vojko Kilar, univ. dipl. inž. grad., arhitekturna tehnologija
dr. Aleš Vodopivec, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Jurij Sadar, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Martina Zbašnik Senegačnik, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Maruša Zorec, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Tadeja Zupančič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura

IZREDNI PROFESORJI
dr. Lucija Ažman Momirski, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
dr. Matej Blenkuš, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Jaka Bonča, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
ddr. Petra Čeferin, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Mihael Dešman, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Alenka Fikfak, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
dr. Sonja Ifko, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
mag. Tomaž Krušec, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Tomaž Novljan, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
mag. Vaso Perović, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
mag. Anja Planišček, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
mag. Alessio Princic, univ. dipl. inž. arh., arhitektura

GOSTUJOČI PROFESORJI V ŠTUDIJSKIH LETIH 2019/2020/2021
doc. dr. Jela Krečič Žižek, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Slovenija
prof. dr. Akos Moravanszky, ETH, GTA, Zürich, Švica
prof. Astrid Staufer, ZHAW, Winterthur, Švica
prof. Kees Cristaanse, ETH, KCAP, Zürich, Švica
prof. Martin Mackowitz, University of Lichtenstein, Vaduz
prof. Carlos Quintans, Universidade da Coruna, Galicija, Španija

DOCENTI
Leon Belušič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Ilka Čerpes, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
dr. Or Ettlinger, dipl. inž. rač., arhitektura
mag. Polona Filipič, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
Mojca Gregorski, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Špela Hudnik, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Domen Kušar, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Aleksander Ostan, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Tomaž Slak, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Mitja Zorc, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Domen Zupančič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. Rok Žnidaršič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura

STROKOVNI SODELAVCI
doc. Paul O. Robinson, arhitektura
mag. Edo Wallner, univ. dipl. inž. grad., konstruiranje in dimenzioniranje ter konstrukcijski sistemi
mag. Viktor Žigon, univ. dipl. inž. arh., arhitektura

ASISTENTI
dr. Tomaž Berčič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Katarina Čakš, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Leon Debevec, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Nika Grabar, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Janez Peter Grom, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
Jure Henigsman, mag. inž. arh., arhitektura
Mina Hiršman, mag. inž. arh., arhitektura
doc. Primož Hočevar, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Matevž Juvančič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. David Koren, univ. dipl. inž. grad., arhitekturna tehnologija
Ana Kosi, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Ana Kreč, mag. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Ljubo Lah, univ. dipl. inž. arh., arhitektura in urbanizem
Vlatka Ljubanović, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Andrej Mahovič, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Peter Marolt, univ. dipl. inž. arh., arhitektura in oblikovanje
doc. Gašper Medvešek, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Sinan Mihelčič, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
Miha Munda, mag. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Simon Petrovčič, univ. dipl. inž. grad., arhitekturna tehnologija
Uroš Rustja, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
doc. dr. Lara Slivnik, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Anja Vidic, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
Mateja Volgemut, univ. dipl. inž. arh., arhitektura
dr. Srečko Vratuša, univ. dipl. inž. grad., viš. pred., gradbena konstrukcija
Aleksander Vujović, univ. dipl. inž. arh., urbanizem
Klara Zalokar, mag. inž. arh., arhitektura
Primož Žitnik, univ. dipl. inž. arh., arhitektura

PEDAGOGI IN SODELAVCI Z DRUGIH FAKULTET
doc. mag. Ciril Arkar, okoljska tehnika
redni prof. Boštjan Botas Kenda, oblikovanje
izr. prof. dr. Andreja Cirman, denar in finance
doc. dr. Gregor Čok, arhitektura

doc. dr. Zalika Črepinšek, klimatologija
redni prof. dr. Mirko Čudina, energetski stroji
doc. dr. Samo Drobne
Marko Fatur
redni prof. dr. Davorin Gazvoda, krajinsko oblikovanje
redna prof. dr. Mojca Golobič, krajinsko oblikovanje
izr. prof. dr. Marjan Hočevar, sociologija
redna prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj, biometeorologija
izr. prof. dr. Ganna Kudryavtseva, matematika
asist. dr. Peter Lamovec
doc. dr. Peter Lipar
redni prof. dr. Sašo Medved, okoljska tehnika
doc. dr. Dušan Petrovič, kartografija
asist. Nadja Penko Seidl
dr. Senko Pličanič, upravno pravo in pravo javne uprave
prof. dr. Dejan Rebernik
viš. pred. dr. Robert Rijavec
izr. prof. dr. Matija Svetina, razvojna psihologija
redni prof. dr. Andrej Pogačnik
doc. dr. Blaž Repe, geografija
izr. prof. dr. Maruška Šubic Kovač, komunalno gospodarstvo
redni prof. dr. Žiga Turk, gradbena informatika in tehnična dokumentacija
asist. Tilen Urbančič, geodezija in geoinformatika
doc. dr. Katja Vintar Mally
doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek, prostorsko planiranje
doc. dr. Jure Žabkar
dr. Marijan Žura, prometno inženirstvo

MLADA RAZISKOVALCA
Katarina Rus, univ. dipl. inž. arh.
Kristijan Lavtižar, mag. inž. arh. urb.

POGODBENI SODELAVCI
Boštjan Cotič, univ. dipl. inž. arh., asist., urbanizem
doc. dr. Nataša Koselj, arhitektura
dr. Matej Nikšič, univ. dipl. inž. arh., asist., urbanizem

ZAPOSLENI V STROKOVNIH SLUŽBAH
Referat za študentske zadeve: Mojca Rozman,
Danijela Šinkovec, Katja Knez in Ana Simoniti
Tajništvo, glavna pisarna: Slavica Simonović
Tajnica fakultete: Karmen Marolt
Kadrovska služba: Alenka Konšek in Sebastian Pepelnak
Finančno-računovodska služba: mag. Mojca Potočnik Kogovšek,
Lidija Matul in Darja Mesojedec
Knjižnica: Tina Musec, Mojca Dolčič in Špela Gala
Tehnične službe: Evgen Klemenc (informatik), Đuka Đorić (kurir), Jožef Šimenc (mizar), Sebastjan Štraus (vzdrževalec), Karel Žnidarič (hišnik) in Stanislava Duša (servirka)

ŠTEVILO VPISANIH ŠTUDENTOV 2019/20: 1.055
Arhitektura, enoviti magistrski študijski program druge stopnje: 886
Urbanizem, univerzitetni študijski program prve stopnje: 90
Urbanizem, magistrski študijski program druge stopnje: 47
Doktorski študijski program tretje stopnje: 32

ŠTEVILO VPISANIH ŠTUDENTOV 2020/21: 1.099
Arhitektura, enoviti magistrski študijski program druge stopnje: 897
Urbanizem, univerzitetni študijski program prve stopnje: 97
Urbanizem, magistrski študijski program druge stopnje: 67
Doktorski študijski program tretje stopnje: 38

ŠTEVILO DIPLOMANTOV 2019/20
Arhitektura, enoviti magistrski študijski program druge stopnje: 97
Urbanizem, univerzitetni študijski program prve stopnje: 24
Urbanizem, magistrski študijski program druge stopnje: 5
Doktorski študijski program tretje stopnje: 2

ŠTEVILO DIPLOMANTOV 2020/21
Arhitektura, enoviti magistrski študijski program druge stopnje: 99
Urbanizem, univerzitetni študijski program prve stopnje: 4
Urbanizem, magistrski študijski program druge stopnje: 8
Doktorski študijski program tretje stopnje: 2

DIPLOMANTI ENOVITEGA MAGISTRSKEGA ŠTUDIJA ARHITEKTURA
2019/2020

Ajlec, Andreja
Arhitekturna identiteta Slovenskih goric nekoč in danes, idejna zasnova petih tipologij bivanja na slemenu Stara Gora-Ženik, prof. Maruša Zorec, doc. Aleksander Ostan

Albreht, Nika
Idejna zasnova Eko hotela na območju Pustotnika v Žireh, doc. Mojca Gregorski

Arsovski, Nika
Idejna zasnova šolskega poslopja iz bambusa v vasi Ampitafa na Madagaskarju, doc. Mojca Gregorski

Avguštin, Zala
Idejna zasnova medgeneracijskega centra v Kranju, prof. mag. Tomaž Krušec

Bagon, Anja
Nova tržnica v Luciji: idejna zasnova, izr. prof. dr. Lucija Ažman Momirski, asist. dr. Tomaž Berčič

Bartol, Ambrož
Rast arhitekturne identitete, idejni projekt prenove Fakultete za arhitekturo v Ljubljani, prof. Miloš Florijančič, asist. Primož Žitnik

Barukčič Valentina
Idejna zasnova Erazmus centra ob Severnem mestnem parku v Ljubljani, doc. Primož Jeza

Bogovič, Tadej
Odnos med arhitekturo, potrošništvom in okoljem; idejna zasnova trajnostnega veganskega nakupovalnega centra v Mostah v Ljubljani, prof. dr. Aleš Vodopivec

Bordon, Valentina
Idejna zasnova revitalizacije nekdanjega skladišča soli v Kopru, doc. Mojca Gregorski

Bošković, Ivo
Arhitekturni potencial ognjišča: idejna zasnova prenove domačije v Konavljah prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria, Jelica Petković

Božič, Manca
Idejna zasnova centra za kreativno terapijo v Poljanskem predmestju v Ljubljani, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. dr. Matija Gams

Demšar, Andrej
Idejna zasnova hibridnega objekta v spodnji Šiški, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Denša, Lea
Idejna zasnova kolesarskega in mladinskega sodelavnega centra. Revitalizacija in programska prenova zapuščene opekarne v Dolgi vasi, doc. Rok Žnidaršič

Derlink, Luka
Revitalizacija degradiranega območja v bližini Kandijskega mostu v Novem mestu, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. dr. Tomaž Slak

Dolenc, Tina
Javni prostor kot generator razvoja naselja: idejna zasnova ureditve središča Reteč, doc. Mojca Gregorski

Fois, Vera
Idejna zasnova Srednje šole za oblikovanje na območju Šumija, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Gašić, Staša
Idejna zasnova veslaškega in jadralnega centra Izola, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Glavič, Petra
Idejna zasnova ledene dvorane v Novem mestu, doc. Mitja Zorc

Grnjak, Marisa
Idejna zasnova termalnega zdravilišča in restavracije ob Ivarčkem jezeru, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Hervolj, Manca
Stanovanjska soseska ob reki Krki v Novem mestu – idejna zasnova ureditve območja stare industrijske cone v Bršljinu, doc. dr. Tomaž Slak

Hitrec, Denis
Čarli in tovarna cementa: arhitekturni imaginarij in njegova vloga v preobrazbi identitete industrijske krajine trboveljske cementarne v tovarno čokolade, prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik

Jančar, Ana
Ornithological Society building complex in Črna vas: Conceptual d esign proposal, doc. Paul O. Robinson, doc. Aleksander Ostan

Jeršan, Tjaša
Begunski dom v Ljubljani, idejni predlog nastanitve prosilcev za azil, doc. mag. Polona Filipič, doc. dr. Simona Zavratnik

Jesihar, Sara
Ponovno odkrivanje skupnega-idejna zasnova stanovanjske kooperative na Jurčkovi cesti v Ljubljani, doc. Mojca Gregorski

Jontez, Matic
Idejna zasnova prenove tovarne Eka na Topniški ulici v Ljubljani v nočni klub in kreativni center, doc. Mitja Zorc

Josić, Darja
Idejni projekt prenove rafutskega kompleksa pri Novi Gorici s središčem kulinarike, doc. Mitja Zorc

Jurca, Tilen
Idejna zasnova kulturnega centra in glasbene šole v Grosuplju, doc. dr. Tomaž Slak

Jurkovič, Nuša
Urbanistična in arhitekturna idejna zasnova lokalnega središča Brezovice, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Kalin, Domen
Idejna zasnova centra varne vožnje in moto športa Ljubljana, doc. Mojca Gregorski

Klofutar, Ana
Revitalizacija župnišča sv. Elije pri Mihelah v informativno točko krajinskega parka doline Glinščice s kampom za kolesarje in pohodnike, idejna zasnova s študijo prostora kampiranja, doc. Rok Žnidaršič

Kobal, Nina
Idejna zasnova hotela Kalič, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Kočnik, Petra
Idejna zasnova vrtca in središča nove soseske na Mlaki pri Kranju, doc. Mitja Zorc

Kodela, Nada
Idejna zasnova dozidave Slovenskega mladinskega gledališča k obstoječi zazidavi Baragovega semenišča, prof. dr. Aleš Vodopivec

Koren, Mitja
Idejna zasnova mladinskega hotela v Slovenj Gradcu, prof. Janez Koželj

Korošec, Jure
Kako graditi v času? Idejna zasnova mestotvornega stanovanjskega objekta z javnim programom pri Šestici v Ljubljani, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Korpič, Andreja
Idejna zasnova športnega centra ob Aveniji Malecon v Havani, prof. Jurij Sadar

Košir, Ajda
Ideja zasnova prenove Nunske kašče v Škofji Loki, prof. Janez Koželj

Kovač, Mateja
Študija delovnih pokrajin znanjskih delavcev: z idejno zasnovo stavbe A v Tehnološkem parku Brdo, doc. mag. Polona Filipič, izr. prof. dr. Eva Boštjančič

Kovač, Peter
Idejna zasnova območja Bolnišnice dr. Petra Držaja v Šiški: razvoj prilagodljivega integralnega modela bolnišnice, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman

Kralj, Teja
Šport Dobrovi!: Idejna zasnova bazenskega kompleksa v parku, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Kraševec, Nina
Gradnja stanovanjske soseske iz ladijskih zabojnikov kot hiter ukrep reševanja stanovanjske problematike mladih, prof. Janez Koželj

Kravanja, Luka
Idejna zasnova prenove kasarn v Trenti – Zadruga kot skupnost, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman

Kresnik, Rok
Idejna zasnova športnega in mladinskega centra v Štorah, doc. mag. Polona Filipič, doc. Primož Hočevar

Krizmanić, Marijana
Revitalizacije območja Kantrida na Reki – Idejna zasnova stadiona Kantrida, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Kropar, Klemen
Idejna zasnova ureditve medgeneracijskega centra Komende, doc. Primož Jeza,

Leban, Urška
Idejna zasnova stanovanjskega kompleksa Ribnik II v Ajdovščini, doc. Mojca Gregorski

Lebeničnik, Mojca
Domačnost v kolektivni gradnji – idejna zasnova večstanovanjskega objekta ob Resljevi cesti v Ljubljani, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Leskovar, Sašo
Odstrta praznina mesta-idejna zasnova prenove trga Gradišče in jugovzhodnega roba jedra Slovenske Bistrice, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

Lokas, Ana
Idejna zasnova prenove železniške postaje Rijeka, doc. Rok Žnidaršič, doc. dr. David Koren

Matijašević, Eva
Idejna zasnova rafinerije odpadkov in energetsko središče na območju Termoelektrarne Trbovlje, doc. Rok Žnidaršič

Mavsar, Eva
Idejna zasnova prenove in dozidave stavbe bivše mestne otroške bolnišnice na Ulici stare pravde v Ljubljani, doc. Rok Žnidaršič

Miklavc Tomazin, Sara
Idejna zasnova medgeneracijskega kulturnega centra v Idriji - revitalizacija degradiranega območja Uta, prof. dr. Aleš Vodopivec

Možič, Miha
Prostor zdravja-idejna zasnova središča za zdravljenje in razvoj medicine v Rogaški Slatini, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Ograjšek, Lea
Dom za vse življenje-Idejna zasnova večgeneracijske soseske v Ljubljani, doc. mag. Polona Filipič, doc. Primož Hočevar

Perko, Laura
V iskanju identitete-idejni predlog razvoja termalne vsebine v Benediktu, doc. mag. Polona Filipič, doc. Primož Hočevar

Pirjevec, Sara
Divaška vrata: med Krasom in Brkini; idejna zasnova turistične infrastrukture v občini Divača, izr. prof. dr. Sonja Ifko

Plaskan, Gašper
V objemu narave - idejna zasnova prenove oddelka Smrečine v Bolnišnici Topolšica, doc. mag. Polona Filipič

Razložnik, Eva
Idejna zasnova večnamenskega raziskovalnega Observatorija na Rogli, prof. dr. Alenka Fikfak

Robežnik, Gaber
Prometni terminal Dolgi most - idejna zasnova objekta integrirane mobilnosti, prof. dr. Aleš Vodopivec

Ropret, Anja
Idejna zasnova preureditve športnega parka Stražišče, doc. dr. Domen Zupančič

Rozman, Simona
Sobivanje: idejna zasnova mesta v malem kot način alternativnega bivanja za Bežigradom, prof. Jurij Sadar

Rucli, Vida
Embodied Experience: Investigating the relation between architecture, landscape and symbolism in WW2 monuments of socialist Yugoslavia, prof. Maruša Zorec, doc. dr. Luka Skansi

Rupnik, Urška
Arhitektura nasilja; primer Palestina, izr. prof. ddr. Petra Čeferin

Sabol, Patricija
Idejna zasnova novega kulturnega centra v Grosuplju, izr. prof. dr. Tomaž Novljan, doc. mag. Polona Filipič

Selak, Majda
Idejna zasnova revitalizacije rudarskih stanovanjskih hiš »prhavzov« v Idriji, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Sevšek, Irid
Urbana oaza: idejna zasnova socialnih paviljonov z ureditvijo nabrežja med Materinskim mostom in dvomostovjem z železnico v Ljubljani, doc. Mitja Zorc

Skobe, Ana
Arhitekturna fotografija kot medij (re) prezentacije in konstruiranja arhitekture, izr. prof. dr. Petra Čeferin, Uroš Abram

Skrinjar, Lina
Idejna zasnova revitalizacije območja nekdanje tovarne Mehanika Trbovlje: ureditev mestnega središča z novim centrom kreativnih industrij in tržnico, doc. Mitja Zorc

Sraka, Rok
Idejna zasnova veslaškega centra in hostla ob Ljubljanici, prof. dr. Matej Blenkuš

Srakar, Karin
Rekreacijsko športni park Ribnica s hotelom: idejna zasnova, izr. prof. dr. Lucija Ažman Momirski, asist. dr. Andrej Mahovič

Stanonik, Christian
Idejna zasnova hotela Jelovica na Bledu, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Stipanič, Lea
Idejna zasnova termalnega kompleksa ob Krakovskem gozdu v Kostanjevici na Krki, prof. mag. Vaso Perović

Sunajko, Sebastijan
Idejna zasnova revitalizacije kopališča Vevče s parkom kulture in športa, doc. Mitja Zorc

Ščančar, Špela
Idejna zasnova sodobne knjižnice v nekdanjem kompleksu tovarne Peko, v Tržiču, doc. mag. Polona Filipič, prof. Maruša Zorec

Šepić, Ana
Turizem kot generator urbanega razvoja; idejna zasnova središča mesta na otoku Vir, prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik, doc. mag. Polona Filipič

Štornik, Andrej
Predlog vzpostavitve mreže paviljonov ob zahodni Ljubljanski vpadnici, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Štrljič, Karin
Idejna zasnova inkubatorja za male pivovarje v Celju, doc. mag. Polona Filipič

Štuhec, Saša
Rast javne osi območja klinik Univerzitetnega kliničnega centra ob Zaloški cesti v Ljubljani, prof. mag. Tadej Glažar

Štumberger, Analina
Idejna zasnova novega vrtca v Šentjanžu pri Dravogradu, doc. dr. Tomaž Slak,

Tavčar, Maja
Šola na kraški gmajni – idejna zasnova nove osnovne šole v Sežani, prof. dr. Aleš Vodopivec

Tinunin, Jan
Nova Rižarna – Idejna zasnova študentskega doma na območju Stare Rižarne, izr. prof. mag Anja Planišček

Trampuš, Tia
Galopsko dirkališče v Krškem: idejna zasnova, izr. prof. dr. Lucija Ažman Momirski, asist. dr. Andrej Mahovič

Troha, Sabina
Idejna zasnova športnega parka Ilirija – revitalizacije območja kopališča Ilirija in ŠD Narodni dom, prof. mag. Vaso Perović

Turk, Urška
Stanovanje za naše razmere: idejna zasnova celovite prenove tipskega bloka v Savskem naselju, prof. dr. Aleš Vodopivec

Tušar, Maruša
Idejna zasnova turističnega objekta v arheološkem parku Divje babe v Šebreljah, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. Aleksander Ostan

Vascotto, Jakob
Revitalizacija vasi in idejna zasnova večnamenske stavbe v Križu pri Trstu, izr. prof. dr. Sonja Ifko

Vezonik, Aljaž
Pivo in burger: Idejna zasnova butične mikropivovarne z burger restavracijo v Slovenj Gradcu, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič

Vidovič, Vida Katarina
Center fotografije - Revitalizacija ptujsko-gorskega območja trškega jedra, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Volk, Maja
Idejna zasnova vinske kleti v Vipolžah, prof. Miloš Florijančič

Vrankar, Martina
Urbani obvodni prostor med naravo in umetnostjo: idejna zasnova muzeja sodobne umetnosti Kadikoy Sanat v Istanbulu, doc. Mojca Gregorski, dr. Robert Potokar

Vranković, Petra
Idejna zasnova revitalizacije treh zapuščenih S-Bahn postajališč v Siemensstadtu v Berlinu, prof. dr. Aleš Vodopivec

Weiss, Vita
Idejna zasnova informativno rekreacijskega centra Kučar, doc. dr. Tomaž Slak, izr. prof. dr. Jaka Bonča

Wiegele, Urh
Arhitektura, katalizator skupnosti. Idejna zasnova prireditvenega prostora v Tuhinjski dolini, doc. Mitja Zorc, prof. Hans Gangoly

Zdešar, Ksenija
Idejna zasnova stanovanjske stolpnice v četrti Heinrich-Heine – zgoščevanje povojnih stanovanjskih sosesk v Berlinu, izr. prof. dr. Lucija Ažman Momirski

Zrimšek, Tim
Hiša športa; idejna zasnova športnega centra v Domžalah, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič, doc. dr. Tomaž Slak

Zupančič, Nika
Tovarna kulture Gredelj v Zagrebu – idejna zasnova revitalizacije industrijskega območja TŽV Gredelj v Zagrebu, prof. Maruša Zorec

Žagar, Katja
Idejni projekt revitalizacije območja opekarne v Češnjevku, izr. prof. dr. Sonja Ifko

2020/2021

Bećirević, Mia
Študija športno-rekreacijskega območja Bjelolasica: idejna zasnova nordijskega centra Vrbovska poljana, prof. Jurij Sadar

Begović, Tina
Idejna zasnova revitalizacije območja nekdanje tovarne Droga v Izoli, doc. dr. Špela Hudnik

Belej, Amadeja
Dom kulture Vojnik: Idejna zasnova ureditve starega trga s kulturnim domom v Vojniku, doc. dr. Tomaž Slak

Benet, Matic
Idejna zasnova gorskega hotela na Vitrancu, izr. prof. mag Anja Planišček

Bergant, Jasmina
Pozabljen izvir – Idejna zasnova prenove Zdraviliškega doma v Dobrni, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

Beuermann, Urška Linda
Šiška 24/7: Idejna zasnova skupnostnega prostora kot gradnik (kolektivne) identitete jedra Stare Šiške, prof. dr. Matej Blenkuš

Bogataj, Maša
Prostor prehajanja postane prostor zadrževanja – Idejna zasnova prenove železniške postaje v Radovljici in nov kreativni center, prof. Maruša Zorec

Birsa, Eva
Idejni načrt poslovno-skladiščnega objekta v Novi Gorici, doc. dr. Domen Zupančič

Bračič, Ajda
Arhitektura in urbanizem kot mehanizma nadzora, izr. prof. ddr. Petra Čeferin

Cifer, Aleksander
Alternativna agora: Idejna zasnova ureditve območja Trga republike v Ljubljani – koncept razpršenega parlamenta za 21. stoletje, prof. dr. Matej Blenkuš

Colarič, Petra
Idejna zasnova mestne športne dvorane s kopališčem Portoval v Novem mestu, doc. dr. Tomaž Slak

Cvelbar, Maja
Idejna zasnova centra starejših na podeželju: primer Šentjernej, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Cvetkova, Ilina
Idejna zasnova kulturno ustvarjalnega centra na območju Tobačne v Ljubljani, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Čepin, Luka
Idejna zasnova obrata za akvaponično pridelavo zelenjave na območju zapuščene opekarne Bukovžlak, doc. Rok Žnidaršič

Černič, Sabina
Idejna zasnova soseske v Zeleni jami, doc. dr. Špela Hudnik, dr. Robin Walker

Dovč, Laura
Idejna zasnova visokogorske koče v Kamniško-Savinjskih Alpah – koncept trajnostne arhitekture v gorah, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. dr. Mitja Mori

Drobnič, Grega
Identiteta na robu: Prenova gradu Gradac v center belokranjske kulturne dediščine, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

Dušević, Luka
Kmetijstvo kot alternativa turizmu: Idejna zasnova proizvodno-raziskovalnega centra »Duševića mlin« v Ravnih kotarih, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman, Mate Rupić

Eremija, Dejan
Idejna zasnova inkubatorja inovativnih industrij na Barjanski cesti v Ljubljani, doc. Primož Jeza

Erjavec, Ana
Revitalizacija vaškega središča pod Storžičem z idejno zasnovo vrtca osme inteligence, prof. dr. Aleš Vodopivec

Grmek, Polona
Dom skupnosti; Idejna zasnova skupnostnega centra v vaškem jedru Komna, doc. mag. Polona Filipič

Gudelj, Luka
Idejna zasnova Rehabilitacijskega centra na območju Zgornje Vežice na Reki, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman

Gusel, Eva
Nujnost v arhitekturi,
izr. prof. ddr. Petra Čeferin

Hafnar, Jure
Pod streho Pasijona: Idejna zasnova revitalizacije nunskega samostana v Škofji Loki v nov kulturni center, doc. Mojca Gregorski

Hausmeister, Maja
Idejna zasnova hibridnega objekta za športe na kolesih in koleščkih v Šentvidu nad Ljubljano, doc. dr. Tomaž Slak

Hertl, Petra
Idejna zasnova meditacijskega centra za vipassano: prenova graščinskega kompleksa v Odolini, doc. Mitja Zorc

Jevšenak, Timotej
Vprašanje kolektivne identitete arhitekture – v socialistični Jugoslaviji, doc. Rok Žnidaršič

Jovandić, Danaja
Park Oaza: Idejna zasnova parka in interpretacijskega centra ohranjanja narave na degradiranem območju gramoznice Obrije,
prof. dr. Aleš Vodopivec

Jurak, Lana
Revitalizacija in programska prenova dvorca Prešnik v Gorici pri Šmartnem

– konceptualna zasnova butičnega hotela s spremljevalnim sprostitvenim programom, izr. prof. mag Alessio Princic

Knap Okretič, Katerina
Idejna urbanistično arhitekturna zasnova kulturnega centra v Izoli, doc. Rok Žnidaršič, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Komac, Sara
»Najprej stanovanje«: Idejna zasnova namestitev za študente in mlade brezdomce na območju nekdanjega Marijanišča v Ljubljani, izr. prof. mag Anja Planišček

Kozmus, Jure
Idejna zasnova lesnega inštituta Svetli gozd, Sevnica, doc. dr. Domen Zupančič

Krajnc, Matej
Idejna zasnova prostorskega odziva zdravstvenega sistema na rušilni potres v Ljubljani na primeru Zdravstvenega doma Bežigrad in Gimnazije Bežigrad, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman, doc. dr. Simon Petrovčič

Kranjc, Helena
Arhitektura integracije: Idejna zasnova azilnega doma v Ljubljani, prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik

Križaj, Žaklin
Zgodba o soli – Idejna zasnova urbanistične ureditve in revitalizacije Sečoveljskih solin, izr. prof. dr. Sonja Ifko

Križaj, Klara
Idejna zasnova preureditve območja starega vaškega jedra v Borovnici, doc. Rok Žnidaršič

Krošelj, Simona
Idejna zasnova turističnega kompleksa v osrčju Bizeljskih goric, doc. dr. Tomaž Slak

Lazar, Neža
Idejna zasnova prenove in revitalizacije dvorca Pogled pri Slovenskih Konjicah, doc. dr. Tomaž Slak

Lipič, Katja
Idejna zasnova Socialno varstvenega zavoda Hrastovec, prof. Jurij Sadar, asist. Ana Kreč

Leban, Monika
Idejna zasnova mednarodne Akademije za multimedijske umetnosti v Gorici: aktivna prenova nekdanjega sanatorija s parkom, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Marinič, Katja
Idejna zasnova kompleksa odprtega oddelka Zavoda za prestajanje kazni zapora Maribor v Rogozi: arhitekturna zasnova preureditve obstoječih stavb, novih stavb in funkcionalna reorganizacija ter dopolnitev, izr. prof. mag Alessio Princic, asist. Paulo Barbaresi

Martinčić, Karla
Idejna zasnova Študijskega centra Univerze v Ljubljani, prof. dr. Matej Blenkuš

Marzi, Rok
Idejna zasnova kulturno-upravnega središča in ureditve središča Ankarana, prof. mag. Tomaž Krušec

Matoš, Rok
Idejna zasnova deljenih najemnih stanovanj v območju BTC-ja v Ljubljani, doc. dr. Tomaž Slak, doc. Gašper Medvešek

Medved, Ana
Kreativna industrija – idejna zasnova prenove Mariborske tekstilne tovarne v kreativno četrt Melje, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

Mencinger, Anja
Krasni novi svet: Idejna zasnova arhitekturno-urbanistične ureditve nad poglobljeno železniško progo v Spodnji Šiški, doc. Mitja Zorc, izr. prof. ddr. Petra Čeferin

Mežik, Sara
Idejna zasnova mladinskega zdravilišča v Kranjski Gori, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Milojević, Sanja
»Arhitektura (za)upanja«: Idejna zasnova centra za psihoterapijo v Rožni dolini, doc. Mojca Gregorski

Mikuletič, Metka
Idejni načrt prenove Sokolskega doma v Ilirski Bistrici, prof. Miloš Florijančič

Mljač, Gregor
NUK III.: Strategija delovanja arhitekta in vloga natečaja pri ustvarjanju objekta arhitekture, izr. prof. ddr. Petra Čeferin

Muršič, Primož
Soseska pod Roglo, Idejna zasnova stanovanjske soseske v Zrečah, doc. mag. Polona Filipič

Nemec, Kristjan
Živeti s tradicijo – Idejna zasnova učnega centra tradicionalnih istrskih obrti v vasi Vršič, prof. mag. Tomaž Krušec, asist. Miha Munda

Nikolovska, Katerina
SILO, science in lyncestis otherside: Idejna zasnova ureditve degradiranega industrijskega območja in prenova silosov »Žito Bitola« v nov generator mesta Bitole, doc. dr. Špela Hudnik

Novak, Uršula
Kje ste Divje babe? Idejna zasnova ureditve arheološkega parka v Šebreljah, prof. Maruša Zorec

Oblak, Lana
Idejna zasnova bivalno zdraviliškega kompleksa za upokojene konje z butičnim turizmom na Riglju pri Ortneku na Dolenjskem, prof. mag. Tomaž Krušec, asist. Miha Munda, doc. dr. David Koren

Ogrinc, Petja
Idejna zasnova glasbene šole v urbanem kulturnem središču v Šiški, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Omerzel, Tjaša
Idejna zasnova revitalizacije športno rekreacijskega centra Bazen Brestanica, doc. Mojca Gregorski

Paradinovič, Sabina
Idejni projekt prenove Delavskega doma in ureditev Ceste železarjev na Jesenicah, doc. Aleksander Ostan

Partaš, Nika
Idejna zasnova odprtega prireditvenega prostora v Celju – Zvezdno gledališče Celje, doc. dr. Tomaž Slak

Pavlič, Eva
Idejna zasnova prenove podhoda Plava laguna – Mesto pod zemljo vznikne!, doc. dr. Špela Hudnik

Pavlin, Neja
Idejna zasnova revitalizacije vojaške gorske postojanke Za Lepočami, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Pfajfar, Rok
Idejna zasnova revitalizacije kopališča ob Nevljici v Kamniku, prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik

Podnar, Ema
Tovarna umetnosti: Idejna zasnova nove Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Reki, prof. mag. Tomaž Krušec, asist. Miha Munda

Potokar, Jernej
Intermodalni pospeševalnik – idejna zasnova potniškega središča v Grosupljem, prof. mag. Tomaž Krušec, doc. dr. Simon Petrovčič

Prašnikar, Petra
Idejna zasnova objekta osnovne šole, vrtca in družbenega centra, doc. dr. Tomaž Slak

Primažič, Marko
Idejni projekt prenove kompleksa Novi trg v Novem mestu, prof. mag. Tomaž Krušec, asist. Miha Munda

Primažič, Rok
Strukture sobivanja – projektna študija tipologije ljubljanskih študentskih domov, povezanih z mestom, prof. mag. Tomaž Krušec

Privšek, Zala
Idejna zasnova večstanovanjske gradnje v Srednji vasi pri Polhovem Gradcu – predlog alternativnega oblikovanja stanovanjske gradnje v slovenskem podeželskem okolju, prof. Jurij Sadar

Radović, Iva
Revitalizacija območja Preluk: Urbanistična in idejna zasnova dveh kampusov: znanstveno-tehnološkega in kulturno-izobraževalnega, doc. Mitja Zorc

Rajh, Karin
Tržaški Porto Vecchio: remodelacija proste cone s promenado kot stimulator revitalizacije območja, doc. dr. Špela Hudnik

Rakovec, Tinkara
Savski vrtovi: Idejna zasnova kulturno-rekreacijskega središča na Majdičevem logu v Kranju, doc. Mitja Zorc

Ritoša, Karla
Od mestnega parka do avtobusne postaje – urbanistično arhitekturna zasnova zdravstvenega doma in hospica v Pazinu, prof. dr. Matej Blenkuš

Rubić, Antonia
Kaštel Vinil – Idejna zasnova revitalizacije kompleksa tovarne »Jugovinil« v Kaštelih na Hrvaškem, prof. mag. Vaso Perović

Runjaić, Sandra
Idejna zasnova rekonstrukcije gledališča Teatro Fenice na Reki, doc. dr. Domen Zupančič

Rus, Erika
Prostor šole v interakciji z uporabniki. Idejna zasnova osnovne šole na Brdu v Ljubljani., prof. mag. Tadej Glažar, asist. Vid De Gleria

Sabadin, Janvit
Idejna zasnova vadbeno-izobraževalnega vodnega centra v Izoli, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Sedar, Lara
Idejna zasnova večnamenskega letalskega hangarja in revitalizacija območja športnega letališča v Slovenj Gradcu, prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik

Skvarča, Nejc
Idejna zasnova prenove hiše klekljanih čipk v Žireh, doc. dr. Tomaž Slak, izr. prof. dr. Jaka Bonča

Solina, Nik
TET360 – Potencial trboveljske termoelektrarne in njena revitalizacija, doc. dr. Špela Hudnik, Miloš Kosec

Stjepanović, Anastazija
Mediteran v industriji: Idejna zasnova stanovanjskega naselja »Exportdrvo« na Reki, prof. mag. Tadej Glažar, asist. Jure Henigsman
Stopar, Kaja, avantGARDEN: Idejna zasnova ureditve nabrežja reke Krke ob Kandijskem mostu v Novem mestu, prof. mag. Vaso Perović

Süč, Mitja
Vračanje k zemlji: identiteta prostora kot razvojna priložnost - Idejna zasnova revitalizacije zapuščene opekarne v Dolgi vasi, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

Sušanj, Ariana
Arhitektura in ideologija: Idejna zasnova spominskega centra evropskih totalitarizmov v Raši, prof. dr. Matej Blenkuš

Špiljak, Iris
Idejna zasnova centra za rehabilitacijo v Zdravilišču Rogaška Slatina, prof. dr. Aleš Vodopivec, doc. Gašper Medvešek

Šterk, Alenka
Revitalizacija območja gasilskega doma v vasi Prelesje ob Kolpi, izr. prof. dr. Sonja Ifko

Štimac, Sanja
Vizija razvoja degradiranega industrijskega območja Torpedo ter idejna arhitekturna zasnova tehnološkega parka z industrijskim muzejem »Witehead« na Reki, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Štimec Erznožnik
Galja, Revitalizacija območja vojašnice na Stari Vrhniki; idejna zasnova parka in spremljajočih paviljonov, izr. prof. mag Anja Planišček

Štrancar, Matej
Idejni načrt; Center zaščite in reševanja Ajdovščina, prof. Mihael Dešman

Tejić, Danijel
Arheologija v senci drevesa: idejna zasnova prenove Dolenjskega muzeja Novo mesto, doc. Rok Žnidaršič

Tili, Matej
Prenova kareja v starem mestnem jedru Ptuja: Alternativni turizem kot orodje za oživitev praznih mestnih središč – na primeru idejne zasnove kareja na Ptuju, prof. dr. Aleš Vodopivec

Troha, Tin
Wadi Rum ali dolina 99 imen: zasnova turističnega kompleksa, doc. dr. Špela Hudnik

Urh, Tadej
Ne pozabi me: Idejna zasnova skupnosti za osebe z demenco na primeru prenove vasi Pristava pri Štjaku, doc. Mitja Zorc

Vabec, Ilija
Idejna zasnova turističnega kompleksa v Vukanovcu pri Čakovcu, prof. Mihael Dešman, asist. Vlatka Ljubanović

Vičič, Larisa
Idejna zasnova muzeja slovenske literature in knjižnice v središču Ljubljane., doc. Mojca Gregorski

Vozlič, Helena
Urbani hibrid Metelkova – Idejna zasnova študentskega doma z javnim programom na Metelkovi ulici v Ljubljani, doc. Mitja Zorc

Vrenjak, Žiga
Idejna zasnova nogometnega stadiona v Domžalah, doc. dr. Tomaž Slak

Vujnović, Dorian
Na vodo!: Idejna zasnova urbanistično-arhitekturne ureditve obrečnega prostora ob Zaloški cesti med Grablovičevo in Kajuhovo ulico, prof. mag. Vaso Perović

Zonta, Mateo
UMAG 2.0 – Mesto okoli zaliva: Idejna zasnova navezave degradiranega turističnega območja Punte na zgodovinsko središče, doc. Rok Žnidaršič

Žemlja, Maruša
Novo življenje med starimi zidovi: Idejna zasnova revitalizacije zapuščene vasi Gornji Brezovk v Goriških brdih, prof. Maruša Zorec, doc. Uroš Rustja

DIPLOMANTI PRVOSTOPENJSKEGA UNIVERZITETNEGA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA URBANIZEM
2019/2020

Agaj, Ardita
Urejanje zelenih površin v urbanih območjih, primer stanovanjske soseske ob Litijski cesti, doc. mag. Polona Filipič, prof. dr. Alenka Fikfak

Brinar, Manca
Urejanje prometa v trajnostni soseski Mengeš, prof. dr. Alenka Fikfak

Dauti, Sara
Interaktivna trajnostna soseska, doc. dr. Matevž Juvančič, prof. dr. Alenka Fikfak

Djurdjević, Sanja
Prostor prehajanja in zadrževanja na primeru stanovanjske soseske, doc. dr. Matevž Juvančič, prof. dr. Alenka Fikfak

Es, Tea
Trajnostna revitalizacija degradiranih površin ob Mengeški obvoznici, doc. mag. Polona Filipič, doc. Primož Hočevar

Fišter, Taja
Model sodobne soseske po principu urbanega kmetovanja, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Gruden, Marko
Upravljanje skupnih površin v soseskah, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Ivović, Ana
Prostor umetnosti - odprti javni prostor kot scenografija, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Kaufman Konidas, Filip
Pomen krožišč v soseskah, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Kelmendi, Flutra
Organizacija skupnosti v soseski. Načela oblikovanja »tretjega prostora«, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Lipovšek, Pavel
Stanovanjska soseska po postmodernizmu, izr. prof. dr. Petra Čeferin

Mikulič, Valerija
Pomen trajnostne mobilnosti pri zasnovi stanovanjske soseske v Mengšu, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič

Mravlje, Anja
Revitalizacija degradiranih urbanih površin: idejna zasnova stanovanjske soseske v Mengšu, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič

Novak, Lovro
Raznolikost kot oblika enovitosti: barvna študija – oblikovalske kode na primeru soseske Južne Fužine v Ljubljani, izr. prof. dr. Tomaž Novljan

Ostojić, Karla
Likovna kompozicija kot osnova snovanja nove soseske v Mengšu, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Petrinjak, Barbara
Mesto po merilu človeka nekoč in danes, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Pršina, Ajda
Odprte javne površine v luči izrednih razmer-trajnostna soseska Mengeš, prof. dr. Alenka Fikfak

Stojanovič, Žan
Odprti javni prostor po merilu človeka, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez eter Grom

Štros, Anja
Pomen univerzalne rabe javnih površin na primeru stanovanjske soseske v Mengšu, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič
Toromanović, Nevzeta
Priložnosti in potenciali urbanega zelenja v stanovanjskih soseskah, doc. dr. Matevž Juvančič, prof. dr. Alenka Fikfak

Turina, Anna
Javni prostor kot izložbeni prostor-pomen prostorskih inštalacij v javnem prostoru, prof. dr. Alenka Fikfak

Veber, Anže
Življenje v soseski po načelih Jane Jacobs, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Vogrinec, Mara
Načrtovanje soseske po načelih osončenosti, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. dr. Blaž Repe

Žnidaršič, Kaja
Principi hodljivosti v urbanih soseskah: študija na primeru soseske Južne Fužine v Ljubljani, doc. dr. Matevž Juvančič, prof. dr. Alenka Fikfak

2020/21

Gjura Godec, Manca
Urejanje mestnega obrobja skladno z načeli trajnostne mobilnosti - območje ob Barjanski cesti v Ljubljani, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. dr. Luka Mladenovič

Kralj, Žiga
Načela načrtovanja Živega mesta na primeru zasnove stanovanjskega naselja Polje v Ljubljani, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Šahinović, Ilhana
Podoba javnega prostora v sodobnem odprtem mestu, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Tesič, Uroš
Implementacija načel trajnostne mobilnosti pri zasnovi soseske v Mengšu, doc. mag. Polona Filipič

DIPLOMANTI DRUGOSTOPENJSKEGA UNIVERZITETNEGA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA URBANIZEM,

2019/20

Docić, Dragana
Urban regeneration of the baths in Ilidža mahala at Gornji Šeher, Banja Luka, prof. dr. Alenka Fikfak

Grudina, Peter
Beyond Marginalisation: Sustainable Mobility as a Tool for Urban Revitalisation in Karantina, Beirut, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. dr. Christine Mady

Kogovšek, Tjaša
Idejna zasnova reurbanizacije mestnega jedra Koper. Urbana regeneracija na območju Belvederja, prof. dr. Alenka Fikfak, doc. dr. Boštjan Bugarič

Škrjanec, Jan
Razvoj soseske ob Povšetovi ulici po zadružnem principu, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Wei, Lanlan
Development of adaptive plan for outdoor lighting in the central transport district of Ljubljana, prof. dr. Alenka Fikfak, prof. dr. Grega Bizjak

2020/21

Gorenc, Matthew Alexander
Obesogenic Urban Planning: Are Cities Making Us Obese? A Comparative Study of Urban Planning and Obesity in Europe and the United States, doc. dr. Matevž Juvančič

Gracar, Marjan
Študija strategij razvoja v prostoru Zasavja in njihova preveritev na naselju Izlake, izr. prof. dr. Ilka Čerpes

Herbez, Velenka
Trajnostna mobilnost v Podgorici, Crna Gora, doc. mag. Polona Filipič, asist. Sinan Mihelčič

Kuk, Katarina
Kolesarska pot kot orodje za varstvo podobe in vzdržni razvoj Sorškega polja, izr. prof. dr. Ilka Čerpes, doc. dr. Blaž Repe

Mljač, Žiga
Novo urbano središče četrtne skupnosti Vič v Ljubljani, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom, asist. Kristijan Lavtižar

Šetina, Miha
Urbanistična zasnova logističnega centra in intermodalnega kontejnerskega terminala Ljubljana, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom

Utroša, Nastja
Prostorska orientacija in usmerjanje v kompleksnih urbanih prostorih: analiza in koncept celostne ureditve območja Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, doc. dr. Matevž Juvančič

Zajc, Neli
Dostopnost javnih objektov in površin za gibalno in senzorno ovirane v občini Trbovlje, prof. dr. Alenka Fikfak, asist. Janez Peter Grom, asist. Kristijan Lavtižar

DOKTORANDI DOKTORSKEGA ŠTUDIJA ARHITEKTURE

2019/20

Andrejčič Mušič, Polonca, Celostni pristop k integraciji kolesarskega prometa v urbano krajino, izr. prof. dr. Ilka Čerpes, doc. dr. Matjaž Uršič

Xërxa, Flaka, Constructing modern architecture of Kosovo 1970-1980, izr. prof. ddr. Petra Čeferin, doc. dr. Vlora Navakazi

2020/21

Berčič, Tomaž, Vrednotenje prostorskih rešitev z večparametrskimi modeli, izr. prof. dr. Lucija Ažman Momirski, prof. dr. Marko Bohanec

Potočnik, Irena, Vrednotenje varovane arhitekturne dediščine z vidika arhitekturne dokumentacije, izr. prof. Jurij Kobe, doc. dr. Mojca Kosmatin Fras

Kazalo slik

1 Utrinki s fakultete
2 Katja Struna, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 1
3 Delavnica Suhozid
4 Utrinki s fakultete
5 Živa Rac, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
6 Utrinki s fakultete
7 Delavnica Suhozid
8 Vaja pri predmetu Zgodovina in teorija arhitekture 3, Mies
9 Maketa – interier
10 Postavitev skupne seminarske razstave na gradu Grad
11 Zgodovina in teorija arhitekture 3, Postmodernizem
12 Razstava Goričko
13 Zgodovina prihodnosti: Praelementi Plečnikove arhitekture
14 Konceptualna maketa
15 Zgodovina prihodnosti: Praelementi Plečnikove arhitekture
16 Publikacije seminarja Teoretske prakse arhitekture (2020/2021)
17 Zgodovina prihodnosti: Praelementi Plečnikove arhitekture
18 Karolina Pavlič, vaja pri predmetu Arhitekturno oblikovanje 1, 1. letnik
19 Raziskava Univerza v Ljubljani, seminar Sadar
20 Utrinki s fakultete
21 Seminar Zorec, Vipavski križ, 1. letnik
22 Utrinki s fakultete
23 Arhitekturno oblikovanje 4, seminar Perović
24 Lenart Berdon, grafika
25 Utrinki s fakultete
26 Alles ist Architektur, seminar Gregorski
27 Delavnica Doma z Betonom, seminar Perović
28 Utrinki s fakultete
29 Analiza Univerza v Ljubljani, seminar Sadar
30 Irid Sevšek, vizualizacija
31 Vzorci Kamnika, seminar Zorc
32 Utrinki s fakultete
33 Izbirni predmet Detajl v arhitekturni kompoziciji
34 Maketa
35 Utrinki s fakultete
36 Konceptualna shema
37 Utrinki s fakultete
38 Vizualizacija
39 Manca Flajš, Scaled
40 Lovro Urbančič, vaja pri predmetu Predstavitvene tehnike 2, 1. letnik
41 Utrinek s fakultete

INTRO 2019–2020–2021
Univerza v Ljubljani,
Fakulteta za arhitekturo

Uredili	Anja Vidic, Ana Kosi in Uroš Rustja
Predgovor	Matej Blenkuš
Oblikovanje	Studio Nejc Prah, Bor Cvetko
Fotografije	arhiv Fakultete za arhitekturo
Jezikovni pregled	Nataša Purkat in Jeff Bickert
Prevod	Andreja Šalamon Verbič
Založila	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo Zoisova cesta 12, 1000 Ljubljana, Slovenija
Zanjo	Matej Blenkuš
Tisk	Tiskarna Collegium Graphicum
Naklada	500 izvodov

© Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, 2022

ISSN 2712-3634

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za arhitekturo
Zoisova cesta 12
1000 Ljubljana
Slovenija

www.fa.uni-lj.si
www.facebook.com/uniljfa

dekanat@fa.uni-lj.si
+386 (0)1 200 07 49

4

5

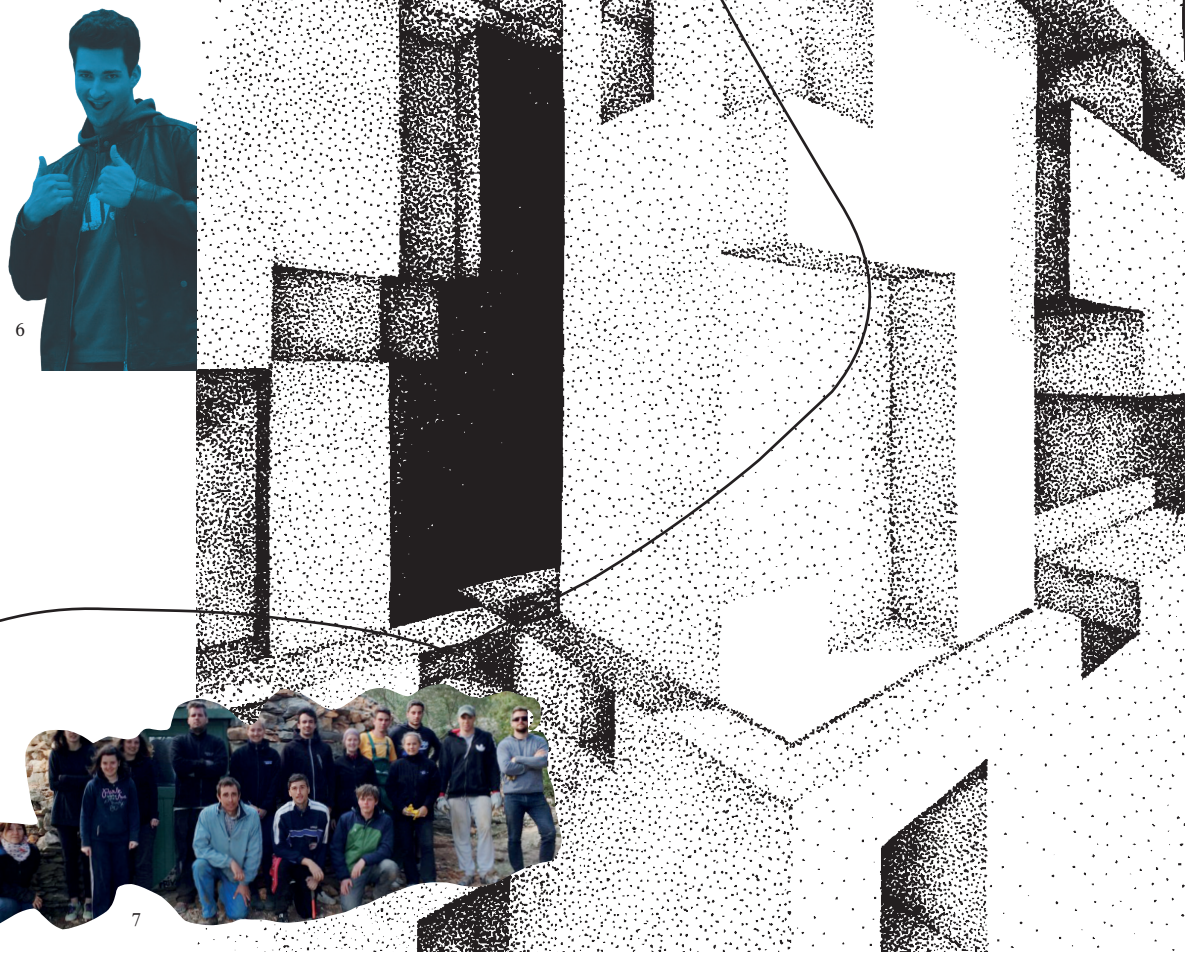

6

7

8

9

10

11

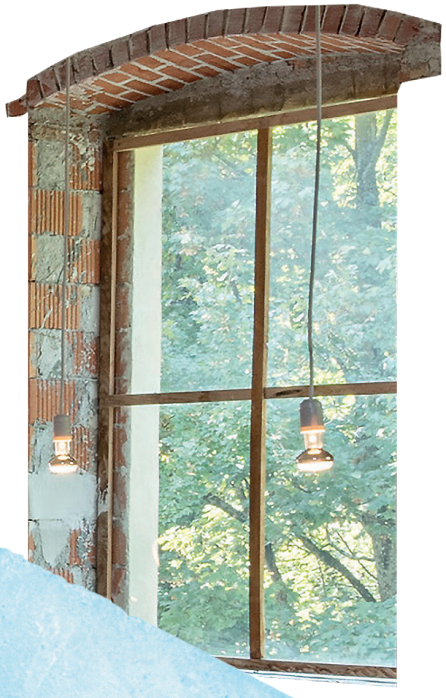

12

13

14

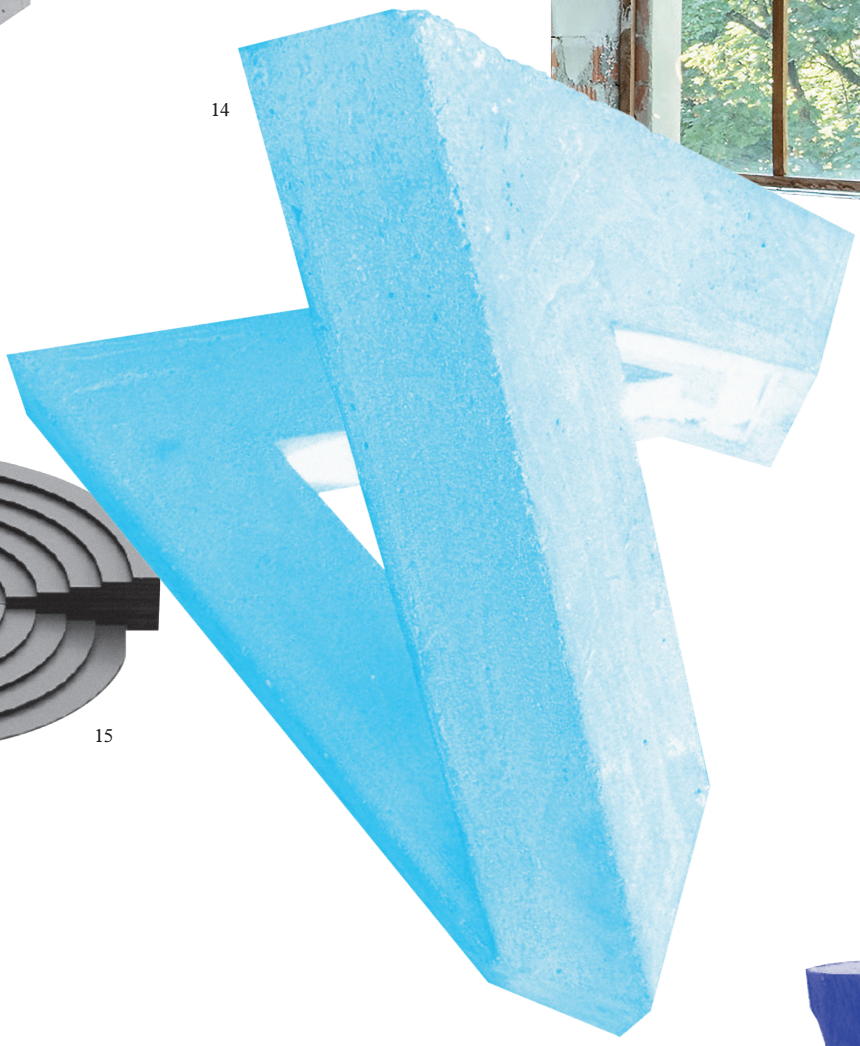

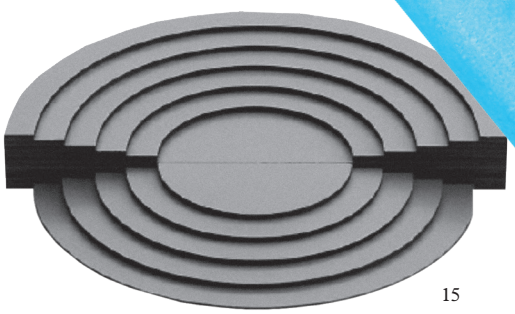

15

16

17

18

19

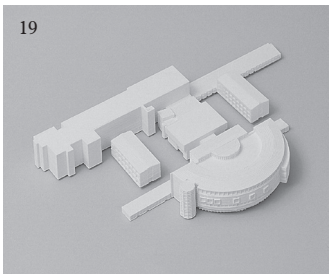

20

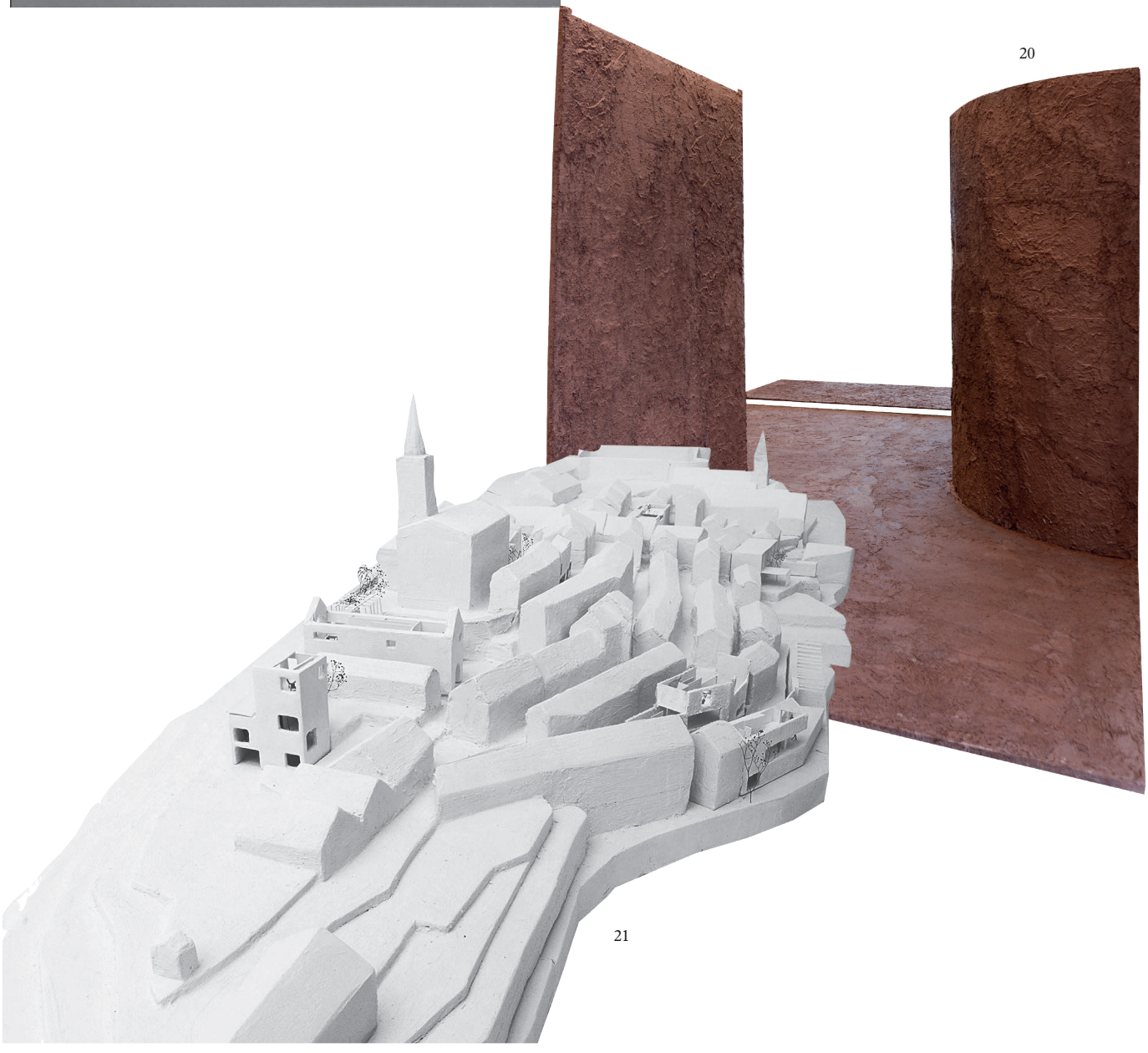

21

22

23

24

25

26

27

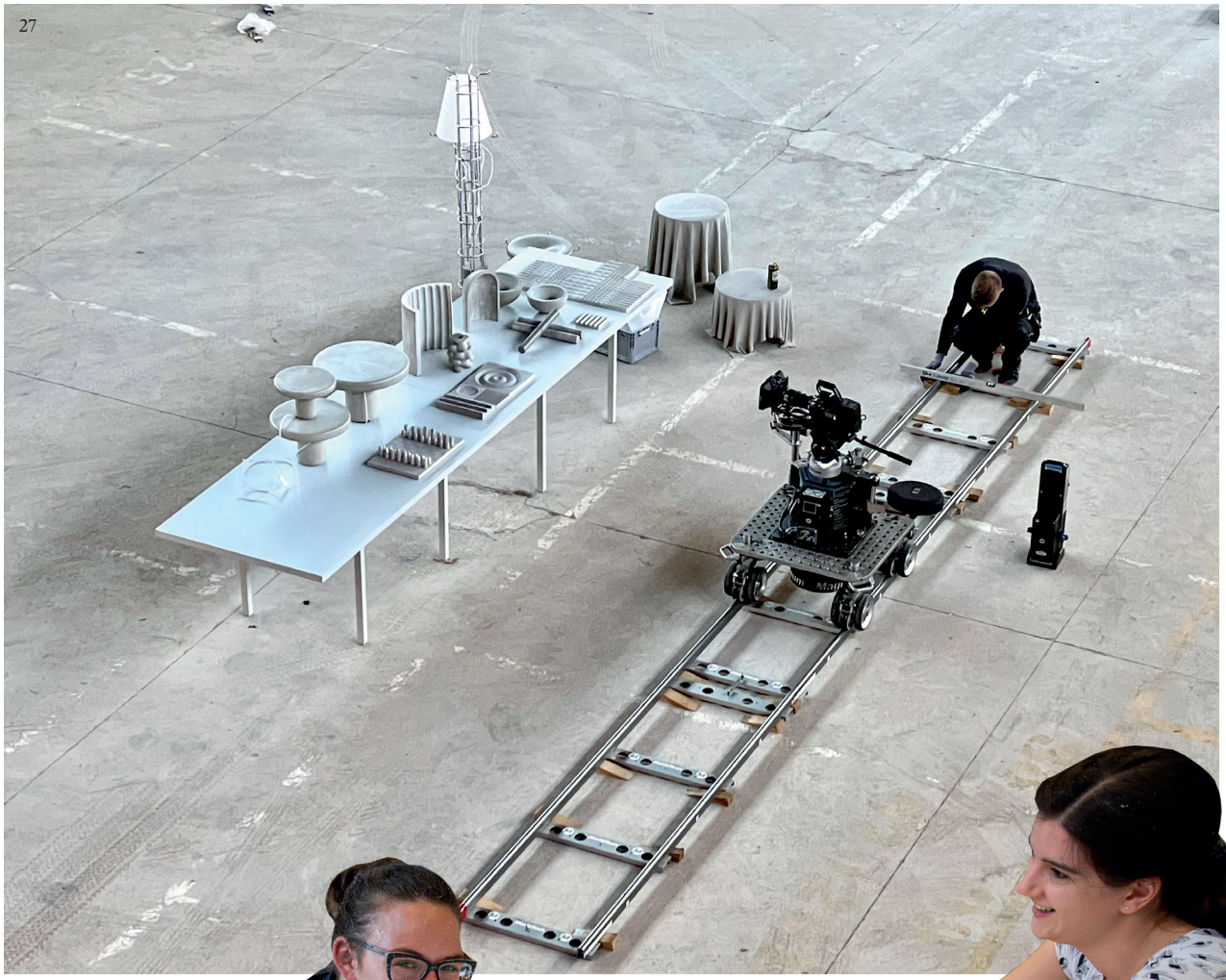

28

29

30

31

32

33

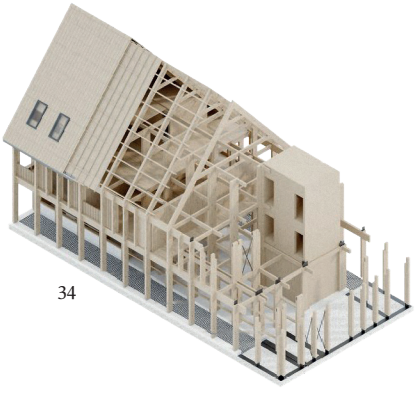

34

35

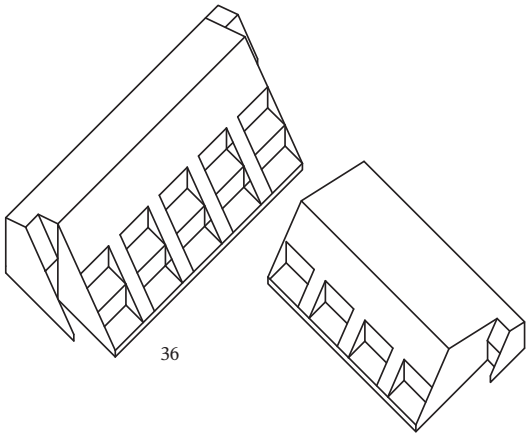

36

37

38

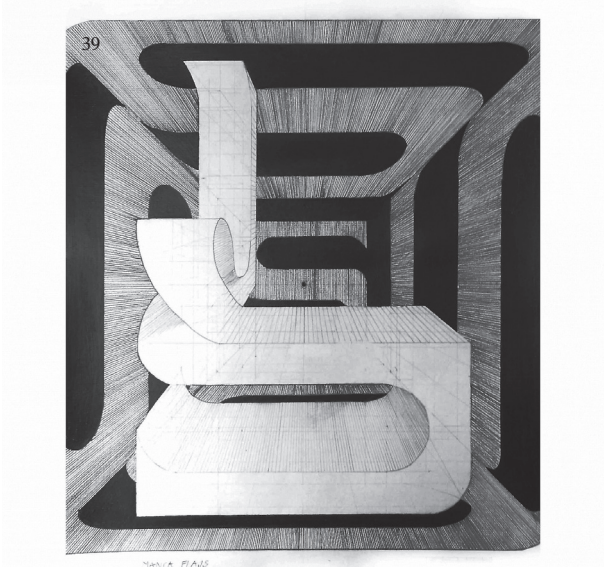

39

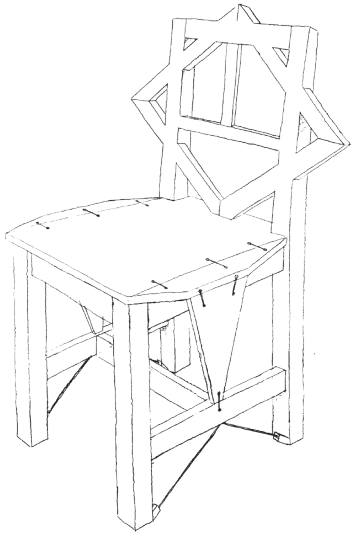

40

